

ภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นจากสำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์
IMAGES OF THE JAPANESE FROM IDIOMS
RELATING TO NON-HUMAN CREATURES

โดย
รองศาสตราจารย์ นฤมล ลีปิยะชาติ

๑๑ ต.ค. 2550
๒๕๕๐/๒๗๑
226751

เริ่มบริการ
๒๙ ต.ค. 2551

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณเงินรายได้
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พ.ศ.2549
มหาวิทยาลัยบูรพา
สิงหาคม 2550

บทคัดย่อ

ชื่องานวิจัย ภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นจากสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์
 ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ นฤมล ลิ้มปิยะชาติ
 คำสำคัญ ภาพลักษณ์ และ สำนวน

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของญี่ปุ่นจากสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะรวบรวมสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีการใช้สัตว์ในการสื่อความหมาย เพื่อรวบรวมประเภทและชนิดของสัตว์ ศึกษาความหมายที่ถูกต้องของสำนวนภาษาญี่ปุ่นเหล่านั้น และศึกษาความหมายแฝงของสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เพื่อเข้าถึงภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาจากสำนวนทั้งหมดในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตและแนวคิดของคนญี่ปุ่น

ผลการวิจัยพบว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเป็นสัตว์ประเภทที่ปรากฏอยู่ในสำนวนมากที่สุดรองลงมาคือสัตว์ปีก สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แมลง และสัตว์เลื้อยคลาน สำหรับประเภทของสัตว์ที่มีจำนวนชนิดของสัตว์มากที่สุดคือสัตว์ปีก ประเภทที่ปรากฏอยู่ในสำนวนมากที่สุดรองลงมาคือ สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ แมลง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและสัตว์เลื้อยคลาน

สำนวนต่างๆที่มีที่มาจากการสังเกตธรรมชาติที่อยู่รอบตัว จากลักษณะรูปร่าง ขนาด นิสัย ของสัตว์ต่างๆที่เห็นอยู่โดยทั่วไป นอกจากนั้นยังมีการนำอวัยวะส่วนต่างๆของสัตว์ และที่อยู่อาศัยของสัตว์มาใช้ในสำนวนด้วย

ภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาจากสำนวนจะเป็นภาพทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืช และสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มีทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสัตว์ที่มาจากตำนาน นิทานพื้นบ้าน

นอกจากนั้นยังมีภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต ภาพสะท้อนทางด้านคติความเชื่อ ค่านิยม แนวคิดทางด้านพุทธศาสนา นิทานและประวัติศาสตร์

สำนวนต่างๆสะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงของวัฒนธรรมทางภาษาและแนวคิดของคนในสังคมญี่ปุ่นได้อย่างชัดเจน

ABSTRACT

TITLE: IMAGES OF THE JAPANESE FROM IDIOMS RELATING TO
NON-HUMAN CREATURES

RESEARCHER: ASSOC. PROF. NARUMOL LEEPIYACHART

KEYWORD: IMAGES AND IDIOMS

This research was firstly aimed to collect Japanese idioms involving non-human creatures; secondly, to categorize and examine the correct meanings and implied meanings of those idioms for being able to perceive Japanese's images of their surroundings, culture, lifestyle, and concepts reflecting on those idioms.

The result was that the most found non-human creatures were mammals, followed by poultry, aquatic creatures, amphibian, insects, and reptiles respectively. The variety of poultry appeared the most followed by aquatic and amphibian, with the same frequency, insects, mammals and reptiles respectively.

Those idioms creatively originated from the Japanese's observation on natural surrounding and on those creatures' appearance, size, habit; moreover, their organs and their habitats also appeared in some of those idioms.

Various types of Japanese images were also expressed in those idioms for instance, geographic landscape, climate, plants and animals in Japan. Those animals were consisted of domestic and wild animals and, also, imaginary animals in Japanese's legends and tales.

In addition, social characteristics, lifestyles, beliefs, values, Buddhism's thoughts, tales and history also appeared in those idioms.

It was obvious that there were connections between language culture and the Japanese ways of thought reflecting on Japanese idioms.

สารบัญ

บทคัดย่อ	i
สารบัญ	iii
สารบัญตาราง	vi
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
3. ขอบเขตของการวิจัย	3
4. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
6. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	4
7. นิยามศัพท์เฉพาะ	4
8. วิธีดำเนินการวิจัย	4
9. การบันทึกข้อมูล	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1. สำนวน	6
1.1 ความหมายของ "สำนวน"	6
1.2 การเกิดสำนวน	10
1.3. ลักษณะของสำนวน	11
2. สัตว์ในภาษาญี่ปุ่น	11
2.1 คำศัพท์สำหรับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในภาษาญี่ปุ่น	13
2.2 คำศัพท์สำหรับสัตว์ปีกในภาษาญี่ปุ่น	16
2.3 คำศัพท์สำหรับสัตว์น้ำในภาษาญี่ปุ่น	17
2.4 คำศัพท์สำหรับแมลงและสัตว์เลื้อยคลานในภาษาญี่ปุ่น	18
บทที่ 3 สัตว์ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น	20
1. สัตว์ที่พบจากสำนวนแบ่งกลุ่มตามประเภท	20
1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	20
1.2 สัตว์ปีก	26
1.3 สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	34
1.4 สัตว์เลื้อยคลาน	42

1.5 สัตว์ประเภทแมลง	43
2. การจัดลำดับสัตว์ตามจำนวนสำนวน และแยกตามประเภท	47
2.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	47
2.2 สัตว์ปีก	48
2.3 สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	49
2.4 สัตว์เลื้อยคลาน	50
2.5 สัตว์ประเภทแมลง	51
3. การจัดลำดับสัตว์ทั้งหมดตามจำนวนสำนวน	52
บทที่ 4 ภาพสะท้อนจากสำนวน	58
1. ที่มาของสำนวน	58
1.1 สำนวนที่เกิดจากการสังเกตธรรมชาติรอบตัว	58
1.2 สำนวนที่เกิดจากลักษณะของสัตว์นั้นๆ	60
1.2.1 สำนวนที่ใช้อวัยวะต่างๆของสัตว์	60
1.2.2 ลักษณะรูปร่าง ขนาด การเคลื่อนไหว	62
1.2.3 ลักษณะนิสัย ของสัตว์	63
1.2.4 ลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์	65
2. ภาพสะท้อนจากสำนวน	66
2.1 ภาพสะท้อนทางภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม	67
2.1.1 ภูมิประเทศ	67
2.1.2 ภูมิอากาศ	68
2.1.3 สัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น	69
2.1.3.1 สัตว์เลี้ยง	69
2.1.3.2 สัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ	70
2.1.3.3 สัตว์ที่มาจากนิทาน ความเชื่อ	71
2.1.4 พืชที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น	71
2.2 ภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต	72
2.2.1 อาหาร	72
2.2.2 การอยู่อาศัย	75
2.2.3 การละเล่น	75
2.2.4 การสงคราม	76
2.2.5 การประกอบอาชีพ	77

2.2.6	นิทาน และประวัติศาสตร์	78
2.2.7	วัฒนธรรมอื่นๆ	86
2.3	ภาพสะท้อนทางแนวคิด คติความเชื่อ ค่านิยม	87
2.3.1	แนวคิด ทศนคติ	87
2.3.2	คติความเชื่อ	119
2.3.3	ศาสนา	121
2.3.4	แนวคิดอื่นๆ	121
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	125
1.	สรุปผลการวิจัย	125
2.	ข้อเสนอแนะ	127
บรรณานุกรม		128
ภาคผนวก		132

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1	ชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย	47
ตารางที่ 3.2	ชนิดของสัตว์ปีกตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย	48
ตารางที่ 3.3	ชนิดของสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย	50
ตารางที่ 3.4	ชนิดของสัตว์เลื้อยคลานตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย	50
ตารางที่ 3.5	ชนิดของสัตว์ประเภทแมลงตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย	51
ตารางที่ 3.6	ลำดับที่ของประเภทสัตว์ที่มีจำนวนของสำนวนจากมากไปหาน้อย	52
ตารางที่ 3.7	ลำดับที่ของประเภทสัตว์ที่มีจำนวนของชนิดสัตว์จากมากไปหาน้อย	52
ตารางที่ 3.8	ประเภทสัตว์พร้อมจำนวนของสำนวนและชนิดของสัตว์	53
ตารางที่ 3.9	ลำดับที่ชนิดของสัตว์ที่มีจำนวนของสำนวนจากมากไปหาน้อย	56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศเป็นงานที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับโลกปัจจุบัน ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร จึงกลายเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ เมื่อการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องสำคัญ องค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่แทรกซึมอยู่ในตัวภาษาจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจและระมัดระวังในการใช้เพื่อให้การสื่อสารบรรลุจุดประสงค์ที่สมบูรณ์ ไม่เกิดความเข้าใจผิด

ลักษณะการใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและแนวคิดของคนในสังคมนั้นๆ อย่างมากคือ การใช้สำนวนภาษา สำนวนภาษาเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ภาษาที่มีปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกภาษา ในขณะที่เดียวกันสำนวนภาษานับเป็นการใช้ภาษาในลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากวลีหรือประโยคทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความหมาย การเข้าถึงความหมายของสำนวนเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมจากความหมายปกติที่ผู้เรียนมักจะได้เรียนในห้องเรียน เพราะสำนวนภาษาเป็นลักษณะการใช้ภาษาที่ไม่มีความหมายตรงตัว แต่เป็นความหมายที่เกิดจากการอุปมาอุปไมย เกิดจากการเปรียบเทียบ หรือการใช้ความหมายเปรียบแฝงอยู่ในคำนั้นๆ

จากหนังสืออรรถศาสตร์เบื้องต้น ของ สุริยา รัตนกุล (2544:252) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของการที่ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป โดยมีสาเหตุหนึ่งมาจากการอุปมาและกล่าวว่า ธรรมชาติของคำอุปมาอยู่ที่ต้องมีการเปรียบเทียบ ความหมาย การเปรียบเทียบเกิดขึ้นระหว่างสิ่งที่เราต้องการเปรียบ กับสิ่งที่เรานำไปเปรียบ นอกจากนั้น(หน้า 259) ยังกล่าวว่า การอุปมาโดยเปรียบกับสัตว์มีที่ใช้มากและพบในแทบทุกภาษาที่มีผู้รู้จัก สัตว์ที่นำมาเปรียบมักจะเป็นสัตว์ที่รู้จักกันมาก

ดังนั้นคำที่มีความหมายในเชิงเปรียบไม่น้อยเลยคือคำที่ใช้เรียกสัตว์ในภาษาต่างๆ เพราะเหตุที่สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่อยู่ใกล้ชิดกับคนมาก และสามารถมีพฤติกรรมต่างๆ ได้ใกล้เคียงกับคนจึงมักเกิดการเปรียบเทียบในลักษณะชื่นชม หรือว่ากล่าวโดยสื่อความหมายผ่านสัตว์ต่างๆ อยู่เนืองๆ การสื่อความหมายโดยผ่านสัตว์อาจจะมีจุดประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการเอ่ยถึงใครคนใดคนหนึ่งโดยตรง หรือเพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนว่ากริยาอาการนั้นๆ เป็นอย่างไร

ในภาษาไทยเองก็มีการเปรียบในลักษณะเช่นที่กล่าวมา ยกตัวอย่างเช่น
 การเปรียบว่าเป็นคนลืมหืมตา จากสำนวนคนคางคกขึ้นวอ
 การเปรียบเทียบผลของการกระทำที่ได้รับจากคนเนรคุณ ในสำนวนชวานากับงูเห่า
 การเปรียบว่ามีกิริยาอาการไม่เรียบร้อย จากสำนวนม้าดีตกะไหลก
 การเปรียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าทำได้โดยง่าย โดยพูดว่า หมูๆ
 หรือเปรียบคนที่อ้วนว่าเหมือนหมู

๔ ล๗

ในภาษาญี่ปุ่นก็มีการใช้สำนวนภาษาที่นำสัตว์มากล่าวเปรียบเปรยอยู่ไม่น้อย เป็น
 ที่น่าสนใจศึกษาว่าในสิ่งแวดล้อมทางด้านภูมิประเทศและวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่น สัตว์ที่คน
 ญี่ปุ่นนำมาเปรียบเปรยกล่าวอ้างนั้นมีอะไรบ้าง และในการเปรียบเปรยมีการสื่อความหมาย
 ในลักษณะใด สะท้อนให้เห็นแนวคิดของผู้คนอย่างไรบ้างยกตัวอย่างเช่น

การเปรียบเปรยว่าส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวเหมือนฝูงกาที่มาอยู่รวมกัน จากสำนวน 烏合
 の衆 ugou no shuu

การเปรียบถึงสิ่งของหรือคนที่ดีเยี่ยมดีอยู่เสมอ เหมือนหงส์ขาวที่ไม่อาบน้ำก็ขาว ใน
 สำนวน 鵠は浴せずして白し koku wa yokusezu shite shiroshi

การเปรียบเทียบว่ามีตระกูลดีเหมือนปลาไท (ปลาในตระกูลเดียวกับปลากระพง
 จากสำนวน 腐ってもたい kusatte mo tai

การตักเตือนให้ระมัดระวังในการพูด โดยเปรียบกับไก่ฟ้า ที่ส่งเสียงร้องเป็นเหตุให้
 ถูกยิง ในสำนวน きじもなかずば撃たれまい kiji mo nakazuba utaremai

๕ ล๗

การศึกษาการใช้ภาษาญี่ปุ่นในลักษณะของสำนวนหรือสุภาษิตที่มีการนำสัตว์มา
 เปรียบยังไม่มีการรวบรวมไว้ ซึ่งจากตัวอย่างที่ยกมานี้ทำให้เห็นว่าสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่ใช้
 สัตว์ในการเปรียบคงจะมีอยู่ไม่น้อย และน่าศึกษาว่าสัตว์ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนญี่ปุ่น หรือสัตว์
 ที่ปรากฏอยู่ในบริบททางสังคมของญี่ปุ่นจะมีอยู่มากหรือน้อยเพียงไร มีสัตว์ประเภท
 ไตบ้าง จะเหมือนหรือแตกต่างกับคนไทยซึ่งอยู่ในสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างกันหรือไม่
 การศึกษาสำนวนการใช้ภาษาในลักษณะนี้ นอกจากจะนำไปสู่ความเข้าใจในตัวภาษาทั้ง
 ด้านโครงสร้างและความหมายอย่างลึกซึ้งแล้ว ยังนำไปสู่ความเข้าใจในด้านความคิดของ
 คนที่อยู่ในสังคมที่ใช้สำนวนภาษาเหล่านั้นได้ด้วย เป็นการปูพื้นฐานเบื้องต้นทางความคิด
 ที่เกี่ยวกับคนในชาตินั้นๆ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยใช้
 ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารให้เกิดผลในทางดี

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1. เพื่อรวบรวมสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีการใช้สัตัวในการสื่อความหมาย
- 2.2. เพื่อศึกษาความหมายที่ถูกต้องของสำนวนภาษาญี่ปุ่นเหล่านั้น
- 2.3. เพื่อรวบรวมจำนวนและประเภทของสัตัวที่ปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น
- 2.4. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมและแนวคิดของคนญี่ปุ่นที่สะท้อนออกมาจากสำนวนที่รวบรวมได้ทั้งหมด ในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นถึงการศึกษาด้านความหมายของสำนวนรวมถึงคำพังเพยและสุภาษิตต่างๆด้วย โดยไม่นำเรื่องรูปแบบและโครงสร้างของสำนวนมาเป็นประเด็นในการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเฉพาะสำนวนหรือสุภาษิตภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเกี่ยวกับสัตัวปรากฏอยู่
- 3.2 ไม่จำกัดจำนวนคำหรือลักษณะของสำนวนและสุภาษิต
- 3.3 ศึกษาจากสำนวนหรือสุภาษิตที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเท่านั้น ไม่ได้เก็บข้อมูลจากผู้ใช้ภาษา

4. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนำมาจาก

- 4.1 Garrison, J., Kimiya, K., Wallace, G. & Goshi, M. (2002). Kodansha's Dictionary of Basic Japanese Idioms. Tokyo : Kodansha.
- 4.2 Maynard, M.L. & S.K. (1993). 101 Japanese Idioms. Tokyo : Passport Books.
- 4.3 Sasaki, M. (1993). The Complete Japanese Expression Guide. Tokyo : Charles E. Tuttle.
- 4.4 T & M Associates. (2001). Proverbs for Business. Tokyo : Kodansha.
- 4.5 時田昌瑞 (2003) 『岩波ことわざ辞典』 岩波書店
- 4.6 村上幸雄、石田泰照 (1990) 『子供の喜ぶことわざ3分間話』 黎明書房
- 4.7 赤尾一夫 (1990) 『高校入試でる順ことわざ1000』 旺文社
- 4.8 八田久弥 (1999) 『ドラえもんのことわざ辞典』 小学館
- 4.9 国松俊英 (1996) 『ことわざなんでも辞典』 フォア文庫
- 4.10 氷野重史 (1997) 『クレヨンしんちゃんのまんがことわざ辞典』 双葉社

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 5.1 มีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น
- 5.2 เข้าใจความหมายสำนวนที่เกี่ยวกับสัตว์ในภาษาญี่ปุ่น
- 5.3 เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสำนวนภาษาในประเด็นอื่นๆต่อไป
- 5.4 เข้าใจแนวคิดและทัศนคติของคนญี่ปุ่น เพื่อทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

6. หน่วยงานที่น่าผลการวิจัยไปใช้

- สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ทุกสถาบัน
- สาขาการสอนภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ
- สถาบัน หรือหน่วยงานที่สอนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ
- หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ต้องติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น
ในงานวิจัยนี้ภาพลักษณ์จากสำนวนเป็นภาพที่เกิดจากการตีความหมายของสำนวนแต่ละ
สำนวน ว่าสำนวนต่าง ๆ นั้นต้องการสื่อในเรื่องใด มีแนวคิดเกี่ยวกับสิ่งใดแฝงอยู่ใน
ความหมาย การตีความหมายของสำนวนเป็นการศึกษาความหมายที่แฝงอยู่ในสำนวน
นั้นๆ

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร หรือมี
ความหมายอื่นแฝงอยู่ เป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงสุภาษิตและคำพังเพยที่
ปรากฏอยู่ในภาษา

8. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาวิจัยและเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 8.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายเปรียบเทียบและ
สำนวน
- 8.2 รวบรวมสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีการใช้สัตว์ในการสื่อความหมายจากหนังสือและ
พจนานุกรมสำนวนภาษาญี่ปุ่น
- 8.3 ศึกษาความหมายที่ถูกต้องของสำนวน ที่รวบรวมมาได้

- 8.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งสัตว์ที่พบในสำนวนออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น สัตว์เลี้ยงลูก
ด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์น้ำ สัตว์เลื้อยคลาน และแมลง
- 8.5 วิเคราะห์ความหมายแฝงของแต่ละสำนวน ว่าสะท้อนภาพในเรื่องใดบ้าง
- 8.6 สรุปและอภิปรายผล

9. การบันทึกข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดในงานวิจัยนี้จะปรากฏอยู่ในภาคผนวก และจะบันทึกไว้โดยจัดแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ตามประเภทของสัตว์ ในแต่ละหมวดหมู่ของสัตว์ก็จะมีสัตว์ชนิดต่างๆ หลายชนิด สัตว์บางชนิดอาจจะมีสำนวนปรากฏอยู่หลายสำนวน บางชนิดอาจจะมีเพียงสำนวนเดียว อย่างไรก็ตามการบันทึกสำนวนแต่ละสำนวนจะทำในรูปของตาราง เพื่อจะได้แยกให้เห็นชัดเจนทั้งสำนวนและความหมาย ในแต่ละสำนวนจะพิมพ์ด้วยตัวอักษรคันจิและอักษรภาษาญี่ปุ่นตามต้นฉบับที่ได้คัดลอกมา โดยใส่ไว้ในคอลัมน์ทางซ้ายมือ และจะแสดงเสียงอ่านด้วยอักษรภาษาอังกฤษหรือที่ญี่ปุ่นเรียกว่าโรมาจิ (Romaji) ประกอบไว้เพื่อให้สะดวกต่อการอ่าน นอกจากสำนวนและคำอ่านแล้วจะมีความหมายที่แปลตามตัวอักษร ปรากฏอยู่ในคอลัมน์ทางขวามือ การแปลความหมายนี้จะแปลแบบเก็บความโดยตรงตามตัวอักษร ต่อจากนั้นจะเป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ คือความหมายในลักษณะที่ใช้เมื่อเป็นสำนวน เป็นความหมายที่มีการตีความและมีคำอธิบายประกอบเพิ่มเติม รวมทั้งสำนวนไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกันด้วย

ในตัวอย่างส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ภาพสะท้อนต่างๆ จะมีตัวอย่างสำนวนภาษาญี่ปุ่นปรากฏอยู่ด้วย แต่จะเป็นลักษณะของสำนวนที่ยกมาเป็นตัวอย่างประกอบในแต่ละหัวข้อ เพื่อให้เข้าใจชัดเจน จึงอาจจะมีเพียงตัวอักษรคันจิและอักษรภาษาญี่ปุ่น คำอ่านภาษาอังกฤษและความหมายที่แปลตรงตามตัวอักษรปรากฏอยู่เท่านั้น แต่ในบางแห่งอาจจะมีการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ความชัดเจน

สัตว์บางชนิดที่ปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่ผู้วิจัยคิดว่าคนไทยไม่รู้จักหรือไม่คุ้นเคยจะมีภาพประกอบอยู่ในบทที่ 3 ส่วนสัตว์ที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปจะไม่นำภาพมาใส่ไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สำนวน

1.1 ความหมายของ “สำนวน”

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 835) ได้ให้ความหมายของ “สำนวน” ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร บางทีก็ใช้ว่า สำนวนโวหาร เช่นสารคดีเรื่องนี้สำนวนโวหารดี ความเรียงเรื่องนี้สำนวนโวหารลุ่มๆตอๆ; ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจะเซ้ให้วายน้ำ รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง, ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ เช่นสำนวนฝรั่ง สำนวนบาลี, ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด เช่น สำนวนเจ้าพระยาพระคลัง(หน) สำนวนยาขอบ สำนวนไม้เมืองเดิม; ลักษณะนามใช้เรียกข้อความหรือบทประพันธ์รายหนึ่งๆ เช่น อิเหนา มีหลายสำนวน บทความ ๒ สำนวน

ในงานวิจัยนี้จะใช้ความหมายสำนวนที่หมายถึง “ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจะเซ้ให้วายน้ำ รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง” เป็นหลัก

บุญศิริ สุวรรณเพ็ชร (2538 : 10) อธิบายว่า สำนวน คือ คำพูดที่นำมาใช้เพื่อให้ความหมายเฉพาะถึงการณ้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ปอด ฝอย เลี้ยว เก็บ หมู ฯลฯ หรือ คำพูดที่นำมาเรียบเรียงเข้าด้วยกันให้มีความหมายเฉพาะถึงการณ้อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น คอเป็นเอ็น จับเป็น ตัวต่อตัว ไม้ไผ่ผึ่ง อ้อยเหยื่อ เป็นต้น

กาญจนาคุณพันธุ์ (2522 : 1,4) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “สำนวน” ไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่า “คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใดภาษาใด แยกออกได้กว้างๆ เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งพูดตรงไปตรงมาตามภาษาธรรมดา พอพูดออกมาก็เข้าใจกันได้ทันที อีกอย่างหนึ่งพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมาแต่ให้มีความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลายทั่วไปจนอยู่ตัวแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลาย คนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดจึงเข้าใจหรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้เราเรียกกันว่า “สำนวน” คือคำพูดเป็นสำนวนอย่างชาวบ้านเขาเรียกกันว่า “พูดสำบัดสำนวน” คำพูดของมนุษย์ที่เป็นสำนวนดังกล่าวเชื่อได้ว่ามีมาแต่โบราณ และมีเหมือนกันทุกชาติ”

จากเว็บไซต์ของ <http://www.culture.go.th/study.php?&YY=2548&MM=12&DD=7> ได้พูดถึงเรื่องสำนวนไว้ว่า "ทั้งคำว่าภาษิต สำนวน และคำพังเพย ล้วนหมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านาน แต่ถ้าเป็น "ภาษิต" จะหมายถึง ถ้อยคำที่มีความหมายเป็นคติ เช่น กงเกวียนกำเกวียน ส่วน "สำนวน" หมายถึง ถ้อยคำที่มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น จำไม่ตีโทษปีโทษกลอง และ "คำพังเพย" จะหมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวเป็นกลางๆ เพื่อให้ตีความเข้ากับเรื่อง เช่น กระจายตื่นตูม เป็นต้น

จากเว็บไซต์ของ http://www.kr.ac.th/ebook2/sanan_p/02.html เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2549 ได้ให้คำจำกัดความ "สำนวน" ว่า สำนวนหมายถึง ถ้อยคำที่กระตัดรัด คมคายกินใจผู้ฟัง ไพเราะสละสลวยและมีความหมายลึกซึ้งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป สำนวนในที่นี้รวมถึง สุภาษิต ภาษิต และคำพังเพยด้วย

จากเว็บไซต์ของ <http://pasathai.net/thaiproverbs.html> เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.2549 ได้กล่าวถึงสำนวนว่า "เป็นการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ ใช้คำน้อยอาจมีจำนวน 2 ถึง 12 คำ ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปประโยค ไม่สามารถจะสลับที่หรือตัดคำได้ออกได้ บางครั้งอาจเข้าใจความหมายได้เลย แต่ในบางครั้งต้องมีการตีความอีกทีหนึ่งจึงจะเข้าใจความหมายได้ สำนวนรวมถึง สุภาษิต คำพังเพย และคำคม สำนวนอาจมีเสียงสัมผัสหรือไม่ก็ได้ เช่น ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ จำไม่ตีโทษปีโทษกลอง คว่าน้ำเหลว สร้างวิมานในอากาศ ตำนน้ำพริกละลายแม่น้ำ จึงไม่น่าแปลกใจที่จะพบว่าในหนังสือ หรือตำราบางเล่มจะแยกแยะสำนวนออกเป็นหมวดหมู่ หรือเป็นกลุ่มของข้อความที่มีความแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น

ในที่นี้ผู้วิจัยขอสรุปว่า คำพังเพย คือสำนวนที่กล่าวออกมาเพื่อเปรียบเปรยถึงบุคคล หรือเรื่องราวเหตุการณ์บางอย่าง โดยใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจความหมายกันโดยทั่วไป คำพังเพยไม่มีลักษณะเป็นคำสอนหรือคำเตือน แต่คล้ายเป็นคำเปรียบหรือคำเหน็บทางอ้อมเพื่อให้ผู้ฟังตระหนักถึงสภาพที่เป็นอยู่ เช่น เกลียดตัวกินไข่เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง ผ่าซีกหัวทอง ผักชีโรยหน้า ลิงหลอกเจ้า หมาเห่าไม่กัด ฯลฯ

สุภาษิต คือสำนวนที่มีลักษณะเป็นคำสั่งสอน หรือคำเตือน ในด้านความประพฤติ กิริยามารยาทและเรื่องทั่วไป เช่น น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย ไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอก ไม่เห็นกระบอกอย่าโก่งหน้าไม้ เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ แม้เป็นพระ ชนจะเป็นมาร เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิวตาตาม อย่าไว้ใจทางอย่าวางใจคนจะจนใจเอง นอนสูงให้นอนคว่ำนอนต่ำให้นอนหงาย ให้ทุกข์แก่ท่านทุกข์นั้นถึงตัว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจคือ สุภาษิต และคำพังเพยนั้นต่างก็เป็นสำนวนของภาษาซึ่งมีลักษณะที่สำคัญร่วมกันคือ การใช้ภาษาในลักษณะเปรียบเทียบหรือที่เรียกว่าอุปมาอุปไมยนั่นเอง

Lakoff and Johnson (1980:3-6) เชื่อว่าการอุปมานั้นใช้อยู่เสมอในชีวิตประจำวันทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม ความคิด และการกระทำ

สุริยา รัตนกุล (2544:252) ได้กล่าวไว้ในหนังสืออรรถศาสตร์เบื้องต้น ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความหมายว่า การที่ความหมายของคำเปลี่ยนแปลงไป มีสาเหตุหนึ่งมาจากการอุปมา และกล่าวว่า ธรรมชาติของคำอุปมาอยู่ที่ต้องมีการเปรียบเทียบความหมายเกิดขึ้นระหว่างสิ่งที่เราต้องการเปรียบ กับสิ่งที่เรานำไปเปรียบ

เมื่อพิจารณาธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำซึ่งมีอยู่หลายลักษณะแล้วจะเห็นว่าการอุปมาเป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายที่มีที่ใช่มากที่สุด คนธรรมดาไม่สามารถจดเว้นการอุปมาได้เลยสักวันเดียว (หน้า 275) เช่น ปากตะไกร มารคคหอย ร้อนตัว ฯลฯ

ผู้วิจัยจึงขอสรุปว่า สำนวนภาษาเป็นถ้อยคำที่เกิดขึ้นโดยมีความหมายใหม่ มาจากการอุปมาอุปไมยนั่นเอง ความหมายที่ได้เรียกว่า ความหมายเปรียบเทียบ (figurative meaning หรือ metaphorical meaning) ในการศึกษาความหมายของสำนวนในการวิจัยนี้เป็นการศึกษาความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นจากสำนวนนั่นเอง

จากพจนานุกรม 大辞林 (1995:580,929) ให้คำจำกัดความของ สำนวน 慣用句 kanyoku และสุภาษิต ことわざ kotowaza ไว้ดังนี้

- 慣用句
1. 二語以上が結合し、その全体が一つの意味を表すようになって固定したもの。「道草を食う」「耳にたこができる」の類。
 2. 二語以上がきまつた結びつきしかない表現。「間髪を入れず」「悦に入る」の類。
- สำนวนหมายถึง
1. คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกัน และมีความหมายที่กำหนดใหม่เพียงหนึ่งเดียวเช่น 「道草を食う」 แปลว่า กินหญ้าข้างทาง ใช้ในความหมายว่า เผลอเผลอ ใช้เวลาเปล่าประโยชน์ 「耳にたこができる」 แปลว่า มีตุ่ม(ตาปลา)ที่หู ใช้ในความหมายว่า ฟังจนหูตื้อแล้ว ฟังบ่อยแล้วเรื่องนี้
 2. ถ้อยคำที่เกิดจากคำที่กำหนดไว้ตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกัน เช่น 「間髪を入れず」 kan hatsu o irezu แปลว่า ไม่

สามารถใส่ผมเข้าไประหว่างนั้นได้ ใช้ในความหมายว่า
รวดเร็ว ชั่วพริบตาเดียว 「悦に入る」etsu ni iri แปลว่า
ใส่ความยินดี ใช้ในความหมายว่าใจเย็น อิ่มใจ

ことわざ 昔から人々の間で言いならわされた、風刺・教訓・知識・興味・などをもった簡潔な言葉。「ごまめの歯ざしり」などの類。

สุภาษิต หมายถึงถ้อยคำที่กระตัดรัด พูดต่อกันมาแต่โบราณเป็นคำพูดที่มี
มีการเปรียบเทียบเป็นคำสอน ความรู้ ข้อเตือนใจ เช่น 「ごまめの歯ざしり」gomame no hagishiri แปลว่า ปลาตัวเล็ก ๆ กัดฟัน ใช้ในความหมายว่า อดทนต่อความโกรธอย่างมาก

จากพจนานุกรม 新明解国語辞典第四版 (机上版) (1994: 267-268,444) ให้คำจำกัดความของ คำนวน 慣用句 kanyoku และสุภาษิต ことわざ kotowaza ไว้ดังนี้

慣用句 2つ以上の単語が連結した結果、それぞれの語に分解しては出て来ない。別な意味を全体として表すもの。「腹が黒い」が、内心によからぬ事を含み持つ意に使われるなど。

คำนวน หมายถึงคำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมารวมกัน ทำให้เกิดความหมายเฉพาะขึ้นมาใหม่ไม่ใช่ความหมายเดิมของคำนั้นๆ เช่น 「腹が黒い」 hara ga kuroi แปลว่า ท้องดำ ใช้ในความหมายว่าใจดำ

ことわざ その国の民衆の生活から生まれた、教訓的な言葉。短くて、口調のいいものが多い。「急がば回れ」「天に口無し」など。

สุภาษิต หมายถึง ถ้อยคำที่เป็นคำสอน เตือนใจเกิดจากการดำเนินชีวิตของคนในประเทศนั้นๆ มักจะเป็นถ้อยคำสั้นๆ ที่พุดง่าย เช่น 「急がば回れ」isogeba maware แปลว่า ยิ่งรีบยิ่งช้า หรือ 「天に口無し」ten ni kuchi nashi แปลว่า สวรรค์ไม่มีปาก

1.2 การเกิดสำนวน

สำนวน คำพังเพย และสุภาษิตเกิดจากการสังสมประสบการณ์ของคนสมัยก่อน ซึ่งอาจจะเกิดจากการสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงในชีวิตประจำวัน และจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และนำเอาเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นมาพูดเปรียบเทียบให้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้นและความจริง เช่น สังเกตเห็นว่า ส่วนของฝ่ามือหรือฝ่าเท้าที่สัมผัสกับสิ่งต่างๆอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะคนที่ใช้มือทำงานหนักจนมือด้าน ฝ่ามือจะด้านแข็ง ไม่ค่อยมีความรู้สึก ดังนั้นจึงเกิดสำนวนที่ใช้ความหมายเปรียบกับหน้า เป็นสำนวนว่า หน้าด้าน เพื่อพูดถึงคนที่สามารถจะทำอะไรได้โดยไม่เกิดความละอายหรือความอายในสิ่งทำ เพราะหน้าไม่มีความรู้สึก

กาญจนาศพนธ์ (2522 : 2) ได้กล่าวไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่า "สำนวนเกิดจากธรรมชาติ เกิดจากการกระทำ เกิดจากเครื่องแวดล้อม เกิดจากอุบัติเหตุ เกิดจากแบบแผน ประเพณี เกิดจากพุทธศาสนา เกิดจากความประพุดติ เกิดจากการเล่น เกิดจากเรื่องแปลกๆที่ปรากฏขึ้น เกิดจากนิยาย นิทาน ตำนาน ตลอดจนพงศาวดารหรือประวัติศาสตร์ และอะไรอื่น ๆ อีกมากแล้วแต่สมัยเวลา" ตัวอย่างสำนวนที่เกิดจากธรรมชาติเช่น ตื่นแต่ไก่โห่ เกิดจากการดำเนินชีวิตเช่น ก้นหม้อไม่ทันดำ เกิดจากอุบัติเหตุเช่น ตกกระไดพลอยโจน เกิดจากแบบแผนประเพณีเช่น ผิงรักผิงรักมาจากการทำขวัญทารกที่เกิดได้สามวัน เกิดจากศาสนา เช่นชนทราญเข้าวัดเป็นต้น

สุริยา รัตนกุล กล่าวไว้ในหนังสืออรรถศาสตร์เบื้องต้น (2544:277) ว่า "ภาษาทั้งหลายใช้การอุปมา (Metaphor) เป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ เพื่อให้เกิดคำใหม่ขึ้นพอใช้แก่ความต้องการนั้น ถ้าไม่เช่นนั้นคนที่พูดภาษานั้นจะต้องจำคำศัพท์จำนวนมากจนเกินที่สมองมนุษย์จะจำไหว หน่วยความจำในสมองจะต้องมีพลังเป็นที่หมิ่นที่แสนเท่าของเครื่องคอมพิวเตอร์ ถ้าหากว่าจะต้องมีคำศัพท์สำหรับเรียกทุกอย่างอย่างอย่างจำเพาะเจาะจงโดยไม่มีกรเปรียบเทียบหรือ อุปมาเสียบ้างเลย"

การเกิดสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยก็เช่นเดียวกัน จะเห็นว่าสำนวนต่างๆไม่ได้เกิดจากการสร้างคำใหม่ นอกจากจะเป็นการใช้คำที่มีอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเปลี่ยนความหมายของคำด้วยการเปรียบเทียบความหมายที่มีอยู่แล้วกับสิ่งใหม่ ยังเป็นการสร้างสรรค์ทางด้านภาษาตามลักษณะธรรมชาติที่ว่าภาษาเป็นการสร้างสรรค์ที่ไม่จบสิ้น และเป็นการสร้างสรรค์ที่ทำให้การใช้ภาษามีสีสัน มีการเปรียบเทียบให้เข้าใจถึงสิ่งที่เกิดขึ้น เป็นการสั่งสอน ตักเตือน หรือตำหนิทางอ้อม โดยไม่ต้องพูดอธิบายให้ยืดยาวหรือไม่ต้องพูดอย่างตรงไปตรงมาให้กระทบกระเทือนจิตใจกัน ใช้คำพูดเพียงไม่กี่คำแต่ได้ประโยชน์มาก

1.3. ลักษณะของสำนวน

จากเว็บไซต์ของ <http://www.kr.ac.th/> เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ได้กล่าวถึงลักษณะของสำนวนไทยไว้ว่า “ลักษณะเด่นของสำนวนไทย มักจะเป็นถ้อยคำที่นำมาเรียบเรียงโดยใช้คำที่คล้องจองกัน ไม่ว่าจะเป็นสำนวนทั่วไป สุภาษิตหรือคำพังเพย ล้วนมีความไพเราะสละสลวยอยู่ในตัว เป็นสำนวนที่มักฟังดูเหมือนกับบทร้อยกรอง หรือบทเพลง เช่น การกินการอยู่ใครไม่สู้พอ การพวยการถ่อพ้อไม่สู้ใคร นำมาปลากินมดน้ำ ลอดมดกินปลา บุญหนักศักดิ์ใหญ่ หัวหยิกหน้ากร้อคอสั้นฟันขาว ชักน้ำเข้าลึกชักศึกเข้าบ้าน ไม่รู้จักเสียเอาเรือมาจอดไม่รู้จักมอดเอาไม้เข้ามาขวาง แม่สื่อแม่ชักไม่ได้ตัวเอาวัวพันหลัก เป็นต้น

ลักษณะที่น่าสนใจของสำนวน คือนอกจากจะเป็นการใช้ภาษาในเชิงเปรียบแล้ว การใช้คำจะไม่มาก ไม่เยิ่นเย้อ นิยมใช้คำน้อยแต่ได้ความหมายมาก และถ้าเป็นไปได้จะมีความคล้องจองกันเพื่อให้จำง่าย ซึ่งการจำง่ายนี้น่าเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการใช้สำนวน เพื่อให้ผู้ฟังจดจำนำไปคิดและนำไปใช้บอกต่อกันไป ลักษณะของการใช้คำน้อย กระทัดรัดนี้ เป็นลักษณะที่เห็นปรากฏอยู่ในแทบทุกภาษาไม่เฉพาะสำนวนไทยเท่านั้น จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่นก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อใช้สื่อสารได้รวดเร็ว กระทัดรัดและประหยัดเวลา เมื่อใช้แล้วเข้าใจความหมายได้ทันที ไม่ต้องอธิบายความให้ยืดเยื้อ

2. สัตว์ในภาษาญี่ปุ่น

เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ทำเรื่องสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีสัตว์ปรากฏอยู่ จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น และคำศัพท์ในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้เรียกสัตว์ต่างๆไว้เป็นพื้นฐาน

จากเว็บไซต์ของ <http://ja.wikipedia.org/wiki> เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ได้กล่าวว่า ในวงการวิชาการตั้งแต่สมัยโบราณนานมาแล้วได้มีการแบ่งประเภทของสิ่งมีชีวิตออกเป็น 2 ประเภทคือ สัตว์ และ พืช โดยพิจารณาจากการมีความรู้สึกนึกคิด และความสามารถในการเคลื่อนที่ ในประเทศญี่ปุ่นได้มีการแบ่งและจัดประเภทของสรรพสิ่งต่างๆแน ดิน หญ้า แมลง ปลา โดยไม่มีแนวคิดในการจัดประเภทที่มีคำว่า “สัตว์” ญี่ปุ่นได้เริ่มมีการแบ่งสิ่งมีชีวิตออกเป็น 2

ประเภทคือ สัตว์ และ พืช เมื่อวิทยาการตะวันตกได้เผยแพร่เข้ามาในช่วงสมัยเมจิ (1868 -1911) เป็นต้นมา

จากเว็บไซต์ของ <http://th.wikipedia.org/wiki> เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ได้ให้คำจำกัดความของสัตว์ว่าเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดของสิ่งมีชีวิต จัดอยู่ในอาณาจักรสัตว์ (Kingdom Animalia) เป็นสิ่งมีชีวิตพวกที่นิวเคลียสมีผนังห่อหุ้ม ประกอบด้วย หลายเซลล์มีการแบ่งหน้าที่ของแต่ละเซลล์เพื่อทำหน้าที่เฉพาะอย่างแบบถาวร ไม่มีคลอโรฟิลล์ สร้างอาหารเองไม่ได้ ดำรงชีวิตได้หลายลักษณะทั้งบนบกในน้ำ และบางชนิดเป็นปรสิต อาณาจักรนี้ได้แก่สัตว์ทุกชนิด ตั้งแต่สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังจนถึงสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ พยาธิใบไม้ กบ ลิง กระต่าย คาวทะเล แมงดาทะเล พลานาเรีย หอยสองฝา แมลงสาบ ในทางชีววิทยา มนุษย์ ถูกจัดอยู่ในอาณาจักรสัตว์

ประเภทของสัตว์ สัตว์ในโลกนี้มีมากมายหลายชนิด นักวิทยาศาสตร์ได้จัดแบ่งสัตว์เป็นกลุ่ม โดยถือรูปร่างลักษณะที่เหมือนกัน หรือต่างกันเป็นสำคัญ อริสโตเติล นักวิทยาศาสตร์ชาวกรีก ใช้กระดูกสันหลังเป็นเกณฑ์ในการแบ่งสัตว์ได้เป็น 2 พวก คือสัตว์มีกระดูกสันหลัง และสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง

จากเว็บไซต์ของ <http://www.japan-guide.com/e/e2122.html> เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2549 พูดถึงพืชและสัตว์ในประเทศญี่ปุ่นไว้อย่างกว้างๆว่า "Mountains, hills and forests cover over two thirds of Japan, while residential and industrial areas account for less than ten percent of land area. This is a little known fact among foreigners, who tend to visit mainly the heavily urbanized and industrialized regions around Tokyo and Osaka and along the Tokaido and Sanyo coasts. Ranging all the way from subarctic Hokkaido to subtropic Okinawa, the Japanese archipelago exhibits a large variety of flora and fauna. The Japanese fauna varies from brown bears in Hokkaido to tropical snakes in Okinawa. Japanese monkeys live throughout the country except in Hokkaido. Other famous Japanese animals include the crane, the Japanese deer, the fox (kitsune), and the raccoon dog (tanuki).

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่า เมื่อมองภาพรวมของสัตว์ในประเทศญี่ปุ่นเพื่อกล่าวอ้างในฐานะของตัวอย่างที่จะยกมาให้ชาวต่างชาติได้รู้จัก ก็มี ลิง นกกระเรียน กวาง สุนัขจิ้งจอก และ

ทะนุกิ ทำให้เกิดภาพว่าสัตว์เหล่านี้น่าจะมีอยู่มากในประเทศญี่ปุ่น เมื่อมีตัวตนปรากฏอยู่มากในสังคมของคนญี่ปุ่นแล้ว น่าจะมีปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาด้วยเช่นกัน

ลิงญี่ปุ่น

อีกาในกรุงโตเกียว

กวางญี่ปุ่น

สัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่นคงไม่ได้มีเฉพาะที่กล่าวมาข้างต้น การเริ่มทำความรู้จักกับสัตว์ในประเทศนั้นๆ น่าจะเริ่มต้นจากคำศัพท์ที่ใช้เรียกสัตว์ต่างๆ ในพจนานุกรมอเล็กทρονิกส์ของ Wikipedia เว็บไซต์ของ <http://en.wikibooks.org/wiki/Japanese/Vocabulary/Nouns/Animals> เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2549 ได้กล่าวถึงคำศัพท์ที่ใช้เรียกสัตว์ในภาษาญี่ปุ่นโดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

- 1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
- 2 สัตว์ปีก
- 3 สัตว์น้ำ
- 4 แมลง และ สัตว์เลื้อยคลาน

คำศัพท์ทั้ง 4 หมวดนี้จะแสดงให้เห็นโดยแยกเป็นตาราง 4 ตาราง ในแต่ละตารางจะมีคำศัพท์ที่พิมพ์ด้วยภาษาญี่ปุ่นอยู่ช่องซ้ายสุด ถัดจากนั้นเป็นคำอ่านที่ใช้อักษรภาษาอังกฤษ ในช่องถัดมาเป็นความหมายหรือชื่อภาษาอังกฤษของคำนั้นๆ ส่วนช่องขวามือสุดเป็นหมายเหตุของคำศัพท์ตัวนั้นๆ ซึ่งจะบอกที่มาของคำศัพท์ และความหมายของคำที่นำมาประสมกันไว้เพื่อทำความเข้าใจที่มาของความหมายของคำเหล่านั้น รวมถึงความนิยมในการเขียนว่าส่วนใหญ่เขียนด้วยอักษรชนิดใด

ในการค้นหาคำศัพท์ขอให้ดูจากคอลัมน์ คำอ่าน เพราะคำอ่านในทุกตารางแสดงไว้ด้วยอักษรภาษาอังกฤษตามการออกเสียงในภาษาญี่ปุ่น ผู้อ่านที่ไม่คุ้นกับภาษาญี่ปุ่นสามารถหาคำศัพท์ได้จากการลำดับตัวอักษร a ถึง z นี้

2.1 คำศัพท์สำหรับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในภาษาญี่ปุ่น

แยกเฉพาะสัตว์ที่อยู่บนบก สัตว์น้ำหรือครึ่งบกครึ่งน้ำขอเข้าไปรวมไว้ในสัตว์น้ำ

	ภาษาญี่ปุ่น	คำอ่าน	คำแปล	หมายเหตุ
1	アライグマ	araiguma	แรคคูน	ชัก ล้าง (アライ) หมี่ (クマ)
2	アレチネズミ	arechinezumi	เกอร์บิล	ที่ว่างเปล่าประโยชน์ (アレチ) หนู (ネズミ)
3	アルパカ	arupaka	แกะขนยาว	คำยืมจากภาษาอเมริกันสเปน alpaca
4	海驢	ashika	สิงโตทะเล	ทะเล (海) ลา (驢) มักเขียนด้วยคะตะคะนะ
5	ビーバー	bi-ba-	บีเวอร์	คำยืมจากภาษาอังกฤษ beaver
6	豚	buta	หมู	
7	チンチラ	chinchira	สัตว์จำพวก กระรอก	คำยืมจากภาษาสเปน chinchilla
8	デグー	deguu	เดกู	คำยืมจากภาษาอเมริกาใต้ degu
9	袋鼠	fukuronezumi	หนูชนิด หนึ่ง	ถุง (袋) หนู (鼠) บางครั้งใช้คำยืมจากภาษาอังกฤษว่า โป๊ซซัม (possamu)
10	フェレット	feretto	เฟเรท	คำยืมจากภาษาอังกฤษ ferret
11	ゴリラ	gorira	กอริลล่า	คำยืมจากภาษาลาติน gorilla
12	グラウンドホグ	guraundo hogu	กราวนด์ ฮอค	คำยืมจากภาษาอังกฤษ ground hog
13	ハムスター	hamusuta-	หนูแฮม สเตอร์	คำยืมจากภาษาเยอรมัน hamster
14	ハナグマ	hanaguma	หมี่ชนิด หนึ่ง	จมูก (ハナ) หมี่ (クマ)
13	ハリネズミ	harinezumi	สัตว์ตัวเล็ก คล้ายเม่น	เข็ม (ハリ) หนู (ネズミ) hedgehog
16	羊	hitsuji	แกะ	
17	犬	inu	สุนัข	
18	鼬	itachi	สัตว์คล้าย แมว	weasel
19	ジュゴン	jyugon	พะยูน	คำยืมจากภาษาละติน dugong
20	キンカジュウ	kinkajyuu	หมี่กินน้ำผึ้ง	คำยืมจากภาษาอินเดีย kinkajou
21	麒麟	kirin	ยี่ราฟ	

	ภาษาญี่ปุ่น	คำอ่าน	คำแปล	หมายเหตุ
22	狐	kitsune	สุนัขจิ้งจอก	
23	コモリネズミ	komorinezumi	หนูหางสั้น	コモリ (komori) ネズミ (mouse) short tailed opossum
24	コヨーテ	koyo-te	สุนัขป่า	คำยืมจากภาษาอเมริกันสเปน coyote
25	蝙蝠	koumori	ค้างคาว	อักษรคันจิทั้งสองตัวแปลว่า ค้างคาว
26	熊	kuma	หมี	
27	ミンク	minku	มิงค์	คำยืมจากภาษาอังกฤษ mink
28	モルモット	morumotto	หนูตะเภา	คำยืมจากภาษาฝรั่งเศส marmotte
29	猫	neko	แมว	
30	鼠	nezumi	หนู	
31	ニャンコ	nyanko	ลูกแมว	เสียงร้องของแมว (ニャン) + ลูก (コ)
32	狼	ookami	สุนัขจิ้งจอก	
33	パンダ	panda	แพนด้า	คำยืมจากภาษาฝรั่งเศส panda
34	ライオン	raion	สิงโต	คำยืมจากภาษาLatin derived English word lion
35	駱駝	rakuda	อูฐ	ม้าขาว (駱) หลังค่อม (駝)
36	ラマ	rama	ลามามา	คำยืมจากภาษาสเปน llama
37	栗鼠	risu	กระรอก	เกาลัด (栗) หนู (鼠)
38	驢馬 兔馬	roba (or usagiuma)	ลา	ลา (驢) ม้า (馬) หรือ กระต่าย (兔) ม้า (馬)
39	犀	sai	แรด	
40	猿	saru	ลิง	
41	鹿	shika	กวาง	
42	白くま	shiro kuma	หมีขั้วโลก	ขาว (白) หมี (< くま)
43	縞馬	shimauma	ม้าลาย	ลาย (縞) ม้า (馬)
44	スカンク	sukanku	สกังก์	คำยืมจากภาษาอังกฤษ skunk
45	狸	tanuki	แรคคูนชนิด หนึ่ง	raccoon dog
46	虎	tora	เสือ	

	ภาษาญี่ปุ่น	คำอ่าน	คำแปล	หมายเหตุ
7	河馬	kaba	ฮิปโปโปเตมัส	แม่น้ำ (河) ม้า (馬)
8	蛙	kaeru	กบ	
9	蝸牛	kagyuu, katatsumuri or dendenmushi	หอยทาก	หอยทาก (蝸) วัว (牛) 蝸牛 อ่านได้สามอย่าง
10	亀	kame	เต่า	
11	蟹	kani	ปู	
12	獺	kawauso	ตัวนาก	แม่น้ำ (カワ) มักเขียนด้วยคะตะคะนะ
13	金魚	kingyo	ปลาทอง	ทอง (金) ปลา (魚)
14	鯉	koi	ปลาคาร์พ	
15	鯨	kujira	ปลาวาฬ	นิยมเขียนด้วยคะตะคะนะ
16	水母 (or 海月)	kurage	แมงกระพรุน	น้ำ (水) แม่ (母) หรือ ทะเล (海) พระจันทร์ (月)
17	鮪	maguro	ปลาทูนา	
18	龍 (or 竜)	ryuu (or tatsu)	มังกร	ทั้ง 龍 และ 竜 อ่านว่า ryuu หรือ tatsu
19	魚	sakana (or uo)	ปลา	
20	鮫	same	ปลาฉลาม	
21	シール	shiiru	แมวน้ำ	คำยืมจากภาษาอังกฤษ seal
22	章魚	tako	ปลาหมึก(ยักษ์)	ส่วน (章) ปลา (魚) นิยมเขียนด้วยคะตะคะนะ
23	海牛	umiushi	ทากทะเล	sea (海) cow (牛) นิยมเขียนด้วยคะตะคะนะ
24	鰻	unagi	ปลาไหล	
25	鰐	wani	จระเข้	

2.4 คำศัพท์สำหรับแมลงและสัตว์เลื้อยคลานในภาษาญี่ปุ่น

	ภาษาญี่ปุ่น	คำอ่าน	คำแปล	หมายเหตุ
1	蛇	hebi	งู	

	ภาษาญี่ปุ่น	คำอ่าน	คำแปล	หมายเหตุ
2	蚊	ka	ยุง	
3	兜虫 (หรือ 甲虫)	kabutomushi (or kouchuu)	แมลงเต่าทอง	หมวกเหล็ก (兜) แมลง (虫) หรือ กระดอง (甲) แมลง (虫)
4	蟋	koorogi	จิ้งหรีด	
5	蜘蛛	kumo	แมงมุม	
6	虫 (หรือ 昆虫)	mushi or konchuu	แมลง	
7	蠍	sasori	แมงป่อง	

จากคำศัพท์ทั้ง 4 หมวดที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าในข้อ 2.1 มีคำศัพท์สำหรับใช้เรียกสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวนมาก มีคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ และการเขียนชื่อสัตว์ก็มีความนิยมแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่สัตว์ที่ไม่มีในประเทศญี่ปุ่นนิยมเขียนด้วยตัวอักษรคะตะคะนะ

ลักษณะนามหรือคำนับจำนวนสัตว์ในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่มักจะใช้ "hiki (匹) " กับสัตว์เล็ก และ "tou (頭) " กับสัตว์ใหญ่ เช่น

犬が五匹います。	Inu ga go-hiki imasu.	มีสุนัข 5 ตัว
私は熊を二頭見ました。	Watashi wa kuma o ni-tou mimashita.	ฉันเห็นหมี 2 ตัว

คำศัพท์ที่นำมากล่าวไว้ในที่นี้เป็นส่วนหนึ่งของสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในวงศัพท์ของภาษาญี่ปุ่น แต่เมื่อศึกษาจากสำนวนที่รวบรวมได้จากงานวิจัยนี้แล้ว สัตว์ที่พบจากสำนวนมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างจากวงศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในบทนี้ ดังนั้นการจัดกลุ่มจะจัดกลุ่มตามชนิดของสัตว์ที่พบจากสำนวนเป็นหลักซึ่งจะไม่เหมือนกับการจัดกลุ่มคำศัพท์ที่พบในบทนี้ทั้งหมด

บทที่ 3

สัตว์ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น

สำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีสัตว์ปรากฏอยู่ จากข้อมูลที่รวบรวมได้จากหนังสือที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 มีสัตว์อยู่หลายชนิดด้วยกัน จึงจำเป็นต้องมีการจัดหมวดหมู่ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แต่การจัดหมวดหมู่ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์จะมีรายละเอียดซับซ้อนมากทั้งในด้านโครงสร้าง กระดูกล้าง เนื้อเยื่อ ฯลฯ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงขอแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ใหญ่ๆ โดยใช้หลักกว้างๆ คล้ายกับการจัดกลุ่มคำศัพท์ของสัตว์ประเภทต่างๆ ในบทที่ 2 แต่ในงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มตามลักษณะรูปร่างภายนอกที่ปรากฏให้พบเห็นจนเป็นที่เข้าใจร่วมกันดังนี้ คือ

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
2. สัตว์ปีก
3. สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
4. สัตว์สี่อกลาน
5. แมลง

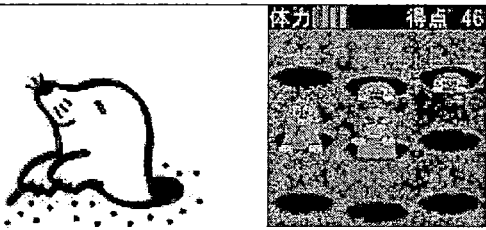
ในแต่ละหมวดจะมีสัตว์ต่างๆ หลากหลายชนิดที่ปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น มีทั้งสัตว์ที่ฟังชื่อแล้วรู้จักในทันที และสัตว์ที่ฟังชื่อแล้วไม่รู้จักว่ารูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร หรือถึงแม้เมื่อทราบคำแปลของชื่อนั้นๆ แล้วก็ยังไม่รู้จักก็มีอยู่พอสมควร สัตว์บางชนิดคนญี่ปุ่นบางคนไม่รู้จักก็มี

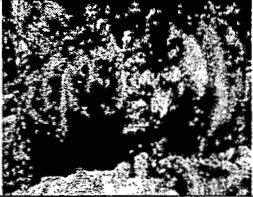
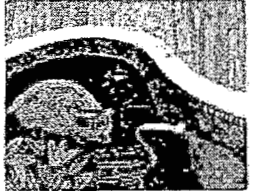
ในที่นี้จะขอนำเสนอสัตว์ที่รวบรวมได้ในแต่ละหมวดหมู่ โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง และเรียงลำดับชนิดของสัตว์ในแต่ละหมวดตามลำดับของตัวอักษรภาษาไทย ในคอลัมน์ซ้ายมือสุดจะเป็นชื่อสัตว์ในภาษาญี่ปุ่นมีทั้งอักษรญี่ปุ่นและคำอ่านใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ ถัดมาเป็นชื่อภาษาไทย ต่อจากนั้นจะเป็นจำนวนของสำนวนที่พบว่ามีกี่สำนวน และในช่องขวาสุดจะเป็นคำอธิบายและตัวอย่างสำนวน ประกอบไปด้วยการอธิบายความเกี่ยวกับสัตว์ชนิดนั้นๆ ซึ่งเป็นคำอธิบายที่ได้มาจากข้อมูลของสำนวนที่มีสัตว์นั้นๆ ปรากฏอยู่ และตัวอย่างของสำนวน อาจจะมีรูปภาพของสัตว์ประกอบด้วย โดยเฉพาะบางชนิดที่ไม่มีในเมืองไทย หรือสัตว์ที่ไม่ค่อยได้เห็น เพื่อให้ได้เห็นภาพที่ถูกต้องตรงกันเพื่อเป็นประโยชน์ในการปูพื้นฐานความเข้าใจก่อนที่จะไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

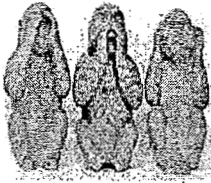

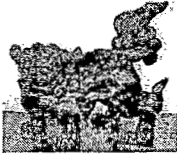
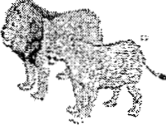
1. สัตว์ที่พบจากสำนวนแบ่งกลุ่มตามประเภท

1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

จากสำนวนที่พบมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมด 22 ชนิดจาก 138 สำนวน

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
兎 usagi	กระต่าย	4	กระต่ายเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารัก และมีลักษณะพิเศษคือกระโดดไปมา จึงมีสำนวนว่า うさぎ跳び usagi tobi แปลว่ากระโดดกระต่าย ใช้เรียกการกระโดดที่มีลักษณะเหมือนการกระโดดของกระต่าย สำหรับคนไทยอาจเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นหากพูดว่ากระโดดกบ จากวรรณกรรมโคะจิชิ แสดงให้เห็นว่ากระต่ายปรากฏอยู่ในคติความเชื่อ วรรณกรรมพื้นบ้านของญี่ปุ่นมาตั้งแต่ต้นปี 700 คนญี่ปุ่นเชื่อว่ากระต่ายดำแบ่งสำหรับทำขนมโมจิอยู่บนดวงจันทร์
鹿 shika	กวาง	4	กวางเป็นสัตว์ที่มีเขาแข็ง และสวยงาม จากลักษณะภายนอกที่มีเขาแข็งแรงนี้ ทำให้เกิดสำนวนว่า 鹿の角を蜂がさす shika no tsuno o hachi ga sasu แปลว่า ผึ้งต่อยเขากวาง ใช้เพื่อเปรียบว่าไม่ว่าจะออกแรงสักเพียงใด ก็ไม่เกิดผล
羊 hitsuji	แกะ	3	แกะเป็นสัตว์ที่มีขนฟูฟู จึงมีสำนวนว่า 羊雲 hitsujigumo แปลว่า เมฆ(ขน)แกะ ใช้เรียกเมฆก้อนใหญ่ฟูๆเหมือนขนแกะ
象 zou	ช้าง	1	ช้างเป็นสัตว์ใหญ่ มีลำตัวใหญ่โตมากจึงทำให้เกิดสำนวนว่า 象の牙を見て牛より大なるを知る zou no kiba o mite ushi yori dainaru o shiru แปลว่า ดูงาช้างก็รู้ว่าใหญ่กว่าวัว ใช้เพื่อเปรียบว่า บางครั้งการดูเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะสามารถเข้าใจสภาพทั้งหมดได้
土竜 mogura	ตัวตุ่น	1	 <p>ภาพนี้มาจากสำนวน もぐらたたき mogura tatakai ซึ่งแปลว่า ตีตัวตุ่น เป็นสำนวนที่มาจากเกมของญี่ปุ่น ที่ผู้เล่นจะถือไม้สำหรับทุบหรือตีตัวตุ่นที่โผล่หัวขึ้นมาจากรู คุปมาเหมือนการต่อสู้ที่ไม่มีวันจบสิ้น</p>
狸 tanuki	ทะนุกิ (แรคคูน)	1	เป็นสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในตำนานและนิทานพื้นบ้านของญี่ปุ่นหลายเรื่อง เวลาที่ทะนุกิตกใจมากๆ ร่างกายของมันจะอยู่ในสภาพที่หยุดทำงาน เหมือนตาย จึงมีสำนวนว่า たぬき寝入り tanuki neiri ที่แปลว่า แกล้งทำเป็นทะนุกิหลับ สำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึงการแกล้งทำเป็นหลับในเวลาที่สถานการณ์ไม่ดี

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			
馬 uma	ม้า	26	<p>ม้าเป็นสัตว์ที่ใช้เป็นพาหนะได้ จึงมีสำนวนว่า 馬車馬 basha uma แปลว่าม้าลากรถม้า ใช้เปรียบเทียบกับคนที่ทำงานหนักเหมือนม้าที่ต้องวิ่งเป็นระยะทางไกล</p>
猪 mujina	แบดเจอร์	1	<p>ตัวมูจินะเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งขนาดเท่าสุนัขจิ้งจอกเท้ามีเล็บอย่างหมี คนญี่ปุ่นเชื่อว่ามูจินะจะไม่เห็นและไม่ได้ยินในเวลากลางวัน และจะพยายามนั่งนิ่งๆไม่ทำตัวให้เป็นจุดสนใจ อย่างไรก็ตามมูจินะเป็นสัตว์ที่ไม่ดีนักในสายตาของคนญี่ปุ่น จึงมีสำนวนว่า 同穴のむじな onaji ana no mujina มูจินะในถ้ำเดียวกัน ใช้เปรียบเทียบกับคนที่ถึงแม้จะแสร้งทำเหมือนกับไม่ใช่พวกเดียวกัน แต่ความจริงแล้วก็เป็นแบบเดียวกัน ร้ายเหมือนกัน</p>
猫 neko	แมว	21	<p>คนญี่ปุ่นมีความใกล้ชิดสนิทสนมและมีความสัมพันธ์กับแมวมาเป็นเวลานาน จนมีการกำหนดให้วันที่ 22 เดือนกุมภาพันธ์เป็นวันแมว เหตุที่กำหนดวันนี้ก็เนื่องจากเสียงร้องของแมวเป็นเสียง ニャーニャー nyaa nyaa ซึ่งพ้องเสียงกับคำว่า ni ที่แปลว่า สอง คนไทยอาจจะคุ้นกับรูปปั้นแมว หรือตุ๊กตาแมวที่นั่งและยกเท้าหน้า ขวขึ้นมาในลักษณะเหมือนการกวักมือ ซึ่งพอจะหาได้ไม่ยากตามร้านค้าต่างๆในเมืองไทยภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า 招き猫 manekineko หรือแมวกวักในภาษาไทย ใช้เรียกโชคลาภ สำนวนเกี่ยวกับแมวที่เป็นเรื่องของโปรดของแมวก็คือ 猫にかつおぶし neko ni katsuo bushi แปลว่า ปลาแห้งกับแมว ธรรมชาติของแมว ชอบกินปลา สำนวนนี้ใช้เพื่อเตือนไม่ให้ประมาท ไม่ควรเอาปลาแห้งซึ่งเป็นของที่แมวชอบมากไปฝากไว้กับแมว</p>

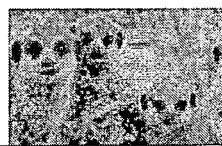
ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
驢馬 roba	ลา	1	มีชื่ออีกชื่อหนึ่งตามลักษณะอันโดดเด่นของหูล่าว่า 兎馬 usagi uma แปลเป็นไทยได้ว่า ม้า(ที่มีหูเหมือน)กระต่าย
猿 saru	ลิง	9	 <p>ภาพลิงสามตัวที่พบเห็นได้ไม่ยากในญี่ปุ่นนี้มาจากสำนวนที่ว่า 見猿聞か猿言わ猿 mizaru kikazaru iwazaru แปลว่า ไม่ดู ไม่ฟัง ไม่พูด ซึ่งเป็นแนวคิดที่มาจากพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับทางเข้าของกิเลสต่างๆ ถ้าคนเราปิดตา ปิดหู ปิดปาก ไม่ดู ไม่ฟัง ไม่พูดได้ ความทุกข์ในชีวิตจะลดลง</p>
牛 ushi	วัว	8	วัวเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีเขาโค้งงอ สำนวนที่เกี่ยวกับวัวคือ 角をためて牛を殺す tsuno o tamete ushi o korosu แปลว่าตัดเขาฆ่าวัว สำนวนนี้ใช้เพื่อเตือนคนที่กังวลหรือติดอยู่กับเรื่องเล็กน้อยว่า อาจจะทำให้งานทั้งหมดเสียหายได้ เพราะธรรมชาติของเขาวัว มักจะโค้งงอเข้าหากัน คนที่ไม่ชอบเขาโค้งงอคิดจะตัดเขาวัวให้ตรง อาจจะทำให้เกิดอันตราย หรือทำให้วัวตายได้
獅子 shishi	ราชสีห์ สิงโต	3	<p>ในภาษาญี่ปุ่นมีคำที่ใช้เรียกสิงโตได้สองคำคือ 獅子 shishi และ ライオン raion แต่ในสำนวนมักจะพบแต่คำว่า 獅子 shishi ซึ่งภาพของ 獅子 shishi นั้นจะเป็นได้ทั้งราชสีห์และสิงโตในขณะที่ ライオン raion เป็นคำที่ใช้แทนภาพของสิงโตเท่านั้น</p> <p>太り過ぎのライオンはいない futorisugi no raion wa inai แปลว่า สิงโตที่อ้วนเกินไปนั้นไม่มี สำนวนนี้ใช้เตือนคนไม่ให้กินมากเพราะจะทำให้เจ็บป่วยง่าย ไม่เป็นผลดีต่อร่างกาย</p>
犬 inu	สุนัข	16	<p>ในญี่ปุ่นสุนัขคลุกคลีกับคนมานานแล้วดังที่มีปรากฏอยู่ในงาน ประพันธ์เก่าแก่เรื่องโคะจิชิ นอกจากนั้นสุนัขยังสะท้อนถึงการเป็น เพื่อนที่ดีของมนุษย์ รวมถึงการเป็นสัตว์ที่ต่ำต้อยด้วยเช่นกัน</p> <p>犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ inu wa mikka kaeba</p>

195. 68
 16 27661
 น. 10

226751

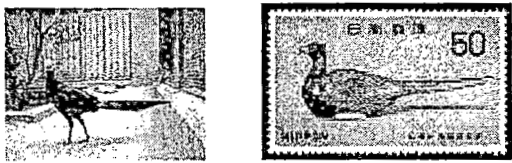
ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			sannen on o wasurenu แปลว่าสุนัขเลี้ยง3วัน 3ปีไม่ลืมพระคุณ สำนวนนี้ถูกนำมาใช้เปรียบให้คนรู้สึกและเข้าใจถึงคำว่ากตัญญูการ รู้จักบุญคุณ เหมือนสุนัข
狐 kitsune	สุนัข จิ้งจอก	6	คนญี่ปุ่นมีความเชื่อว่าสุนัขจิ้งจอกสามารถแปลงร่างได้ ตบตาคน ด้วยรูปร่างต่างๆได้อย่างแนบเนียน เสกใบไม้ให้กลายเป็นเงินได้จึงมี สำนวนว่า 狐につままれる kitsune ni tsumamareru แปลว่า ถูกสุนัขจิ้งจอกสะกด เนื่องจากจากนิทานพื้นบ้านและความเชื่อ เก่าแก่ที่ว่าสุนัขจิ้งจอกจะสามารถแปลงร่าง และสะกดทำให้คน งงงวยได้ จึงใช้เปรียบกับเรื่องที่เหลือเชื่อ งงงวย สับสน ฉงนสนเท่ห์ ว่าเหมือนถูกสุนัขจิ้งจอกสะกด
狼 ookami	สุนัขป่า	3	กล่าวกันว่าสุนัขป่าตัวสุดท้ายในญี่ปุ่นถูกยิงตายไปเมื่อปี พ.ศ.2458 เกือบร้อยปีมาแล้ว สมัยก่อนเชื่อว่าสุนัขป่าเป็นสัตว์ของเทพเจ้าที่จะ ปกป้องมนุษย์จากโศคร้าย เชื่อว่าสุนัขป่าเป็นผู้ดูแลการเกิดของเด็ก มีการนำกะโหลกของสุนัขป่ามาไว้ป้องกันตัวเองจากการเข้าสิงของ สุนัขจิ้งจอก คนญี่ปุ่นสมัยก่อนยังเชื่อกันว่าสุนัขป่าจะติดตามนัก เดินทางที่เดินทางไปล่าพิง อาจจะเพื่อดูแล หรือเพื่อล่าเหยื่อ จึงมี สำนวนว่า 送り狼 okuri ookami แปลว่า สุนัขป่าตามมาส่ง ใช้เพื่อ เปรียบกับผู้ขายที่ตามมาส่งหญิงสาวที่บ้านตามแบบสุภาพบุรุษ แต่ หวังล่าเหยื่อเช่นกัน
虎 tora	เสือ	8	เสือเป็นเสมือนราชาแห่งสัตว์ทั้งปวงสำหรับคนญี่ปุ่น จีน และเกาหลี เนื่องจากความดุร้าย และจากนิทาน คำบอกเล่าที่เสือทำร้ายคน จึง ทำให้เสือเป็นที่หวาดกลัวและถูกคนฆ่าทำลาย 虎穴にいらずん ば虎児を得ず koketsu ni irazunba koji o ezu แปลว่าไม่เข้าถ้ำ เสือก็ไม่ได้ลูกเสือ ให้เปรียบกับการเสี่ยงอันตรายเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ ต้องการ
豹 hyou	เสือดาว	1	เสือดาวเป็นเสือประเภทหนึ่งที่มีลายงดงามเป็นจุด จึงถูกคนล่าอยู่ เสมอ สำนวนที่เกิดขึ้นจากการล่าสัตว์เอาหนังมาใช้ คือ ひょうは 死んで皮を残す hyou wa shinde kawa o nokosu แปลว่า เสือ ตายแล้ว หนังยังอยู่ เปรียบเหมือนกับคนในขณะที่มีชีวิตอยู่ต้อง ทำหน้าที่การทำงานให้ดีเพื่อเป็นเกียรติยศชื่อเสียงหลังจากที่ตายแล้ว

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			เช่นเดียวกับเสือดาว เมื่อตายแล้วยังเหลือหนังที่มีขนสวยงามไว้
鼠 nezumi	หนู	12	สมัยก่อนคนญี่ปุ่นมีความเชื่อว่าหนูคือผู้ส่งสารของเทพเจ้าแห่งโชคลาภ 大黒天 daikokuten ปัจจุบันหนูเป็นทั้งตัวแพร่เชื้อโรคและสัตว์ที่นำความเสียหายมาสู่ยุ่งฉาง สำนวนที่ปรากฏมักจะเอ่ยถึงหนูในแง่ลบเช่นสำนวน 頭の黒いねずみ atama no kuroi nezumi แปลว่า หนูหัวดำ ใช้เพื่อเปรียบคนที่ขโมยของไปว่าเป็นหนูหัวดำ คือเป็นหนูที่มีผม
豚 buta	หมู	3	สำหรับคนญี่ปุ่น หมู เป็นสัตว์ที่สกปรก ในภาษาญี่ปุ่นมีคำเรียกคูก ว่า 豚箱 butabako ซึ่งคงเกิดจากการเปรียบเทียบความสกปรกของคูกกับคอกหมูนั่นเอง คำว่า หมู ใช้ในคำสบถ หรือคำด่า คล้ายกับคนไทยใช้คำว่า หมา
猪 inoshishi	หมูป่า	1	เป็นสัตว์ป่าที่คนญี่ปุ่นสังเกตว่ามักจะวิ่งตรงไปข้างหน้า บุกลุยเข้าไปในเทือกสวนไร่นา โดยไม่เปลี่ยนทิศทางง่ายๆ จึงนำมาใช้เปรียบกับพวกที่ดันทุรัง ลงมือทำอะไรโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา ลุยอย่างเดียวในสำนวนที่ว่า 猪突猛进 chototsu moushin หมูป่าบุกทะลวง
鼬 itachi	สัตว์จำพวกอีเห็น	2	ความรู้สึกที่คนญี่ปุ่นมีต่อสัตว์ประเภทอีเห็นนี้คล้ายกับความรู้สึกที่มีต่อสุนัขจิ้งจอก นั่นคือเป็นสัตว์ที่เจ้าเล่ห์ หลอกลวง เจอแล้วโชคร้าย อีเห็นเป็นสัตว์ที่หลบหลีกเก่งจึงมีสำนวนว่า いたちごっこ Itachi gokko แปลว่า เล่นอีเห็น ใช้ในความหมายเปรียบเหมือนการเล่นไปลิตซ์จับขโมย แมวไล่จับหนู จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน

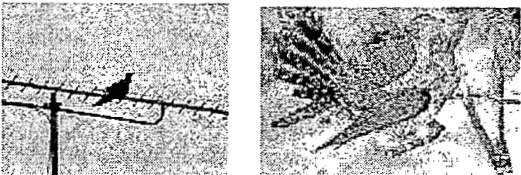

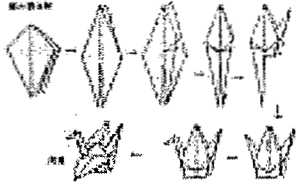

1.2 สัตว์ปีก

จากสำนวนที่พบมีสัตว์ปีกทั้งหมด 31 ชนิดจาก 78 สำนวน

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鶏 niwatori	ไก่	2	คำว่า "ไก่" ในภาษาญี่ปุ่นคือ 鶏 niwatori มาจากคำว่า niwa "สวน" รวมกับคำว่า tori "นก" แต่โดยทั่วไปโดยเฉพาะในตลาดจะได้ยินคนพูดเพียง tori เท่านั้น เพราะสั้นกว่าและเป็นที่เข้าใจกันว่าชื่อเนื้อไก่ ไม่ใช่ชนก สำนวนที่เกี่ยวกับไก่เช่น 風見鶏 kazamidori แปลว่าไก่บอกทิศทางลม ใช้เปรียบเทียบกับคนที่ไม่มีความรับผิดชอบของตัวเองเหมือนไก่บอกทิศทางลม ที่หันไปหันมาตามทิศทางของกระแสลม อีกความหมายหนึ่งจะหมายถึงคนที่คอยฉวยโอกาส
雉 kiji	ไก่ฟ้า	1	ไก่ฟ้าเป็นสัตว์ที่สวยงามและชอบส่งเสียงร้อง จึงปรากฏในสำนวน ว่า きじも鳴かずば打たれまい kiji mo nakazuba utaremai แปลว่าถ้าไก่ฟ้าไม่ร้องก็ไม่ถูกยิง ใช้เปรียบกับการพูดในสิ่งที่เกินควรเป็นการสร้างเคราะห์ภัยให้แก่ตัวเอง
蝙蝠 koumori	ค้างคาว	1	คนญี่ปุ่นก็เห็นว่าค้างคาวมีลักษณะคล้ายหนู และเป็นเหมือนนกชนิดหนึ่งที่ยืนได้ คล้ายกับที่คนไทยพูดถึงค้างคาวว่า นกมีหนูผู้มีปีก จึงมีสำนวนว่า 鳥なき里のこうもり torinaki sato no koumori แปลว่าค้างคาวของหมู่บ้านที่ไม่มีนก นำมาใช้เปรียบกับสถานที่ที่ไม่มีสิ่งที่ดีหรือสวยงาม จึงต้องเอาสิ่งที่ไม่ดีคุณค่าเท่าเทียมมาอุดอ้างแทน
鳥 tori	นก	12	สำนวนแพร่หลายที่เกี่ยวกับนกคือ 一石二鳥 isseki nichou แปลว่า ยิงปืนนัดเดียวได้นก2ตัว ใช้เปรียบกับการทำบางสิ่งบางอย่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด แบบลงทุนน้อยแต่ได้กำไรมาก
鴉 karasu	กา	10	กาเป็นนกที่เห็นได้ในเมืองต่างๆของญี่ปุ่น บ่อยครั้งที่กาบินมาจิกถุงขยะที่วางอยู่ข้างถนน คนญี่ปุ่นมองกาว่าเป็นนกที่เกี่ยวข้องกับข่าวร้าย เรื่องไม่ดี からす金 karasu gane แปลว่าเงินอึกา ใช้เพื่อ

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			เรียกเงินกู้ชนิดดอกเบี้ยสูงและเรียกเก็บในเช้าตรู่วันรุ่งขึ้น ตอนที่อีกา ร้อง
鶺鴒 u	นกกาน้ำ	3	<p>ในวรรณกรรมเก่าแก่ของญี่ปุ่นได้กล่าวถึงกระท่อมที่มุงหลังคาด้วย ขนนกกาน้ำ และบรรยายถึงผู้หญิงที่กำลังจะคลอดบุตรถือขนนก กาน้ำอยู่ในมือเพื่อเป็นเครื่องรางให้คลอดง่ายและปลอดภัย ความ เชื่อนี้อาจจะมาจากการที่นกกาน้ำสามารถจับปลาด้วยการกินปลา เข้าไปทั้งตัว และคายออกมาทั้งตัวอย่างปลอดภัย จึงมีสำนวนว่า 鶺鴒のみ (にする) unomi (ni suru) แปลว่า การกลืนของนก กาน้ำ ใช้เพื่อเปรียบเทียบถึงการรับสิ่งที่คนอื่นพูดเข้าไปในความคิด โดยไม่กลั่นกรอง หรือทั้งๆที่ยังไม่เข้าใจดี ราวกับการกลืนปลาทั้งตัว ของนกกาน้ำ ในบางท้องที่ปัจจุบันยังมีคนจับปลาด้วยการใช้นก กาน้ำ</p>
ホトトギス hototogisu	นก กากาเหว่า (เล็ก)	1	<p>เป็นนกที่อยู่ในตระกูลเดียวกันกับนกกาเหว่า ภาษาอังกฤษใช้คำว่า little cuckoo あの声でトカゲ食らうかホトトギス ano koe de tokage kurau ka hototogisu แปลว่านกกาเหว่าที่ส่งเสียง เพราะฉะนั้นกินจิ้งเหลนหรือ ใช้เปรียบเบื้องหลังของสิ่งที่ไพเราะ สวยงาม ว่าอาจจะมีอะไรที่น่ารังเกียจ หรือไม่สวยงาม</p>
閑古鳥 kankodori	นก กากาเหว่า หรือ นกตุเหว่า	2	<p>ภาษาอังกฤษใช้คำว่า common cuckoo ภาษาญี่ปุ่น kankodori เป็นชื่อเก่าของ kakkou ซึ่งเป็นชื่อเรียกในปัจจุบัน เป็นชื่อที่เรียก ตามเสียงร้องของตนเอง นกชนิดนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าชอบไป ไช้ไว้ให้นกอื่นพักแทน 閑古鳥 が 鳴く kankodori ga naku แปลว่านกกาเหว่าร้อง ใช้เปรียบกับสภาพธุรกิจที่ซบเซา ไม่มีลูกค้า เลยแม้แต่หน่วยเดียว กิจการค้าขายไม่รุ่งเรือง เพราะนกกาเหว่ามักจะร้อง</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างจำนวน
			<p>ในที่ที่ไม่มีคน</p>
雀 suzume	นกกระจอก	3	<p>นกกระจอกเป็นนกขนาดเล็ก จึงมีจำนวนว่า 雀の涙 suzume no namida แปลว่า น้ำตานกกระจอก ใช้เพื่อหมายถึงสิ่งที่มีจำนวนน้อยมากๆ ส่วนใหญ่ใช้กับจำนวนเงิน</p>
赤翡翠 akashoubin	นกกระเต็น	1	<p>นกกระเต็นสีน้ำตาลอมแดงเป็นนกฤดูร้อนที่อาศัยอยู่ในป่าแถบภูเขาและลำธาร ในวันที่ฝนตกและวันที่ฟ้าครึ้มนกชนิดนี้จะร้องบ่อย จึงมีจำนวนว่า あかしょうびんが鳴くと雨がふる akashoubin ga naku to ame ga furu แปลว่า เมื่อนกกระเต็นร้องฝนจะตก เป็นการเรียนรู้ภูมิอากาศจากนกและสิ่งมีชีวิต</p>
鶴 tsuru	นกกระเรียน	5	<p>นกกระเรียนเป็นที่รู้จักกันดีในเรื่องของความงามสง่า ชาวญี่ปุ่นนับถือว่านกกระเรียนเป็นเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ที่มาจากแดนไกล และเสียงร้องของนกกระเรียนก็เป็นเสียงที่ดังก้อง จึงมีจำนวนว่า つるの一声 tsuru no hitokoe แปลว่า 1 เสียงของนกกระเรียนใช้เปรียบกับเสียงของคนที่มีอำนาจ ที่เมื่อเอ่ยปากเพียงครั้งเดียวก็สามารถตัดสินใจหรือได้ข้อยุติในทันที</p> <p>ในตำนานพื้นบ้านกล่าวว่านกกระเรียนนำเมล็ดข้าวสำหรับเพาะปลูกจากทางเหนือมายังญี่ปุ่น และการปรากฏตัวของนกกระเรียนในทุกๆฤดูหนาวเป็นปรากฏการณ์ที่คนญี่ปุ่นเฝ้ารอทุกปี มีการดูลักษณะของนกกระเรียนเพื่อทำนายดินฟ้าอากาศว่า หากนกกระเรียนชูคอขึ้นและส่งเสียงร้องเป็นสัญลักษณ์ของท้องฟ้าที่แจ่มใส แต่หากก้มหัวลงหมายความว่า ฝนจะตก</p>

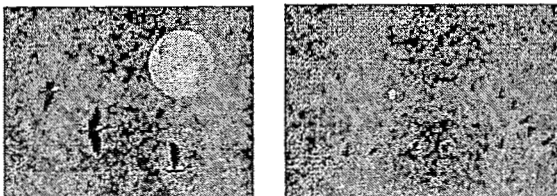
ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			  <p>ภาพนกกระเรียน ภาพการพับกระดาษเป็นรูปนกกระเรียน</p>
鷺 sagi	นกกระสา	2	<p>นกกระสาเป็นนกที่ชอบหากินตามชายน้ำ การเดินเยื้องย่างของนกกระสาจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจจนกลายเป็นสำนวนว่า</p> <p>さぎがどじょうを踏むよう sagi ga dojou o fumu you</p> <p>แปลว่า เหมือนนกกระสาเหยียบปลาโตะโจะ เปรียบเหมือนการเดินของคนที่ยพยายามเดินย่องเบาเพื่อไม่ให้ผู้อื่นสังเกตเห็นหรือได้ยินเสียง</p>
鸚鵡 oumu	นกแก้ว	1	<p>นกแก้วเป็นนกที่รู้จักกันดีว่าสามารถพูดเลียนเสียงของคนได้ พูดตามที่คนสอนได้ และมักจะเลียนแบบการพูด หรือการกระทำของคนไปอย่างนั้นทั้งๆที่ไม่เข้าใจ จึงมีสำนวนว่า おうむ返し oumu kaeshi แปลว่านกแก้วพูดซ้ำ จึงนำมาใช้ในความหมายว่า พูดซ้ำหรือพูดตามคนอื่น</p>
千鳥 chidori	นกชิตะริ (นกสั๊ก, นก ต้อยตีวิด)	1	<p>เป็นนกตัวเล็ก มีลักษณะคล้ายนกพิราบ ชอบหากินตามชายฝั่งทะเล นกชนิดนี้จัดเป็นนกในฤดูหนาว นกชนิดนี้จะมีลักษณะการเดินที่เป็นเอกลักษณ์ เวลาที่เดินหาอาหารอยู่ตามชายฝั่งจะเดินเอขาไขว้กันไปมาและสามารถเดินได้อย่างรวดเร็ว จึงมีสำนวนว่า 千鳥足 chidoriashi แปลว่า ขาของนกชิตะริ ใช้ในการเปรียบกับการเดินเบ้ไปมาของคนเมาเหล้า ที่เดินขาไขว้ไปมา</p>
燕 tsubame	นกนางแอ่น	1	<p>นกนางแอ่นอพยพจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปอยู่ประเทศญี่ปุ่นในฤดูใบไม้ผลิ พอฤดูหนาวก็จะบินกลับไป ดังนั้นนกนางแอ่นจึงเป็นสัญลักษณ์ของฤดูใบไม้ผลิสำหรับคนญี่ปุ่น บ้านที่มีนกนางแอ่นมาทำรังจะโชคดีจนมีคำกล่าวที่ว่า つばめが巣を作るとその家は繁盛する tsubame ga su o tsukuru to sono ie</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			<p>wa hanjou suru แปลว่า เมื่อนกนางแอ่นทำรัง บ้านนั้นจะรุ่งเรือง บางบ้านเอาเครื่องวางรูปเปลือกหอยเล็กๆใส่ไว้ในรังนกด้วยความเชื่อที่ว่าจะช่วยให้การคลอดบุตรปลอดภัย</p> <p>ภาพนกนางแอ่น ภาพรถไฟฟ้ายาวที่ตั้งชื่อว่า tsubameressha</p>
鶯 uguisu	นกในดิ่ง เกล	3	<p>นกในดิ่งเกลเป็นนกที่มีเสียงร้องไพเราะมาก คนญี่ปุ่นมักจะจับคู่ นกในดิ่งเกลกับต้นเหมย ไม่ว่าจะ เป็นในบทกวีหรือภาพวาดต่างๆจะมีสำนวนว่า 梅に うぐいす ume ni uguisu แปลว่านกในดิ่งเกล (ญี่ปุ่น) ที่ต้นเหมย เป็นสำนวนที่แสดงถึงสิ่งที่คนญี่ปุ่นมักจะจับคู่สิ่ง ที่เข้ากันได้ดีในแต่ละฤดูกาลไว้ และจะปรากฏเป็นภาพที่เห็นจนชินตา เช่น นกในดิ่งเกลญี่ปุ่นที่ต้นเหมย, นกกระเรียนที่ต้นสน, นกนางแอ่นที่ต้นหลิว, กวางที่ต้นเมเปิ้ล, นกกระจอกที่ต้นไผ่, นกชิโตะริกับคลื่น เป็นต้น</p>
鳶 isuka	นกปาก สลับ	1	<p>นกปากสลับมีปากข้างบนคมและโค้งบิดไปข้างหนึ่ง จงอยปากล่างก็ บิดไปอีกข้างหนึ่ง ไม่ตรงกัน จึงนำมาใช้ในสำนวนว่า 鳶のくいちがひ isuka no hashi no kuichigai แปลว่าจงอยปาก ของนกปากสลับไม่เข้ากัน เพื่อเปรียบกับการที่เรื่องราวต่างๆ แตกต่างไปไม่เป็นไปตามที่คิด หรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่เคยพูดคุย กันไว้ก่อนหน้าเปรียบกับการที่เรื่องราวต่างๆแตกต่างไปไม่เป็นไป ตามที่คิด หรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่เคยพูดคุยกันไว้ก่อนหน้า</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鳩 hato	นกพิราบ	3	<p>เป็นนกที่รู้จักกันทั่วไปและมีนิสัยชอบกินถั่วมากจนมีสำนวนกล่าวกันว่า 鳩の使いに豆 hato no tsukai ni mame เป็นการเปรียบนกพิราบที่ถูกใช้งานให้ไปส่งข่าวสาร แต่ไปเจอไรต์วที่เป็นของโปรด ก็ลงไปเพลินกินถั่วอยู่ที่นั่น เช่นเดียวกับคนที่แพ้ต่อการยั่วชวนของสิ่งที่ชอบแล้วไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้</p>
鴎 mozu	นกโมะสุ	1	<p>นกโมะสุเป็นนกที่มีสีสวยงาม และมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเจ้าเล่ห์ของนกโมะสุจนเป็นที่มาของสำนวน 鴎の銭勘定 mozu no zenikanjou แปลว่าการนับเงินของนกโมะสุ เรื่องมีอยู่ว่า นกโมะสุ นกพิราบและนกปากซ่อมไปกินข้าวด้วยกันที่ร้านอาหาร ตอนจะออกจากร้าน นกโมะสุก็คำนวณเงิน 15 文 mon โดยบอกนกพิราบว่าในชื่อนกพิราบมีเสียง 八 ha อยู่ต้นคำ (ในภาษาญี่ปุ่น คำว่า นกพิราบ 鳩 ขึ้นต้นด้วยตัว 八 ซึ่งหมายถึง 8) นกพิราบก็ต้องจ่าย 8 文 และบอกนกปากซ่อมว่าชื่อนกปากซ่อมมีเสียง 七 shi (นกปากซ่อม 鴿 ขึ้นต้นด้วยตัว 七 หมายถึง 7) นกปากซ่อมก็ต้องจ่าย 7 文 ทั้งหมดรวมเป็น 15 文 นกโมะสุจัดการแบบนั้นแล้วตัวเองก็ไม่ต้องจ่ายเลยแม้แต่ 1 文 สำนวนนี้จึงนำมาใช้กับคนที่ไม่จ่ายเงินแม้แต่เล็กน้อย เวลาไปทานข้าวกับคนอื่น ให้คนจ่ายเงินทั้งหมด</p>
目白 mejiro	นกแว่น นกชอบ ตาขาว	1	<p>เป็นนกเล็กชนิดหนึ่งชอบกินแมลง และมักจะเรียงกันเป็นแถวตามกิ่งไม้จนเกิดสำนวนว่า 目白押し mejiro oshi ใช้เปรียบกับคนจำนวนมากที่เข้าแถวกันอย่างแออัดยัดเยียด</p>
啄木鳥 kitsutsuki	นกหัวขวาน	1	<p>เป็นนกเล็กที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวคือการผงกหัวหรือการใช้จงอยปากที่แข็งแรงเจาะต้นไม้ จึงเป็นที่มาของสำนวน 木からうなずく kitsutsuki wa tamago kara unazuku</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鷹 taka	นกเหยี่ยว	4	<p>แปลว่า นกหัวขวานผงกหัวตั้งแต่อยู่ในไซ</p> <p>เหยี่ยวเป็นสัตว์ที่คนญี่ปุ่นมองในทางบวก ลักษณะที่ดีเช่น ความองอาจ กล้าหาญ ความซื่อตรง ทุกอย่างอยู่ในคำว่าเหยี่ยว จะเห็นได้จากสำนวนที่ว่า 一富士 二鷹 三なすび ichi fuji ni taka san nasubi แปลว่า หนึ่งภูเขาไฟฟูจิ สองเหยี่ยว สามมะเขือ สำหรับคนญี่ปุ่นสามอย่างนี้เป็นนิมิตที่ดีมาก หากใครฝันถึงสิ่งเหล่านี้ในวันปีใหม่จะหมายถึงการได้พบกับสิ่งที่ดีๆในชีวิต สิ่งที่ดีที่สุดลำดับหนึ่งคือภูเขาไฟฟูจิ สองคือเหยี่ยว สามคือมะเขือ ภูเขาไฟฟูจิมีความสำคัญลำดับที่หนึ่งเพราะเป็นภูเขาที่สูงและใหญ่ เหยี่ยวเป็นอันดับที่สองเพราะมีอุ้งเล็บที่แข็งแรงช่วยจับโชคไว้ได้แน่น อันดับที่สามคือมะเขือเพราะคำว่า มะเขือ ออกเสียงว่า なす nasu พ้องเสียงกับคำว่า なす なる nasunaru หมายถึง การประสบความสำเร็จ</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>
鳶 tonbi	นกเหยี่ยว (เล็ก)	3	<p>ในตระกูลเหยี่ยวด้วยกัน tonbi เป็นเหยี่ยวที่ตัวเล็กกว่าเหยี่ยว taka จึงมีสำนวนว่า 鳶が鷹を生む tonbi ga taka o umu ซึ่งแปลว่า เหยี่ยว tonbi ให้กำเนิดเหยี่ยว taka หมายถึงการที่พ่อแม่ที่ธรรมดาไม่เก่งหรือดีมาก สามารถให้กำเนิดลูกที่ดีเลิศมาก</p>
鷲 washi	นกอินทรี	1	<p>นกอินทรีเป็นนกที่แข็งแรง อีกชนิดหนึ่ง มีสำนวนที่เกี่ยวกับนกอินทรีว่า 鷲の巣をねずみがねらう washi no su o nezumi ga nerau แปลว่า หนูเลี้ยงรังของนกอินทรี ใช้เปรียบกับการที่สิ่งที่อ่อนแอเผชิญหน้ากับสิ่งที่แข็งแรงโดยไม่ยอมมองกำลังของตนเอง แสดงถึงการไม่มีวิจรรณญาณ ไม่รู้จักประมาณตัวเอง</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> </div>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
雲雀 hibari	นกฮิบะริ (นกกระจอกเทศ)	1	นกชนิดนี้มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า lark เป็นนกที่มีลักษณะเด่นเรื่องเสียงไพเราะรวมถึงทำบินที่สวยงามจึงมีสำนวนว่า ひばりが空高くあがると晴天 hibari ga soratakaku agaru to seiten พอ นกฮิบะริบินบนฟ้าสูง ท้องฟ้าจะแจ่มใส
梟 fukurou	นกฮูก	2	เป็นนกกลางคืนที่มีดวงตาโตและสายตายาว แต่มองระยะใกล้ไม่ชัดเจน จึงมีสำนวนว่า ふくろうの目は大きくてもねずみほど見えぬ fukurou no me wa ookikute mo nezumi hodo mienu แปลว่า ถึงตานกฮูกจะโต แต่ก็มองไม่เห็นเท่าหนู
家鴨 ahiru	เป็ดบ้าน	1	เป็ดบ้านเป็นสัตว์ปีกที่ว่ายน้ำได้ แต่ไม่มีสัญชาตญาณเหมือนเป็ดป่า จึงมีสำนวนว่า 家鴨も鴨の気位 ahiru mo kamo no kigurai หมายถึงเป็ดบ้านก็มีความภูมิใจในตัวเองเช่นเดียวกับเป็ดป่า
鴨 kamo	เป็ดป่า	4	เป็ดเป็นสัตว์ปีกที่ว่ายน้ำได้ และการว่ายน้ำของเป็ดมองดูจากบนบกยาก เพราะจะเห็นเหมือนกับว่าเป็ดลอยน้ำไปมาอยู่เฉยๆ จนมีสำนวนว่า かもの水掻き kamo no mizukaki ที่แปลว่าการพุน้ำของเป็ด เป็นการเปรียบเทียบการว่ายน้ำของเป็ดที่ใช้ขาพุน้ำอยู่ด้านล่างมองไม่เห็น แต่ตัวเป็ดมองดูเคลื่อนที่ไปได้อย่างสบายๆไม่เหน็ดเหนื่อย เช่นเดียวกับความสำเร็จที่ต้องผ่านการตรากตรำทำงานหนักที่คนอื่นมองไม่เห็นเช่นกัน
鴛鴦 oshidori	เป็ดแมนดาริน	1	เป็ดแมนดาริน เป็นเป็ดที่มักจะอยู่เป็นคู่ๆ จึงเป็นสัญลักษณ์ของความรัก การครองคู่กันอย่างรักใคร่ จึงมีสำนวนว่า おしどり夫婦 oshidori fuufu แปลว่าคู่ผัวเมียเป็ด

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鶺鴒 kou	หงส์ขาว	1	คำว่า 鶺鴒 kou เป็นคำเก่าของคำว่า 白鳥 hakuchou ที่แปลว่า หงส์ขาว จากการศึกษาหงส์ขาวเป็นสัตว์ที่มีสีขาวสวยงามมากจึงมีสำนวนว่า 鶺鴒は浴せずして白し kou wa yokusezushite shiroshi แปลว่า หงส์ขาวไม่อาบน้ำก็ขาว เปรียบกับคนที่มีลักษณะดีไม่ต้องแต่งตัว ก็ดูดีเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เหมือนกับหงส์ขาว ถึงแม้จะไม่อาบน้ำ ก็มีขนสีขาวสวยอยู่แล้ว
雁 gan	ห่านป่า	3	เป็นสัตว์ที่จะอพยพมาจากทางเหนือและมาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปลายฤดูใบไม้ร่วงจนถึงต้นฤดูใบไม้ผลิจึงจะบินกลับไป เวลาที่ห่านป่าบินอพยพจะบินไปพร้อมกันเป็นฝูง บินยืดคอตตรงไปข้างหน้า เรียงแถวเป็นรูปตัววีสวยงาม คนญี่ปุ่นเป็นพวกที่สนใจธรรมชาติ จากการเฝ้าดูห่านป่าเหล่านี้จึงทำให้เกิดสำนวนภาษาที่เกี่ยวกับห่านป่าว่า 後の雁が先になる ushiro no gan ga saki ni naru แปลว่าห่านตัวหลังสุดมาอยู่ข้างหน้า เป็นสำนวนที่เกิดจากการดูฝูงห่านที่บินเรียงกันเป็นแถว แล้วมีห่านตัวสุดท้ายบินแซงขึ้นหน้ามา นำมาใช้เพื่อหมายถึงคนที่อ่อนประสบการณ์ คนที่มาทีหลังแต่มีความสามารถ จึงสามารถขึ้นมาอยู่แถวหน้าได้

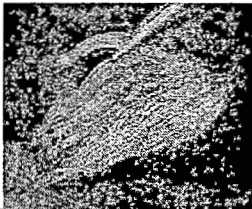
1.3 สัตว์น้ำ และสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

จากสำนวนที่พบมีสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำทั้งหมด 29 ชนิดจาก 66 สำนวน

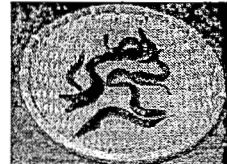

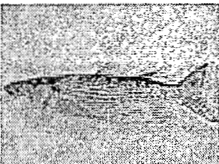

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
蛙 kaeru, kawazu	กบ	5	เป็นสัตว์ที่ยังมีอยู่มากในประเทศญี่ปุ่น เพราะการดูแลสิ่งแวดล้อมดี โดยเฉพาะการรักษาข้าวไว้ เด็กๆในชนบทตกเย็นเมื่อได้ยินเสียง

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			<p>กบร้องก็จะพูดด้วยการเล่นคำพ้องเสียงของ กบ kaeru กับคำว่า "กลับบ้าน" kaeru ว่า 蛙がなぐからかえろ。Kaeru ga naku kara kaero. กลับบ้านเถอะกบร้องแล้ว</p> <p>นอกจากนั้นก็ยังมีสำนวนการใช้คำว่ากบที่คล้ายคนไทยหลายอย่าง เช่น</p> <p>蛙泳ぎ kaeruyogi ว่ายน้ำกบ</p> <p>蛙跳び kaerutobi กระโดดกบ</p>
蝦 ebi	กุ้ง	1	<p>กุ้งเป็นสัตว์น้ำขนาดเล็ก ถ้าเทียบกับปลาตัวใหญ่ๆ จึงมีสำนวนว่า えびでたいを釣る ebi de tai o tsuru แปลว่าตกปลากระพงด้วยกุ้ง หมายถึงการได้รับผลตอบแทนหรือผลกำไรมาก โดยลงทุนเพียงเล็กน้อย เหมือนการตกปลากระพงตัวใหญ่ด้วยกุ้งตัวเล็ก</p>
河童 kappa	คัปปะ	2	<p>คัปปะเป็นคำที่ย่อมาจาก カハワツパ เป็นสัตว์ที่อยู่ในตำนานของญี่ปุ่น มีรูปร่างและขนาดประมาณเด็กอายุ 4-5 ขวบ บนศีรษะตรงกลางมีลักษณะเหมือนจานไม่ค่อยมีผม มีลักษณะพิเศษคือเป็นสัตว์ที่อยู่ได้ทั้งบนบกและในน้ำคล้ายกบจึงมีสำนวนว่า おかにあがったかっぱ oka ni agatta kappa แปลว่าคัปปะที่ขึ้นบก คัปปะเป็นสัตว์ที่อยู่ได้ทั้งในน้ำและบนบกก็จริง แต่เมื่อขึ้นมาอยู่บนบกจะไม่สามารถทำอะไรได้คล่องแคล่วเหมือนอยู่ในน้ำ สำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึง การอยู่ผิดที่ ต่างถิ่นทำให้ความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ไม่ได้</p> <div data-bbox="595 1428 774 1699" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="798 1480 955 1686" data-label="Image"> </div>
亀 kame	เต่า	1	<p>เต่าเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ มีลักษณะที่สำคัญคือมีกระดอง กระดองของเต่าบอกให้รู้ถึงระยะเวลา และอายุของเต่าตัวนั้น จึงมีสำนวนว่า かのめの甲より年を功 kame no kou yori toshi no kou แปลว่า วิทยุฉิมจากกระดองเต่า ใช้เพื่อหมายถึงผู้ที่มีวิทยุฉิมเต็มไปด้วยประสบการณ์การทำงานซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างจำนวน
鼈 suppon	ตะพาบน้ำ	1	<p>ตะพาบน้ำเป็นสัตว์ตระกูลเดียวกับเต่า ลักษณะที่แตกต่างกันมากคือกระดูกของตะพาบน้ำจะออกด้านข้างและดุกกลมกว่าจึงมี</p> <p>จำนวนการเปรียบเทียบว่า 月とすっぽん tsuki to suppon แปลว่าพระจันทร์และตะพาบน้ำ ลักษณะของพระจันทร์และตะพาบน้ำ หากดูเผินๆ อาจจะเห็นว่ารากลมๆคล้ายกัน แต่หากดูจริงๆแล้วจะเห็นว่าแตกต่างกันมากโดยเฉพาะความงดงาม</p> <p>จำนวนนี้จึงใช้เพื่อเปรียบเทียบของสองสิ่งที่ต่างกันราวฟ้ากับดิน</p>
川獺 kausou	นาก	1	<p>นากมีหลายชนิด มีทั้งชนิดอาศัยอยู่ในทะเลและในแม่น้ำจึงมี</p> <p>จำนวนที่ว่า かわうそに塩をあつらえる kausou ni shio o atsuraeru แปลว่าสิ่งเกลือกกับนาก นากในที่นี้หมายถึงนากแม่น้ำ การสิ่งเกลือกทะเลกับตัวนากที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำ จึงเป็นการ</p> <p>สิ่งในสิ่งที่ไม่น่าจะได้รับจากเป้าหมาย</p>
蟹 kani	ปู	1	<p>ปูเป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่มีกระดูกแข็ง ปูที่อยู่ตามหาดทรายมันจะอาศัยอยู่ในรู โดยขุดหลุมที่มีขนาดใหญ่เท่ากับตัวของมันเท่านั้น</p> <p>มีจำนวนที่เกี่ยวกับกระดูกของปูว่า かにほ甲羅に似せて穴をほる kani wa koura ni nisete ana o horu แปลว่าปูขุดหลุมให้เหมือนกระดูก จำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ทำสิ่งที่พอกกับแรงกำลังและฐานะของตัวเอง</p>
魚 sakana/uo 雑魚 zako	ปลา ปลาเล็ก ปลาน้อย	1	<p>ปลาเป็นสัตว์ที่ต้องอาศัยอยู่ในน้ำ จากลักษณะนี้ทำให้เกิดจำนวนหลายจำนวนที่มีความหมายทำนองเดียวกันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปลาและน้ำเช่น 魚と水 sakana to mizu แปลว่าปลากับน้ำ</p> <p>แสดงให้เห็นว่าน้ำและปลาเป็นสิ่งที่อยู่ด้วยกันตามธรรมชาติ ในลักษณะของการเกื้อกูลกัน 魚心あれば水心あり uogokoro areba mizugokoro ari แปลว่าเมื่อปลามีหัวใจ น้ำก็มีหัวใจ</p>

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			นำมาใช้เพื่อหมายถึงเมื่อฝ่ายหนึ่งมีน้ำใจไมตรีที่ดีให้ อีกฝ่ายหนึ่งก็มีน้ำใจที่ดีตอบแทนเช่นกัน หรือ 水魚の交わり suigyo no majiwari การคบหากันของน้ำและปลา หมายถึงการคบหากันโดยมีความสัมพันธ์ที่ดี การใส่ใจให้ความสำคัญ กับฝ่ายตรงข้าม
鯛 tai	ปลา กระพง	3	ปลากะพงเป็นปลาที่มีรสชาติดี เนื้อละเอียดนุ่ม ราคาแพง จัดเป็นปลาที่มีคุณภาพ และเป็นที่ยิยม มีสำนวนว่า 腐ってもたい kusattemo tai แปลว่าถึงจะเน่าแต่ก็เป็นปลากะพง เป็นการอุปมาอุปไมยว่าของที่ตีมีราคา ถึงแม้จะเก่า จะตกอับแต่ก็ยังมีคุณค่าที่อยู่ในตัวของมัน
白魚 shirauo	ปลาขาว	1	ปลาขาวเป็นปลาขนาดเล็กตัวสีขาวค่อนข้างใส ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร คนญี่ปุ่นจะมองว่านิ้วที่ขาวเรียวยาวเล็กเป็นนิ้วที่สวยงามจึงมีสำนวนเปรียบเทียบว่า 白魚のような指 shirauo no you na yubi นิ้วเหมือนปลาขาว
鯉 koi	ปลาคาร์พ	2	ปลาคาร์พเป็นปลาที่มีสีสันสวยงาม จึงเป็นที่นิยมเลี้ยงไว้ดูเล่นเพื่อความสวยงาม นอกจากนั้นยังนำมาทานในโอกาสพิเศษอีกด้วย จากตำนานของจีนที่กล่าวว่าปลาคาร์พเป็นปลาชนิดเดียวที่สามารถว่ายน้ำขึ้นน้ำ ไปจนถึงประตูมังกรของแม่น้ำฮวงโหได้ คนญี่ปุ่นสมัยก่อนก็เช่นกันเห็นว่าปลาคาร์พเป็นปลาที่แข็งแรง และสามารถว่ายน้ำขึ้นน้ำได้ จึงนำปลาคาร์พมาเป็นสัญลักษณ์สำหรับเด็กผู้ชาย ในครอบครัวใดมีบุตรชายก็จะปักเสาที่มีปลาคาร์พจำลองที่ทำด้วยผ้าหรือพลาสติกไว้บนหลังคาน้ำ และมีความหมายว่า 鯉の滝登り koi no takinobori แปลว่าปลาคาร์พปีนน้ำตก เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของคนที่สามารถขึ้นไปอยู่แถวหน้า หรือการได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว เหมือนปลาคาร์พที่สามารถปีนน้ำตกได้

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鮫 same	ปลาฉลาม	1	ปลาฉลามเป็นสัตว์ที่มีชื่อเรื่องความดุร้าย ในขณะเดียวกัน คนก็ยังล่าปลาฉลามเป็นอาหาร ชิ้นส่วนของปลาฉลามที่ปรากฏในสำนวนคือ 鮫肌 same hada แปลว่าหนังปลาฉลาม หนังปลาฉลามไม่เรียบบางนุ่มนวล คนญี่ปุ่นจึงเปรียบเทียบที่หยาบกระด้างว่าเหมือนหนังปลาฉลาม
鯖 saba	ปลาชะบะ	1	เป็นปลาทะเลที่คนญี่ปุ่นทานเป็นจำนวนมาก ในฤดูใบไม้ร่วงปลานี้จะมีความอุดมสมบูรณ์มากเป็นพิเศษ ปลาชะบะเป็นปลาที่จับมาได้ครั้งละมากๆ จนนับไม่ทัน จึงมีสำนวนว่า さばを読む saba o yomu แปลว่าอ่านปลาชะบะ ดังนั้นการนับจำนวนปลาชะบะจึงต้องนับอย่างรวดเร็วและแน่นอนว่าจะไม่สามารถนับได้อย่างถูกต้องแน่นอน ดังนั้นสำนวนนี้จึงใช้เพื่อสื่อความหมายถึงการนับจำนวนสิ่งของแบบมั่วๆ โกงจำนวนหรือโกงตัวเลขนั่นเอง
鯖 iwashi	ปลาซาร์ดีน	3	ปลาชนิดนี้ทั้งชนิดสดและเค็มเป็นที่นิยมของคนญี่ปุ่นมานานนับศตวรรษ มีการเปรียบด่าที่ๆว่าเป็นปลาซาร์ดีนโดยเรียกด่าที่ชื่อว่า iwashi และหากเป็นด่าที่ขึ้นสนิมแล้วก็จะเรียกว่าakai washi มีความหมายว่าปลาซาร์ดีนแดง
吞舟 donshuu	ปลาตงซู	2	ปลาตงซูเป็นปลาที่คนญี่ปุ่นบางคนไม่รู้จัก อาจจะเป็นคำที่เก่าแก่และปัจจุบันไม่มีปลาชนิดนี้แล้ว จากเว็บไซต์ของ http://kotowaza.exblog.jp/1046280/ ได้ให้ความหมายชื่อปลาชนิดนี้ว่า 吞舟の魚 = 舟を飲み込むほど大きな魚。 เป็นปลาที่มีขนาดใหญ่มากขนาดกินเรือได้ทีเดียวทั้งลำ จึงมีสำนวนว่า 網、吞舟の魚を漏らす Ami, donshuu no uo o morasu แปลว่าตาข่ายที่ปลาตงซูรอดออกมา อุปมาเหมือนกฎหมายที่อ่อนไม่สามารถเอาผิดกับผู้ที่ทำผิดมากๆได้

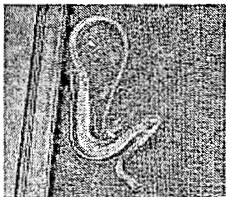
ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鯰 namazu	ปลาดุก	1	ปลาชนิดนี้เป็นปลาที่ไม่มีเกล็ด ลำตัวลื่นจับยาก จึงทำให้เกิดสำนวนว่า ひょうたんで鯰を抑える hyoutan de namazu o osaeru แปลว่าจับปลาดุกด้วยน้ำเต้าซึ่งเป็นเรื่องยากมาก
泥鰌 DOJOU	ปลา โตะโตะ	2	ปลาโตะโตะเป็นปลาน้ำจืดตัวเล็ก มีหนวด เป็นปลาที่คนญี่ปุ่นชอบรับประทาน 柳の下にどじょう yanagi no shita ni DOJOU แปลว่าปลาโตะโตะที่ได้ต้นหลิว การจับปลาโตะโตะที่ได้ต้นหลิวริมฝั่งแม่น้ำได้ 1 ครั้ง ก็ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะมีปลาโตะโตะในที่ๆเดียวกันนั้นอีก เช่นเดียวกับการที่มีเรื่องดีๆเกิดขึ้น 1 ครั้ง ไม่ได้หมายความว่า จะมีเรื่องดีๆเกิดขึ้นบ่อยๆตลอดเวลา
鱈 tara	ปลาทะเล (ปลา คืด)	1	ปลาคืดเป็นปลาที่มีเนื้อขาวอร่อย มักจะมีท้องป่องมากจนเกิดสำนวนว่า たらふく食う tarafuku kuu แปลว่ากินจนท้องป่องแบบปลาทะเล ใช้เพื่อเปรียบกับการกินจนอ้วนหรือการกินที่เกินพอ
鰯 todo	ปลา โตะโตะ	1	ปลาโตะโตะเป็นปลาจำพวกปลากะระบอกจากเว็บไซท์ของ http://ja.wikipedia.org/wiki/ ได้แสดงลำดับการเรียกชื่อของปลาชนิดนี้ไว้ดังนี้ オボコ → スバシリ → イナ → ボラ → トド oboko → subashiri → ina → bora และท้ายที่สุดคือ todo ทำให้เกิดสำนวนว่า とどのつまり todo no tsumari แปลว่า ในที่สุดก็โตะโตะ ซึ่งนำมาใช้ในความหมายว่า ในที่สุด ผลสุดท้าย

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
鰻 fugu	ปลา ปักเป้า	1	ปลาปักเป้าเป็นปลาที่มีพิษ ถ้ากินโดนส่วนที่เป็นอันตรายอาจถึงตายได้ แต่คนญี่ปุ่นก็ยังสามารถนำมาทำเป็นอาหารจานอร่อย จนเกิดสำนวนว่า ぶぐは食いたし命は惜しい fugu wa kuitashi inochi wa oshishi แปลว่าปลาปักเป้าก็อยากกิน ชีวิตก็เสียดาย ใช้เพื่อเปรียบว่าอยากทานของอร่อย อยากทำสิ่งที่สนุกสนาน แต่ไม่อยากเจออันตราย
鯨 kujira	ปลาวาฬ	1	ปลาวาฬเป็นปลาดตัวใหญ่ ในสมัยก่อนถ้าจับปลาวาฬได้ 1 ตัว ชาวประมงก็จะมีรายได้มากเพราะปลาวาฬ 1 ตัวมีเนื้อมาก มีครีบหนัง และเครื่องใน ใช้ประโยชน์ได้หมด นอกจากนั้นยังนำไขมันมาทำน้ำมันได้จึงมีสำนวนว่า 鯨一頭捕れば七浦にぎわう kujira ittou toreba nanaura nigiwau แปลว่าถ้าจับปลาวาฬได้ 1 ตัวก็จะคึกคักไป 7อ่าว เป็นการอุปมาอุปไมยว่าถ้ามีผลประโยชน์มาก วิธีการและผู้ที่ขอรับผลประโยชน์ก็จะมากขึ้นด้วย
烏賊 ika	ปลาหมึก (กระดอง)	1	ปลาหมึกในภาษาไทยมีคำเดียวแต่ภาษาญี่ปุ่นจะแยกออกเป็นคนละประเภท ปลาหมึกที่เรียกว่า 烏賊 ika เป็นปลาหมึกกระดอง จึงมีสำนวนว่า 烏賊の甲より年劫 ika no kou yori toshi no kou ที่แปลว่าวัยวุฒิจากกระดองปลาหมึก
蛸 tako	ปลาหมึก (ยักษ์)	1	ปลาหมึกเป็นสัตว์ที่มีเอกลักษณ์ในเรื่องหมวด และดูเหมือนมีหัวกับขาอยู่ด้วยกัน ปลาหมึกให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของคนที่มีสติปัญญาน้อย และสร้างควมวุ่นวายคำว่า たこ tako ที่แปลว่าปลาหมึก จึงใช้ในความหมายว่าโง่บ้าหรือโง่ง
鰻 unagi	ปลาไหล	4	ปลาไหลเป็นสัตว์น้ำที่คนญี่ปุ่นชอบทาน คนญี่ปุ่นเชื่อว่า ถ้ากินปลาไหลที่เต็มไปด้วยวิตามินเอ จะทำให้ร่างกายแข็งแรง มีพลัง ไม่อ่อนแอเพราะความร้อน จึงมีสำนวนว่า 土用こなぎを食うと夏負けしない doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai แปลว่ากินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน 「土用」 คือช่วงเวลา 18 วันก่อนจะถึงวันย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง ตั้งแต่วันที่ 20 เดือนกรกฎาคม - 8 ส.ค. เป็นช่วงร้อนที่สุดของฤดูร้อน

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
貝 kai	หอย	3	เป็นอาหารของคนญี่ปุ่นมาเป็นเวลานาน จึงมีการนำหอยมาใช้ในสำนวนภาษาตามลักษณะเด่นที่ปรากฏของหอยคือ 貝のように kai no you ni แปลว่า เหมือนหอย หมายถึงปิดปากเงียบ ไม่เปิดเผยแพร่พราย เหมือนหอยที่มีชีวิตต้องปิดฝาให้ติดกันสนิท
鮑 awabi	หอย เป่าฮื้อ	2	หอยประเภทนี้เรียกว่าหอยฝาเดียว จากการที่เป็นหอยฝาเดียวไม่มีสองฝาเหมือนหอยชนิดอื่นจึงมักถูกนำมาเปรียบในสำนวน เช่น 鮑の片思い Awabi no kataomoi แปลว่ารักข้างเดียวของหอยเป่าฮื้อ
ほら hora	หอยสังข์	1	หอยสังข์เป็นหอยที่มีลักษณะกลวงด้านใน จึงนำมาเป็นภพชนะใส่น้ำหรือใช้เป่าให้เกิดเสียง สำนวนที่ว่า ほらを吹く hora o fuku แปลว่า เป่าสังข์ การเป่าหอยสังข์ จะทำให้เกิดเสียงดังกังวาน จึงนำมาใช้เปรียบกับการคุยฟุ้ง คุยไม้
蛤 hamaguri	หอยกาบ	1	หอยกาบเป็นหอยที่จะหาได้ตามชายหาด จึงมีสำนวนว่า 畑から蛤取れぬ hatake kara hamaguri torenu แปลว่าหอยกาบหาไม่ได้ในท้องทุ่ง ใช้เพื่อเตือนให้ทำอะไรให้ถูกสถานที่
しじみ貝 shijimikai	หอยซิจิมิ	1	หอยชนิดนี้ตัวเล็กมาก สำนวน 蜷貝でいどがえをするよう shijimikai de idogae wo suru you แปลว่าเหมือนล้างบ่อด้วยหอยซิจิมิะ จึงหมายถึงการกระทำที่เป็นไปไม่ได้

1.4 สัตว์เลื้อยคลาน

จากสำนวนที่พบมีสัตว์เลื้อยคลานทั้งหมด 6 ชนิดจาก 17 สำนวน

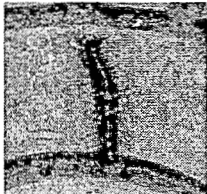
ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
蛇 hebi	งู	9	งูเป็นสัตว์เลื้อยคลานที่มีอยู่ทั่วไป และไม่มีขา สำนวนเกี่ยวกับงูต่อไปนี้เป็นคือ 蛇足 da soku แปลว่า ขางู ใช้เพื่อหมายถึงสิ่งที่ไม่จำเป็น ใช้ได้ทั้งกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีที่มาจากตำนานของจีนว่ามีการทำพ่นนวาดภาพงูให้เร็วที่สุด มีคนหนึ่งสามารถวาดได้เร็วมากและเห็นว่ายังมีเวลาเหลือ จึงเติมขาให้ส่วนอีกฝ่ายที่วาดเสร็จที่หลังบอกว่างูไม่มีขา เขาจึงเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้นคำว่าขางูจึงหมายความถึงสิ่งที่เกินจำเป็น
蛇蛭 tokage	จิ้งเหลน	2	จิ้งเหลนเป็นสัตว์พวกเดียวกับจิ้งจก มีขา และมีหางยาว หางที่ขาดไปสามารถงอกออกมาใหม่ได้ ดังสำนวนที่ว่า とかげのしっぽ切り tokage no shippo kiri แปลว่า ตัดหางจิ้งเหลน ใช้เพื่อหมายถึงการเอาตัวรอดของคนบางคนที่ให้ลูกน้อง หรือผู้อื่นรับเคราะห์แทน แต่ตัวเองยังอยู่รอดและกลับมามีอำนาจอีกได้เหมือนจิ้งเหลนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ ถึงแม้หางเก่าจะขาด หรือถูกตัดไปแล้ว
百足の虫 hyakusoku no mushi	ตะขาบ	1	สัตว์ประเภทนี้มีขามากทำให้เกิดสำนวนว่า 百足の虫は死して倒れず hyakusoku no mushi wa shishite torezu แปลว่า ตะขาบตายแล้วไม่ล้ม ใช้เปรียบกับคนที่มีคนให้ความสนับสนุนเกื้อหนุนมาก ย่อมไม่ล้มลงได้ง่ายๆ
なめくじ namekuji	ทาก	1	ทากเป็นสัตว์ตัวเล็ก เคลื่อนไหวช้า มีหนวดที่มีลักษณะเหมือนเขาสองเขาชูขึ้นมาอยู่ตลอดเวลา จึงมีสำนวนว่า なめくじにも角 namekuji ni mo tsuno เพื่อบอกว่าแม้แต่สัตว์ตัวเล็กๆอย่างทาก ก็ยังมีเขา อย่าดูถูกคนหรือสัตว์ที่อ่อนแอกว่า เพราะทุกคนมีความคิดและจิตใจของตัวเอง
竜 ryuu	มังกร	2	มังกรเป็นสัตว์ในตำนานของจีน และถ่ายทอดมาสู่ญี่ปุ่น จากนิทานและความเชื่อเรื่องมังกร ทำให้มังกรมีความเกี่ยวข้องกับเทพเจ้า

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			และผู้ยิ่งใหญ่ จึงมีสำนวนว่า 登竜門 touryuumon แปลว่าเป็นประตูมังกร มีความหมายถึงการผ่านความยากลำบากต่างๆ ไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่
蚯蚓 mimizu	ไส้เดือน	2	ไส้เดือนจัดเป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่อาศัยอยู่ในดิน มีลำตัวกลมเกลี้ยงงอไปมา มีสำนวนว่า 蚯蚓のぬたかったような字 mimizu no nutakutta you na ji แปลว่าตัวหนังสือเหมือนไส้เดือนหงิกงอ ใช้ในเชิงเปรียบกับตัวหนังสือที่เขียนคดไปคดมาว่าเหมือนไส้เดือน ลายมือไม่สวยอ่านยาก

1.5 สัตว์ประเภทแมลง

จากสำนวนที่พบมีสัตว์ประเภทแมลงทั้งหมด 18 ชนิดจาก 56 สำนวน

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
螻蛄 okera	จิ้งหรีด	1	จิ้งหรีดเป็นแมลงที่มักจะยกขาหน้าทั้งสองข้างกางออกขึ้นไปบนหัว ในลักษณะเหมือนกับเวลาที่คนญี่ปุ่นยกมือขึ้นเวลา "ไชโย" นั่นเอง ลักษณะนี้เป็นสัญลักษณ์ของการยกมือยอมแพ้ หมดตัวจึงมีสำนวนว่า おけらになる okera ni naru แปลว่าเป็นจิ้งหรีด ใช้เพื่อบอกว่าถึงแตก เงินหมดแล้ว
黄金虫 koganemushi	ด้วง	1	「黄金虫」 koganemushi เป็นแมลงด้วงชนิดหนึ่งมีสีทอง จึงนำมากล่าวเป็นสำนวนว่า 黄金虫が出るとその家は栄える koganemushi ga deru to sono ie wa sakaeru แปลว่าถ้าด้วงปรากฏตัวบ้านนั้นจะเจริญรุ่งเรือง เป็นความรู้สึกที่ดี
螻蛄 tourou	ด้กแตน	1	ด้กแตนตัวข้าวชอบทำท่าทางยกขาหน้าขึ้น จนมีเรื่องเล่าเก่าแก่ว่า มันหันหน้าสู้กับรถคันใหญ่ จนเป็นที่มาของสำนวนว่า 螻蛄のおの tourou no ono แปลว่าขวานของด้กแตนตัวข้าว สำนวนนี้ใช้เพื่อเปรียบถึงสิ่งที่มีกำลังเพียงเล็กน้อยแต่ไม่ตระหนกถึงพลังกำลังของตนเอง กลับทำเป็นเก่งกับสิ่งที่แข็งแกร่งกว่า ไม่รู้ระดับความสามารถตนเอง แล้วทำเป็นอวดเก่ง

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
蜘蛛 gejigeji	หนอน บึ้ง	2	げじげじ (蜘蛛) gejigeji เป็นสัตว์ประเภทบึ้งที่มีขนรอบตัว เด็กๆมักใช้คำนี้สำหรับว่าคนที่ไม่ชอบมากๆ และยังมีใช้ในสำนวน げじげじ眉毛 gejigeji mayuge ที่แปลว่าคิ้วบึ้ง เป็นการใช้เรียกคิ้วที่ตกหนาและมีขนคิ้วฟูออกมาเหมือนบึ้ง
蝶 chou	ผีเสื้อ	1	ผีเสื้อเป็นสัตว์สวยงาม มีปีกที่บอบบาง เวลาจับต้องระวังและทำด้วยความระมัดระวังจนเกิดเป็นสำนวนว่า 蝶よ花よ chou yo hana yo แปลว่าผีเสื้อเอ๋ย ดอกไม้เอ๋ย ใช้เพื่อหมายถึงลูกที่เลี้ยงดูด้วยความรักใคร่ทะนุถนอมราวกับเป็นเจ้าของชาย หรือ เจ้าของหญิง
蜂 hachi	ผึ้ง	4	สำหรับคนญี่ปุ่น ผึ้งเป็นสัตว์ที่ขยันขันแข็ง คล่องแคล่วว่องไว และสามารถสร้างความเจ็บปวดให้คนได้ 泣きつ面に蜂 nakitsura ni hachi แปลว่าผึ้งตอยหน้าทีร้องไห้ ใช้เปรียบกับเวลาที่เกิดเรื่องไม่ดีหรือเคราะห์ร้าย ก็จะมีเรื่องไม่ดีเรื่องอื่นเกิดขึ้นขึ้นมา เหมือนผีซ้ำด้าพลอย
蟻 ari	มด	7	มดเป็นสัตว์เล็กที่มีความพยายาม และจากธรรมชาติที่พบเห็นได้ทั่วไปว่ามดชอบตอมของหวานทำให้เกิดสำนวนว่า 甘いものにありがつか amai mono ni ari ga tsuku แปลว่ามดตอมของหวาน เมื่อมีขนมหวานหล่นไปที่พื้น ไม่ข้ามมดก็จะมารวมกันอย่างรวดเร็ว ใช้เพื่อเปรียบกับสภาพการณ์ในสังคม ที่ไหนมีผลประโยชน์ที่นั่นก็จะมีคนที่หวังประโยชน์มารวมอยู่กันมากมาย
蜘蛛 kumo	แมงมุม	1	สมัยก่อนคนญี่ปุ่นบางคนรอบครัวเชื่อว่าถ้าห่อแมงมุมไว้ในกระดาษทิชชู และใส่ไว้ในตู้เสื้อผ้าจะทำให้บ้านนั้นโชคดี มีฐานะการเงินดี จากลักษณะของแมงมุมที่ออกลูกเป็นไขทำให้เกิดสำนวนว่า くもの子を散らすよ kumo no ko o chirasu you แปลว่าเหมือนทำให้ลูกแมงมุมแตกกระจาย ให้เปรียบกับคนจำนวนมากที่วิ่งแตกกระจายไปทุกทิศทุกทาง เหมือนลูกแมงมุมที่วิ่งกระจายไปทุกทิศทุกทางเมื่อเหยื่อหุ้มไขของมันฉีกขาด

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
虫 mushi	แมลง	19	คำว่า mushi ในภาษาญี่ปุ่นมีความหมายกว้างๆที่สามารถรวมแมลงทุกชนิดทั้งที่บินได้ คลานได้ และหมายถึงชนิดที่อยู่ในร่างกายของคนและสัตว์ด้วย 一寸の虫にも五分の魂 issun no mushi ni mo gobu tamashii แปลว่า ในแมลงหนึ่งนิ้วมีจิตวิญญาณห้าเท่า จำนวนนี้ใช้เพื่อจะเตือนว่าถึงแม้แมลงจะตัวเล็กแต่มีความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่กว่าขนาดของตัวมาก ดังนั้นกับคนที่เราคิดว่าเขาต่ำต้อยไม่มีค่า ก็ไม่ควรจะดูถูก เพราะทุกคนก็มีชีวิตจิตใจเหมือนกัน 一寸 issun เป็นมาตราวัดของญี่ปุ่น มีความยาวประมาณ 3 เซนติเมตร
玉虫 tamamushi	แมลงทับ	1	แมลงทับเป็นแมลงปีกแข็งที่มีสีสวยงาม ปีกสีเขียวเงางามของแมลงทับจะมีสีอื่นปะปนอยู่ ทำให้ดูเป็นสีเหลืองหลายสีจึงเกิดสำนวนที่ว่า 玉虫色 tama mushi iro แปลว่าสีแมลงทับ นำมาใช้กับคำพูด คำอธิบาย ที่อาจตีความได้หลายอย่างเหมือนสีของแมลงทับที่แล้วแต่คนมองว่าเป็นสีอะไร เมื่อเป็นคำพูดอาจหมายถึงคลุมเครือ ไม่ชัดเจน
蜻蛉 tonbo	แมลงปอ	4	ในสมัยก่อนคนญี่ปุ่นเชื่อว่าแมลงปอเป็นเทพเจ้าแห่งทุ่งนาและต้นข้าว นอกจากนั้นยังเชื่อกันว่าแมลงปอสีแดงมีหน้าที่นำพาวิญญาณของผู้ตาย จากลักษณะเด่นของแมลงปอที่มีหางผอมยาว ทำให้เกิดสำนวนว่า 尻切れとんぼ shirikire tonbo แปลว่าแมลงปอหางขาด นำมาใช้ในความหมายว่า การหยุดกลางคันระหว่างทาง ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับแมลงปอที่เคยบินได้สวยงาม ไม่สามารถจะบินได้ หรือบินไม่ได้ดีเช่นเดิมเพราะหางขาด
蠅 hae	แมลงวัน	2	จากธรรมชาติของแมลงวันที่ชอบตอมของเหม็นทำให้เกิดสำนวนว่า 臭い物にはえがたかる kusai mono ni hae ga takaru แปลว่าแมลงวันรวมกันที่ของเหม็น เป็นการอุปมาอุปไมยว่าคนที่ไม่ดีก็จะอยู่รวมกันกับคนที่ไม่ดีเหมือนกัน พวกเดียวกัน
蚊 ka	ยุง	4	ยุงเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก จำนวนที่เกี่ยวกับยุงมักจะเป็นการแสดงถึงขนาดเล็ก หรือสิ่งที่ไม่ใช่สาระสำคัญเช่น 蚊に刺されたほど

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย	จำนวน	คำอธิบายและตัวอย่างสำนวน
			にも思わぬ ka ni sasareta hodo ni mo omowanu แปลว่าไม่คิดอะไรหรืออกกับแค่งักัด เป็นการแสดงความไม่สนใจ ไม่ใส่ใจในเรื่องเล็กน้อยอย่างเช่นงักัด ไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร
蚤 nomi	หมัด		蚤の夫婦 nomi no fuufu แปลว่า หมัดตัวเมีย เกิดจากการสังเกตเห็นว่าหมัดตัวเมียมักจะมีขนาดใหญ่กว่าหมัดตัวผู้ ดังนั้นจึงใช้เรียกคู่สามีภรรยาที่ภรรยาตัวใหญ่กว่าสามีว่า หมัดตัวเมีย
蛍 hotaru	หิ่งห้อย	3	มีหิ่งห้อยกว่า 20 ชนิดที่พบในญี่ปุ่น คนโบราณเชื่อกันว่าหิ่งห้อยจะเกี่ยวข้องกับวิญญาณของคนตาย อย่างไรก็ตามการสะสมแมลงประเภทหิ่งห้อยยังเป็นการบ้านที่เด็กนักเรียนมักจะได้รับในช่วงวันหยุดฤดูร้อนเสมอ ในสมัยโบราณเล่ากันว่า บ้านคนที่ยากจนมากๆ ไม่มีเงินซื้อน้ำมันเพื่อจุดไฟให้แสงสว่าง แต่คนที่มีความขยันและสนใจในการเรียนหาวิธีด้วยการจับหิ่งห้อยมารวมกัน และใช้แสงของหิ่งห้อยนั้นอ่านหนังสือจึงทำให้เกิดสำนวนว่า 蛍雪の功 keisetsu no kou แปลว่าความสำเร็จจากหิ่งห้อย
蚤 nomi	เห็บ	1	เห็บเป็นแมลงอีกชนิดหนึ่งที่มีขนาดเล็กมากจึงมีสำนวนว่า のみの息も天にあがる nomi no iki mo ten ni agaru แปลว่าลมหายใจของเห็บก็ขึ้นถึงฟ้า ใช้เปรียบว่าคนที่แข็งแรงไม่ควรดูถูกคนที่อ่อนแอ เพราะแม้แต่สัตว์ที่เล็กและอ่อนแออย่างเห็บยังสามารถทำให้ความคิดเป็นจริงได้
虱 shirami	เห็บ	1	เหาเป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่มีขนาดเล็ก สร้างปัญหามากเมื่อมาอยู่บนศีรษะของคนการกำจัดเหาทำให้เกิดสำนวนว่า 虱つぶし (に) shirami tsubushi (ni) แปลว่าสางเหา สำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึงการค้นหาละเอียดถี่ถ้วน เพราะการสางเหาต้องใช้หวีที่มีซี่เล็กๆ ติดกันถี่ๆ เพื่อไม่ให้เหาตัวเล็กๆ หลุดรอดไปได้
虻 abu	ตัวเหือบ	1	ตัวเหือบเป็นแมลงที่ชอบอยู่กับม้าหรือวัวควาย สร้างความรำคาญให้กับสัตว์และผู้คน สำนวนที่ว่า 虻蜂取らず abuhachi torazu แปลว่าจับไม่ได้ทั้งตัวเหือบและผึ้ง ความหมายเหมือนกับจับปลาสองมือ การไล่จับตัวเหือบและผึ้งในเวลาเดียวกัน ในที่สุดก็จับไม่ได้ทั้งสองอย่าง คว่าน้ำเหลวหรือไม่ได้อะไรเลย

2. การจัดลำดับสัตว์ตามจำนวนสำนวน และแยกตามประเภท

2.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

หากจัดลำดับจำนวนสำนวนโดยแยกเป็นแต่ละประเภท จะพบว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ปรากฏในสำนวนมีจำนวนมากที่สุดถึง 22 ชนิด และมีสำนวนภาษาที่รวบรวมได้ในที่นี้ 138 สำนวน ในกลุ่มของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เมื่อจัดลำดับชนิดของสัตว์ ตามจำนวนสำนวนที่ปรากฏพบอยู่จะเห็นว่า ม้าเป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทั้งหมดมี 26 สำนวน อันดับที่ 2 คือ แมวมี 21 สำนวน และอันดับที่ 3 คือ สุนัขมี 16 สำนวน โดยสามารถจัดลำดับของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	จำนวนสำนวน
1	馬 uma ม้า	26
2	猫 neko แมว	21
3	犬 inu สุนัข	16
4	鼠 nezumi หนู	16
5	猿 saru ลิง	9
6	牛 ushi วัว 虎 tora เสือ	9
7	狐 kitsune สุนัขจิ้งจอก	6
8	兔 usagi กระต่าย 鹿 shika กวาง 狸 tanuki ตะぬกิ	4
9	羊 hitsuji แกะ 獅子 shishi สิงโต 狼 ookami สุนัขป่า 豚 buta หมู	4
10	鼬 itachi อีเห็น	2
11	像 zou ช้าง 土竜 mogura ตัวตุ่น 貉 mujina แบดเจอร์ 驢馬 roba ลา 豹 hyou เสือดาว 猪 inoshishi หมูป่า	1

ตารางที่ 3.1 ชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย

จากตารางนี้แสดงให้เห็นว่า ม้า สุนัข แมว หนู จะมีปรากฏอยู่ในสำนวนมากที่สุดในระดับต้นๆ อาจจะมีพหุคูณที่เป็นเช่นนี้ได้ว่าเป็นเพราะสัตว์เหล่านี้เป็นสัตว์ที่อยู่ในบ้านหรือสัตว์เลี้ยง เป็นสัตว์ที่ใกล้ชิดกับคนมากกว่าสัตว์อื่นๆ โดยเฉพาะมากกว่าสัตว์ที่อยู่ในป่า

2.2 สัตว์ปีก

หากจัดลำดับจำนวนสำนวนโดยแยกเป็นแต่ละประเภท จะพบว่าสัตว์ปีกที่ปรากฏในสำนวนมีจำนวน 31 ชนิด และมีสำนวนภาษาที่รวบรวมได้ในครั้งนี้ 78 สำนวน ในกลุ่มสัตว์ปีกเมื่อจัดลำดับชนิดของสัตว์ ตามจำนวนสำนวนที่ปรากฏพบอยู่จะเห็นว่า นก เป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 มี 12 สำนวน อันดับที่ 2 คือ กา มี 10 สำนวน และอันดับที่ 3 คือ นกกระเรียน และเหยี่ยวมี 5 สำนวนเท่ากัน โดยสามารถจัดลำดับของสัตว์ปีกที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	จำนวนสำนวน
1	鳥 tori นก	12
2	鴉 karasu กา	10
	鶴 tsuru นกกระเรียน 鳩 hato นกพิราบ 鷹 taka นกเหยี่ยว 鳶 tonbi นกเหยี่ยว(เล็ก) 鴨 kamo เป็ดป่า	4
3	鶺鴒 u นกกาน้ำ 雀 suzume นกกระจอก 鶯 uguisu นกในดงเกลด 雁 gan ห่านป่า	3
3	鷄 niwatori ไก่ 閑古鳥 kankodori นกกาเหว่า 鷺 sagi นกกระสา 梟 fukurou นกฮูก	3
5	雉 kiji ไก่ฟ้า 蝙蝠 koumori ค้างคาว ホトトギス hototogisu นกกาเหว่า(เล็ก) 赤翡翠 akashoubin นกกระเต็น 千鳥 chidori นกชิดะริ (นกสั๊ก, นกต้อยตีวิด) 鸚鵡 oumu นกแก้ว 燕 tsubame นกนางแอ่น 鶇 isuka นกปากสลับ 鴟 mozu นกโมะสุ 目白 mejiro นกแว่น 啄木鳥 kitsutsuki นกหัวขวาน 鷺 washi นกอินทรี 雲雀 hibari นกฮิบะริ 鴛鴦 oshidori เป็ดแมนดาริน 家鴨 ahiru เป็ด(บ้าน) 鵠 kou หงส์ขาว	1

ตารางที่ 3.2 ชนิดของสัตว์ปีกตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย

จากตารางนี้จะเห็นว่า ลำดับที่ 1 และ 2 มีจำนวนใกล้เคียงกัน คำว่า "นก" ซึ่งเป็นคำกลางๆ ใช้เรียกสัตว์ปีกที่บินอยู่บนท้องฟ้า เป็นคำที่ปรากฏอยู่ในสำนวนมากที่สุด การกล่าวถึงนกโดยรวมน่าจะง่ายกว่าที่จะต้องระบุชนิดว่าเป็นนกชนิดใด นกที่มีมากเป็นลำดับที่ 2 คือ นกกาซึ่งมีความเป็นไปได้สูงเพราะกาเป็นสัตว์ที่มีอยู่มากในญี่ปุ่น แม้แต่ปัจจุบันในเมืองหลวง นกกาเป็นสัตว์ที่พบเห็นได้บ่อยและมีมาก

2.3 สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

หากจัดลำดับจำนวนสำนวนโดยแยกเป็นแต่ละประเภท จะพบว่าสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำที่ปรากฏในสำนวนมีจำนวน 29 ชนิด และมีสำนวนภาษาที่รวบรวมได้ในที่นี้ 66 สำนวน ในกลุ่มสัตว์น้ำและสัตว์เลื้อยคลานเมื่อจัดลำดับชนิดของสัตว์ ตามจำนวนสำนวนที่ปรากฏพบอยู่จะเห็นว่า ปลา เป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 ของสัตว์น้ำและสัตว์เลื้อยคลานทั้งหมดมี 13 สำนวน อันดับที่ 2 คือ กูมี 9 สำนวน และอันดับที่ 3 คือ กบมี 5 สำนวน โดยสามารถจัดลำดับของสัตว์น้ำและสัตว์เลื้อยคลานที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	จำนวนสำนวน
1	魚 sakana ปลา	17
2	蛙 kaeru กบ	17
2	蛸 tako ปลาหมึก(ยักษ์) 鰻 unagi ปลาไหล	4
4	鯛 tai ปลากระพง 鰯 iwashi ปลาซาร์ดีน 貝 kai หอย	3
5	河童 kappa คัปปะ 鯉 koi ปลาคาร์พ 吞舟 donshuu ปลาตบชู 泥鰌 dojou ปลาโตะโจ 鮑 awabi หอยเป่าฮื้อ	2
6	蝦 ebi กุ้ง 龜 kame เต่า 鼈 suppon ตะพาบน้ำ 川獺 kawauso นาก 蟹 kani ปู 白魚 shirauo ปลาขาว 鮫 same ปลาฉลาม 鯖 saba ปลาชะบะ 鯰 namazu ปลาดุก 鱒 tara ปลาตะเภา	1

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	จำนวนสำนวน
	鰐 todo ปลาโทะโตะ 鰐 fugu ปลาปักเป้า 鯨 kujira ปลาวาฬ 烏賊 ika ปลาหมึก ほら hora หอยสังข์ 蛤 hamaguri หอยกาบ しじみ貝 shijimikai หอยชิจิมิ	

ตารางที่ 3.3 ชนิดของสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำตามลำดับจำนวนสำนวน

จากมากไปหาน้อย

จากตารางนี้สัตว์ที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ ปลา เช่นเดียวกับ นก ในกลุ่มที่ผ่านมา จะเห็นว่า คำว่า นก และ ปลา ต่างเป็นคำศัพท์กลางๆที่ใช้เรียกสัตว์ในกลุ่มโดยรวม ใช้เมื่อไม่ต้องการระบุชนิดให้เฉพาะเจาะจงลงไป คำว่า "ปลา" มีใช้อยู่ในสำนวนมากที่สุด มากกว่า กบ ซึ่งอยู่ในอันดับสองเกือบสามเท่า

2.4 สัตว์เลื้อยคลาน

หากจัดลำดับจำนวนสำนวนโดยแยกเป็นแต่ละประเภท จะพบว่า สัตว์เลื้อยคลานที่ปรากฏในสำนวนมีจำนวน 6 ชนิด และมีสำนวนภาษาที่รวบรวมได้ในที่นี้ 17 สำนวน ในกลุ่มสัตว์เลื้อยคลานเมื่อจัดลำดับชนิดของสัตว์ ตามจำนวนสำนวนที่ปรากฏพบอยู่จะเห็นว่า งู เป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 ของสัตว์เลื้อยคลานทั้งหมดมี 9 สำนวน อันดับที่ 2 คือ จิ้งเหลน มังกร และไส้เดือนมี 2 สำนวนเท่ากัน และอันดับสุดท้ายคือ ตะขาบและทากมี 1 สำนวน โดยสามารถจัดลำดับของสัตว์เลื้อยคลานที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	จำนวนสำนวน
1	蛇 hebi งู	9
2	蜥蜴 tokage จิ้งเหลน 竜 ryuu มังกร 蚯蚓 mimizu ไส้เดือน	2
3	百足の虫 hyakusoku no mushi* ตะขาบ なめくじ namekuji ทาก	2

ตารางที่ 3.4 ชนิดของสัตว์เลื้อยคลานตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย

* คำศัพท์ที่ใช้เรียกตะขาบในภาษาญี่ปุ่นมีคำว่า mushi ที่แปลว่าแมลงปรากฏอยู่ แต่ผู้วิจัยขอนำมาจัดไว้ในกลุ่มสัตว์เลื้อยคลานตามลักษณะการเคลื่อนไหว

จากตารางนี้สัตว์ที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ งู เป็นสัตว์เลื้อยคลานที่คนกลัวมากเพราะสามารถทำอันตรายคนได้ งูมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว อีกทั้งยังพบเห็นได้บ่อย

2.5 สัตว์ประเภทแมลง

หากจัดลำดับจำนวนสำนวนโดยแยกเป็นแต่ละประเภท จะพบว่าสัตว์ประเภทแมลงที่ปรากฏในสำนวนมีจำนวน 18 ชนิด และมีสำนวนภาษาที่รวบรวมได้ในที่นี้ 55 สำนวน ในกลุ่มสัตว์ประเภทแมลงเมื่อจัดลำดับชนิดของสัตว์ ตามจำนวนสำนวนที่ปรากฏพบอยู่จะเห็นว่า แมลง เป็นสัตว์ที่อยู่ในอันดับที่ 1 ของสัตว์ประเภทแมลงทั้งหมดมี 19 สำนวน อันดับที่ 2 คือ มดมี 6 สำนวน และอันดับที่ 3 คือ ผีเสื้อ แมลงปอ และยุงมี 4 สำนวน โดยสามารถจัดลำดับของสัตว์ประเภทแมลงที่ปรากฏอยู่ในสำนวนจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดเรียงตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์		จำนวนสำนวน
1	虫 mushi	แมลง	19
2	蟻 ari	มด	7
3	蜂 hachi	ผึ้ง	4
	蜻蛉 tonbo	แมลงปอ	
	蚊 ka	ยุง	
4	蛍 hotaru	หิ่งห้อย	3
3	蠅 hae	แมลงวัน	4
	蚰蜒 gejigeji	หนอน บุง	
	蚤 nomi	หมัด	
6	螻蛄 okera	จิ้งหรีด	1
	黄金虫 kogagemushi	ด้วง	
	螳螂 tourou	ตั๊กแตน	
	蝶 chou	ผีเสื้อ	
	蜘蛛 kumo	แมงมุม	
	玉虫 tamamushi	แมลงทับ	
	蚤 nomi	เห็บ	
	虱 shirami	เหา	
	虻 abu	ตัวเหือบ	

ตารางที่ 3.5 ชนิดของสัตว์ประเภทแมลงตามลำดับจำนวนสำนวนจากมากไปหาน้อย

จากตารางนี้สัตว์ที่อยู่ในลำดับที่ 1 คือ แมลง เช่นเดียวกับ นก และปลา ที่เป็นคำกลางๆสำหรับใช้เรียกสัตว์ในกลุ่มนั้นๆโดยรวม แมลงเป็นคำที่มีปรากฏอยู่ใน

จำนวนมากเป็นอันดับที่ 1 ในกลุ่มห่างจากสัตว์ประเภทที่ 2 คือ มด ถึงสามเท่า มดเป็นสัตว์ที่อยู่ใกล้ชิดกับคนมากจนเป็นที่รู้จักกันดีในทุกวัฒนธรรม

3. การจัดลำดับสัตว์ทั้งหมดตามจำนวนสำนวน

สำนวนที่รวบรวมมาทั้งหมดมี 355 สำนวน มีสัตว์ทั้งหมด 106 ชนิด

หากจัดลำดับจากจำนวนสำนวนจะพบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีจำนวนมากที่สุดถึง 138 สำนวน ลำดับที่ 2 คือ สัตว์ปีกมีทั้งหมด 76 สำนวน ลำดับที่ 3 คือ สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำมีทั้งหมด 63 สำนวน ลำดับที่ 4 คือ สัตว์ประเภทแมลงมีทั้งหมด 55 สำนวน และลำดับสุดท้ายคือ สัตว์เลื้อยคลานมีทั้งหมด 17 สำนวน

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนสำนวน
1	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	138
2	สัตว์ปีก	76
2	สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	63
4	สัตว์เลื้อยคลาน	17
5	สัตว์ประเภทแมลง	55

ตารางที่ 3.6 ลำดับที่ของประเภทสัตว์ที่มีจำนวนของสำนวนจากมากไปหาน้อย

หากจัดลำดับจากจำนวนชนิดของสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในแต่ละประเภทจะพบว่า สัตว์ปีกมีจำนวนมากที่สุดถึง 30 ชนิด ลำดับที่ 2 คือ สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำมีทั้งหมด 29 ชนิด ลำดับที่ 3 คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีทั้งหมด 22 ชนิด ลำดับที่ 4 คือ สัตว์ประเภทแมลง มีทั้งหมด 18 ชนิด และลำดับสุดท้ายคือ สัตว์เลื้อยคลานมีทั้งหมด 6 ชนิด

ลำดับที่	ประเภท	จำนวนชนิดของสัตว์
1	สัตว์ปีก	30
2	สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	29
3	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	22
4	สัตว์ประเภทแมลง	18
3	สัตว์เลื้อยคลาน	6

ตารางที่ 3.7 ลำดับที่ของประเภทสัตว์ที่มีจำนวนของชนิดสัตว์จากมากไปหาน้อย

สัตว์เลื้อยคานจะมีจำนวนชนิดของสัตว์ และจำนวนสำนวนน้อยที่สุดในบรรดาสัตว์ทั้ง 5 ประเภท สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจะเป็นกลุ่มที่มีจำนวนสำนวนมากที่สุดถึง 138 สำนวน แต่มีชนิดของสัตว์เพียง 22 ชนิด ในขณะที่สัตว์ปีกมีสัตว์ทั้งหมด 30 ชนิด มากที่สุดในกลุ่ม แต่มีจำนวนสำนวนเพียง 76 สำนวน

	ประเภท	จำนวนชนิดของสัตว์	จำนวนสำนวน
1	สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	22	138
2	สัตว์ปีก	22	78
3	สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ	22	78
4	สัตว์เลื้อยคาน	22	17
5	สัตว์ประเภทแมลง	22	56
รวมทั้งหมด		106	355

ตารางที่ 3.8 ประเภทสัตว์พร้อมจำนวนของสำนวนและชนิดของสัตว์

จากตารางนี้อาจจะทำให้เข้าใจได้ว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมเป็นสัตว์ที่ใกล้ชิดมนุษย์มาก มีจำนวนชนิดไม่มากแต่เป็นสัตว์กลุ่มที่ปรากฏอยู่ในสำนวนมากที่สุด คนกล่าวถึงมากที่สุด มีการนำมาใช้สื่อสารในเชิงเปรียบมากกว่าสัตว์ในกลุ่มอื่นๆ

หากนำสัตว์ทุกชนิดจากทุกกลุ่มประเภทมารวมกัน เพื่อจัดลำดับตามจำนวนสำนวนที่พบมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด สามารถจัดทั้งหมด 15 อันดับ ในจำนวนทั้ง 15 อันดับนี้จะพบว่า ม้าเป็นสัตว์ที่มีอ้างอิงอยู่ในสำนวนต่างๆมากที่สุดถึง 26 สำนวน ส่วนแมวเป็นลำดับที่สองมีทั้งหมด 21 สำนวน แมลงเป็นลำดับที่สามมีทั้งหมด 19 สำนวน ส่วนลำดับที่ 4 คือ ปลา มีทั้งหมด 17 สำนวน สุนัขมาเป็นลำดับที่ 5 มีทั้งหมด 16 สำนวน ลำดับที่ 6 คือ หนู และนก มี 12 สำนวน ลำดับที่ 7 คือ กามี 10 สำนวน ลำดับที่ 8 ชนิด คือ ลิง และ งู ต่างก็ปรากฏในสำนวนต่างๆ อย่างละ 9 สำนวน ลำดับที่ 9 คือ วัว และ เสือ มีอยู่ 8 สำนวน ลำดับที่ 10 คือ สุนัขจิ้งจอก และ มด มีอยู่ 7 สำนวน ลำดับที่ 11 มีสัตว์ 2 ประเภท 3 ชนิด คือ นกกระเรียน นกเหยี่ยว กบ ต่างก็ปรากฏในสำนวนต่างๆ อย่างละ 5 สำนวน ในลำดับที่ 12 มีสัตว์อยู่ 8 ชนิด คือ กวาง ทะนุกิ; นกพิราบ เป็ดป่า; ปลาหมึก (ยักษ์) ปลาไหล; ผึ้ง แมลงปอ สัตว์แต่ละชนิดปรากฏอยู่ในสำนวนต่างๆ อย่างละ 4 สำนวน ในลำดับที่ 13 มีสัตว์อยู่ 13 ชนิด มีอยู่อย่างละ 3 สำนวนคือ แกะ สิงโต สุนัขป่า หมู; นกกา น้ำ นกกระจอก นกในดิงเกล นกเหยี่ยว(เล็ก) ห่านป่า; ปลากระพง ปลาชาร์ติน หอย; หิงห้อย ในลำดับที่ 14 มีสัตว์ทั้ง 5 ประเภท 15 ชนิดและมีอยู่ 2 สำนวน คือ

อีเห็น; ไก่ นกกาเหว่า นกกระสา นกยูง; คีปปะ ปลาการ์พ ปลาตนาชู ปลาโตะใจ หอย
เป่าฮือ; จิ้งเหลน ไล่เตียน มังกร; หนอน บุ้ง หมัด ในลำดับที่ 15 มีสัตว์อยู่ 48 ชนิดๆละ1
จำนวนคือ ช้าง ตัวตุ่น แบนเจอร์ ลา เสือดาว หมูป่า; ไก่ฟ้า ค้างคาว นกกาเหว่า(เล็ก)
นกกระเต็น นกแก้ว นกนางแอ่น นกปากสลับ นกโมะสุ นกแว่น นกหัวขวาน นกอินทรี
นกฮิบะริ เปิดบ้าน เปิดแมนดาริน หงส์ขาว; กุ้ง เต่า ตะพานน้ำ นาก ปู ปลาขาว ปลา
ฉลาม ปลาชะนะ ปลาตุ๊ก ปลาทะเล ปลาโตะโตะ ปลาปักเป้า ปลาวาฬ ปลาหมึก หอย
กาบ หอยสังข์ หอยซิซิมิ; ตะขาบ; จิ้งหรีด ตัวง ตั๊กแตน ผีเสื้อ แมงมุม แมลงทับ
แมลงวัน ยุง เห็บ เหา ตัวเห็บ
ดังรายละเอียดที่ปรากฏอยู่ในตารางด้านล่างนี้

ลำดับที่	ชื่อสัตว์	ประเภท	จำนวน
1	馬 uma ม้า	1	26
2	猫 neko แมว	1	21
3	虫 mushi แมลง	5	19
4	犬 inu สุนัข	1	16
5	魚 sakana ปลา	3	15
6	鼠 nezumi หนู	1	12
	鳥 tori นก	1	12
	鳥 tori นก	3	10
8	鳥 teri นก	1	9
1	蛇 hebi งู	4	9
9	蛇 hebi งู	1	8
1	蛇 hebi งู	1	9
10	狐 kitsune สุนัขจิ้งจอก	1	6
1	蟻 ari มด	5	6
11	鶴 tsuru นกกระเรียน 鷹 taka นกเหยี่ยว	3	5
1	蟻 ari มด	5	5
12	鹿 shika กวาง 狸 tanuki ตะぬกิ	1	4
	鳩 hato นกพิราบ 鴨 kamo เป็ดป่า	2	4
	鰻 unagi ปลาไหล 蛸 tako ปลาหมึก(ยักษ์)	5	4

ลำดับที่	ชื่อสัตว์					ประเภท	จำนวน	
	蜂	hachi	ผึ้ง	蜻蛉	tonbo	แมลงปอ	5	4
	蚊	ka	ยุง					
13	羊	hitsuji	แกะ	狼	ookami	สุนัขป่า	1	3
	獅子	shishi	สิงโต	豚	buta	หมู		
	鶉	u	นกกาน้ำ	雀	suzume	นกกระจอก	2	3
	鶯	uguisu	นกไนติงเกล	鳶	tonbi	นกเหยี่ยว(เล็ก)		
	雁	gan	ห่านป่า					
13	鯛	tai	ปลากะพง	鰯	iwashi	ปลาซาร์ดีน	1	3
	貝	kai	หอย					
	蛍	hotaru	หิ่งห้อย				5	3
14	鼬	itachi	อีเห็น				1	2
	鶏	niwatori	ไก่	閑古鳥	kankodori	นกกาเหว่า	5	2
	鶯	sagi	นกกระสา	梟	fukurou	นกฮูก		
	河童	kappa	คัปปะ	鯉	koi	ปลาคาร์พ	2	3
	泥鰌	dojou	ปลาโคะโจ	吞舟	donshuu	ปลาดนงู		
	鮑	awabi	หอยเป่าฮื้อ					
	蜥蜴	tokage	จิ้งเหลน	蚯蚓	mimizu	ไส้เดือน	4	2
	竜	ryuu	มังกร					
	蜘蛛	gejigeji	หนอน บุ้ง	蚤	nomi	หมัด	5	2
	像	zou	ช้าง	土竜	mogura	ตัวตุ่น	2	3
	貉	mujina	แบดเจอร์	驢馬	roba	ลา		
	豹	hyou	เสือดาว	猪	inoshishi	หมูป่า		
	雉	kiji	ไก่ฟ้า	蝙蝠	koumori	ค้างคาว	2	1
	ホトトギス	hototogisu		赤翡翠	akashoubin			
			นกกาเหว่า(เล็ก)			นกกระเต็น		
	鸚鵡	oumu	นกแก้ว	燕	tsubame	นกนางแอ่น		
	鶻	isuka	นกปากสลับ	鴟	mozu	นกโมะสุ		
	目白	mejiro	นกแว่น	啄木鳥	kitsutsuki	นกหัวขวาน		
	鶯	washi	นกอินทรี	雲雀	hibari	นกฮิบะริ		
	家鴨	ahiru	เป็ดบ้าน	鴛鴦	oshidori	เป็ดแมนดารี		

ลำดับที่	ชื่อสัตว์					ประเภท	จำนวน
	鶇	kou	หงส์ขาว				
	蝦	ebi	กุ้ง	亀	kame	เต่า	1
	鱈	suppon	ตะพาบน้ำ	川獺	kawauso	นาก	
	蟹	kani	ปู	白魚	shirauo	ปลาขาว	
	鮫	same	ปลาฉลาม	鯖	saba	ปลาชะบะ	
	鯰	namazu	ปลาดุก	鱒	tara	ปลาตะระ	
	鰻	todo	ปลาโทะโตะ	鰻	fugu	ปลาปักเป้า	
	烏賊	ika	ปลาหมึก	鯨	kujira	ปลาวาฬ	
	蛤	hamaguri	หอยกาบ	しじみ貝	shijimikai	หอยชิจิมิ	
	ほら	hora	หอยสังข์				
	百足の虫	hyakusoku no mushi	ตะขาบ			4	1
	螻蛄	okera	จิ้งหรีด	黄金虫	koganemushi	ด้วง	5
	蠅螂	tourou	ตั๊กแตน	蝶	chou	ผีเสื้อ	1
	蜘蛛	kumo	แมงมุม	玉虫	tamamushi	แมลงทับ	
	蠅	hae	แมลงวัน	蚤	nomi	เห็บ	
	虱	shirami	เหา	虻	abu	ตัวเหือด	

ตารางที่ 3.9 ลำดับที่ชนิดของสัตว์ที่มีจำนวนของสำนวนจากมากไปหาน้อย

จากตารางข้างบนนี้จะเห็นว่าม้า และ แมวยังคงอยู่ในอันดับที่ 1 และ 2 สัตว์ทั้งสองชนิดเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคน และที่น่าสังเกตคือ ม้าเป็นสัตว์ที่คนญี่ปุ่นเลี้ยงไว้ใช้งานทั้งในการรบ การทำไร่ นา การขนส่ง การเดินทาง สำนวนที่มีม้าเป็นส่วนประกอบจึงมีอยู่มาก สัตว์ที่อยู่ในลำดับสูงสุด 7 ลำดับแรกเป็นสัตว์ที่ผู้คนรู้จักกันโดยทั่วไป เป็นสัตว์ที่มีอยู่มาก และหาได้ไม่ยาก เช่น ม้า แมว แมลง ปลา สุนัข หนู นก และ กา

ในขณะที่เดียวกันก็ไม่อาจจะสรุปได้ว่าสัตว์ที่มีปรากฏเพียง 1-2 สำนวน เป็นสัตว์ที่หายาก หรือมีน้อย เพราะมีสัตว์ที่หาได้ง่ายอยู่หลายชนิดเช่น ปู เต่า กุ้ง ผีเสื้อ แมลงวัน แมงมุม ฯลฯ และหาได้ยากเช่น ปลาปักเป้า หอยสังข์ ปลาวาฬ ฯ

อย่างไรก็ตามบทนี้เป็นกรรวบรวมผลจากสำนวนทั้งหมดที่นำมาศึกษา ทำให้ได้ทราบถึงชนิดของสัตว์ต่างๆที่ปรากฏอยู่ในสำนวนว่ามีสัตว์ชนิดใด และประเภทใดบ้าง แต่ละชนิดมีปรากฏ

อยู่ในสำนวนมากน้อยอย่างไร ในบทต่อไปจะนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ถึงที่มาของสำนวนต่างๆ แนวคิดที่อยู่ภายในสำนวนรวมถึงภูมิหลัง ภาพสะท้อนทางวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต ฯลฯ ที่แฝงอยู่ในสำนวนต่างๆ และจะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างสัตว์ชนิดต่างๆ กับวิถีของความคิดของคนญี่ปุ่น

บทที่ 4

ภาพสะท้อนจากสำนวน

สำนวนเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นเรื่องของความหมายที่สื่อถึงการเปรียบเทียบ ไม่ใช่ความหมายตรงประจำคำที่เข้าใจได้ง่ายตรงกัน ไม่ใช่ความหมายที่สามารถค้นหาได้จากพจนานุกรม ความหมายที่สื่อออกมาจากสำนวนเป็นความหมายที่เกิดจากความคิดความเข้าใจ การดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมของกลุ่มคนที่ใช้ภาษานั้นๆ โดยแท้จริง จากสำนวนที่ใช้ส่วในการเปรียบเทียบที่รวบรวมมาได้ในบทที่ 3 นั้นสะท้อนให้เห็นภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และแนวคิดหลายอย่างดังจะกล่าวต่อไป

1. ที่มาของสำนวน

จากสำนวนที่รวบรวมได้ทั้งหมดทำให้เห็นว่า สำนวนที่ใช้เกี่ยวกับสัตว์ในภาษาญี่ปุ่นนั้นมีความเกี่ยวข้องหรือมีที่มาจากเหตุปัจจัยต่างๆหลายอย่าง อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าสำนวนที่เกิดจากการสังเกตธรรมชาติมีมาก ทำให้เข้าใจได้ว่าคนสมัยก่อนต้องใช้ชีวิตอยู่กับธรรมชาติ การเข้าใจธรรมชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นไม่ว่าจะเป็นเรื่องของดินฟ้าอากาศ ลักษณะของสัตว์ซึ่งรวมถึงรูปร่าง ท่าทาง ความเป็นอยู่ ลักษณะนิสัย มีปรากฏให้เห็นอยู่ในสำนวนทั้งสิ้น จะขอกล่าวถึงสำนวนที่มาจากธรรมชาติ และจากลักษณะของสัตว์ ดังนี้

1.1 สำนวนที่เกิดจากการสังเกตธรรมชาติรอบตัว

การดำเนินชีวิตของผู้คนในสมัยก่อนใกล้ชิดกับธรรมชาติ การอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติทำให้เกิดการสังเกต การเฝ้าติดตาม และในที่สุดกลายเป็นองค์ความรู้ในลักษณะภูมิปัญญาชาวบ้าน ตัวอย่างเช่น

秋の鹿は笛による aki no shika wa fue ni yoru

กวางในฤดูใบไม้ร่วงจะมาตามเสียงขลุ่ย

สำนวนนี้มีได้เพียงบอกให้รู้ว่า ประเทศญี่ปุ่นมีกวางเท่านั้น หากแต่ยังบอกให้รู้ว่าเครื่องดนตรีพื้นบ้านเช่นขลุ่ยก็มีมานานแล้ว นอกจากนี้ยังทราบว่ที่ญี่ปุ่นมีฤดูใบไม้ร่วงซึ่งในฤดูนี้เป็นเวลาที่กวางจะหาคู่ ดังนั้นการใช้สำนวนตามเสียงขลุ่ยจึงเป็นการเปรียบเทียบดนตรีกับความรักที่กวางจะตามหา

馬耳東風

baji toufuu

ลมตะวันออกที่หู่มา

การอยู่ในประเทศที่ภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้ง 4 ฤดูทำให้คนญี่ปุ่นมีความสนใจในดินฟ้าอากาศมาก ลมตะวันออกเป็นลมที่พัดมาจากทิศตะวันออกในช่วงต้นฤดูใบไม้ผลิ เมื่อฤดูหนาวผ่านพ้นไป เป็นลมที่นำความอบอุ่นมาสู่พื้นดินและผู้คนทุกคนต่างพากันยินดี แต่มาซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่เดินทางไปกับคนอยู่เสมอกลับไม่ได้แสดงท่าทียินดีแม้แต่น้อย จึงทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับคนที่ไม่รู้ร้อนรู้หนาว

あかしょうびんが鳴くと雨がふる

akashoubin ga naku to ame ga furu

เมื่อนกกระเต็นร้อง ฝนจะตก

การสังเกตธรรมชาติตลอดเวลาเพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อไรฝนจะตก ทำให้สัตว์ต่างๆเข้ามาพบปะทากันมาก เช่นนกกระเต็นมักจะร้องใกล้เวลาที่ฝนจะตก จึงเกิดสำนวนว่า เมื่อนกกระเต็นร้อง ฝนจะตก

かつこうが鳴いたら大豆をまけ kakkou ga naitara daizu o make

ถ้านกกาเหว่าร้อง จงไปรดถั่วเหลือง

หลังฤดูหนาวผ่านไป อากาศอุ่นขึ้นสัตว์ต่างๆเริ่มออกมาหากิน เช่นเดียวกับนกกาเหว่า นกกาเหว่าเป็นสัตว์ที่ร้องเสียงดัง เมื่อนกกาเหว่าออกมาร้องจึงเป็นที่ชัดเจนว่าอากาศดีแล้ว ลงมือเพาะปลูกได้

ひばりが空高くあがると晴天 hibari ga sora takaku agaruto seiten

นกฮิบะริบินบนฟ้าสูง อากาศแจ่มใส

สิ่งที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือการสังเกตการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลหรือดินฟ้าอากาศในสำนวนญี่ปุ่นมักจะมีคำที่เกี่ยวกับนกอยู่มาก ดูเหมือนนกจะเป็นสัตว์ที่บอกสภาพอากาศได้ดี เช่นเดียวกับสำนวนข้างบนที่พูดถึงนกกาเหว่า สำนวนนี้พูดถึงนกฮิบะริ ว่าถ้าท้องฟ้าแจ่มใสจะเห็นนกฮิบะริบินร่อนบนท้องฟ้า

つるは千年かめは万年

tsuru wa sennen kame wa mannen

นกกระเรียนพันปี เต่าหมื่นปี

สำนวนนี้เป็นการสังเกตธรรมชาติชีวิตของสัตว์ ว่าสัตว์ชนิดใดที่มีอายุยืนยาว การสังเกตธรรมชาติเช่นนี้ต้องใช้ระยะเวลายาวนานมาก

くもの子を散らすよう kumo no ko o chirasu you

เหมือนทำให้ลูกแมงมุมแตกกระจาย

สำนวนนี้เป็นลักษณะของไขแมงมุม ที่จะมีเปลือกเหมือนเยื่อสีขาวขุ่นหุ้ม ลูกๆ อยู่ภายใน เมื่อเยื่อนี้ฉีกขาดออก ลูกแมงมุมตัวเล็กๆ ก็จะพากันวิ่ง ออกมาเต็มไปหมด ลักษณะเช่นเดียวกับผู้คนที่ตื่นตระหนกวิ่งกันไปคนละทิศคนละทาง

尻切れとんぼ shirikire tonbo

แมลงปอหางขาด

ลักษณะเด่นของแมลงปอคือการมีหางเป็นก้านยาวต่อกับลำตัว ใช้ในการควบคุมทิศทางการบิน เมื่อแมลงปอหางขาดจะทำให้บินไม่ได้ จึงนำมาใช้ในความหมายว่า การหยุดงานกลางคัน ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

臭い物にはえがたかる kusai mono ni hae ga takaru

แมลงวันรวมกันที่ของเหม็น

นี่เป็นอีกลักษณะหนึ่งที่สากลของแมลงวัน ไม่ว่าจะประเทศไทยหรือญี่ปุ่น แมลงวันมักจะบินมาตอมที่ของเหม็นๆ จึงนำมาใช้ในความหมายว่าคนที่ไม่ดีก็จะอยู่รวมกันกับคนที่ไม่ดีเหมือนกัน พวกเดียวกัน

1.2 สำนวนที่เกิดจากลักษณะของสัตว์นั้น ๆ

1.2.1 สำนวนที่ใช้อวัยวะต่างๆของสัตว์

อวัยวะ	สำนวน
หัว - เนื้อ	羊頭狗肉 youtou kuniku หัวแกะเนื้อหมา
คอ	鳩首 kyuushu คอนกพิราบ
หน้า	馬面 umatsura หน้าม้า
หน้าผาก	猫の額 neko no hitai หน้าผากแมว

คิ้ว	げじげじ眉毛 gejigeji mayuge คิ้วงู๋
ลิ้น	猫舌 nekojita ลิ้นแมว
นิ้ว	白魚のような指 shirauo no you na yubi นิ้วเหมือนปลาขาว
มือ	猫の手も借りたい neko no te mo karitai มือแมวก็นอยากยืม
เล็บ	能ある鷹は爪を隠す nou aru taka wa tsume o kakusu เหยี่ยวที่มีความสามารถจะซ่อนเล็บ
ขน	猫っ毛 nekokke ขนแมว
ตา	猫の目のように変わる neko no me no you ni kawaru เปลี่ยนเหมือนตาแมว
หลัง	猫背 nekoze หลังแมว
หู	ろばの耳 roba no mimi หูลา
น้ำตา	雀の涙 suzume no namida น้ำตานกกระจอก
ขา	千鳥足 chidoriashi ขาของนกชิตะริ
จอยปาก	いすかの嘴のくいちがい isuka no hashi no kuichigai จอยปากของนกปากสลับไม่เข้ากัน
หาง	とかげのしっぽ切り tokage no shippo kiri ตัดหางจิ้งจก
ท้อง	たらふく食う tarafuku kuu กินจนท้องป่องแบบปลาตะระ
กระดูก	馬の骨 uma no hone กระดูกม้า

งา	象の牙を見て牛より大なるを知る sou no kiba o mite ushi yori dainaru o shiru ดูงาช้างรู้ว่าใหญ่กว่าวัว
หนัง	一狐 きゅう 三十年 ikko kyuu sanjūu nen หนังสุนัขจิ้งจอกหนึ่งตัวอยู่ได้ 30 ปี
ผิว	鳥肌が立つ torihada ga tatsu ผิวนกตั้ง(ขึ้น)
กระดอง	かめの甲より年を功 kame no kou yori toshi no kou วิจัยจากกระดองเต่า
เปลือก	貝がらで海を量る kaigara de umi o hakaru วัดทะเลด้วยเปลือกหอย

1.2.2 ลักษณะรูปร่าง ขนาด การเคลื่อนไหว

牛の歩み ushi no ayumi

ย่างก้าวของวัว

สังเกตการเดินของวัวจะเห็นว่าวัวเดินช้ามาก แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเดินต่อไปเรื่อยๆโดยไม่เกียจคร้าน ก็จะต้องถึงจุดหมาย เป็นตัวอย่างให้คนใช้ความพยายามต่อไป

象の牙を見て牛より大なるを知る

sou no kiba o mite ushi yori dainaru o shiru

ดูงาช้างก็รู้ว่าใหญ่กว่าวัว

จากลักษณะของช้างซึ่งเป็นสัตว์ใหญ่ อวัยวะ และส่วนประกอบต่างๆย่อมใหญ่ไปด้วย ดูเพียงงาของช้างก็รู้ว่าช้างมีขนาดใหญ่กว่าวัว ใช้เปรียบกับการดูหรือรู้เรื่องบางอย่างเพียงส่วนน้อย อาจจะทำให้เข้าใจได้ทั้งหมด

きつつきは卵からうなずく

kitsutsuki wa tamago kara unazuku

นกหัวขวานผงกหัวตั้งแต่อยู่ในไข่

ลักษณะการเคลื่อนไหวของนกหัวขวานที่ใช้ปากเจาะต้นไม้อยู่

เสมอๆ ทำให้เกิดสำนวนที่นำลักษณะการผงกหัวของนกมากล่าวเพื่อเปรียบกับคนที่มีพรสวรรค์ก็จะเก่งมาตั้งแต่เด็ก

かもの水掻き kamo no mizukaki

การพ่นน้ำของเปิด

ลักษณะการเคลื่อนไหวของเปิดในการว่ายน้ำเป็นลักษณะที่มองไม่เห็นจากด้านบน เป็นการใช้น้ำพ่นน้ำอยู่ในน้ำ นำมาเปรียบกับการทำงานเหนื่อยยากที่คนอื่นมองไม่เห็น

雁が飛べば石亀も地団だ

gan ga tobeba ishigame mo jidanda

เมื่อห่านป่าบินสูง เต่าก็กระพือเท้า

เป็นการนำลักษณะการบินบนท้องฟ้าของห่านป่ามาใช้เปรียบกับเต่าที่บินไม่ได้ แต่รู้สึกอยากบินด้วย

蛇を竹ずつに入れてもまっすぐに成らぬ

hebi o takezutsu ni iretemo massugu ni naranu

เอางูใส่กระบอกลมไม้ไผ่ งูก็ไม่อาจตรงได้

เป็นการนำลักษณะรูปร่างของงูที่มักจะขดงอ มาใช้เปรียบกับลักษณะของคนที่ไม่มีความดี ไม่ได้ด้วยจรรยาบรรณ หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ

1.2.3 ลักษณะนิสัย ของสัตว์

猫ばば (する) nekobaba (suru)

กลบขี้แมว

แมวเป็นสัตว์ที่เมื่อทำธุระเสร็จแล้วมักจะกลบไม่ให้เห็น

เช่นเดียวกับคนที่กลบเกลื่อนปกปิดเอาของของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง

鳴く猫はねずみをとらぬ naku neko (wa) nezumi o toranu

แมวจ้องไม่จับหนู

ปกติแมวที่จับหนูจะไม่ส่งเสียงร้องให้หนูรู้ตัวหนีไปเสียก่อน

ดังนั้นแมวที่ชอบร้องจึงมักจะจับหนู

吠える犬はめったに噛みつかない

hoeru inu wa mettani kamitsukanai

หมาเห่ามักไม่กัด

คล้ายกับสำนวนข้างบน สัตว์ที่มีพฤติกรรมเน้นหนักไปในการส่งเสียงร้อง มักจะไม่ทำหน้าที่อื่นที่ควรจะทำ

เช่นแมวที่ร้องจะไม่จับหนู ส่วนหมาที่ชอบเห่าก็จะไม่กัด

猿真似 saru mane

ลิงเลียนแบบ

ลิงเป็นสัตว์ที่ชอบเลียนแบบ จึงนำมาใช้ในสำนวนเพื่อเปรียบ
ของหรือคนที่ลอกเลียนแบบ

鵜のみ (にする) unomi (ni suru)

การกลืนของนกกาน้ำ

นกกาน้ำเป็นนกที่สามารถกลืนปลาเข้าไปได้ทั้งตัวโดยไม่ต้อง
เคี้ยว ชาวประมงนิยมนำนกชนิดนี้มาช่วยจับปลา เพราะนก
สามารถเอาปลาเข้าไปในปากได้ทั้งตัวและคายออกมาได้ ใช้
เปรียบกับการรับเอาสิ่งที่คนอื่นหรือความคิดเห็นของคนอื่นเข้าไป
ในความคิดโดยไม่กลั่นกรอง หรือทั้งๆที่ยังไม่เข้าใจดี
เหมือนกับการกลืนปลาทั้งตัวของนกกาน้ำ

雀百まで踊り忘れず suzume hyaku made odori wasurezu

นกกระจอกถึงร้อยปีก็ไม่ลืมการกระโดด

ไม่ว่าจะเห็นนกกระจอกที่ไหน ลักษณะเด่นคือการกระโดดไปมา
ไม่ใช่เดินไปมา จึงนำลักษณะเช่นนี้เปรียบกับนิสัยประจำตัวที่
เลิกไม่ได้

きつつきは卵からうなずく

kitsutsuki wa tamago kara unazuku

นกหัวขวานผงกหัวตั้งแต่อยู่ในไข่

นี่เป็นลักษณะเด่นของนกอีกเช่นกัน แต่เป็นนกหัวขวานที่มักจะ
ใช้ปากเจาะต้นไม้เหมือนกับการผงกหัว ลูกนกหัวขวานทุกตัวก็
ทำเป็นโดยพ่อแม่ไม่ต้องสอน เหมือนกับพรสวรรค์ที่มีอยู่ในตัว

蛙鳴蟬噪 a mei sen sou

กบร้องจักจั่นส่งเสียง

กบและจักจั่นเป็นสัตว์ที่ชอบส่งเสียงระงมตามธรรมชาติ การนำ
ลักษณะการส่งเสียงเช่นนี้มาใช้เป็นสำนวนเปรียบเทียบการส่ง
เสียงอ้ออึ้งหนวกหูเป็นการใช้ภาษาที่เห็นภาพได้ชัดเจนมาก

สำนวนข้างต้นนี้เป็นลักษณะของสำนวนที่นำมาจากลักษณะนิสัยของ

สัตว์ นอกจากนี้ยังมีอีกหลายจำนวนที่แสดงถึงลักษณะนิสัยของสัตว์ซึ่งสามารถดูเพิ่มเติมได้ในภาคผนวก

1.2.4 ลักษณะที่อยู่อาศัยของสัตว์

同じ穴のむじな onaji ana no mujina

มูจินะในถ้ำเดียวกัน

ตัวมูจินะเป็นสัตว์ในตระกูลเดียวกับตัว badger มีที่อาศัยอยู่ในถ้ำ บางท้องถิ่นเรียกทะนุกิวว่ามูจินะ (ดูหน้า 77) ตัวมูจินะคงจะเป็นสัตว์ที่ไม่น่ารักสำหรับเกษตรกรในสมัยก่อน จึงมีสำนวนว่าเป็น มูจินะในถ้ำเดียวกัน หมายถึงไม่ดีเหมือนกัน

豚小屋 butagoya

เล้าหมู

หมายถึงห้องหรือที่พักอาศัยขนาดเล็ก คับแคบ สกปรก ซึ่งในภาษาไทยมักจะนิยมเปรียบกับรูลูมากกว่าเล้าหมูซึ่งใหญ่กว่า

豚箱 butabako

คอกหมู

จะเป็นสถานที่แออัด และสกปรกเช่นกัน มักจะใช้ในการความหมายของคุกซึ่งสกปรกและคับแคบเหมือนคอกหมู

井の中の蛙 i no naka no kawazu

กบในบ่อน้ำ

สำนวนนี้ทำให้เข้าใจว่าที่อยู่ของกบคือบ่อน้ำ

かには甲羅に似せて穴をほる

kani wa koura ni nisete ana o horu

ปูขุดหลุมให้เหมือนกระดอง

ปูขุดหลุมอยู่ตามชายหาด ชายเลนเท่าขนาดตัว เหมือนนกน้อยทำรังแต่พอตัว

魚と水 sakana to mizu

ปลากับน้ำ

การที่ปลาอาศัยอยู่ในน้ำทำให้เกิดความสัมพันธ์กันระหว่างน้ำกับปลา เป็นตัวอย่างของการพึ่งพาอาศัยกันตามธรรมชาติ

大魚は小池に住まず daigyo wa shouchi ni sumazu

ปลาใหญ่ไม่อยู่ในสระเล็ก

ปกติปลาอาศัยอยู่ในสระน้ำ บ่อน้ำ แม่น้ำ ลำธาร ฯ การใช้

สำนวนว่าปลาใหญ่ไม่อยู่ในสระเล็ก บอกให้ทราบถึงความไม่

เหมาะสมของที่อยู่อาศัยกับขนาดของปลา

吞舟の魚は支流に住まず

donshuu no uo wa shiryuu ni sumazu

ปลาดอนชูไม่อยู่ในลำธาร

สำนวนนี้คล้ายกับสำนวนข้างต้น แสดงให้เห็นว่าคนที่มีอำนาจ

ใหญ่โตมักจะไม่อยู่ในที่เล็กๆหรือตำแหน่งเล็กๆ

たこ部屋 takobeya

ห้องปลาหมึก

มาจากสภาพใที่จับปลาหมึกมีสภาพคับแคบเข้าไปแล้วจะ

ออกยาก ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นำมาใช้เรียกที่พักของ

คนงานเหมืองที่เกาะฮอกไกโด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ

ขอมซ่อ ยากจน คับแคบ

鰻の寝床 unagi no nedoko

เตียงปลาไหล

นำมาจากลักษณะปลาไหลที่ตัวผอมยาว หมายถึงสถานที่ที่คับ

แคบ ขอมซ่อ

สำนวนเหล่านี้เป็นสำนวนที่นำมาจากกรณีเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ

ยังมีอีกบางสำนวนที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยของสัตว์ สามารถดูเพิ่มเติมได้ใน

ภาคผนวก

2. ภาพสะท้อนจากสำนวน

นอกเหนือจากสำนวนที่เกิดจากการสังเกตธรรมชาติ ลักษณะรูปร่าง ลักษณะนิสัยของ สัตว์ และที่อยู่อาศัยดังที่ได้กล่าวมาพร้อมตัวอย่างในข้อ 1 แล้ว ยังมีสำนวนที่เกิดจากความใกล้ชิด ระหว่างคนและสัตว์ สำนวนที่เกิดจากวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งหากมองอีกมุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความใกล้ชิดระหว่างคนและสัตว์ วิถีการดำเนินชีวิตต่างๆเหล่านี้คือภาพสะท้อนที่ปรากฏออกมา

จากสำนวนต่าง ๆ นั้นเอง ดังนั้นในเรื่องของภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนจะขอนำมากล่าวโดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้คือ

- ภาพสะท้อนทางภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม
- ภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต
- ภาพสะท้อนทางแนวคิด คติความเชื่อ ค่านิยม

2.1 ภาพสะท้อนทางภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม

2.1.1 ภูมิประเทศ

一富士 二鷹 三なすび ichi fuji ni taka san nasubi

หนึ่งภูเขาไฟฟูจิ สองเหยี่ยว สามมะเขือ

สำนวนนี้ใช้กับสิ่งที่คนญี่ปุ่นคิดว่าเป็นความฝันที่ดีที่สุดสามอย่าง สำนวนนี้นอกจากจะสะท้อนความเชื่อในเรื่องการทำนายฝันแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิประเทศว่ามีภูเขาไฟฟูจิ มีป่าไม้ที่มีเหยี่ยวอาศัยอยู่ และมีพืชผักอย่างมะเขือด้วย

鯉の滝登り koi no takinobori

ปลาคาร์พปีนน้ำตก

สำนวนนี้นอกจากจะสะท้อนความคิด ความชื่นชมในความเก่งกาจและแข็งแกร่งของปลาคาร์พแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิประเทศว่ามีน้ำตก มีปลาชนิดหนึ่งที่สามารถว่ายน้ำทวนน้ำได้มีชื่อว่าปลาคาร์พ

山猿 yamazaru

ลิงภูเขา

สำนวนนี้นอกจากจะสะท้อนให้เห็นความคิดในการมองคนที่อยู่ในชนบทห่างไกลว่าไม่ค่อยรู้เรื่องราวอะไรเหมือนคนในเมืองแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นสภาพภูมิประเทศว่ามีภูเขาเช่นเดียวกับสำนวนก่อนหน้านี้และเป็นภูเขาที่มีลิงอาศัยอยู่ ถ้าเป็นสำนวนไทยมักจะใช้คำว่า หล้งเขา

蟻の熊野参り ari no komano mairi

การไปไหว้เจ้าที่คุมะโนะของมด

สำนวนนี้ทำให้รู้ว่าคุมะโนะเป็นสถานที่ๆเป็นที่รู้จักกันมาตั้งแต่โบราณนานมา คุมะโนะเป็นพื้นที่บริเวณภูเขาซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตปกครองของจังหวัดคะวะชิมะและจังหวัดมิเอะ

2.1.2 ภูมิอากาศ

馬耳東風 baji toufuu

ลมตะวันออกที่หูม้า

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นสภาพภูมิอากาศว่าลมที่พัดมาจากทิศตะวันออกเป็นลมอุ่น และเป็นลมในฤดูใบไม้ผลิ

天高く馬肥ゆ(る秋) ten takaku uma koyu(ru aki)

เมื่อฟ้าสูง ม้าก็อ้วน

ในฤดูใบไม้ร่วง อากาศแจ่มใส ท้องฟ้าปลอดโปร่ง เป็นช่วงเวลาที่ที่อากาศดี มีการเจริญอาหารดี แม้แต่ม้าก็ยังกินเก่งในฤดูนี้

秋の雨が降れば猫の顔が三尺になる

aki no ame ga fureba neko no kao ga sanjaku ni naru

ถ้าฝนตกในฤดูใบไม้ร่วง หน้าของแมวจะยาว 3 ฟุต

ปกติฤดูใบไม้ร่วงอากาศจะเย็น แต่ในวันที่ฝนตกอากาศจะอบอุ่นกว่าวันที่ท้องฟ้าแจ่มใส ดังนั้นฝนที่ตกในฤดูใบไม้ร่วง จะทำให้แมวซึ่งขี้หนาวดีใจ หน้าของแมวจึงยาวขึ้นอีก 三尺

sanjaku (ประมาณ 90 เซนติเมตร)

飛んで火に入る夏の虫 tonde hi ni iru natsu no mushi

แมลงฤดูร้อนบินเข้ากองไฟ

ในฤดูร้อนจะเป็นเวลาที่มีแมลงมาก และมีแมลงที่ชอบแสงไฟ บินเข้าไปในกองไฟ หรือแสงไฟแล้วก็ตาย เหมือนแมลงเม่าบินเข้ากองไฟ

風見鶏 kazamidori

ไก่บอกทิศทางลม

ลมฟ้าอากาศมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้ทราบถึงความสนใจและการเฝ้าสังเกต จากไก่ที่ติดไว้บนหลังคา

あかしょうびんが鳴くと雨がふる

akashoubin ga naku to ame ga furu

เมื่อนกกระเด็นร้อง ฝนจะตก

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการเฝ้าสังเกตว่าเมื่อไรฝนจะตก นก
ที่มักจะร้องบอกว่าฝนจะตกคือ นกกระเต็น

秋高く馬肥ゆ aki takaku umakoyu

เมื่อถึงฤดูใบไม้ร่วงม้าก็อ้วน

สำนวนนี้บอกให้ทราบชัดเจนว่ามีภูมิอากาศแบบฤดูใบไม้ร่วง
ในช่วงเวลานี้ของปีมักจะเป็นเวลาที่สัตว์ เช่น ม้ามีความสมบูรณ์
มาก

土用にうなぎを食うと夏負けしない

doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai

กินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้
ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน

สำนวนนี้เป็นการเตือนโดยตรงเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพร่างกาย
ในช่วงฤดูร้อน ก่อนที่จะเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ คนญี่ปุ่นทานปลาไหล
เพื่อให้ร่างกายต่อสู้กับความร้อนได้

คำว่า 土用 doyou หมายถึง ช่วงเวลาในฤดูร้อน 18 วันก่อนที่
จะย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง

2.1.3 สัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น

จากสำนวนทั้งหมดทำให้ทราบว่าสัตว์ประเภทใด และสัตว์
อะไรบ้างที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่น ทั้งนี้สัตว์ทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในสำนวน ได้กล่าว
ไว้ในบทที่ 3 โดยละเอียดแล้ว ส่วนสัตว์ที่มีปรากฏอยู่ในสำนวนเป็นจำนวนมาก
หรือมีความถี่ค่อนข้างสูง เช่น ม้า แมว แมลง สุนัข ปลา เป็นสัตว์ใน 5 อันดับแรก
ที่ปรากฏในสำนวนอยู่มาก สะท้อนให้เห็นความใกล้ชิดของคนกับสัตว์ในรูปแบบ
ต่างๆ ทำให้สามารถจัดแบ่งรูปแบบความใกล้ชิดเหล่านี้ออกเป็น

2.1.3.1 สัตว์เลี้ยง

สัตว์ประเภทนี้อาจเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ใช้งานเช่น ม้า วัว

馬車馬 basha uma

ม้าลากรถม้า

ทำให้ทราบว่าคนญี่ปุ่นเลี้ยงม้าไว้ใช้งาน และใช้ม้าลาก
รถ ม้าเป็นสัตว์ที่นิยมใช้เป็นพาหนะกันมากในสมัยก่อน

สัตว์ที่เลี้ยงไว้เป็นเพื่อนเช่น หมา แมว

飼い犬に手をかまれる kaiinu ni te o kamareru

ถูกสุนัขที่เลี้ยงไว้กัดมือ

สำนวนนี้บอกให้ทราบว่าคนญี่ปุ่นเลี้ยงสุนัขไว้

ในบ้าน เป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคนมาก

猫かわいがりする neko kawaigari suru

รักแมว

สำนวนนี้หมายถึงคนที่เลี้ยงแมวและมีความรัก

เอ็นดูแมวมากจนเกินไป จึงนำมาเปรียบกับ

ความรู้สึกของพ่อแม่ที่รักและโอบอุ้มมากเกินไป

สัตว์สวยงามที่เลี้ยงไว้เพื่อดูเล่น

青い鳥 aoi tori

นกสีฟ้า

สำนวนนี้มาจากเรื่องเล่าเก่าแก่ที่มีคนพยายาม

ตามหานกสีฟ้าต่างๆที่อยู่ในกรงที่บ้านนั่นเอง

แสดงให้เห็นว่ามีการเลี้ยงนกไว้ดูเล่นใช้เปรียบ

กับความสุขที่มีอยู่ใกล้ตัวแต่ไม่ได้รับรู้

2.1.3.2 สัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

猪突猛进 chototsu moushin

หมูป่าบุกทะลวง

鳥の鳴く音はいずくも同じ

tori no nakune wa izuku mo onaji

เสียงนกร้องเหมือนกันทุกแห่ง

とどのつまり todo no tsumari

ในที่สุดก็โตะโตะ

ปลาชนิดนี้มีชื่อหลายอย่าง เช่น oboko, suba,

shiri, ina, bora และชื่อสุดท้ายคือ todo ชื่อ

เรียกนี้เปลี่ยนไปตามการเจริญเติบโตตั้งนั้น

ท้ายที่สุดปลานี้จะมีชื่อว่า โทะโตะะ จึงทำให้เกิด
 จำนวนนี้ซึ่งหมายถึง ในที่สุด ผลสุดท้าย
 จำนวนนี้แสดงให้เห็นความสนใจอย่างใกล้ชิด
 ที่คนญี่ปุ่นมีต่อการปรับเปลี่ยนของปลาชนิดนี้
 ซึ่งเป็นเรื่องตามธรรมชาติ

2.1.3.3 สัตว์ที่มาจากนิทาน ความเชื่อ

มีสัตว์อยู่ชนิดหนึ่งที่คนญี่ปุ่นรู้จักกันดี แต่ไม่มีตัวตนจริงในโลก
 ปัจจุบันนั่นก็คือ คัปปะะ มีจำนวนที่เกี่ยวกับคัปปะะอยู่ 2 จำนวน
 คือ

おかにあがったかっぱ oka ni agatta kappa

คัปปะะที่ขึ้นบก

คัปปะะเป็นสัตว์ที่คล้ายกบ แต่ตัวโตขนาดเด็ก
 อาศัยอยู่ในน้ำแต่สามารถขึ้นบกได้เช่นเดียวกับ
 กบ เมื่อขึ้นมาอยู่บนบกจะไม่สามารถทำอะไร
 ได้คล่องแคล่วเหมือนอยู่ในน้ำ จำนวนนี้จึงใช้
 เพื่อหมายถึง การอยู่ต่างถิ่น ต่างที่ ทำให้ไม่
 สามารถนำความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ได้

かっぱの川流れ kappa no kawa nagare

น้ำพัดคัปปะะ

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าคัปปะะเป็นสัตว์น้ำ
 จำนวนนี้ยังชี้ชัดว่าคัปปะะเป็นสัตว์ที่เชี่ยวชาญ
 การใช้ชีวิตในน้ำ ขนาดคัปปะะยังถูกน้ำพัดได้
 คนอื่นก็อาจจะผิดพลาดได้

2.1.4 พืชที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น

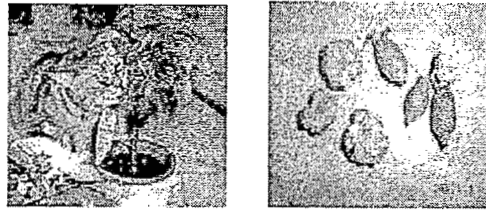
จากจำนวนเกี่ยวกับสัตว์ยังทำให้ได้รู้จักพืชพันธุ์บางชนิดที่มีอยู่ในญี่ปุ่น
 เช่น

食う虫も好き好き tade kuu mushi mo sukizuki

แมลงที่ชอบกินใบตะเดะก็มี

猫に木天蓼 neko ni matatabi

ให้ผลมะตะตะบีแก่แม่ว

ภาพแมวกับผลมะตะตะบี

จาก [www. http://images.google.co.th/images?](http://images.google.co.th/images?hl=th&q=matatabi&gbv=2)

hl=th&q=matatabi&gbv=2 Retrieved June 9,2007

かもがねぎを背負って来る

kamo ga neki wo seotte kuru

เปิดแบกต้นหอมมา

柳の下にどじょう yanagi no shita ni DOJOU

ปลาโตะโตะใจที่ได้ต้นหลิว

จากสำนวนเกี่ยวกับสัตว์ที่พบทั้งหมดจะทำให้รู้จักพืชบางชนิดเช่น ใบ
ตะตะซึ่งไม่น่าจะอร่อยนักแต่ก็ยังมีหนอนบางชนิดกินใบไม้นี้ ผลมะตะ
ตะบีน่าจะเป็นผลไม้โปรดของแมว การให้ผลมะตะตะบีแก่แมวจึงเหมือน
การฝากปลาอย่างไว้กับแมว ต้นหอมใช้ในการทำอาหาร และต้นหลิวที่
ขึ้นอยู่ริมน้ำเพราะมีปลาอยู่ใต้ต้นหลิว

2.2 ภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต

2.2.1 อาหาร

すずめのぬか喜び suzume no nuka yorokobi

ความดีใจของนกกระจอก(ที่เจอ)รำข้าว

ทำให้ทราบว่าคุณปูนทานข้าว มีรำข้าวที่เกิดจากการสีข้าว

雁もはとも食わねば知らぬ kari mo hato mo kuwaneba shiranu

ทั้งห่านป่าและนกพิราบ ถ้าไม่กินไม่รู้

สำนวนนี้ทำให้รู้ว่ามีการกินนกพิราบและห่านป่า แต่อาจจะเป็น

อาหารที่คนไม่ค่อยชอบ หรือมีคนไม่ชอบอยู่มาก จึงกล่าวว่าถ้า

ไม่เคยกินก็ไม่รู้

鳶に油揚げをさらわれた tonbi ni aburaage o sarawareta

ถูกเหยี่ยวโฉบแผ่นเต้าหู้ทอด

แผ่นเต้าหู้ทอดเป็นอาหารที่คนญี่ปุ่นนิยมทำทานโดยทั่วไป

かもがねぎを背負って来る kamo ga neki wo seotte kuru

เปิดแบกต้นหอมมา

สมัยก่อนคนญี่ปุ่นคงจะทานเปิดเป็นอาหาร และในการ

ทำอาหารเปิดจะใส่ต้นหอมด้วย เพราะสำนวนนี้ หมายถึงคนที่

นำสิ่งที่ดีๆมาให้อีกฝ่ายหนึ่ง การตั้งใจทำกำไรให้อีกฝ่ายหนึ่ง

เช่นเดียวกับตอนที่นำเปิดมาทำอาหารไม่ใช่แค่ใส่เนื้อเปิดเท่านั้น

ต้องมีต้นหอมใส่ลงไปด้วย

逢い戻りは鴨の味 aimodori wa kamo no aji

พบกันอีกเหมือนรสชาติของเปิด(ป่า)

สำนวนนี้ทำให้สันนิษฐานได้ว่าเปิดชนิดนี้คงอพยพมาที่ญี่ปุ่นปี

ละครั้ง และมีการนำเปิดมาทำอาหาร จึงมีสำนวนที่เปรียบกับ

ความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวที่เคยรักกัน และหวนกลับมาคบหากัน

อีกครั้ง เหมือนรสชาติของเปิด

かわうそに塩をあつらえる kawauso ni shio o'atsuraeru

สั่งเกลือกับนาก

มีการใช้เกลือในการทำอาหาร และในการดำเนินชีวิต

魚のふ中に遊ぶが如し uo no fuchuu ni asobu ga gotoshi

ปลาวายน้ำในหม้อ

มีการนำปลาไปทำเป็นอาหารในรูปแบบของการต้ม

まな板の鯉 mana ita no koi

ปลาคาร์พบนเขียง

สำนวนนี้ทำให้คิดได้ว่าคนญี่ปุ่นทานปลาคาร์พด้วย ไม่ใช่เลี้ยง

ไว้ดูเล่นเท่านั้น

ごまめの歯ぎり gomame no hagishiri

ปลาแห้งกัดฟัน

ทำให้ทราบถึงวิธีการถนอมอาหารด้วยการตาก หรือทำให้แห้ง

นอกจากนั้น gomame ยังหมายถึงปลาตัวเล็กๆที่มีขนาดเล็ก

มาก เล็กกว่าปลาซิวปลาสร้อยที่จะกล่าวในสำนวนต่อไป

雜魚

zako

ปลาเล็กปลาน้อย

ในที่นี้จะหมายถึงพวกปลาซิวปลาสร้อยในภาษาไทย ทำให้เห็นว่าคนญี่ปุ่นนิยมบริโภคปลา สมกับที่มีทะเลล้อมรอบ ทั้งยังมีคำศัพท์เกี่ยวกับปลาทั้งปลาใหญ่ปลาเล็กปรากฏให้เห็นอยู่ในจำนวนมากมายด้วย

ふぐは食いたし命は惜しい fugu wa kuitashi inochi wa oshishi

ปลาปักเป้าก็อยากกิน ชีวิตก็เสียดาย

ปลาปักเป้าที่ใครๆก็กลัวพิษหากไม่รู้วิธีการทำที่ถูกต้อง ก็นำมาเป็นอาหารของชาวญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

土用にうなぎを食うと夏負けしない

doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai

กินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน

สำนวนนี้ทำให้ทราบว่าปลาไหลช่วยให้ร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยในฤดูร้อน จึงเป็นอาหารที่คนญี่ปุ่นนิยมทานกันมาก

猫にかつおぶし neko ni katsuobushi

ปลาแห้งกับแมว

katsuobushi เป็นปลาแห้งที่ทำจากการนำปลาโอมาซูดเป็นฝอยเล็กๆดูเผินๆคล้ายขี้เลื่อย เป็นส่วนประกอบอาหารอีกชนิดหนึ่งของคนญี่ปุ่น สำนวนนี้มีความหมายคล้ายกับที่คนไทยฝากปลาอย่างไว้กับแมว

もちは猿に焼かせる 魚は殿さまに焼かせる

mochi wa saru ni yakasero sakana wa tonosama ni yakasero

ขนมโมจิให้ลิงปิ้ง ปลาให้เจ้านายย่าง

นอกจากจะทราบว่ามีขนมโมจิ และปลา ยังช่วยให้ทราบถึงวิธีการทำอาหารด้วยการปิ้ง หรืออย่างอีกด้วย

ภาพสะท้อนในเรื่องอาหารทำให้ทราบว่ามีการทำอาหารได้หลายวิธีเช่น ตากแห้ง ต้ม ย่าง ปิ้ง มีการใช้เกลือ katsuobushi เป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร นอกจากนั้นยังมีอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ที่นอกเหนือจากปลานานา

ชนิดแล้วยังมี เบ็ด ห่าน นกพิราบ และยังมีอาหารชนิดอื่นเช่น ขนมโมจิ เต้าหู้ทอด เป็นต้น

2.2.2 การอยู่อาศัย

兎小屋 usagi goya

โพรงกระต่าย

ที่อยู่อาศัยของคนญี่ปุ่นที่เล็กและคับแคบเหมือนโพรงกระต่าย

ねずみ捕り nezumitori

กับดักหนู

ที่อยู่อาศัยสมัยก่อนคงจะมีหนูชุกชุมจนต้องมีกับดักหนู

鯨一頭捕れば七浦にぎわう

kujira ittou toreba nanaura nigiwau

ถ้าจับปลาวาฬได้ 1 ตัวก็จะคึกคักไป 7 อำเภอ

คนสมัยก่อนคงจะอยู่อาศัยกันแถบริมทะเลเป็นจำนวนมาก

เหมือนคนไทยอยู่ริมแม่น้ำ และมีอาชีพจับปลาเป็นหลัก

たこ部屋 takō beya

ห้องปลาหมึก

มาจากสภาพใที่จับปลาหมึกมีสภาพคับแคบเข้าไปแล้วจะ

ออกยาก ช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นำมาใช้เรียกที่พักของ

คนงานเหมืองที่เกาะฮอกไกโด เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพ

ซอมซ่อ ยากจน คับแคบ

鰻の寝床 unagi no nedoko

เตียงปลาไหล

นำมาจากลักษณะปลาไหลที่ตัวผอมยาว หมายถึงสถานที่ที่คับ

แคบ ซอมซ่อ

สภาพที่อยู่อาศัยที่สะท้อนออกมาจากสำนวนนอกจากการอยู่ริมทะเลแล้ว จะเห็นภาพที่อยู่อาศัยที่เล็ก และคับแคบเป็นส่วนใหญ่

2.2.3 การละเล่น

もぐらたたき mogura tataki

ตีตัวตุ่น

การละเล่นที่คนญี่ปุ่นเล่นกันมากคือการตีตัวตุ่นที่โผล่ขึ้นมาจาก
หลุมโน้น หลุมนี้

猿芝居 saru shibai

ละครลิง

สำหรับความบันเทิงที่สะท้อนให้เห็นจากสำนวนคือมีการละคร
เกิดขึ้นในสังคมของคนญี่ปุ่น

張り子のとら hariko no tora

ตุ๊กตาเสื่อ

สำนวนนี้ทำให้ทราบว่ามีการทำตุ๊กตาด้วยการนำกระดาษมาปะ
ซ้อนๆกัน เหมือนตุ๊กตาหมีสีต่างๆที่เคยเห็นในบ้านเราสมัยก่อน

いたちごっこ itachi gokko

เล่นอีเห็น

เป็นการละเล่นไล่จับของเด็กเหมือนโพลีศจับขโมย

ほとが豆鉄砲を食ったような

hato ga mame deppou o kutta you na

เหมือนนกพิราบกินกระสุนถั่ว

การยิงนกพิราบด้วยกระสุนถั่วเป็นการเล่นอย่างหนึ่งที่ใกล้เคียง
กับการล่าสัตว์ เพียงแต่ไม่มีเจตนาจะทำให้ตาย

うさぎ跳び usagi tobi

กระโดดกระต่าย

เป็นการเล่นกระโดดที่มีลักษณะการกระโดดสองขาพร้อมกัน

เหมือนกระต่าย

竹馬の友 chikuba no tomo

เพื่อนม้าไม้ไผ่

การละเล่นในวัยเยาว์คือการนำไม้ไผ่มาทำเป็นม้าเล่นกับเพื่อนๆ
เช่นเดียวกับที่เด็กไทยเล่นม้าก้านกล้วย

ภาพสะท้อนเรื่องการเล่นมีให้เห็นหลายอย่าง น่าสังเกตว่ามีสำนวนที่
เกี่ยวกับสัตว์เกี่ยวข้องกับการเล่นหลายสำนวนเลยทีเดียว

2.2.4 การสงคราม

将を射んと欲すれば馬を射よ

shou o in to hossureba uma o iyo

ถ้าต้องการยิงนายพลให้ยิงม้า

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นการทำสงคราม การใช้ม้าเป็นพาหนะในการทำสงคราม สำนวนนี้นอกจากจะสะท้อนภาพของการทำสงครามแล้ว ยังได้รับทราบถึงยุทธวิธีของการทำสงครามว่าถ้าต้องการเอาชนะในการสงครามต้องจัดการกับม้าของนายพลเสียก่อน

虎の巻 tora no maki

ม้วน(หนังสือ)

การจดบันทึกเคล็ดลับตำรับตำราต่างๆโดยเฉพาะกลยุทธ์ทางการศึกสงครามจะเขียนลงบนหนังสือ

2.2.5 การประกอบอาชีพ

きじも 鳴かずば打たれまい kiji mo nakazuba utaremai

ถ้าไก่ฟ้าไม่ร้องก็ไม่ถูกยิง

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นการล่าสัตว์ด้วยปืน

小鳥網でつるをせしめる kotori ami de tsuru wo seshimeru

จับนกกระเรียนด้วยตาข่ายดักนกเล็ก

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการล่าสัตว์ด้วยการทำตาข่ายในการดักนก

えびでたいを釣る ebi de tai o tsuru

ตกปลากระพงด้วยกุ้ง

นอกจากจะมีการล่าสัตว์ มีการดักนกแล้วยังมีการตกปลา

さばを読む saba o yomu

อ่านปลาชะบะ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการทำประมง มีการค้าปลาเพราะการอ่านปลาให้ความหมายถึงการบอกจำนวนปลาโดยไม่ได้นับให้ถูกต้องแน่นอน เป็นการบอกจำนวนที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง อาจจะบอกเกินเพื่อให้ได้เงินมากขึ้น อาจจะบอกน้อยเช่นการบอกอายุให้น้อยกว่าความจริง

ひょうたんで鯰を抑える hyoutan de namazu o osaeru

จับปลาสดด้วยน้ำเต้า

มีการจับปลาด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการจับปลา

鯨一頭捕れば七浦にぎわう

kujira ittou toreba nanaura nigiwau

ถ้าจับปลาวาฬได้ 1 ตัวก็จะคึกคักไป 7 อำเภอ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการทำประมงในทะเลลึก

からす金 karasu gane

เงินอีกา

เงินกู่ชนิดดอกเบี๋ยสูงและเรียกเก็บในเช้าตรู่วันรุ่งขึ้น

ตอนที่ถือการ้อง สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีอาชีพการปล่อยเงินกู่

かっこうが鳴いたら大豆をまけ

kakkou ga naitara daizu o make

ถ้านกกาเหว่าร้อง จงไปรดถั่วเหลือง

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการทำไร่อั่ว

取らぬ狸の皮算用 toranu tanuki o kawazanyou

คิดจะขายตะนุกที่ยังไม่ได้จับ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการทำการค้าขาย

羊頭狗肉 youtou kuniku

หัวแกะ เนื้อหมา

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการทำการค้าขายเช่นเดียวกันและ

ยังทำให้ทราบว่าการค้าแบบตบตาถูกค้าด้วย

นอกจากอาชีพพื้นฐานดั้งเดิมคือการทำเกษตรเช่น การทำไร่ การจับปลาแล้ว ยังมีการค้าขาย การปล่อยเงินกู่

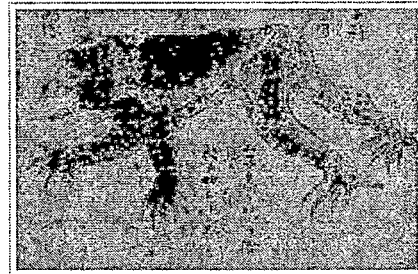
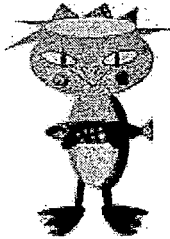
2.2.6 นิทาน และประวัติศาสตร์

มีสัตว์บางชนิดที่จะพบบ่อยๆในนิทานและตำนาน เช่น คับปะ ทะนุกิ และสุนัขจิ้งจอก สัตว์ทั้งสามชนิดนี้จะมีลักษณะพิเศษที่ปรากฏอยู่ในตำนานและนิทานพื้นบ้านของญี่ปุ่นหลายเรื่อง สำหรับคนต่างประเทศอาจจะไม่เข้าใจว่าคับปะคืออะไร ทะนุกิมีลักษณะเช่นไร ส่วนสุนัขจิ้งจอกอาจจะเคยเห็นหรือรู้จักมาบ้างจากนิทานในวัยเด็ก แต่อย่างไรก็ตามความหมายแฝงของสุนัข

จึงจอกในภาษาญี่ปุ่นก็อาจจะไม่เหมือนกับที่รู้จักกันทั่วไป ดังนั้นจึงควรที่จะทำความรู้จักกับสัตว์จากนิทานทั้งสามชนิดนี้ก่อน

2.2.6.1 คัปปะ

สัตว์ชนิดแรกคือ คัปปะ

ภาพคัปปะ จาก www.google.co.th และ [http://en.wikipedia.org/wiki/Kappa_\(folklore\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Kappa_(folklore)) June20, 2007.

คำบรรยายเกี่ยวกับคัปปะ ส่วนใหญ่จะกล่าวว่า คัปปะมีรูปร่างคล้ายคน มีขนาดเท่ากับเด็ก 10 ขวบ แต่ลักษณะร่างกายจะคล้ายลิงและกบ มีผิวสีเหลืองอมเขียว ในภาพบนด้านขวามือจะเห็นว่า คัปปะมีปากยื่นแหลม มีกระดองคล้ายเต่า ลำตัวมีเกล็ด ขาทั้งสี่อาจจะเป็นเหมือนมือและขาของคน มีพังผืดระหว่างนิ้วทั้ง 5 ด้านบนตรงกลางศีรษะจะมีลักษณะคล้ายจาน ในจานนี้จะมีน้ำอยู่ ถ้าน้ำหกออกมาจากจานนี้คัปปะจะหมดพลังอำนาจ คัปปะมักจะอยู่ในบ่อ ในสระ ในแม่น้ำ ว่ายน้ำได้เก่ง แต่อยู่บนบกก็ได้เช่นกัน อาหารโปรดของคัปปะคือแตงกวาจึงมีอาหารที่ชื่อ คัปปะมะกิ (kappa maki) เป็นอาหารประเภทข้าวปั้นที่มีไส้เป็นแตงกวาอยู่ข้างใน

จากลักษณะเฉพาะของคัปปะทำให้เกิดสำนวนว่า

おかへあがったかっぱ

oka ni agatta kappa

คัปปะที่ขึ้นบก

สำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึง การอยู่ผิดที่ ผิดทาง อยู่ต่างถิ่นต่างที่ ทำให้ไม่สามารถเอาความเก่งกาจที่มีอยู่ออกมาให้ได้

かっぱの川流れ

kappa no kawa nagare

น้ำพัดคัปปะ

จากที่กล่าวแล้วว่าคัปปะเป็นสัตว์น้ำย่อมเชี่ยวชาญการว่ายน้ำ การใช้ชีวิตในน้ำ แต่คัปปะก็ยังสามารถขึ้นบกได้ ดังนั้นนี่จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่เก่งที่มีความสามารถก็อาจจะผิดพลาดได้

2.2.6.2 ทะนุกิ

สัตว์ประเภทที่ 2 คือ ทะนุกิ ภาษาอังกฤษเรียกว่า raccoon dog เป็นสัตว์ที่ไม่พบเห็นในถิ่นร้อนชื้นแบบไทย ดังนั้นคนไทยอาจจะนึกภาพ ทะนุกิไม่ออกกว่าเป็นเช่นใด

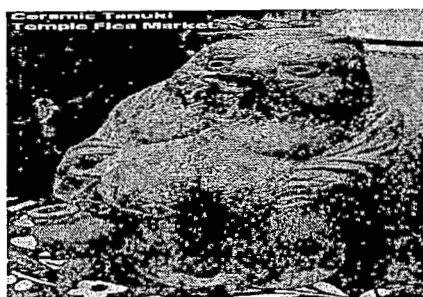

ภาพทะนุกิที่มีจริงตามธรรมชาติ

จาก <http://www.onmarkproductions.com/html/tanuki.shtml>.

June 6,2007.

จากบทความในหนังสือเจแปนไทมส์ ซึ่งสามารถดูได้จากเว็บไซต์ www.japantimes.co.jp/cgi-bin/getarticle.pl5?fe20010727a1.htm กล่าวว่่าทะนุกิตัวจริงจะเป็นสัตว์ที่มีลักษณะคล้ายสุนัขจิ้งจอกตัวอ้วน อาจจะมีควมยาวได้ถึง 60 ซม.มีขาสั้นและขนสีเทาดำ ผู้คนมักจะสับสนทะนุกิกับตัวเบดเจอร์ (ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า anaguma) และแรคคูน(ภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า araguma) ในบางท้องถิ่นจะเรียกทะนุกิว่า มุจินะ (mujina) ภาพข้างล่างนี้เป็นภาพทะนุกิที่มีหูงและอذنทะใหญ่

ทะนุกิในคตินิยม และความเชื่อของคนญี่ปุ่น จะเป็นสัตว์ที่มีพุง
อ้วนใหญ่ จากนิทานพื้นบ้านญี่ปุ่นจะเล่าว่าทะนุกิใช้ทองเป็นกลองได้
แต่จากข้อมูลทั่วไปมักจะบรรยายถึงลักษณะที่โดดเด่นตามธรรมชาติของ
ทะนุกิว่ามีอวัยวะที่ใหญ่มากและใช้เป็นกลองได้

ภาพทะนุกิ ในมือหนึ่งมีขวดเหล้า และอีกมือมีกระเป๋าสตางค์

จาก <http://www.onmarkproductions.com/html/tanuki.shtml>.

June 6, 2007.

จากภาพจะเห็นรูปจำลองในลักษณะตัวการ์ตูนของทะนุกิที่จะ
หาดูได้ไม่ยากในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งอาจจะมาจากความเชื่อที่ทำให้มีการ
ทำรูปปั้นทะนุกิออกมาในลักษณะที่ถือขวดเหล้ามือหนึ่ง และถือกระเป๋
สตางค์อีกมือหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและความใกล้ชิดที่คนญี่ปุ่น
มีต่อทะนุกิโดยเฉพาะบริเวณหน้าภัตตาคารหรือร้านเหล้า จะมีรูปปั้น
ทะนุกิวางอยู่มากน้อยตามความพอใจ นอกจากนั้นทะนุกิยังเป็นสัตว์ที่มี
ความสามารถในการแปลงตัวได้พอกๆกับสุนัขจิ้งจอก

สำนวนเกี่ยวกับทะนุกิที่ปรากฏอยู่คือ

狸

tanuki

ทะนุกิ

ใช้เพื่อหมายถึงคนเจ้าเล่ห์ตามความเชื่อของคนญี่ปุ่นที่
เห็นว่าทะนุกิสามารถหลอกหลวงและตบตาโดยแปลงร่าง
เป็นคนได้

たぬき寝入り

tanuki neiri

แก้งทำเป็นทะนุกิหลับ

เนื่องจากเวลาที่ทะนุกิตกใจมากๆ ร่างกายของมันจะอยู่
ในสภาพที่หยุดทำงาน เหมือนตาย สำนวนนี้จึงใช้เพื่อ

หมายถึงการที่ใครสักคนแสวงหาเป็นหลักในเวลา
สถานการณ์ไม่ดี

取らぬ狸の皮算用

toranu tanuki o kawazanyou

คิดจะขายตะนุกิที่ยังไม่ได้จับ

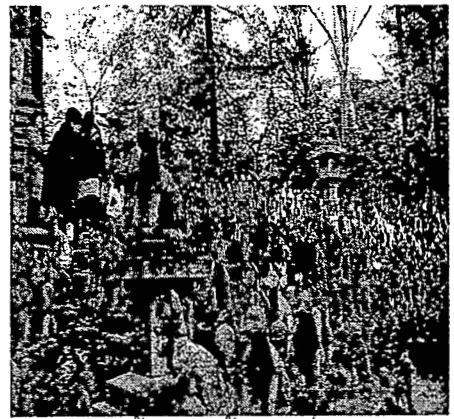
เนื่องจากตะนุกิเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์ การจับตะนุกิจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นการคิดคำนวณรายได้จากการขายตะนุกิที่ยังไม่ได้จับ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ เพราะโอกาสที่จะจับได้มีน้อยมาก

2.2.6.3 สุนัขจิ้งจอก

สัตว์จากนิทานชนิดที่สามคือสุนัขจิ้งจอก จากนิทานหรือความเชื่อที่สืบทอดกันมาในหลายๆประเทศ จะมองว่าสุนัขจิ้งจอกเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์ สำหรับคนญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน นอกจากจะเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์แล้ว ยังมีด้านดีของความเชื่อที่ว่าสุนัขจิ้งจอกเป็นผู้รับใช้ของเทพเจ้าอินะริ (Inari) ซึ่งเป็นเทพที่ดูแลเรื่องพืชพันธุ์ธัญญาหารโดยเฉพาะข้าวตามความเชื่อของนิกายชินโต

ภาพเทพอินะริและสุนัขจิ้งจอก

ภาพรูปปั้นสุนัขจิ้งจอกที่ศาลเจ้า

จาก<http://www.onmarkproductions.com/html/oinari.shtml>.

June 6, 2007.

จากความเชื่อนี้ทำให้สุนัขจิ้งจอกได้รับความนับถือจากคนญี่ปุ่นไปด้วย ดังนั้นรูปปั้นของเทพเจ้าองค์นี้มีมักจะมีสุนัขจิ้งจอกอยู่ด้วยอย่าง

ใกล้ขีด และที่บริเวณศาลเจ้าของเทพอินะริจะมีรูปปั้นสุนัขจิ้งจอกวางอยู่
มากมายดังในภาพขวามือ

นอกจากเป็นผู้รับใช้ของเทพอินะริแล้ว สุนัขจิ้งจอกยังเป็นสัตว์ที่มี
เวทย์มนต์สามารถสะกดให้คนงงวยได้ จึงมีสำนวนว่า

狐につままれる kitsune ni tsumamareru

ถูกสุนัขจิ้งจอกสะกด

เพราะจากนิทานพื้นบ้านและความเชื่อเก่าแก่ว่าสุนัข

จิ้งจอกจะสามารถแปลงร่าง และสะกดทำให้คนงงวย

ได้

นอกจากจะมีเวทย์มนต์สามารถสะกดให้คนงงวยได้แล้ว ยัง
แปลงร่างได้ด้วย โดยเฉพาะสุนัขจิ้งจอกตัวเมีย จะแปลงร่างเป็นหญิงสาว
แล้วมีความรักและแต่งงานกับมนุษย์ จึงมีสำนวนว่า

狐の嫁入り kitsune no yomeiri

สุนัขจิ้งจอกเป็นเจ้าสาว

เวลาที่มีปรากฏการณ์ที่แปลกๆในเรื่องของดินฟ้า

อากาศ คนสมัยก่อนคิดว่าคงมีเรื่องอาเพศเกิดขึ้นดังนั้น

เมื่อฝนตกต่างๆแดดออกเปรี้ยวจะพูดกันว่า สุนัขจิ้งจอก

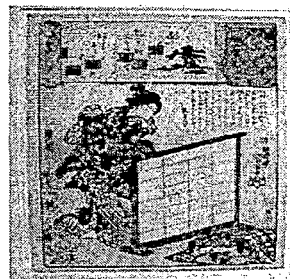
เป็นเจ้าสาว จากภาพต่อไปนี้จะเห็นภาพสุนัขจิ้งจอกเก้า

หางและภาพหญิงสาวที่มีเงาเป็นสุนัขจิ้งจอกตามความ

เชื่อของคนญี่ปุ่น

ภาพสุนัขจิ้งจอกเก้าหาง

ภาพหญิงสาวที่มีเงาเป็นสุนัขจิ้งจอก

จาก <http://en.wikipedia.org/wiki/Kitsune> June 19, 2007.

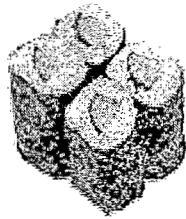
คนญี่ปุ่นเชื่อว่าสุนัขจิ้งจอกมีเวทย์มนต์พอๆกับกับตะนุกิ และ
สัตว์ทั้งสองนี้เป็นคู่แข่งกัน จึงมีสำนวนว่า

狐と狸の化かし合い kitsune to tanuki no bakashiai

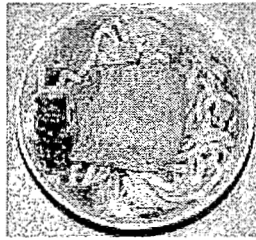
สุนัขจิ้งจอกและทะนุกิใช้มนต์สะกดกัน

เป็นการเปรียบเทียบถึงการแข่งขันที่คู่ต่อสู้มีฝีมือสู้กัน
มีการขับเคี่ยวกันอย่างมากจนไม่สามารถจะบอกได้ว่า
ว่าใครจะเก่งกว่าใคร ใครจะเหนือกว่าใคร

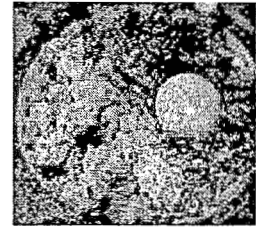
สัตว์ทั้งสามชนิดที่กล่าวมาแล้วคือคัปปะ ทะนุกิ และสุนัขจิ้งจอกเป็นสัตว์
ที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างไปจากสัตว์อื่น และลักษณะพิเศษนี้ไม่สามารถหาดูได้
จากของจริงในธรรมชาติ นอกจากจะพบเห็นได้ในเรื่องเล่าและนิทานเก่าแก่ สิ่ง
เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่มีมาตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันยังสามารถเห็น
อิทธิพลของสัตว์เหล่านี้ได้จากอาหารของคนญี่ปุ่นที่มีขายบ้นได้ตั้งกวาเรียกว่า
คัปปะมะกิ มีอาหารประเภทเส้นที่เรียกว่า คิทสุเนะอุตง และทะนุกิอุตง เป็นต้น

คัปปะมะกิ

คิทสุเนะอุตง

ทะนุกิอุตง

จาก www.google.co.th. June 22, 2007.

นอกจากสำนวนเกี่ยวกับที่สัตว์ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสำนวน
เกี่ยวกับสัตว์ชนิดอื่นๆอีกที่นำมาจากนิทาน แต่เป็นสัตว์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
โดยทั่วไป ไม่เหมือนสัตว์สามชนิดที่กล่าวมาแล้ว

2.2.6.4 จิว

牛耳る gyujiru

จับหูวัว

สำนวนนี้มีที่มาจากในสมัยโบราณที่ประเทศจีน
จะมีการตัดหูวัว และต้มเลือดเพื่อสาบานเป็น
เพื่อน หรือพี่น้องกัน สำนวนนี้จึงหมายถึงการ
กุมอำนาจที่สามารถทำให้เพื่อนพ้องและหมู่
คณะต้องทำตามความคิดของตนได้

2.2.6.5 นักโมะสุ

もずの銭勘定 mozu no zenikanjou

การนับเงินของนักโมะสุ (นิทาน)

มาจากเรื่องเล่าในสมัยก่อนว่า นักโมะสุ นักพิราบและนกปากซ่อมไปกินข้าวด้วยกันที่ร้านอาหาร ตอนจะออกจากร้าน นักโมะสุก็คำนวณเงิน 15 文 mon โดยบอกนักพิราบว่า ในชื่อนักพิราบมีเสียง は ha อยู่ต้นคำ (ในภาษาญี่ปุ่น คำว่านักพิราบ はと ขึ้นต้นด้วยตัว は ซึ่งหมายถึง 8) นักพิราบก็ต้องจ่าย 8 文 และบอกนกปากซ่อมว่าชื่อนกปากซ่อมมีเสียง し shi (นกปากซ่อม しぎ ขึ้นต้นด้วยตัว し หมายถึง 7) นกปากซ่อมก็ต้องจ่าย 7 文 ทั้งหมดรวมเป็น 15 文 นักโมะสุจัดการแบบนี้แล้วตัวเองก็ไม่ต้องจ่ายเลยแม้แต่ 1 文 จำนวนนี้จึงนำมาใช้กับคนที่ไม่จ่ายเงินแม้แต่หน่อย เวลาไปทานข้าวกับคนอื่น ให้คนจ่ายเงินทั้งหมด

2.2.6.6 ม้า

人間万事塞翁が馬 ningen banji saio ga uma

คนเรามีหลายเรื่องราวเหมือนม้าของไซโ

มีที่มาจากนิทานเรื่องไซโที่มีม้าอยู่หนึ่งตัว ต่อมาม้าหนีไป ทำให้ไซโเป็นทุกข์ หลังจากนั้นม้าก็กลับมาพร้อมม้าอีกตัวหนึ่ง ไซโดีใจ และมีความสุข จำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อสอนผู้คนที่คิดว่าชีวิตคนเรามีทั้งความสุข และความทุกข์ ทั้งเรื่องที่ดีและเรื่องที่ไม่ดี หลายหลากแตกต่างกันไป

2.2.6.7 เขี้ยวราตรี

よたかの宵だくみ

yotaka no yoidakumi

ความเชี่ยวชาญของเหยี่ยวราตรี

มีที่มาจากนิทานเรื่องเหยี่ยว よたか

yotaka เป็นนกที่เชี่ยวชาญเวลากลางคืน แต่
 อยากรจะนอนตอนกลางคืน และหาเหยื่อ
 อร่อยๆ อย่างนกตัวเล็กๆ กินในช่วงกลางวันบ้าง
 แต่พอตกกลางคืนก็หิวจึงบินวนรอบท้องฟ้าเพื่อ
 กินยุงหรือผีเสื้อกลางคืน เมื่อถึงช่วงกลางวันก็
 เหนื่อย เลยนอน จนเวลาผ่านไป โครงการจับ
 นกตัวเล็กๆ กินก็ไม่สามารถทำให้เป็นจริงได้ ใช้
 เปรียบกับแผนการ หรือโครงการที่ดูยิ่งใหญ่ แต่
 ไม่สามารถทำได้จริง

2.2.6.8 มังกร

登竜門

touryuumon

ปีนประตูมังกร

มาจากนิทานที่มังกรมีความเกี่ยวข้องกับ
 กับเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ การปีนประตูมังกรจึง
 หมายถึงการผ่านความยากลำบากต่างๆ ไปสู่
 ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

2.2.7 วัฒนธรรมอื่นๆ

もずの銭勘定

mozu no zenikanjou

การนับเงินของนกโมะสุ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการใช้เงินที่มีหน่วยเป็น 文 mon ใน
 สังคมญี่ปุ่นสมัยก่อน

ありの穴から堤も崩れる

ari no hana kara tsutsumi mo kuzureru

เขื่อนพังเพราะรูมด

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการสร้างเขื่อนตั้งแต่สมัยก่อน

とんぼ眼鏡

tonbo megane

แว่นตาแมลงปอ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่าในยุคหนึ่งมีการใช้แว่นตาที่มีรูปร่าง
กลมโต

蚯蚓のぬたかったような字 mimizu no nutakutta you na ji

ตัวหนังสือเหมือนไส้เดือนหงิกงอ

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นว่ามีการเรียนหนังสือ การให้ความสำคัญ
กับการเขียนหนังสือให้สวย ซึ่งคนไทยจะเปรียบลายมือที่ไม่สวย
กับไก่เขี่ย

虱つゝし (に) shirami tsubushi (ni)

สางเหา

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นลักษณะสากลของสุขอนามัยใน
สมัยก่อน ที่ผู้คนมักจะมีเหาและต้องมีหวีเฉพาะสำหรับสางเหา

2.3 ภาพสะท้อนทางแนวคิด คติความเชื่อ ค่านิยม

2.3.1 แนวคิด ทัศนคติ

เรื่องของแนวคิดเป็นประเด็นสำคัญอีกประเด็นหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความ
เข้าใจในเรื่องของภาพลักษณ์ที่สำนวนเกี่ยวกับสัตว์ต่างๆ ในภาษาญี่ปุ่นสะท้อน
ออกมาให้เห็น สำนวนต่างๆนี้สามารถสะท้อนความคิดของคนญี่ปุ่นออกมาใน
ด้านใดบ้าง สำหรับประเด็นนี้จะขอแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อยๆ ดังนี้

2.3.1.1 ความโลภ

二兎を追う者は一兎も得ず

nitou o ou mono wa ittou mo ezu

ไล่(กระต่าย) 2 ตัวจะไม่ได้(กระต่าย)สักตัว

สำนวนนี้สะท้อนให้เห็นถึงคนที่มีความโลภ อยากได้
มาก ทั้งๆที่ความจริงคนเราไม่สามารถจะไล่ตาม
กระต่ายได้ถึงครึ่งละ 2 ตัว

欲の熊鷹 股裂ける yoku no kumatataki matasakeru

ความต้องการของเหยี่ยว ทำให้ต้นขาฉีก

มีเรื่องเล่าว่า แรดตัวเล็กล้มหมูป่าได้ เหยี่ยวจึงอยากจะ
ล้มหมูป่าให้ได้ 2 ตัวในคราวเดียว เหยี่ยวบินไปจับหมู
ป่าที่ละตัว แต่หมูป่าวิ่งหนีไปตัวละทาง ต้นขาของ

เหยี่ยวเลยฉีกออกจากกัน จำนวนนี้ใช้เพื่อเตือนคนที่มีความต้องการมากเกินไป จะนำมาซึ่งความหายนะ

虻蜂取らず abuhachi torazu

จับไม่ได้ทั้งตัวเหือบและผึ้ง

การไล่จับตัวเหือบและผึ้งในเวลาเดียวกัน ในที่สุดก็จับไม่ได้ทั้งสองอย่าง

จำนวนในกลุ่มนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความโลภและความต้องการของคน ผู้วิจัยคิดว่าเป็นลักษณะสากลของคนทั้งโลกไม่ว่าชาติใดภาษาใด จึงต้องมีจำนวนสุภาษิตเพื่อจะตักเตือนให้คนเห็นโทษของความโลภ

2.3.1.2 ผลประโยชน์

蚊を殺すにはその馬を打たず

ka o korosu ni wa sono uma o utazu

อย่าตีม้าเพื่อฆ่ายุง

การตบยุงที่เกาะอยู่ที่ตัวม้า จะต้องตีม้า

จำนวนนี้จึงสอนว่าอย่ามัววุ่นวายกับเรื่องเล็กๆน้อยๆ

จนทำให้เสียผลประโยชน์ใหญ่

犬に成るなら大所の犬に成れ

inu ni naru nara oodokoro no inu ni nare

ถ้าเป็นสุนัขก็จงเป็นสุนัขในบ้านใหญ่

ในการรับใช้ใครสักคนต้องเลือกคนให้มั่นใจ

ว่าเขาจะให้ความสุขและความสำเร็จแก่เราได้

虎穴にいらすんば虎兎を得ず

koketsu ni irazunba koji o ezu

ไม่เข้าถ้ำเสือก็ไม่ได้ลูกเสือ

เมื่อต้องการได้ผลประโยชน์ที่หายาก ต้องยอม

เสี่ยงอันตรายบางอย่างเพื่อผลประโยชน์ที่คาดหวังไว้

一石二鳥

isseki nichou

หินหนึ่งก้อน นกสองตัว

เปรียบกับการออกแรง หรือลงทุนทำอะไรเพียง

หนึ่งอย่างแต่ได้ผลตอบแทนที่ดีถึงสองอย่างยิ่งป็นน็ด

เดียวได้นก2ตัว ลงทุนน้อยแต่ได้รับประโยชน์มา

小鳥網でつるをせしめる

kotori ami de tsuru o seshimeru

จับนกกระเรียนด้วยตาข่ายดักนกเล็ก

เป็นการใช้ตาข่ายเพื่อดักนกเล็กแต่บังเอิญจับ
ได้นกกระเรียนซึ่งเป็นนกใหญ่ที่สวยงาม ถือว่าได้รับผล
มากเกินไป หรือโชคดีมากโดยบังเอิญ

かもがねぎを背負って来る

kamo ga neki wo seotte kuru

เปิดแบกต้นหอมมา

หมายถึงคนที่นำสิ่งที่ดีๆ มาให้อีกฝ่ายหนึ่ง เป็น
การตั้งใจทำกำไรให้อีกฝ่ายหนึ่ง

えびでたいを釣る

ebi de tai o tsuru

ตกปลากระพงด้วยกุ้ง

การได้รับผลตอบแทนหรือผลกำไรมาก โดย
ลงทุนเพียงเล็กน้อย เหมือนการตกปลากระพงตัวใหญ่
ด้วยกุ้งตัวเล็ก

大の虫を生かして小の虫を殺す

dai no mushi wo ikashite shou no mushi o korosu

ไว้ชีวิตแมลงตัวใหญ่ฆ่าแมลงตัวเล็ก

เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์ส่วนใหญ่เอาไว้
จำต้องยอมเสียผลประโยชน์ส่วนน้อย เหมือนการ
ฆ่าแมลงตัวเล็กเพื่อช่วยแมลงตัวใหญ่

จำนวนในกลุ่มนี้มีหลายจำนวนที่สะท้อนให้เห็นเรื่องของ
ผลประโยชน์ การได้ผลประโยชน์จากการลงทุนเพียงเล็กน้อย หรือการ
ยอมเสียผลประโยชน์เล็กน้อยเพื่อผลประโยชน์ที่มากกว่า หรืออย่าใส่ใจ
กับความเสียหายเล็กน้อย พยายามรักษาผลประโยชน์ใหญ่ที่สำคัญไว้
ก่อน แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์เป็นเรื่อง
สำคัญ

2.3.1.3 ไร่ประโยชน์

鹿の角を蜂がさす shika no tsuno o hachi ga sasus^{ผึ้ง}

ต่อยเขากวาง

เนื่องจากเขากวางแข็ง ไม่ว่าจะดึงจะตอยที่เขา
กวางสักเท่าไรก็ไม่รู้สึก จึงใช้เพื่อสื่อความหมายว่าไม่
ว่าจะออกแรงสักเพียงใด ก็ไม่เกิดผล

猫に小判 neko ni koban

ให้เงินแมว

การให้ของมีค่ากับคนที่ไม่รู้คุณค่า ของสิ่งนั้นก็
กลายเป็นของที่ไม่มีประโยชน์อะไร

豚に真珠 buta ni shinju

ให้ไข่มุกแก่หมู

สำนวนนี้มีความหมายเช่นเดียวกับสำนวนก่อน
คือทำสิ่งที่ไร้ประโยชน์

สำนวนในกลุ่มนี้คล้ายกับในข้อ 2.3.1.2 คือเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับ
ผลประโยชน์อยู่เช่นเดิม แต่ในกลุ่มนี้เป็นการเตือนให้ทราบว่าอย่าทำสิ่ง
ใดที่จะเป็นการกระทำที่ไร้ประโยชน์

2.3.1.4 คุณค่า

一狐 きゅう 三十年 ikko kyuu sanjuu nen

หนึ่งสุนัขจิ้งจอกหนึ่งตัวอยู่ได้ 30 ปี

สะท้อนให้เห็นคุณค่าของหนึ่งสุนัขจิ้งจอกที่
ถึงแม้สุนัขจิ้งจอกจะตายไปแล้วแต่หนังยังมีประโยชน์
อยู่

ひょうは死んで皮を残す

hyou wa shinde kawa o nokosu

เสือตายแล้ว หนังยังอยู่

คนหลังจากที่ตายแล้ว ก็จะเหลือแต่ความดี
ความชั่ว ในขณะที่มีชีวิตอยู่จึงต้องทำสิ่งที่มีคุณค่า ทำ
หน้าที่การงานให้ดีเพื่อเป็นเกียรติยศชื่อเสียงหลังจากที่
ตายแล้ว

鳥なき里のこうもり torinaki sato no koumori

ค้างคาวของหมู่บ้านที่ไม่มีนก

ในที่ที่ไม่มีนกที่สวยงามต่างคาวก็กลายเป็นสิ่ง
ที่มีคุณค่า

鳥の將に死なんとするその鳴くや哀し

tori no masa ni shinanto suru sono naku ya kanashi

นกเมื่อตายแล้วนี่ถึงเสียงร้อง

เปรียบเหมือนกับคนที่ตายแล้วคำพูดก็จะยังคง

อยู่ ยังมีคุณค่าอยู่

はきだめにつる

hakidame ni tsuru

นกกระเรียนในที่ทิ้งขยะ

ใช้เปรียบกับสิ่งที่มีค่า ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ยัง

สวยงามและมีคุณค่าอยู่เช่นเดิม

鳶が鷹を生む

tonbi ga taka o umu

เหยี่ยว tonbi ให้กำเนิดเหยี่ยว taka

ในตระกูลเหยี่ยวด้วยกัน tonbi เป็นเหยี่ยวที่ต่ำ

ต้อยกว่า taka แต่การที่ เหยี่ยว tonbi ให้กำเนิดเหยี่ยว

taka หมายถึงการที่พ่อแม่ที่ธรรมดาไม่เก่งหรือดีมาก

สามารถให้กำเนิดลูกที่ดีเลิศมาก

かめの甲より年を功 kame no kou yori toshi no kou

วัยวุฒิจากกระดองเต่า

เป็นการสะท้อนให้เห็นคุณค่าของผู้สูงอายุที่

เปี่ยมไปด้วยประสบการณ์

一寸の虫にも五分の魂

issun no mushi ni mo gobu tamashii

ในแมลงหนึ่งนิ้วมีจิตวิญญาณห้าส่วน

คนที่เราคิดว่าต่ำต้อยด้อยค่า ก็ไม่คุณค่าในตัว

ของเขาเอง ไม่ควรจะถูก เพราะทุกคนก็มีชีวิตจิตใจ

เหมือนกัน

สำนวนในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับคุณค่าของสิ่งต่างๆ ทั้งสิ่งที่มีคุณค่าในสายตาของคนทั่วไป และสิ่งที่ไม่มีความค่า โดยเฉพาะสิ่งที่คุณมักจะไม่เห็นคุณค่าก็ควรจะตระหนักว่าทุกสิ่งมีคุณค่าในตัวของมัน เช่น แมลงตัวเล็กๆ หรือแม้แต่คางคกในหมู่บ้านที่ไม่มีนก เป็นต้น

2.3.1.5 บุญคุณ

犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ

inu wa mikka kaeba sannen on o wasurenu

สุนัขเลี้ยง3วัน 3ปีไม่ลืมพระคุณ

飼い犬に手をかまれる kaiinu ni te o kamareru

ถูกสุนัขที่เลี้ยงกัดมือ

ทั้งสองสำนวนข้างต้นกล่าวถึงสุนัขซึ่งเป็นสัตว์

เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคนมาก จึงมีตัวอย่างสำนวนทั้งที่รู้

บุญคุณและทั้งที่เนรคุณ

烏鳥の私情

uchou no shijou

ความรู้สึกรักของอีกา

สำนวนนี้มีที่มาจากนิทานเรื่องอีกาที่นึกถึง

บุญคุณของพ่อแม่ จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับคน

สำนวนในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องของบุญคุณ การทดแทน
บุญคุณและเรื่องของคนเนรคุณ เตือนให้เป็นคนรู้บุญคุณคน อย่าเป็นคน
อกตัญญู

2.3.1.6 การกิน

食べすぐ寝ると牛になる

tabe sugu neru to ushi ni naru

กินแล้วนอนจะกลายเป็นวัว

ในการทานอาหารร่วมกันควรจะรอผู้อื่น และ

ช่วยเก็บล้างเมื่อกินเสร็จ

たらふく食う

tarafuku kuu

กินจนท้องป่องแบบปลาตะระ

ふぐは食いたし命は惜しい

fugu wa kuitashi inochi wa oshishi

ปลาปักเป้าก็อยากกิน ชีวิตก็เสียตาย

土用にうなぎを食うと夏負けしない

doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai

กินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่

ฤดูใบไม้ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน

สำนวนในกลุ่มนี้ กล่าวถึงการกิน และเป็นการกล่าวตักเตือน
เกี่ยวกับการกินเป็นส่วนใหญ่

犬も食わない inu mo kuwanai

สุนัขก็ไม่กิน

หมายถึงแม้แต่สุนัขก็ยังไม่อยากยุ่งเกี่ยว

โดยเฉพาะเรื่องของสามีภรรยาทะเลาะกัน

鵜のみ (にする) unomi (ni suru)

การกลืนของนกกาน้ำ

はとの使いに豆 hato no tsukai ni mame

ถั่วกับการใช้งานนกพิราบ

たで食う虫も好き好き tade kuu mushi mo sukizuki

แมลงที่ชอบกินใบตะเดะก็มี

魚を食らうに返すこと無かれ

uo o kurau ni kaesu koto nakare

กินปลาไม่พลิกอึกด้าน

สำนวนในกลุ่มนี้กล่าวถึงการกินแต่เป็นการนำเรื่องกิน หรือ
ลักษณะนิสัยการกินมาเปรียบกับการกระทำอื่นๆ เช่นการกินปลาด้าน
เดียวเหมือนกับการทำงานเพียงครั้งเดียว เป็นต้น

2.3.1.7 การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่

牛の尻よりにわたりの頭

ushi no shiri yori niwatori no atama

เป็นหัวไก่อดีกว่าเป็นหาง(ตุ๊ด)วัว

犬 inu

สุนัข(รับใช้)

犬に成るなら大所の犬に成れ

inu ni naru nara oodokoro no inu ni nare

ถ้าเป็นสุนัขก็จงเป็นสุนัขในบ้านใหญ่

とらの威を借るきつね tora no i o karu kitsune

สุนัขจึงจอกยืมอำนาจเสือ

後の雁が先になる ushiro no gan ga saki ni naru

ห่านตัวหลังสุดมาอยู่ข้างหน้า

は小池に住まず daigyo wa shouchi ni sumazu

ปลาใหญ่ไม่อยู่ในสระเล็ก

吞舟の魚は支流に住まず

donshuu no uo wa shiryuu ni sumazu

ปลาตบชูไม่อยู่ในลำธาร

水清ければ魚すまず mizu kiyokereba uo sumazu

น้ำใส ปลาไม่อยู่

牛の尻よりにわたりの頭

ushi no shiri yori niwatori no atama

เป็นหัวไก่อดีกว่าเป็นหาง(ตูด)วัว

ถึงจะเป็นที่ๆเล็กแต่มีตำแหน่งและอำนาจ

มากกว่า ย่อมดีกว่าไปทำงานในที่ใหญ่ๆแต่ตำแหน่ง

เล็กๆ

いわしの頭となるよりたいの尻尾と成れ

iwashi no atama to naru yori tai no shippo to nare

เป็นหางปลากระพงดีกว่าเป็นหัวปลาซาร์ดีน

สำนวนนี้หมายถึง การทำงานในองค์กรใหญ่ที่

มั่นคง ถึงแม้จะอยู่ในตำแหน่งหางแถว ก็ดีกว่าเป็น

หัวหน้าในองค์กรเล็กๆ

จะเห็นว่าสำนวนนี้และสำนวนก่อนหน้ามีความหมายใน

ทางตรงข้าม

働き蜂

hatarakibachi

ผึ้งงาน

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดในการทำงาน เกี่ยวกับการมีตำแหน่งที่ใหญ่โต หรือตำแหน่งที่เล็ก การอยู่ในองค์กรใหญ่หรือเล็ก รวมถึงการใช้ความพากเพียรพยายามเพื่อจะได้ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นดีขึ้น

2.3.1.8 อำนาจ

牛耳る

gyuujiru

จับหูวัว

หมายถึงการกุมอำนาจเบ็ดเสร็จ สามารถที่จะ
ทำให้เพื่อนพ้องและหมู่คณะต้องทำตามความคิดของ
ตนได้

犬に成るなら大所の犬に成れ

inu ni naru nara oodokoro no inu ni nare

ถ้าเป็นสุนัขก็จงเป็นสุนัขในบ้านใหญ่

とらの威を借るきつね tora no i o karu kitsune

สุนัขจิ้งจอกยืมอำนาจเสือ

飛ぶ鳥を落とす勢い tobutori o otosu ikioi

พลังที่ทำให้นกที่บินอยู่ตก

つるの一声 tsuru no hitokoe

1เสียงของนกกระเรียน

เป็นเสียงของคนที่มีอำนาจ เมื่อเอ่ยปากเพียง
ครั้งเดียวก็สามารถตัดสินใจหรือได้ข้อยุติในทันที

三羽がらす sanba garasu

กา 3 ตัว

หมายถึงคนที่มีความสามารถ 3 คน คนที่มี
อำนาจ 3 คน

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ สะท้อนให้
เห็นว่าการมีอำนาจมีอิทธิพลมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.3.1.9 ความพยายาม ความสำเร็จ

牛の歩み ushi no ayumi

ย่างก้าวของวัว

วัวเป็นสัตว์ที่เดินช้าแต่ก็สามารถจะถึงที่หมาย
ได้เมื่อเดินต่อไป

かもの水掻き kamo no mizukaki

การพุน้ำของเป็ด

เป็นความสำเร็จที่เกิดจากการทำงานที่ไม่มีคน
เห็น เหมือนขาเป็ดที่ทำหน้าที่อยู่ใต้น้ำอย่างแข็งขัน

鯉の滝登り koi no takinobori

ปลาการ์ปบินน้ำตก

เป็นความพยายามที่ต้องใช้พลังกำลังฝ่าฟันจึง
จะได้รับความสำเร็จ

登竜門 touryuumon

ปีนประตูมังกร

เป็นการใช้ความพยายามผ่านความ
ยากลำบากต่างๆ ไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่

蛍雪の功 keisetsu no kou

ความสำเร็จจากหิมะห้อย

สำนวนนี้ใช้เป็นตัวอย่างให้แก่ผู้ที่ขัดสน เพื่อให้
มีความพยายามบากบั่นต่อสู้ไปจนกว่าจะได้รับ
ความสำเร็จ

のみの息も天にあがる nomi no iki mo ten ni agaru

ลมหายใจของเห็บก็ขึ้นถึงฟ้า

ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามสามารถบรรลุ
ความสำเร็จได้ทั้งสิ้น

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดที่เน้นให้เห็นการใช้ความ
พากเพียรพยายามในการดำเนินชีวิต ในการทำงาน ไม่ว่าจะเป็นคนที่ไม่เก่ง
หรือไม่เก่ง มีอำนาจ หรือไม่มีความอำนาจ ก็สามารถประสบความสำเร็จได้
เช่นเดียวกัน

2.3.1.10 โขศเคราะห์

犬も歩けば棒にあたる inu mo arukeba bou ni ataru

สุนัขเดินก็อาจโดนไม้

หมายถึงโชคไม่ดี ถึงคราวเคราะห์

หรือโชคดีโดยบังเอิญ ปลอดภัย

柳の下にどじょう yanagi no shita ni dojou

ปลาโดะโจที่ใต้ต้นหลิว

การจับปลาโดะโจที่ใต้ต้นหลิวได้ หมายถึงการ
ที่มีเรื่องดีๆเกิดขึ้น ได้รับโชคดี แต่ไม่ได้หมายความว่า

มีเรื่องดีๆเกิดขึ้นบ่อยๆตลอดเวลา

泣きつ面に蜂 nakittsura ni hachi

ฝั่งต๋อยหน้าทีร้องไห้

ในขณะที่มีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้นก็ยังมีเรื่องไม่ดี
เกิดขึ้นอีก เหมือนกับเคราะห์ซ้ำกรรมซัดในความหมาย
ของไทย

黄金虫が出るとその家は栄える

koganemushi ga deru to sono ie wa sakaeru

ถ้าด้วงปรากฏตัวบ้านนั้นจะเจริญรุ่งเรือง

เป็นสำนวนที่สะท้อนความคิดเรื่องโชคเช่นกัน

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดความเชื่อเกี่ยวกับโชคเคราะห์
ถึงแม้ปัจจุบันภาพลักษณ์ของประเทศญี่ปุ่น จะเป็นประเทศที่ก้าวหน้าใน
ด้านเทคโนโลยีไปไกลมากแล้วก็ตาม แต่ภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมา
จากสำนวนก็ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องโชคเคราะห์อยู่บ้าง

2.3.1.11 อันตราย การต่อสู้

兎も七日なぶれば噛み付く

usagi mo nanuka na bureba kamitsuku

ถ้าถูกแกล้ง 7 วันกระต่ายก็กัดได้

窮鼠猫をかむ kyuuso neko o kamu

หนูจนตรอกกัดแมว

สำนวนในกลุ่มนี้เตือนให้เห็นถึงอันตรายที่เกิดจากการทำให้ฝ่าย
ตรงข้ามจนตรอก สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดในเรื่องการระมัดระวัง
อันตรายที่เกิดจากสิ่งที่ไม่คาดว่าจะนำอันตรายมาสู่ได้

へびに見込まれた蛙 hebi ni mikomareta kaeru

กบที่ถูกงูจ้อง

へびの生殺し hebi no namagoroshi

ฆ่างูให้ยังอยู่

ใช้ในความหมายถึงการทำร้ายผู้อื่นจนปางตาย

โอกาสรอดเหลือน้อยมาก

จำนวนในกลุ่มนี้เป็นจำนวนที่สะท้อนให้เห็นถึงอันตรายที่เกิดขึ้น โดยใช้ กบ และ งู เป็นตัวเปรียบเทียบ กบ เมื่อถูกงูจ้องจะกลัวจนไม่กล้าขยับ ขณะเดียวกันในอีกจำนวนหนึ่ง งู เป็นสัตว์มีพิษที่ใครๆ ก็กลัว แต่ยังคงฆ่าให้ตายเพียงครั้งเดียว ทำอะไรไม่ได้อีกต่อไป

2.3.1.12 เป็นไปไม่ได้ ไม่น่าเชื่อ

ひょうたんから駒 hyoutan kara koma

ม้าจากน้ำเต้าการที่ม้าออกมาจากน้ำเต้า

น้ำเต้าเป็นผลของพืชที่ไม่สามารถจะมีม้า
ออกมาได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ ไม่น่าเชื่อ

よたかの膏だくみ yotaka no yoidakumi

ความเชี่ยวชาญของเหยี่ยวราตรี

เป็นไปไม่ได้ที่นกที่เชี่ยวชาญในเวลากลางคืน
จะหากินในเวลากลางวัน ใช้เปรียบกับแผนการหรือ
โครงการที่ดูยิ่งใหญ่ แต่ไม่สามารถทำได้จริง

魚に木登り sakana ni ki nobori

ปลาปีนต้นไม้ เป็นเรื่องที่ไปไม่ได้ที่ปลาจะปีนต้นไม้ได้

木によりて魚を求む ki ni yorite sakana o motomu

ขึ้นต้นไม้จับปลา

เป็นไปไม่ได้ที่จะจับปลาบนต้นไม้ เพราะปลา
อยู่ในน้ำ

畑から蛤取れぬ hatake kara hamaguri torenu

หอยกาบหาไม่ได้ในท้องทุ่ง

เป็นไปไม่ได้ที่หอยจะอยู่ในท้องทุ่ง

蛭貝でいどがえをするよう

shijimigai de idogae wo suru you

เหมือนวิดบ่อด้วยหอยซิจีเมะ

เป็นไปไม่ได้ที่จะใช้หอยขนาดเล็กมาวิดน้ำออก
จากบ่อหมด

ありの怒りを引くよう ari no hikari o hiku you

เหมือนนมขูดชายฝั่ง

เตือนไม่ให้ทำอะไรที่เกินกำลังความสามารถ

สำนวนในกลุ่มนี้สะท้อนถึงแนวคิดในเรื่องของความเป็นไปได้ และความเป็นไปไม่ได้ เป็นการเตือนให้คนตระหนักในความจริงเกี่ยวกับ ความสามารถของตนเอง และสิ่งต่างๆรอบตัว

2.3.1.13 ปิดบัง กลบเกลื่อน เสแสร้ง

当て馬 ate uma

ม้าที่ใช้กำบังเวลาตามสัตว์

ใช้ในความหมายของนกต่อ หน้าม้า หรือม้าที่ ใช้กำบังเวลาตามสัตว์

馬脚を現す bakyaku o arawasu

เปิดเผยขาม้า

มาจากการแสดงละครที่ใช้คนแสดงเป็นม้าโดย ใส่หัวม้าและมีผ้าคลุมตัว ในระหว่างการแสดงบางครั้ง อาจจะเห็นขาคนโผล่ออกมา จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับการที่พยายามปิดบังอย่างไรก็ไม่มิตต้องเปิดเผยตัวจริง ออกมา

借りてきた猫 karite kita neko

แมวที่ยืมมา

เป็นการอุปมาถึงคนที่ทำตัวสงบเสถียร เหมือนแมวที่ยืมมาจากที่อื่น ไม่ใช่แมวที่บ้าน

猫ばば (する) nekobaba (suru)

กลบขี้แมว

ใช้เปรียบกับการที่เก็บของได้หรือรับฝากของไว้ แล้วแอบเอามาเป็นของตัวเอง เช่นเดียวกับแมวเมื่อ เวลาที่ขี้เสร็จ แมวจะกลบขี้ของตัวเองและปิดบังเอาไว้

猫をかぶる neko o kaburu

สวม(หน้ากาก)แมว

นำมาใช้เพื่อหมายความถึงคนที่ปิดบังนิสัยที่แท้จริงไว้ แล้วแสร้งทำเป็นเรียบร้อย

猿芝居

saru shibai

ละครลิง

ใช้กับพฤติกรรมที่น่าหัวเราะเยาะ หรือการตบ
ตาทลอกดวงที่รับไม่ได้เหมือนเล่นละครลิงให้ดู

たぬき寝入り

tanuki neiri

แก๊งทำเป็นทะนุกิหลับ

เนื่องจากเวลาที่ทะนุกิตกใจมากๆ ร่างกายของ
มันจะอยู่ในสภาพที่หยุดทำงาน เหมือนตาย สำหรับนี้
จึงใช้เพื่อหมายถึงการที่ใครสักคนแสร้งทำเป็นหลับใน
เวลาที่สถานการณ์ไม่ดี

羊頭狗肉

youtou kuniku

หัวแกะ เนื้อหมา

ร้านที่ขายเนื้อสัตว์แต่เอาหัวแกะมาแขวนไว้
หลอกให้ลูกค้าคิดว่าขายเนื้อแกะ แต่ความจริงขายเนื้อ
สุนัข สำหรับนี้ใช้เพื่อสื่อความไม่พอใจ เมื่อพบว่าความ
จริงไม่เหมือนกับที่โฆษณาไว้

さがどじょうを踏みよう sagi ga dojou o fumu you

เหมือนนกกระสาเหยียบปลาโดะโจ

ลักษณะของนกกระสาที่กำลังหาเหยื่อจะยก
เท้าและเหยียบเท้าลงในน้ำ เปรียบเหมือนการเดินทางของ
คนที่พยายามเดินย่องเบาเพื่อปิดบังไม่ให้ผู้อื่น
สังเกตเห็นหรือได้ยินเสียง

能ある鷹は爪を隠す nou aru taka wa tsume o kakusu

เหยี่ยวที่มีความสามารถจะซ่อนเล็บ

ใช้เพื่อหมายถึงคนที่มีพลังกำลังหรือมีความ
สามารถจริงๆ มักจะไม่อวดเก่ง และไม่แสดงให้คนรู้ว่า
มีความสามารถโดยไม่จำเป็น มีที่มาจากเหยี่ยวซึ่งเป็นนก
ที่มีความสามารถมักจะซ่อนเล็บที่แหลมคมเอาไว้เพื่อ
จับเหยื่อ

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดในเรื่องของการปิดบังทั้งการปิดบังสิ่งที่ดีเช่นสำนวน เหยี่ยวซ่อนเล็บ หรือการปิดบังเพื่อหลอกหลวงหรือกลบเกลื่อนข้อเท็จจริงต่างๆ

2.3.1.14 ดี เลว

頭の黒いねずみ atama no kuroi nezumi

หนูหัวดำ

หมายถึงขโมยที่เป็นคนนั้นเอง

どぶねずみ dobu nezumi

หนูในท่อระบายน้ำ

หมายถึงลูกจ้างที่ไม่ซื่อสัตย์

誰かからすの雌雄を知らん

dare ka karasu no shiyuu o shiran

ไม่มีใครรู้ว่าเป็นกาตัวผู้หรือตัวเมีย

มีความหมายว่าไม่สามารถบอกได้ว่าใน

ระหว่างคนสองคน คนไหนชั่วร้ายกว่ากัน

鶺鴒は浴せずして白し kou wa yokusezushite shiroshi

หงส์ขาวไม่อาบน้ำก็ขาว

เปรียบเหมือนคนดีที่ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ยังคง

ความดีอยู่เช่นเดิม

蛇を竹ずつに入れてもまっすぐに成らぬ

hebi o takezutsu ni iretemo massugu ni naranu

เอางูใส่กระบอกรบไม่ใ้ งูก็ไม่อาจตรงได้

คนที่ไม่ดี ไม่มีศีลธรรม ไม่ว่าจะมีการสร้าง

ข้อกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับและจรรยาบรรณใด

ใดก็ไม่อาจทำให้ดีได้

虫も殺さない mushi mo korosanai

แมลงก็ไม่ฆ่า

ใช้เพื่อหมายถึงลักษณะของคนใจดี มีเมตตา

獅子身中の虫 shishishinchuu no mushi

แมลงในตัวสิงโต

คนที่นำความเสียหายมาสู่ฝ่ายตนเอง

เช่นเดียวกับพวกหนอนบ่อนได้

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดในเรื่องของคนดีไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็เป็นคนดี ส่วนคนไม่ดีไม่ว่าจะสร้างกฎเกณฑ์ใดขึ้นมาใช้ก็ยังไม่สามารถจะทำให้ดีได้ เป็นการให้ความสำคัญกับเรื่องของความดี ความซื่อ การทำความชั่ว รวมถึงการมีศีลธรรมจรรยา

2.3.1.15 รวย จน

馬瘦せて毛長し uma yasete ke nagashi

ม้าผอมขนยาว

ม้าผอมแสดงถึงความอดอยากยากแค้น ใช้

เปรียบกับคนยากจน ที่มักจะไม่มีเงง ไม่กระตือรือร้น

富む家にやせ犬無し tomu ie ni yase inu nashi

ไม่มีหมาผอมในบ้านคนรวย

เป็นสำนวนที่ชัดเจนว่าบ้านคนรวยย่อมกินดี

อยู่ดี แม้แต่สุนัขก็ยังอ้วนท้วนสมบูรณ์

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดในเรื่องความรวย ความจน และการมีแนวคิดที่ตักเตือนคนจน ที่ไม่กระตือรือร้น

2.3.1.16 ช้า เร็ว

生き馬の目を抜く iki uma no me o nuku

ดึงต้าม้าที่มีชีวิตออก

เป็นงานที่จำเป็นจะต้องทำอย่างชำนาญและ

รวดเร็ว จึงนำมาใช้เปรียบกับการทำอะไรที่ฉลาด และ

รวดเร็ว

牛の歩み ushi no ayumi

ย่างก้าวของวัว

หมายถึง การก้าวไปข้างหน้าอย่างช้าๆ แต่

ถ้าใช้ความพยายาม ก็จะเกิดผลสำเร็จตามมาอย่าง

แน่นอน

牛の小便 ushi no shouben

ฉีว

ฉีของฉีวมักจะทำให้เวลานานและไม่หยุดง่ายๆ จึงใช้เปรียบกับการพูด การกล่าวสุนทรพจน์ ฯลฯ ที่ยืดยาวนาน

牛のよだれ ushi no yodare

น้ำลายฉีว

ฉีวมักจะมีน้ำลายไหลยืดยาดอยู่แทบจะตลอดเวลาจึงนำมาใช้เปรียบกับกิจกรรมบางอย่างที่ไม่จบลงง่ายๆ ยืดยาด และใช้เวลามาก

からすの行水 karasu no gyozui

การชำระร่างกายของนกกา

การอาบน้ำของกา ใช้เวลาประมาณ 1 - 2 นาทีก็เสร็จ ใช้เปรียบกับการ อาบน้ำที่เสร็จภายในชั่วพริบตา

鰻登 unagi nobori

ปลาไหลทะยานขึ้น

จากลักษณะการเคลื่อนไหวของปลาไหลที่พุ่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและ ว่องไว นำมาใช้เพื่อหมายถึง การพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาสินค้า หรือความนิยม เป็นต้น ฯลฯ

จำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความเร็ว หรือช้าใน การทำกิจกรรมต่างๆ

2.3.1.17 โง่ ฉลาด

とん馬 tonba

ม้าโง่

ใช้เปรียบกับคนโง่ ไม่มีสมอง เหมือนม้าโง่

猿知恵 sarujie

ปัญญาลิง

คนที่มีเล่ห์เหลี่ยมและปัญญาแบบตื้นๆ

นำมาใช้เพื่อให้มองดูว่าตัวเองฉลาด

山猿 yamazaru

ลิงภูเขา

เปรียบกับคนที่มาจากบ้านนอก ไม่ได้เข้า
โรงเรียน หรือไม่รู้เรื่องการใช้ชีวิตแบบคนเมือง
ภาษาไทยมักจะพูดว่าหลังเขา

からすの雲だめ karasu no kumo dame

เมฆของกาใช้ไม่ได้

กล่าวถึงกาโง่ที่ใช้เมฆเป็นที่หมายในการจดจำ
ตำแหน่งที่ที่ซ่อนของไข่

鵝の真似をするからす u no mane o suru karasu

อีกาที่เลียนแบบนกกาน้ำ

เป็นสำนวนที่เปรียบกับคนที่เลียนแบบคนอื่น
โดยไม่รู้จักคิด

すずめのぬか喜び suzume no nuka yorokobi

ความยินดีของนกกระจอก(ที่เจอ)รำข้าว

นกกระจอกเห็นรำข้าวก็หลงดีใจคิดว่าจะได้กิน
ข้าว

能ある鷹は爪を隠す nou aru taka wa tsume o kakusu

เหยี่ยวที่มีความสามารถจะซ่อนเล็บ

เป็นลักษณะของคนฉลาดที่จะไม่เปิดเผยให้
ผู้อื่นรู้ความสามารถของตน

かもにする kamo ni suru

ทำให้เป็นเป็ด

หมายถึงถูกหลอกจนหมดตัว โดนหลอก

ต้ม ตุ่น

井の中の蛙 i no naka no kawazu

กบในบ่อน้ำ

ใช้เปรียบกับคนโง่ที่คิดว่าตนเองฉลาด รอบรู้

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความโง่ และ ฉลาดมี
สำนวนในกลุ่มนี้มากพอสมควร และเป็นสำนวนที่ใช้ตักเตือนหรือว่า
กล่าวคนโง่ทางอ้อม

2.3.1.18 ผู้นำ ผู้ตาม

尻馬に乗る shiriuma ni noru

ขี่ก้นม้า

หมายถึงการติดตามใครสักคนหนึ่งไปโดยไม่
สนใจว่าจะไปที่ไหน หรือการไปอยู่กับใครโดยไม่คำนึง
ว่าชีวิตจะเป็นอย่างไร

付け馬 tsukeuma

ม้าที่ติดตาม

ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ตามมาถึงบ้านเพื่อเก็บเงิน
จากการไปเที่ยวตามบาร์หรือไนท์คลับ หรือหมายถึงคน
ที่สะกดรอยตามผู้อื่น

送り狼 okuri ookami

สุนัขป่าตามมาส่ง

ใช้เพื่อเปรียบกับผู้ชายที่หวังล่าเหยื่อ จึง
ตามมาส่งหญิงสาวที่บ้าน

ねずみに引かれそう nezumi ni hikaresou

ให้หนูลากไป

ใช้เพื่อสื่อความหมายว่าเหงามาก คนที่เหงา
มากจนแม้แต่หนูมาลากไปก็ยินดี

雁が飛べば石亀も地団だ

gan ga tobeba ishigame mo jidanda

เมื่อห่านป่าบินสูง เต่าก็กระโดด

สำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึงความสำเร็จของคน
คนหนึ่งอาจจะช่วยให้อีกคนหนึ่งทำตามได้

つるの一声 tsuru no hitokoe

เสียงของนกกระเรียน

เป็นลักษณะของผู้นำที่เมื่อพูดอะไรออกไป คน
อื่นๆจะต้องปฏิบัติตาม

後の雁が先になる ushiro no gan ga saki ni naru

ห่านตัวหลังสุดมาอยู่ข้างหน้า

ใช้เพื่อหมายถึงคนที่อ่อนประสบการณ์ เป็น
ลูกน้องหรือผู้ตามที่อยู่ข้างหลัง แต่หากมีความสามารถ
ก็จะสามารถขึ้นมาเป็นผู้นำได้

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดในเรื่องของการเป็นผู้นำและผู้
ตาม คนที่มีอำนาจหรือความสามารถมักจะได้เป็นผู้นำ แต่ใน
ขณะเดียวกันก็มีคนที่เป็นผู้ตามในลักษณะต่างๆเช่นสะกดรอยตาม หรือ
คนที่พร้อมจะตามไปทุกที่

2.3.1.19 เจียบ นววกหู

猫の子一匹いない neko no ko ippiki inai

ลูกแมวสักตัวก็ไม่มี

ใช้กับสถานที่ที่เจียบเจียบ ไม่มีวีแววของ
สิ่งมีชีวิต แม้แต่ลูกแมวสักตัวก็ไม่มี

閑古鳥が鳴く kankodori ga naku

นกกาเหว่าร้อง

ใช้เปรียบกับสภาพธุรกิจที่เจียบเหงาซบเซา ไม่
มีลูกค้าเลยแม้แต่หน่อย กิจการค้าขายไม่รุ่งเรือง

蛙鳴蟬噪 a mei sen sou

กบร้องจักจั่นส่งเสียง

ใช้เพื่อหมายถึง การพูด การถกเถียงที่ไม่เข้า
เรื่อง ทำให้มีแต่การเสียงอ้ออึ้งอีกทีก็ นววกหู

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของเสียง ทั้งการ
ส่งเสียงนววกหู หรือ ความเจียบ

2.3.1.20 การพูด ส่งเสียง

狼少年 ookami shounen

เด็กสุนัขป่า

หมายถึงการพูดโกหกเหมือนเด็กเลี้ยงแกะ

猫撫で声 neko nade goe

เสียงอ่อนของแมว

การส่งเสียงออดอ้อนของแมว ให้เปรียบกับ
คนที่ทำเสียงอ่อนเสียงหวาน เพื่อออดอ้อนขอสิ่งที่
ต้องการ

きじも鳴かずば打たれまい kiji mo nakazuba utaremai

ถ้าไก่ฟ้าไม่ร้องก็ไม่ถูกยิง

หมายถึงการพูดที่ให้โทษแก่ตัวเองเหมือนปลา

หมอตายเพราะปาก

つるの一声 tsuru no hitokoe

1เสียงของนกกระเรียน

หมายถึงการพูดของคนที่มีอำนาจ

鶯鳴かせたこともある uguisu nakaseta koto mo aru

เคยทำให้นักใน庭เกลร้อง

เป็นการเปรียบผู้หญิงเป็นดอกไม้ และผู้ชาย
เป็นนก ดอกไม้สวยสามารถทำให้นักร้องเพลงที่ไพเราะ
ได้

うぐいす嬢 uguisu jou

นกใน庭เกลสาว

นำมาใช้ในการเปรียบกับผู้หญิงสาวที่มีเสียง

ไพเราะ

貝のように kai no you ni

เหมือนหอย

หมายความว่าไม่พูด ปิดปากสนิทเหมือนหอย

ที่ปิดฝาไว้แน่น

ほらを吹く hora o fuku

เป่าสังข์ การพูดคุยไม่โอ้อวดให้รู้ไปทั่ว

鳴く虫は捕らえられる nakumushi wa toraerareru

แมลงร้องถูกจับ

มีความหมายเช่นเดียวกับถ้าไฟฟ้าไม่ร้องก็ไม่
ถูกยิง หมายถึงการพูดที่ให้โทษแก่ตัวเองเช่นเดียวกับที่
คนไทยพูดว่า ปลาหมอตายเพราะปาก

蚊の鳴くような声 ka no naku you na koe

เสียงเหมือนยุงร้อง

เปรียบกับเสียงที่เล็กและค่อยเหมือนยุง

鳴かぬほたるが身をこがす

nakanu hotaru ga mi o kogasu

หิ่งห้อยไม่ร้อง ส่งแสงออกมา

เป็นการอุปมาอุปไมย ถึงคนที่ไม่ส่งเสียงใด

ใดออกมจากปาก สิ่งที่คิดอยู่ในใจจะหนักแน่น

เช่นเดียวกับหิ่งห้อย

สำนวนในกลุ่มนี้คล้ายกับสำนวนข้อ 2.3.1.19 เพราะเกี่ยวกับ
เรื่องของเสียงเช่นกัน แต่เป็นเสียงที่ไม่เกี่ยวกับความเจ็บหรือหนวกหู
หากแต่หมายถึงการพูดของคนที่มีอำนาจ การพูดที่เป็นโทษ การพูดคุย
ไม้ หรือการใช้เสียงในลักษณะต่างๆ

2.3.1.21 ความเหมาะสม และไม่เหมาะสม

มีการให้ความสำคัญในเรื่องของความเหมาะสมโดยเฉพาะใน
การทำงาน

馬が合う uma ga au

ม้าเหมาะสม

หมายถึงม้าที่ใช้งานได้ดีเหมาะกับงานและเข้า

กับคนซึ่งได้เป็นอย่างดีสำนวนนี้ใช้เพื่อบอกกล่าวถึง

ความรู้สึกหรือการทำงานที่เข้ากับอีกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

馬に乗ってみよ 人に添ってみよ

uma ni notte miyo hito ni wa soute miyo

ม้าลองขี่ คนลองร่วมใช้ชีวิต

ข้อดีหรือคุณค่าของของหรือคน แค่มองจาก

ภายนอกหรือแค่ลองสัมผัสดูนิดหน่อย ไม่สามารถจะรู้

ได้ หากไม่ได้เข้าไปใกล้ชิด หรืออยู่ด้วยกัน เช่นเดียวกับ

ม้า ถ้าไม่ลองขี่ดูจะไม่รู้ว่าเป็นม้าดีหรือไม่ สำหรับคน
ถ้าไม่ลองคบหาสนิทสนม หรือถ้าไม่ได้ใช้ชีวิต
ยากลำบากด้วยกัน ก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่าเป็นคนแบบ
ไหน

もちは猿に焼かせろ 魚は殿さまに焼かせろ
mochi wa saru ni yakasero sakana wa tonosama
ni yakasero

ขนมโมจิให้ลิงปิ้ง ปลาให้เจ้านายย่าง

การเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานเป็นเรื่อง

สำคัญ

かには甲羅に似せて穴をほる

kani wa koura ni nisete ana o hour

ปูชุดหูลุมให้เหมือนกระดอง

ปูที่อยู่ตามหาดทรายมันจะอาศัยอยู่ในรู โดย
ชุดหูลุมที่มีขนาดใหญ่เท่ากับตัวของมันเท่านั้น จำนวน
นี้ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ทำสิ่งที่พอกับแรงกำลังและฐานะ
ของตัวเอง

豚に真珠 buta ni shinju

ให้ไข่มุกแก่หมู

หมายถึงการให้ของแก่คนที่ไม่เหมาะสม ก็
ไม่รู้จักคุณค่าของสิ่งนั้น

猫に小判 neko ni koban

ให้เงินแมว

มีความหมายเช่นเดียวกับการให้ไข่มุกหมู เป็น
การให้ของแก่คนที่ไม่เหมาะสม

蛇足 da soku

หางู

สิ่งที่ไม่จำเป็น ใช้ได้ทั้งกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและ
นามธรรม มีที่มาจากตำนานของจีนว่ามีการทำพินัน
วาดภาพงูให้เร็วที่สุด มีคนหนึ่งสามารถวาดได้เร็วมาก
และเห็นว่ายังมีเวลาเหลือ จึงเติมขาให้งู ส่วนอีกฝ่ายที่
วาดเสร็จทีหลังบอกว่างูไม่มีขา เขาจึงเป็นฝ่ายชนะ

ดังนั้นคำว่าซาของจูจึงหมายความว่าถึงสิ่งที่เกินจำเป็น ไม่
เหมาะสม ไม่ควรทำ

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของความ
เหมาะสม การจะทำงานหรือใช้ชีวิตให้ดีกว่าที่ควรที่จะรู้ว่าอะไรเหมาะสมกับ
อะไร ต้องใช้เวลาศึกษาดูก่อน สิ่งที่เหมาะสมกับใครก็ควรให้คนนั้นทำ
และสิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ควรที่จะทำก็ไม่ควรทำ

2.3.1.22 เปรียบเทียบของสองสิ่ง

羊頭狗肉 youtou kuniku

หัวแกะ เนื้อหมา

ร้านที่ขายเนื้อสัตว์เอาหัวแกะมาแขวนไว้แต่เมื่อ
ลูกค้าซื้อกลับเอาเนื้อสุนัขให้ ใช้เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความ
แตกต่างระหว่าง ของจริง(หัวแกะ) และการโฆษณา
(เนื้อสุนัข)

馬を鹿という uma o shika to iu

เรียกม้าว่ากวาง

ม้าและกวางเป็นสัตว์ที่มีขนาดและลักษณะ
ต่างกัน การเรียกม้าว่ากวางจึงใช้เปรียบเทียบให้เห็น
ผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

鷹を鳥と言いくるめる sagi o tori to iikumeru

โน้มน้าวว่านกกระสาคือกา

มีความหมายคล้ายคลึงกับสำนวนก่อน นก
กระสา และกาต่างก็เป็นนกแต่มีรูปร่าง ขนาด ลักษณะ
และสีขนต่างกัน การโน้มน้าวว่านกกระสาคือกาเป็น
การพูดเพื่อเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ต่างกันว่า
เหมือนกัน

龍頭蛇尾 ryuutou dabi

หัวมังกรหางงู

เป็นการเริ่มต้นที่ดีแต่ตอนจบไม่ดีเท่า หรือไม่
เหมือนตอนเริ่มต้น คล้ายกับทำดีที่เหลว

月とすっぽん tsuki to suppon

พระจันทร์และตะพานน้ำ

ทั้งพระจันทร์และตะพานน้ำมีลักษณะกลม
เหมือนกัน แต่ของสองสิ่งนี้ไม่เหมือนกันเลย แตกต่าง
กันราวฟ้ากับดิน

いわしの頭となるよりたいの尻尾と成れ

iwashi no atama to naru yori tai no shippo to nare

เป็นหางปลากระพงดีกว่าเป็นหัวปลาซาร์ดีน

เป็นการเปรียบเทียบระหว่างปลาสองชนิดที่
แตกต่างกัน และอวัยวะสองส่วนที่อยู่ตรงข้ามกัน

ふくろうの目は大きくてもねずみほど見えぬ

fukurou no me wa ookikute mo nezumi hodo mienu

ถึงตานกฮูกจะโต แต่ก็มองไม่เห็นเท่าหนู

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการเรื่องของสองสิ่งที่มี
ความแตกต่างกันอย่างมาก แต่นำมากล่าวไว้ด้วยกันเพื่อเปรียบเทียบให้เห็น
ความแตกต่างได้ชัดเจนขึ้น

2.3.1.23 ความผิดพลาด

猿も木から落ちる saru mo ki kara ochiru

ลิงตกต้นไม้

ลิงเป็นสัตว์ที่ปีนต้นไม้เก่งมากสำนวนนี้จึงใช้
เพื่อเตือนหรือปลอบว่า แม้จะเป็นคนที่เก่งขนาดไหนก็
ตาม ก็อาจผิดพลาดได้

かっぱの川流れ kappa no kawa nagare

น้ำพัดคัปปะ

คัปปะเป็นสัตว์น้ำ เชี่ยวชาญการใช้ชีวิตในน้ำ
ก็ยังถูกน้ำพัดได้ สำนวนนี้มีความหมายคล้ายกับ
สำนวนข้างต้น คือเป็นการนำมาใช้เปรียบกับคนที่เก่ง
และมีความสามารถก็อาจจะทำผิดพลาดได้ เหมือน
สำนวนภาษาไทยที่ว่า สีสันยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้
พลั้ง

蟻の穴から堤も崩れる

ari no hana kara tsutsumi mo kuzureru

เขื่อนพังเพราะรูมด

ถึงแม้เขื่อนจะใหญ่โตแข็งแรงขนาดไหน ก็อาจพังทลายได้จากรูเล็กๆที่มดขุด จำนวนนี้ใช้เตือนให้ระมัดระวัง แม้แต่กับเรื่องเล็กๆน้อยๆเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด

蟻の一穴

ari no ikketsu

รูมด

ความหมายคล้ายกับสำนวนก่อนคือรูมดขนาดเล็กๆเพียงหนึ่งรูอาจนำความเสียหายมาให้ได้ ดังนั้นความผิดแม้เพียงเล็กน้อยอาจนำไปสู่ความเสียหายใหญ่โตได้เช่นกัน

สำนวนในกลุ่มนี้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของความผิดพลาดสอนให้รอบคอบระมัดระวัง แต่ถ้าเกิดความผิดพลาดขึ้นก็อาจจะพอปลอบใจได้ว่าความผิดพลาดเกิดขึ้นได้แม้แต่กับคนที่เชี่ยวชาญ

2.3.1.24 ตักเตือน(ตัวเอง)

猿を尻笑い

saru no shiri warai

ลิงหัวเราะก้นลิง

สำนวนนี้ใช้เพื่อตักเตือนว่าอย่ามองแต่จุดบกพร่องของคนอื่นโดยที่ไม่คิดถึงจุดบกพร่องของตัวเอง

鷺の巣をねずみがねらう

washi no su o nezumi ga nerau

หนูเคี้ยวรังของนกอินทรี

หมายถึงการที่สิ่งที่ย่อนแอเผชิญหน้ากับสิ่งที่แข็งแรงโดยไม่ยอมมองดูกำลังของตนเอง อุปมาอุปไมยถึงการไม่มีวิจาร์ณญาณ ไม่รู้จักประมาณตัวเอง

青い鳥

aoi tori

นกสีฟ้า

สำนวนนี้มาจากเรื่องเล่าเก่าแก่ที่มีคนพยายามตามหา
นกสีฟ้าทั้งๆที่อยู่ในกรงที่บ้านนั่นเอง เปรียบกับความสุข
ที่อยู่ใกล้ตัว หาได้จากตัวเองแท้ๆ แต่ไม่รู้

かには甲羅に似せて穴をほる

kani wa koura ni nisete ana o horu

ปูชุดหลุมให้เหมือนกระดอง

ใช้เตือนให้รู้จักทำอะไรแต่พอตัว เหมือนนก

น้อยทำรังแต่พอตัว

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการย้อนมองดูตัวเอง
การรู้จักพิจารณาตัวเองและประมาณตน

2.3.1.25 สุขภาพ

太り過ぎのライオンはいない

futorisugi no raion wa inai

สิงโตที่อ้วนเกินไปนั้นไม่มี

ใช้เพื่อเตือนให้ทราบว่ายากยิ่งแรงว่องไว

แบบสิงโตต้องไม่อ้วน

鳥目

torime

ตานก

นกส่วนใหญ่มองเห็นไม่ชัดในเวลาากลางคืน จึง

นำมาเปรียบเปรยกับคนที่มองเห็นไม่ชัดในเวลา

กลางคืนว่าเหมือน ตาของนก

土用にうなぎを食うと夏負けしない

doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai

กินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่

ฤดูใบไม้ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน

疝の虫

kan no mushi

แมลงลมชัก

สมัยโบราณคนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายของคนมี

แมลงอาศัยอยู่ ซึ่งแมลงเหล่านี้จะเป็นสาเหตุทำให้

เจ็บป่วย

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการดูแลรักษา
สุขภาพของร่างกายให้แข็งแรง และสำนวนเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ

2.3.1.26 ความสัมพันธ์

猫かわいがりする neko kawaigari suru

รักแมว

ใช้เปรียบกับความรักที่มีให้มากเกินไปเช่นพ่อ

แม่รักลูกมากเกินไป

蝶よ花よ chou yo hana yo

ผีเสื้อเอ๋ย ดอกไม้เอ๋ย

ใช้เพื่อหมายถึงลูกที่เลี้ยงดูด้วยความรักทะนุ

ถนอมราวกับเป็นเจ้าของชาย หรือ เจ้าหญิง

虎の子 tora no ko

ลูกเสือ

เชื่อกันว่าเสือเป็นสัตว์ที่รักและหวงแหนลูกมาก

ดังนั้นสำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงสิ่งของหรือ

สมบัติที่เจ้าของหวงแหนอย่างมาก

愛屋上のカラスに及ぶ ai okujou no karasu ni oyobu

ไปถึงอีกาบนหลังคาบ้านที่รัก

คนที่มีความรักจะรักไปถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง

กับสิ่งที่ตนรักอยู่ด้วย แม้แต่อีกาบนหลังคาบ้านอันเป็นที่รักก็ได้รับความรักไปด้วย

ที่รักก็ได้รับความรักไปด้วย

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับความรัก

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ กับลูก หรือความสัมพันธ์ของคนรัก

2.3.1.27 เรื่องที่เป็นปกติธรรมดา

蛙の子は蛙 kaeru no ko wa kaeru

ลูกกบก็คือกบ

เป็นการเปรียบเทียบว่าลูกไม่ต่างไปจาก

พ่อแม่ พ่อแม่เป็นอย่างไรลูกก็เป็นอย่างนั้น

犬が西向きや尾は東 inu ga nishi mukya o wa higashi

ถ้าสุนัขหันหน้าไปทางทิศตะวันตก หางของมันก็จะไปทาง
ทิศตะวันออก

ให้เปรียบกับเรื่องที่เราคุ้นเคยอยู่แล้ว เห็นชัดๆ โดย
ไม่ต้องคิดให้เสียเวลา

จำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการมองธรรมชาติ สิ่ง
ที่เป็นเช่นนั้นตามธรรมชาติ

2.3.1.28 ลักษณะนิสัยที่โดดเด่น

鳴く猫はねずみをとらぬ

naku neko (wa) nezumi o toranu

แมวร้องไม่จับหนู

吠える犬はめったに噛みつかない

hoeru inu wa mettani kamitsukanai

หมาเห่ามักไม่กัด

負け犬の遠吠え make inu no toomoe

สุนัขที่แพ้เห่าไกลๆ

จำนวนทั้งสามนี้กล่าวถึงลักษณะเด่นของหมาและแมวคือชอบ
ร้อง หรือเห่า จากการเฝ้าสังเกตทำให้เห็นว่าแมวที่ชอบร้อง หรือแมวที่
ร้องบ่อยๆมักจะจับหนู หรือสุนัขที่กัดกันจนแพ้แล้วมักจะหนีไปแต่ก็ยัง
อดเห่าอยู่ไม่ได้

雀百まで踊り忘れず

suzume hyaku made odori wasurezu

นกกระจอกถึงร้อยปีก็ไม่ลืมการกระโดด

ลักษณะที่โดดเด่นของนกกระจอกคือการ

กระโดดไปมา ไม่ใช่การเดินเหมือนสัตว์อื่น

きつুকきは卵からうなずく

kitsutsuki wa tamago kara unazuku

นกหัวขวานผงกหัวตั้งแต่อยู่ในไข่

ลักษณะธรรมชาติของนกหัวขวานคือการให้

จงอยปากเจาะไม้ จึงนำมาเป็นจำนวนหมายถึงลักษณะ
นิสัยที่มีมาแต่กำเนิด

蛙の面に水 kaeru no tsura ni mizu

น้ำที่หน้ากบ

กบอยู่ในน้ำจนชิน การมีน้ำอยู่บนหน้าจึงไม่ใช่

เรื่องเดือดร้อน

สำนวนในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นถึงการสรุปลักษณะนิสัย
บางอย่างที่เห็นจนเคยชิน และนำมาสรุปเป็นข้อสังเกต หรือแนวทางที่ใช้
ในการดูคนได้

2.3.1.29 ประสบการณ์

蛇の道は蛇 ja no michi wa hebi

งูรู้ทางงู

ทางที่งูเคยเลื้อยผ่านถ้าเป็นงูด้วยกันก็จะรู้ ใช้

เพื่อหมายถึงพวกเดียวกันจะสามารถจัดการกับเรื่อง

ของพวกเดียวกันได้ดีกว่า เพราะเขาย่อมเชี่ยวชาญที่สุด

かめの甲より年を功 kame no kou yori toshi no kou

วัยวุฒิจากกระดองเต่า

บอกให้รู้ถึงระยะเวลา และอายุของเต่าตัวนั้น

ใช้เพื่อหมายถึงผู้ที่มีวัยวุฒิเต็มไปด้วยประสบการณ์การ

ทำงานซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

烏賊の甲より年の劫 ika no kou yori toshi no kou

วัยวุฒิจากกระดองปลาหมึก

เช่นเดียวกับสำนวนก่อน กระดองปลาหมึกบอกให้รู้

ถึงระยะเวลา และอายุของปลาหมึกตัวนั้นเช่นเดียวกับผู้ที่มี

วัยวุฒิเต็มไปด้วยประสบการณ์การทำงานซึ่งถือว่าเป็นสิ่ง

ที่สำคัญมาก

สำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ
ประสบการณ์ของผู้ที่ทำงานมาก่อน

2.3.1.30 สถานที่ พื้นที่

兎小屋

usagi goya

โพรงกระต่าย

หมายถึงบ้านที่เล็กคับแคบเหมือนโพรง

กระต่าย

猫の額 neko no hitai

หน้าผากแมว

หมายถึงบริเวณพื้นที่ที่น้อยมาก

豚箱 butabako

เล้าหมู

หมายถึงหมายถึงคุกซึ่งเป็นสถานที่แออัด และ
สกปรกเหมือนคอกหมู

豚小屋 butagoya

คอกหมู

หมายถึงห้องหรือที่พักอาศัยขนาดเล็ก คับแคบ
สกปรก ซึ่งในภาษาไทยมักจะนิยมเปรียบกับรูลูหนู

鳥も通わぬ tori mo kayowanu

นกก็ไม่ไปมาหาสู่

หมายถึงสถานที่ที่ไม่มีคน แม้แต่นกก็ไม่บินไป
ย้อมเป็นสถานที่โดดเดี่ยวห่างไกลผู้คน

雑魚寝 zako ne

การนอนของปลาตัวเล็ก

การนอนอยู่ด้วยกันอย่างแออัดในห้องเดียวกัน

たこ部屋 tako beya

ห้องปลาหมึก

ที่พักของคนงานเหมืองที่เกาะฮอกไกโด ช่วง
ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานที่ซอมซ่อ แสดงความ
ยากจน

鰻の寝床 unagi no nedoko

เตียงปลาไหล

ใช้หมายถึงสถานที่ๆคับแคบ ซอมซ่อ

蟻の這い出る隙間もない ari no haideru sukima mo nai

ช่องที่มดคลานก็ไม่มี

หมายถึงบริเวณที่คับแคบมากไม่มีพื้นที่

จำนวนในกลุ่มนี้ใช้สะท้อนแนวคิดที่เกี่ยวกับสถานที่ พื้นที่ หรือ
เนื้อที่ ส่วนใหญ่จะให้ความหมายว่าคับแคบแออัด ทำให้เห็นภาพลักษณะ
ของสถานที่ที่อยู่อาศัยของคนญี่ปุ่นในสมัยก่อนว่าเล็กกะคับแคบอย่างไร

2.3.1.31 จำนวน

ねずみ講 nezumikou

ตุ่มนมหนู

ใช้เฉพาะกับวิธีการทางธุรกิจการค้า หมายถึง
ลักษณะโครงสร้างปิรามิด หรือการแตกหน่อเพื่อให้
จำนวนลูกค้าเพิ่มขึ้น

ねずみ算 nezumizan

คำนวณหนู

มีที่มาจากการใช้หนูในการอธิบายเลขยกกำลัง
ซึ่งหมายถึงจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหลายเท่าตัว

目白押し mejiro oshi

นกแว่นเป็นแถวแออัด

สะท้อนภาพคนจำนวนมากเข้าแถวเบียดกัน
อย่างแออัด

長蛇の列 chouda no retsu

แถวงูยาว สะท้อนภาพแถวที่ยาวมากเหมือนงู

雁首そろえる gankubi soroeru

คอห่านป่าเรียงแถว

หมายถึงคนจำนวนไม่มากที่เข้าแถวหรือยืน
เรียงเป็นแถว เพื่อขอหรือเรียกร้องตามจุดประสงค์
บางอย่าง

雀の涙 suzume no namida

น้ำตานกกระจอก

หมายถึงจำนวนที่น้อยมาก

さばを読む saba o yomu

อ่านปลาชะบะ

ปลาชะบะเป็นปลาที่จับมาได้ครั้งละมากๆ
 ดังนั้นการนับจำนวนปลาชะบะจึงต้องนับอย่างรวดเร็ว
 และแน่นอนว่าจะเป็นการนับแบบโมเม ไม่ถูกต้อง
 แน่หนอน ดังนั้นจำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึงจำนวนที่ไม่
 ถูกต้อง หรือการโก่งตัวเลขนั่นเอง

蚊の涙 ka no namida

น้ำตาุง มี

ความหมายคล้ายกับจำนวนก่อนหน้านั้นคือ
 หมายถึงจำนวนที่น้อยมาก

จำนวนในกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่าผู้คนชอบเปรียบเทียบการบอก
 จำนวนด้วยจำนวนภาษาในลักษณะต่างๆที่จะทำให้เห็นภาพความมาก
 น้อยได้โดยไม่ต้องใช้คำอธิบายหรือการประมาณการเป็นตัวเลขว่ามาก
 น้อยเท่าไร และยังมีรายละเอียดให้เห็นด้วยว่าจำนวนนั้นๆอยู่ในลักษณะ
 เช่นใด

2.3.2 คติความเชื่อ

食べすぐ寝ると牛になる tabe sugu neru to ushi ni naru

กินแล้วนอนจะกลายเป็นวัว

ねずみがいると家は栄える nezumi ga iru to ie wa sakaeru

พอมีหนูอยู่ บ้านจะรุ่งเรือง

千羽鶴 senbazuru

นกกระเรียนพันตัว

หมายถึงนกกระเรียนที่สร้างขึ้นจากการพับกระดาษ
 จำนวน 1 พันตัวนำมาร้อยเชือกเข้าด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์
 เพื่อให้เกิดความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อขอให้ผู้ป่วยหาย
 เจ็บป่วยโดยเร็ว

一富士 二鷹 三なすび ichi fuji ni taka san nasubi

หนึ่งภูเขาไฟฟูจิ สองเหยี่ยว สามมะเขือ

ฝันดีสามอย่างสำหรับคนญี่ปุ่นคือภูเขาไฟฟูจิ เหยี่ยว

และมะเขือ

とかげに指さすと指が腐る

tokage ni shisasu to yubi ga kusaru

พอชี้นิ้วไปที่จิ้งเหลนแล้วนิ้วจะเน่า

登竜門

tourneyumon

ปิ่นประตุมังกร

ความเชื่อเรื่องของมังกรที่มีที่มาจากประเทศจีน

黄金虫が出るとその家は栄える

koganemushi ga deru to sono ie wa sakaeru

ถ้าด้วงปรากฏตัวบ้านนั้นจะเจริญรุ่งเรือง

虫の居所が悪い

mushi no idokoro ga warui

ที่อยู่ของแมลงไม่ดี

คนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายคนมีแมลงอยู่ ดังนั้นเมื่อที่อยู่
ของแมลงไม่ดี ย่อมทำให้แมลงไม่พอใจ อาการของคนที่แสดง
ออกมาจึงเป็นลักษณะของคนที่อารมณ์ไม่ดี แม้ว่าจะเป็นเรื่อง
เล็กน้อย ก็แสดงอาการโกรธออกมา

狐と狸の化かし合い

kitsune to tanuki no bakashiai

สุนัขจิ้งจอกและตะนุกิใช้มนต์สะกดกัน

สะท้อนความเชื่อเรื่องการใช้เวทย์มนต์ การแปลงร่าง

ของสัตว์

狐の嫁入り

kitsune no yomeiri

สุนัขจิ้งจอกเป็นเจ้าสาว

สะท้อนความเชื่อเรื่องที่ว่าสุนัขจิ้งจอกจะแปลงร่างเป็น

หญิงสาวและแต่งงานกับมนุษย์

いわしの頭も信心

iwashi no atama mo shinjin

หัวปลาซาร์ดีนก็ศรัทธา

สะท้อนความเชื่อที่ว่าเมื่อคนเรามีความเชื่อ ความ

ศรัทธาเสียแล้ว แม้แต่หัวปลาก็ศรัทธาได้

สำนวนในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนญี่ปุ่นที่เกี่ยวกับสัตว์
ต่างๆ เช่น หนู และตัวด้วง จะนำความเจริญรุ่งเรืองมาให้ นกกระเรียน เหยี่ยว
และมังกรเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จ ความยิ่งใหญ่ เป็นต้น

2.3.3 ศาสนา

たこ入道	takonyuudou
ปลาหมึกบวช	
馬の耳に念仏	uma no mimi ni nenbutsu
สวดมนต์ที่หูม้า	

สำนวนในกลุ่มนี้สะท้อนให้เห็นภาพของศาสนาพุทธที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น และกิจของศาสนาเช่นการบวช และการสวดมนต์

2.3.4 แนวคิดอื่นๆ

ไม่ปรากฏความเชื่อเรื่องผีในสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ แต่มีการใช้คำว่าแมลงในหลายๆสำนวนเพื่อแสดงให้เห็นถึงอะไรบางอย่างที่อยู่ในตัวคนและสัตว์ เช่น

獅子身中の虫	shishishinchuu no mushi
แมลงในตัวสิงโต	
สิงโตที่แข็งแรง ไม่มีสัตว์อื่นมาทำร้ายได้ง่ายๆ แต่หากสภาพภายในตัวสิงโตไม่ดีก็อาจทำให้สิงโตล้มลงได้ เปรียบกับคนภายในที่นำความเสียหายมาสู่ฝ่ายตนเอง	

疝の虫	kan no mushi
แมลงลมชัก	
สมัยโบราณคนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายของคนมีแมลงอาศัยอยู่ ซึ่งแมลงเหล่านี้จะเป็นสาเหตุทำให้เจ็บป่วย	

虫が納まる	mushi ga osamaru
แมลงสงบ	
คนญี่ปุ่นเชื่อว่าเมื่อแมลงที่อยู่ภายในร่างกายสงบลง คนผู้นั้นก็จะรู้สึกพอใจ มีจิตใจที่สงบ	

虫が知らせる	mushi ga shiraseru
แมลงบอกให้รู้	
เวลาที่มีความรู้สึกเหมือนมีดวงสังหรณ์ว่าจะเกิดอะไรบางอย่างขึ้น เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองต่อเหตุการณ์ข้างหน้า โดยไม่มีใครบอก	

虫の居所が悪い mushi no idokoro ga warui

ที่อยู่ของแมลงไม่ดี

คนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายคนมีแมลงอยู่ ดังนั้นเมื่อที่อยู่
ของแมลงไม่ดี ย่อมทำให้แมลงไม่พอใจ คนผู้นั้นจึงแสดงอารมณ์
ไม่ดี แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อย ก็แสดงอาการโกรธออกมา

虫のいい mushi no ii

แมลงดี

การที่กตัญญูตัวเองมากเกินไป ขอบมากเกินไป

鳴く虫は捕らえられる nakumushi wa toraerareru

แมลงร้องถูกจับ

ใช้ในความหมายถึงคนที่มีความเป็นศิลปะหรือ
ความสามารถพิเศษโดดเด่น อาจทำให้เกิดความเสียหายกับคน
นั้นได้

苦虫 nigamushi

แมลงขม

ใช้กับคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยุ่งยาก ถูกโจมตี หรือ
ถูกกล่าวหาโดยไม่สามารถจะกล่าวแก้อะไรได้ ได้แต่ทำหน้าบึ้ง
ยาก

弱虫 yowamushi

แมลงอ่อนแอ

ใช้เปรียบกับคนที่อ่อนแอ ขี้ขลาด ลูกแห่

นอกจากจะใช้จำนวนแมลงเพื่อหมายถึงบางสิ่งบางอย่างที่เป็นนามธรรม
ภายในร่างกายของคนและสัตว์แล้ว ยังใช้คำว่าแมลงเพื่อหมายถึงคนโดยตรงด้วย
เช่น

虫が好かない mushi ga sukanai

แมลงไม่ชอบ

คนญี่ปุ่นจะใช้จำนวนว่า "แมลงไม่ชอบ" เมื่อเกิด
ความรู้สึกไม่ชอบใครหรืออะไรบางอย่าง อย่างไม่มีเหตุผล มี
ความรู้สึกไม่ถูกชะตา

虫が好つく mushi ga tsuku

แมลงตอม

ใช้เปรียบกับผู้ชายที่มาเกาะเกาะผู้หญิง เหมือนเป็น
แมลงที่บินมาตอมดอกไม้

鳴き虫

nakimushi

แมลงร้องไห้

ใช้เปรียบกับคนที่ชอบร้องไห้ อะไรนิดอะไรหน่อยก็
ร้องไห้ ซี้แย

สำนวนแมลงสะท้อนให้เห็นความเชื่อของคนสมัยก่อนที่ยังไม่สามารถจะอธิบายสิ่งต่างๆได้ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคน และความรู้สึกต่างๆ แมลงจะเป็นสัตว์ที่ถูกนำมาเปรียบแทนสิ่งที่อธิบายไม่ได้อยู่เสมอ

จากการวิเคราะห์สำนวนที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด 355สำนวนในงานวิจัยนี้ ทำให้เข้าใจถึงที่มาของสำนวนต่างๆว่ามีที่มาจากการสังเกตธรรมชาติที่อยู่รอบตัวของมนุษย์เช่น ท้องฟ้า ป่าเขา ต้นไม้ แม่น้ำลำธาร ฤดูกาล นอกจากนั้นยังมีสำนวนที่นำอวัยวะส่วนต่างๆของสัตว์ที่คนสนใจสังเกตเห็น มาใช้ในสำนวน ไม่เพียงแต่อวัยวะเท่านั้น ยังมีสำนวนที่เกิดจากลักษณะรูปร่าง ขนาด ลักษณะการเคลื่อนไหว และนิสัยของสัตว์ต่างๆที่เห็นอยู่โดยทั่วไป สัตว์ที่พบเห็นได้บ่อย อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากมักจะมีปรากฏอยู่ในสำนวนมากเช่น ม้า แมว สุนัข นอกจากตัวของสัตว์แล้วยังมีสำนวนที่นำเรื่องที่อยู่อาศัยของสัตว์มาเป็นประเด็นในการเปรียบด้วย

นอกจากจะทราบถึงที่มาของสำนวนแล้ว ยังมีภาพสะท้อนที่ได้จากการตีความทางความหมายของสำนวนต่างๆเช่นภาพสะท้อนทางภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบได้จากตัวภาษาว่าประเทศญี่ปุ่นมีภูเขาฟูจิ มีแม่น้ำ มีทะเล มีป่า มีภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปมาหลายฤดู นอกจากนั้นยังทำให้รู้จักพืชบางชนิด และสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มีทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสัตว์ที่มาจากนิทาน ความเชื่อเช่น คัปปะ ทะนุกิ และสุนัขจิ้งจอก

จากการวิเคราะห์สำนวนยังทำให้เห็นภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต ทำให้เห็นภาพของอาหารการกินว่าคนญี่ปุ่นทานอะไรบ้าง มีที่อยู่อาศัยแบบไหน มีความเป็นอยู่อย่างไร ประกอบอาชีพอะไรบ้าง ในสังคมมีการละเล่นอะไร นอกจากนั้นยังได้รับรู้ถึงภาพของการทำสงคราม การใช้ม้าในการต่อสู้ และยังทำให้เข้าใจลักษณะของสังคมญี่ปุ่นว่าเป็นสังคมที่มีตำนาน มีนิทานพื้นบ้าน เพราะสำนวนบางสำนวนมีที่มาจากนิทาน จากตำนานและเรื่องเล่า จากเรื่องราวในประวัติศาสตร์ และยังสะท้อนภาพวัฒนธรรมด้านอื่นๆด้วยเช่น การใส่แว่นตา การเขียนหนังสือ

ภาพสะท้อนทางด้านแนวคิด ค่านิยม ทำให้เห็นทัศนคติของคนญี่ปุ่นในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องของความโลภซึ่งเป็นลักษณะสากลของคนทั่วโลก คนญี่ปุ่นก็หนีไม่พ้นกิเลสตัวนี้เช่นกัน เรื่องของประโยชน์ สิ่งที่ให้ผลประโยชน์ มีประโยชน์ ไร้ประโยชน์ เรื่องของคุณค่าของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ การให้ความสำคัญในเรื่องของความกตัญญูรู้คุณ ให้ความสำคัญกับคนที่มีประสบการณ์มากกว่า การให้คำแนะนำในเรื่องการทำงาน การอยู่ในตำแหน่งเล็กหรือใหญ่ที่ทำงานเล็กหรือใหญ่ สิ่งที่น่าสนใจอีกหนึ่งอย่างคือการมีอำนาจ

สิ่งที่สำคัญที่พบจากสำนวนและยังมีอยู่ในสังคมปัจจุบันอย่างขาดไม่ได้เลยในความคิดของคนญี่ปุ่นคือ เรื่องของความพยายาม ซึ่งก็มีปรากฏอยู่หลายสำนวนที่ส่งเสริมให้คนมีความพยายาม สอนให้คนรู้จักพิจารณาตัวเอง รู้จักระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาด รู้จักประมาณตน ทำสิ่งที่เป็นไปได้ สอนเรื่องความดี ความเลว การหลอกลวง ปิดบัง ที่มีปรากฏอยู่ในเงาของสังคมและสะท้อนออกมาในสำนวน

นอกจากที่กล่าวแล้วยังมีทัศนคติในเรื่องของการต่อสู้ การระวังอันตราย การดูแลสุขภาพ แนวคิดที่เกี่ยวกับคุณสมบัติต่างๆ เช่น ลักษณะของการพูด เสียงดังหนวกหู หรือเสียง รวย จน ช้ำ เร็ว ไร่ ฉลาด ผู้นำ ผู้ตาม ความเหมาะสม และไม่เหมาะสม มีการนำของสองสิ่งมาเปรียบกัน เพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจน และยังมีภาพสะท้อนของการใช้สำนวนที่เกี่ยวกับเรื่องของ จำนวน ขนาด ของพื้นที่ เนื้อที่ เรื่องของความสัมพันธ์ และถึงแม้ปัจจุบันประเทศญี่ปุ่นจะเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมาก สำนวนได้สะท้อนให้เห็นว่ามีความเชื่อในเรื่องโชคเคราะห์อยู่เช่นกัน

นอกจากการสะท้อนภาพแนวคิดทางด้านทัศนคติ และค่านิยมแล้ว ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อทางด้านศาสนาพุทธปรากฏอยู่บ้าง และความเชื่อเกี่ยวกับแมลงที่อยู่ในตัวคน หรือการใช้แมลงเพื่อแทนคน

ภาพสะท้อนที่วิเคราะห์ได้จากการศึกษาความเข้าใจความหมายแฝงที่ปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาญี่ปุ่นนั้น ทำให้เห็นภาพลักษณะโดยรวมของญี่ปุ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ หรือทางด้านมโนภาพ ทำให้เห็นแนวคิดที่กลั่นกรองออกมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านและสื่อสารต่อมายังคนรุ่นหลังด้วยสำนวนที่เต็มไปด้วยความห่วงใย คำแนะนำ และข้อเตือนใจหลายประการ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนภาษาญี่ปุ่นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมสำนวนภาษาญี่ปุ่นที่มีการใช้สัตว์ในการสื่อความหมาย รวบรวมจำนวนและประเภทของสัตว์ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น ศึกษาความหมายที่ถูกต้องของสำนวนภาษาญี่ปุ่นเหล่านั้น และเพื่อศึกษาภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนในด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต และแนวคิดของคนญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับสำนวนและสุภาษิตภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 เล่ม ศึกษาเฉพาะสำนวนหรือสุภาษิตภาษาญี่ปุ่นที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์ปรากฏอยู่ โดยไม่จำกัดจำนวนคำหรือลักษณะของสำนวนและสุภาษิต แล้วนำมาศึกษาวิเคราะห์ดูว่า มีสัตว์ชนิดใดบ้างที่ปรากฏอยู่ในสำนวน และสำนวนต่างๆเหล่านั้นสะท้อนแนวคิดในเรื่องใดบ้าง

ข้อมูลของสำนวนที่รวบรวมได้ในกาวิจัยในครั้งนี้ มี 355 สำนวน มีสัตว์ทั้งหมด 106 ชนิด สามารถแบ่งอย่างกว้างๆตามลักษณะภายนอกออกเป็น 5 ประเภท คือ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก สัตว์น้ำและครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน และแมลง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีทั้งหมด 138 สำนวน มีสัตว์ 22 ชนิด คือ กระจ่าง กวาง แกะซ้าง ตัวตุ่น ทะนุกิ ม้า แบดเจอร์ แมว ลา ลิง วัว สิงโต ราซลีห์ สุนัข สุนัขจิ้งจอก สุนัขป่า เสือ เสือดาว หมี หมูป่า อีเห็น

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ถูกนำมาใช้ในสำนวนมากที่สุดมักจะเป็นสัตว์เลี้ยงคือ ม้า 26 แมว 21 สุนัข 16 หมี 12 ลิง 9 (ตัวเลขบอกจำนวนสำนวน)

สัตว์ปีกมีทั้งหมด 31 สำนวน มีสัตว์ 78 ชนิด คือ ไก่ ไก่ฟ้า ค้างคาว นก กาน นกกา น้ำ นกกาเหว่า (เล็ก) นกกาเหว่า หรือนกดูเหว่า นกกระจอก นกกระเต็น นกกระเรียน นกกระสา นกแก้ว นกชิโตะริ (นกสีก, นกค้อยตีวิด) นกนางแอ่น นกไนติงเกล นกปากสลับ นกพิราบ นกโมะสุ นกแว่น นกขอบตาขาว นกหัวขวาน นกเหยี่ยว นกเหยี่ยว (เล็ก) นกอินทรี นกฮิบะริน (นกกระจอกเมฆ) นกฮูก เป็ดบ้าน เป็ดป่า เป็ดแมนดาริน หงส์ขาว ห่านป่า

สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในสำนวนมากที่สุดมักจะเป็นเป็นคำที่ใช้เรียกสัตว์ในกลุ่มนี้โดยรวม นั่นคือ นก 12 และสัตว์ที่เห็นได้มากโดยทั่วไปคือ กวาง 10 นกกระเรียน 5 นกพิราบ 4 นกเหยี่ยว 4 เป็ดป่า 4

สัตว์น้ำและครึ่งบกครึ่งน้ำ มีทั้งหมด 66 สำนวน มีสัตว์ 29 ชนิด คือ กบ กุ้ง คับปะ เต่า ตะพาน้ำ นาก ปู ปลา ปลากระพง ปลาขาว ปลาคาร์พ ปลาฉลาม ปลาชะบะ ปลาซาร์ดีน

ปลาตบชู ปลาตบคุ ปลาโคะโจ ปลาทะระ (ปลาค็อด) ปลาโทะโคะ ปลาปักเป้า ปลาวาฬ ปลาหมึก (ยักษ์) ปลาไหล หอย หอยเป้าฮื้อ หอยสังข์ หอยกาบ หอยซิจิมิ

สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในจำนวนมากที่สุดเป็นคำที่ใช้เรียกสัตว์ในกลุ่มนี้โดยรวมนั้นคือปลา 14 ส่วนสัตว์ที่อยู่ในอันดับถัดมาคือ กบ 5 ปลาซาร์ติน 4 ปลาหมึก(ยักษ์) 4 ปลาไหล 4 ปลากะพง 3 หอย 3

สัตว์เลื้อยคลานมีทั้งหมด 17 สำนวน มีสัตว์ 6 ชนิด คือ งู จิ้งเหลน ตะขาบ ทาก มังกร ไล่เดือน

สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในจำนวนมากที่สุดคือ งู 9 ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีพิษมากที่สุดในกลุ่มนี้

สัตว์ประเภทแมลงมีทั้งหมด 56 สำนวน มีสัตว์ 18 ชนิด คือ จิ้งหรีด ดั่ง ต๊กแตน หนอนบั้ง ผีเสื้อ ผึ้ง มด แมงมุม แมลง แมลงทับ แมลงปอ แมลงวัน ยุง หมัด หิ่งห้อย เห็บ เหา ตัวเห็บ สัตว์ที่ถูกนำมาใช้ในจำนวนมากที่สุดเป็นคำที่ใช้เรียกสัตว์ในกลุ่มนี้โดยรวม นั้นคือ แมลงมี 19 สำนวน ส่วนสัตว์ที่อยู่ในอันดับถัดมาคือ มด 6 แมลงปอ 4 ยุง 4 ผึ้ง 4

ผลของการศึกษาพบว่า จากสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่รวบรวมมาได้ทั้งหมด 355 สำนวนนี้ สามารถสะท้อนให้เห็นสิ่งต่างๆหลายอย่าง

ทำให้เข้าใจถึงที่มาของสำนวนต่างๆว่ามีที่มาจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว จากลักษณะรูปร่าง ขนาด นิสัย ของสัตว์ต่างๆที่เห็นอยู่โดยทั่วไป สัตว์ที่พบเห็นได้บ่อย อยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์มากมักจะมีปรากฏอยู่ในจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการนำอวัยวะส่วนต่างๆของสัตว์ และที่อยู่อาศัยของสัตว์มาใช้ในสำนวนด้วย

ภาพสะท้อนที่ได้จากสำนวนต่างๆเช่นภาพสะท้อนทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืช และสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่น มีทั้งที่เป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และสัตว์ที่มาจากนิทาน ความเชื่อเช่น คับปะ

ภาพสะท้อนทางสังคม วิธีการดำเนินชีวิต เช่นแนวคิดเกี่ยวกับการกิน การอยู่อาศัย การละเล่น การสงคราม การประกอบอาชีพ เรื่องของนิทานและประวัติศาสตร์ รวมถึงวัฒนธรรม ด้านอื่นๆ

ภาพสะท้อนทางด้านแนวคิด คติความเชื่อ ค่านิยม แนวคิดทางด้านศาสนาพุทธปรากฏอยู่บ้าง และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้แมลงเพื่อแทนคน หรือสิ่งที่อยู่ในตัวคน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะสำนวนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ควรจะทำการศึกษานวนภาษาญี่ปุ่นในเรื่องอื่นๆต่อไป เพื่อดูแนวคิดที่สะท้อนออกมาในภาพรวมทั้งหมดว่ามีแนวคิดในเรื่องใดบ้าง อาจจะมีแนวคิดในเรื่องอื่นที่ยังไม่สามารถเห็นได้จากสำนวนกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นี้

2.2 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นี้ อาจจะทำการศึกษาถึงความรู้สึกนึกคิดของคนญี่ปุ่นปัจจุบันที่มีต่อสัตว์ทั้งหลาย โดยการทำแบบสอบถาม เพื่อทราบถึงทัศนคติที่มีต่อสัตว์แต่ละชนิด เพื่อจะได้นำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เช่นในการนำคำที่เกี่ยวข้องกับสัตว์มาตั้งชื่อเล่นให้แก่นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวญี่ปุ่น เช่นเดียวกับที่คนไทยมีชื่อเล่นเป็นคำเรียกสัตว์ต่างๆ มากมาย ผู้ตั้งชื่อควรจะได้ทราบก่อนว่าชื่อใดที่คนญี่ปุ่นจะรับได้และชื่อใดจะรับไม่ได้เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดหรือความไม่พอใจในภายหลัง

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนภาษาญี่ปุ่นกับสำนวนภาษาไทย สัตว์ที่ปรากฏอยู่ในสำนวนของทั้งสองภาษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนาคพันธ์. (2522). **สำนวนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2528). **สำนวน-คำพังเพย-ภาษิต**. วันที่ค้นข้อมูล 28 สิงหาคม พ.ศ. 2549, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=1209>
- บุญเกิด ธรรมวาสี. (2549). **สำนวนไทย**. วันที่ค้นข้อมูล 28 สิงหาคม พ.ศ.2549, เข้าถึงได้จาก <http://pasathai.net/thaiproverbs.html>
- บุญสิริ สุวรรณเพ็ชร. (2538). **อธิบายสำนวน สุภาษิต และคำพังเพยไทย**. กรุงเทพฯ : พีพริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- สง่า กาญจนาคพันธ์. (2538). **สำนวนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ยิ่งลักษณ์ งามดี. (2536). **สุภาษิต คำพังเพย และสำนวนไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.
- ยุชิตะ, ทามาโอะ. (2539). **รวมสำนวนญี่ปุ่น**. แปลโดย สุภา ปัทมานันท์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- เรณู ชูความคิด และวันทิพย์ สิ้นสูงสุด. (2543). **ลิงตกต้นไม้และสุภาษิตญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ : สายใจ.
- ศิริ วีรดิรัตน์ และกิตติยา อ่อนสำอาด. (2525) **สำนวนโวหารสุภาษิตและคำพังเพย**. กรุงเทพฯ : ผดุงวิทย์.
- สนั่น ประเสริฐศรี. (2548). **ความรู้เรื่องสำนวน**. วันที่ค้นข้อมูล 28 สิงหาคม พ.ศ.2549, เข้าถึงได้จาก http://www.kr.ac.th/ebook2/sanan_p/02.html
- สุริยา รัตนกุล, ศ.ดร.คุณหญิง. (2544). **อรรถศาสตร์เบื้องต้น**. นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (2548). **ภาษิต สำนวน คำพังเพย เรื่อง "หมา" นำชวนคิด**. วันที่ค้นข้อมูล 28 สิงหาคม พ.ศ.2549, เข้าถึงได้จาก <http://www.culture.go.th/study.php?&YY=2548&MM=12&DD=7>

- Buchanan, D.C. (1988). *Japanese Proverbs and Sayings*. Oklahoma : University of Oklahoma Press.
- Donahue, R. T. (1998). *Japanese culture and communication : critical cultural analysis*. Lanham, Md : University Press of America.
- Ekiguchi, K., and McCreery, R.S. (1987). *A Japanese touch for the seasons*. Tokyo : Kodansha International.
- Franklin, Adrian. (1999). *Animals and modern cultures : a sociology of human-animal relations in modernity*. London : Sage.
- Garrison, J., Kimiya, K., Wallace, G. & Goshi, M. (2002). *Kodansha's Dictionary of Basic Japanese Idioms*. Tokyo : Kodansha.
- Gregory M. Pflugfelder (Editor), Brett L. Walker (Editor). (2005). *Japanimals: History And Culture in Japan's Animal Life*. Michigan : Center for Japanese Studies University of Mic.
- Google Production. *Images*. Retrieved Nov.9,2006, from <http://images.google.co.th/images?hl=th&q=matatabi&gbv=2>
- Japan-guide.com.(2004). *Japanese Nature*. Retrieved Aug.19,2006, from <http://www.japan-guide.com/e/e2122.html>
- Jacques, P.M., Charles, B.P., (1978). *The Japanese islands : a physical and social geography*. Rutland, Vt. : C.E. Tuttle Co., .
- Kyozaburo, D., Kenji, I., (1993). *Japanese culture*. Tokyo, Japan : Foreign Press Center.
- Lakoff, G. & Mark J. (1982). *Metaphors We Live By*. Chicago : University of Chicago.
- Maynard, M.L. & S.K. (1993). *101 Japanese Idioms*. Tokyo : Passport Books.
- Miller, R.A. (1982). *Japan's modern myth : the language and beyond*. New York : Weatherhill.
- Orr, R.T. (1965). *The animal kingdom*. New York, Macmillan.
- Roger J.D., & Osamu, I. (2002). *The Japanese mind : understanding contemporary Japanese culture*. Tuttle Pub.
- Sasaki, M. (1993). *The Complete Japanese Expression Guide*. Tokyo : Charles E. Tuttle.
- Schumacher, M. (2006). *Tanuki*. Retrieved June 6,2007, from <http://www.onmarkproductions.com/html/tanuki.shtml>
- _____ . *Oinari*. Retrieved June 6,2007, from <http://www.onmark>

productions.com/html/tanuki.shtml

Seah, Chee-Meow. (1989). *The Japanese mind; an interpretation*. Singapore :

Department of Japanese Studies, National University of Singapore.

Seki, K., Translated by Robert J. Adams. (1963). *Folktales of Japan*. London, R. & K.

Paul.

T & M Associates. (2001). *Proverbs for Business*. Tokyo : Kodansha.

Tanuki. Retrieved June 6,2007, from The Japan Times' archives at: [www.japantimes.co.](http://www.japantimes.co.jp/cgi-bin/getarticle.pl5?fe20010727a1.htm)

[jp/cgi-bin/getarticle.pl5?fe20010727a1.htm](http://www.japantimes.co.jp/cgi-bin/getarticle.pl5?fe20010727a1.htm)

Wikibooks. (2006). *Animals Terms by Category*. Retrieved Aug.19,2006, from [http://en.](http://en.wikibooks.org/wiki/Japanese/Vocabulary/Nouns/Animals)

[wikibooks.org/wiki/Japanese/Vocabulary/Nouns/Animals](http://en.wikibooks.org/wiki/Japanese/Vocabulary/Nouns/Animals)

Wikipedia, the free encyclopedia. (2006). Kappa. Retrieved June 20,2007, from [http://en.](http://en.wikipedia.org/wiki/Kappa)

[wikipedia.org/wiki/Kappa](http://en.wikipedia.org/wiki/Kappa)

Wikipedia, the free encyclopedia. (2006). Kitsune. Retrieved June 20,2007, from

[http://en.](http://en.wikipedia.org/wiki/Kitsune)

時田昌瑞 (2003). 『岩波ことわざ辞典』 岩波書店.

村上幸雄、石田泰照 (1990). 『子供の喜ぶことわざ 3分間話』 黎明書房.

赤尾一夫 (1990). 『高校入試でる順ことわざ 1000』 旺文社.

八田久弥 (1999). 『ドラえもんのことわざ辞典』 小学館.

国松俊英 (1996). 『ことわざなんでも辞典』 フォア文庫.

氷野重史 (1997). 『クレヨンしんちゃんのまんがことわざ辞典』 双葉社.

松村明 (1995). 第二版 『大辞林』 三省堂.

金田一 京助, 柴田 武, 山田 明雄, 山田 忠雄 (1994) 『新明解国語辞典第四

版(机上版)』 (第7刷発行) 三省堂印刷株式会社.

フリー百科事典『ウィキペディア (Wikipedia)』 動物. Retrieved Nov.9,2006, from

[http://ja.wikipedia.org/wiki](http://ja.wikipedia.org/wiki/動物)

ภาคผนวก

ภาคผนวก

สัตว์ในสำนวนภาษาญี่ปุ่น

สำนวนและสุภาษิตที่รวบรวมได้ทั้งหมดจัดเรียงตามกลุ่มสัตว์ที่แบ่งไว้ในบทที่ 3 คือ

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม
2. สัตว์ปีก
3. สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
4. สัตว์เลื้อยคลาน
5. แมลง

ในแต่ละกลุ่มจะจัดเรียงตามอักษรภาษาไทย โดยให้ความหมายที่แปลเป็นไทยแล้วเป็นหลัก เช่นเริ่มจากกระต่าย กวาง แกะ ช้าง ตัวตุ่น ทะนุกิ ฯลฯ ในสัตว์ชนิดเดียวกันหากมีสำนวนหลายสำนวน จะจัดเรียงตามลำดับอักษรภาษาอังกฤษที่อยู่ในคอลัมน์ทางซ้ายมือ

1. สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

1	二兎を追う者は一兎も得ず nito o ou mono wa ittou mo ezu	คำแปล ไล่กระต่าย 2 ตัวจะไม่ได้กระต่ายสักตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่ไล่ตามกระต่าย 2 ตัวสะท้อนให้เห็นถึงคนที่มีความโลภ อยากได้มาก ทั้งที่ความจริงคนเราไม่น่าจะไล่ตามกระต่ายที่เคลื่อนที่ได้ถึงครึ่งละ 2 ตัว ดังนั้นสำนวนนี้จึงใช้เพื่อสอนคนไม่ให้โลภมาก มิฉะนั้นจะไม่ได้อะไรเลย
2	兎小屋 usagi goya	คำแปล โพรงกระต่าย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงสถานที่ๆเล็ก และแออัด คับแคบ ในปี 1979 เอกสารลับของทางยูโรปได้รั่วไหลออกสู่สื่อมวลชนว่า คนญี่ปุ่นอาศัยอยู่ในบ้านที่เล็กและคับแคบเหมือนโพรงกระต่ายจากข้อมูลไม่ได้แจ้งว่าสำนวนนี้ได้ถือกำเนิดขึ้นจากช่วงเวลานั้นหรือไม่
3	兎も七日なぶれば噛み付く usagi mo nanuka na bureba kamitsuku	คำแปล ถ้าถูกแกล้ง 7 วันกระต่ายก็กัดได้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ กระต่ายเป็นสัตว์เลี้ยงที่น่ารัก ไม่กัดคน แต่หากถูกแกล้งถึง 7 วัน กระต่ายที่ปกติเป็นสัตว์เชื่องน่ารักก็ดุและกัดได้ จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่ถึงแม้จะดูสงบเสงี่ยมเรียบร้อยก็อาจจะแสดงความโกรธออกมา หากถูกแกล้งหรือทำให้โกรธมากๆ
4	うさぎ跳び usagi tobi	คำแปล กระโดดกระต่าย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เรียกการกระโดดที่มีลักษณะเหมือนการกระโดดของกระต่าย ว่ากระโดดกระต่าย สำหรับคนไทยอาจเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นหากพูดว่ากระโดดกบ
5	秋の鹿は笛による aki no shika wa fue ni yoru	คำแปล กวางในฤดูใบไม้ร่วงจะมาตามเสียงขลุ่ย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการพูดถึงธรรมชาติของสัตว์ ในฤดูใบไม้ร่วงซึ่งเป็น

		บุคคลสมพันธ์ กวางตัวผู้เมื่อได้ยินเสียงขลุ่ยที่หาเสียงกวางตัวเมียก็จะตามเสียงขลุ่ยไปโดยลืมนึกถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้น จึงนำมาใช้เป็นสำนวนเตือนคนที่ตกอยู่ในความรัก ให้ระวังอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้
6	鹿の角を蜂がさす shika no tsuno o hachi ga sasu	คำแปล ผึ้งต่อยเขากวาง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากเขากวางแข็ง ไม่ว่าผึ้งจะต่อยที่เขากวางสักเท่าไรก็ไม่รู้สึก จึงใช้เพื่อสื่อความหมายว่าไม่ว่าจะออกแรงสักเพียงใด ก็ไม่เกิดผล
7	鹿を追う者は山を見ず shika o ou mono wa yama o mizu	คำแปล เมื่ออยู่ในระหว่างที่ไล่จับกวางก็จะมองไม่เห็นภูเขา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การไล่จับกวางทำให้คนไล่จับจดจ่ออยู่แต่เรื่องของกวาง ไม่ได้นึกถึงเรื่องอื่น แม้แต่วิ่งเข้าไปถึงภูเขาก็มองไม่เห็น จึงใช้เพื่อเตือนให้รู้ว่าเมื่อเราจดจ่อกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่สนใจว่าจะมีอะไรอื่นเกิดขึ้นอาจทำให้เสียหายได้
8	馬を鹿という uma o shika to iu	คำแปล เรียกม้าว่ากวาง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าและกวางเป็นสัตว์ที่มีขนาดและลักษณะต่างกัน การเรียกม้าว่ากวางเป็นความผิดพลาดที่ตั้งใจบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ของผู้เรียกนั้น
9	羊のよう hitsuji no you	คำแปล เหมือนแกะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แกะเป็นสัตว์เลี้ยงที่เชื่องน่ารัก จึงถูกนำมาใช้เปรียบกับคนที่ไม่มีปากมีเสียง หัวอ่อน ว่าอ่อนส่อนง่าย
10	羊雲 hitsuji gumo	คำแปล เมฆ(ขน)แกะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เรียกเมฆก้อนใหญ่ฟูๆเหมือนขนแกะ เมฆที่มักจะปรากฏในภาพวาด
11	羊頭狗肉 youtou kuniku	คำแปล หัวแกะ เนื้อหมา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ร้านที่ขายเนื้อสัตว์เอาหัวแกะมาแขวนให้ลูกค้าเห็นและคิดว่าขายเนื้อแกะ แต่ความจริงขายเนื้อสุนัข ใช้เพื่อสื่อความไม่พอใจ เมื่อพบว่าการโฆษณาเป็นอย่างหนึ่งแต่ความจริงเป็นอีกอย่างหนึ่ง
8	象の牙を見て牛より大なるを知る sou no kiba o mite ushi yori dainaru o shiru	คำแปล ดูงาช้างรู้ว่าใหญ่กว่าวัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการเห็นงา(เขี้ยว)ช้างเพียงงาเดียวก็พอจะเข้าใจได้ว่าช้างจะมีขนาดใหญ่เพียงใด สำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายความว่า บางครั้งการดูเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็สามารถเข้าใจสภาพทั้งหมดได้
11	もぐらたたき mogura tataki	คำแปล ตีตัวตุ่น ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่มาจากเกมของญี่ปุ่น ที่ผู้เล่นจะถนัดไม้ลักษณะคล้ายค้อนหัวโตสำหรับทุบหรือตีตัวตุ่นที่โผล่หัวขึ้นมาจากรู อุปรมาเหมือนการต่อสู้ที่ไม่มีวันจบสิ้น ตำรวจไล่จับผู้ร้าย
10	古狸 furanuki	คำแปล ทะนุกิแก่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่ใช้กับคนแก่เพื่อหมายถึงคนแก่ที่มีชั้นเชิงเล่ห์เหลี่ยมแพรวพราว
11	狸 tanuki	คำแปล ทะนุกิ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากความเชื่อของคนญี่ปุ่นที่เห็นว่าทะนุกิสามารถแปลงร่างเป็นคนได้ และเป็นสัตว์ประเภทเดียวกับสุนัขจิ้งจอก จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงคนเจ้าเล่ห์
16	たぬき寝入り tanuki neiri	คำแปล แก่ล้งทำเป็นทะนุกิหลับ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากเวลาที่ทะนุกิตกใจมากๆ ร่างกายของมันจะอยู่

		ในสภาพที่หยุดทำงาน เหมือนตาย สำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึงการที่ใครสักคนแสร้งทำเป็นหลับในเวลาที่สถานการณ์ไม่ดี
17	取らぬ狸の皮算用 toranu tanuki o kawazanyou	คำแปล คิดจะขายทะนุกที่ยังไม่ได้จับ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากทะนุกเป็นสัตว์เจ้าเล่ห์ การจับทะนุกจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ดังนั้นการคิดคำนวณรายได้จากการขายทะนุกที่ยังไม่ได้จับ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ เพราะโอกาสที่จะจับได้มีน้อยมาก
18	当て馬 ate uma	คำแปล ม้าที่ใช้กำกับเวลาตามสัคร์ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มาจากการใช้ม้าปลอมเพื่อทดสอบดูว่าม้าตัวผู้พร้อมที่จะผสมพันธุ์หรือยัง จึงนำมาใช้ในความหมายของนกต่อ, หน้าม้า, ม้าที่ใช้กำกับเวลาตามสัคร์, ผู้สมครเป็นตัวแทน
19	馬耳東風 baji toufuu	คำแปล ลมตะวันออกที่หูม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อฤดูหนาวผ่านไป ลมที่พัดมาจากทิศตะวันออกในช่วงต้นฤดูใบไม้ผลิ เป็นลมที่นำความอบอุ่นมาสู่พื้นดินและผู้คน ทุกคนจะพากันยินดี แต่ม้าไม่มีท่าที่ยินดีหรือซาบซึ้งแม้แต่น้อย จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงคนที่ไม่มีความรู้สึกไม่ใส่ใจกับความคิดเห็นหรือคำตักเตือนของคนอื่น ทำหูทวนลม เข้าหูซ้ายทะลุหูขวา
20	馬脚を現す bakyaku o arawasu	คำแปล เปิดเผยขาม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในการแสดงละคร มักจะใช้คนแสดงเป็นม้าโดยใส่หัวม้าและมีผ้าคลุมตัว ในระหว่างการแสดงบางครั้งอาจเห็นขาคนโผล่ออกมา จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับการที่พยายามปิดบังอย่างไรก็ไม่มิดต้องเปิดเผยตัวจริงออกมา
21	馬車馬 basha uma	คำแปล ม้าลากรถม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าลากรถต้องทำงานทั้งวัน จึงเป็นระยะทางไกลตลอดเวลา จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่ทำงานหนัก
22	竹馬の友 chikuba no tomo	คำแปล เพื่อนม้าไม้ไผ่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าไม้ไผ่เป็นของเล่นของเด็ก เพื่อนที่เล่นม้าไม้ไผ่ด้วยกัน จึงหมายถึงเพื่อนเล่นในวัยเด็ก
23	走る馬にもむち hashiru uma ni mo muchi	คำแปล ลงแส้ม้าที่วิ่งอยู่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงแม้ม้าจะวิ่งอย่างเต็มกำลังอยู่แล้ว การลงแส้จะทำให้ม้าวิ่งต่อไปไม่ย่อหย่อน ใช้เพื่อเตือนให้รู้ว่าแม้แต่คนที่ขยันอยู่แล้วก็ต้องการการกระตุ้น หรือการส่งเสริม
24	人にひとくせ馬にうまくせ hito ni hito kuse uma ni uma kuse	คำแปล คนนิสัยคน ม้านิสัยม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนเราทุกคนต้องมีนิสัย(ความชอบ)เฉพาะตัวทุกคน ม้าก็มีนิสัย(ความชอบ)ของม้าเช่นกัน
25	ひょうたんから駒 hyoutan kara koma	คำแปล ม้าจากน้ำเต้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่ม้าออกมาจากน้ำเต้า ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่น่าเป็นไปได้ เป็นสถานที่ที่ไม่คาดคิด ย่อมเป็นเรื่องที่น่าเชื่อ จึงนำสำนวนนี้มาใช้กับเรื่องที่น่าจะเกิดขึ้นได้ในความเป็นจริง 馬駒 หมายถึง ม้าหมากรุก
24	意馬心猿 iba shin en	คำแปล ความต้องการของม้าและหัวใจของลิง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สะท้อนถึงความต้องการของสิ่งมีชีวิตที่มีความรักและเลือดเนื้อ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ใหญ่อย่างม้าหรือสัตว์เล็กอย่างลิง
27	生き馬の目を抜く	คำแปล ดึงตาม้าที่มีชีวิตออก

	iki uma no me o nuku	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่จะเอาตาของม้าออกมาทั้งๆที่ม้ายังมีชีวิตอยู่ จำเป็นจะต้องทำอย่างชำนาญและรวดเร็ว จึงนำมาใช้เปรียบกับการทำอะไรที่ฉลาดและรวดเร็ว
28	蚊を殺すにはその馬を打たず ka o korosu ni wa sono uma o utazu	คำแปล อย่าตีม้าเพื่อฆ่ายุง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การตบยุงที่เกาะอยู่ที่ตัวม้า จะต้องตีสงไปตีตัวม้า ทำให้ม้าเจ็บและอาจเป็นรอยได้ จึงนำสำนวนนี้มาเป็นคำสอนว่าอย่าฆ่ามั่วๆจนทำอะไรเรื่องเล็กๆน้อยๆ จนลืมเป้าหมายใหญ่
29	人間万事塞翁が馬 ningen banji saio ga uma	คำแปล คนเรามีหลายเรื่องราวเหมือนม้าของไซโอ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากเรื่องเล่าเก่าแก่ของจีนเล่าถึงชายชราที่ชื่อไซโอ ว่ามีม้าอยู่หนึ่งตัว อยู่มาวันหนึ่งม้าก็หนีไป ทำให้ไซโอเป็นทุกข์ หลังจากนั้นม้าก็กลับมาพร้อมม้าอีกตัวหนึ่ง ไซโอดีใจ และมีความสุข... สำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อสอนผู้คนทั่วไปว่าชีวิตคนเราดีแล้วก็สุข เดียวก็ทุกข์ ในเรื่องไม่ดีก็มีเรื่องดีเกิดขึ้นได้
20	尻馬に乗る shiriuma ni noru	คำแปล ชี้นั่นม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การขี่ม้าที่กั้นหมายถึงการขี่ม้าโดยอยู่หลังคนอื่น ไม่สามารถควบคุมทิศทางหรือการกระทำใดได้ด้วยตัวเอง ใช้เพื่อหมายถึงการติดตามใครสักคนหนึ่งไปโดยไม่สนใจว่าจะไปที่ไหน หรือการไปอยู่กับใครโดยไม่คำนึงว่าชีวิตจะเป็นอย่างไร
31	将を射んと欲すれば馬を射よ shou o in to hossureba uma o iyo	คำแปล ถ้าต้องการยิงนายพลให้ยิงม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในการต่อสู้ถ้าต้องการเอาชนะให้ได้โดยเร็วจะต้องจัดการกับแม่ทัพของฝ่ายศัตรูก่อน เมื่อจะกำจัดแม่ทัพก็ต้องจัดการกับม้าของแม่ทัพเสียก่อน ดังนั้นหากต้องการให้คนอื่นทำตามหรือเชื่อฟังเรา ต้องเข้าถึงคนที่คนเหล่านั้นกำลังพึ่งพิงอยู่ จะทำให้การดำเนินงานสะดวกขึ้น
32	出馬する shutsuba suru	คำแปล ออกม้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การออกม้าคือการขี่ม้าออกไปทำอะไรบางอย่าง ในที่นี้หมายถึงการเข้าประจำการเตรียมพร้อมออกศึก ปัจจุบันใช้เพื่อหมายถึงการลงสมัครรับเลือกตั้ง
32	天高く馬肥ゆ(る秋) ten takaku uma koyu(ru aki)	คำแปล เมื่อฟ้าสูง ม้าก็อ้วน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในฤดูใบไม้ร่วง อากาศแจ่มใส ท้องฟ้าปลอดโปร่ง ไม่มีเมฆลอยต่ำๆ ฟ้าจึงดูสูง เป็นช่วงเวลาที่ดีอากาศดี มีการเจริญอาหารดีแม้แต่ม้าก็ยังกินเก่งในฤดูนี้
34	とん馬 tonba	คำแปล ม้าโง่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนโง่ ไม่มีสมอง เหมือนม้าโง่ ในพจนานุกรมมักจะให้ความหมายของสำนวนนี้ว่า ลา
35	付け馬 tsukeuma	คำแปล ม้าที่ติดมา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อหมายถึง 1. คนที่ตามลูกค้ามาที่บ้านเพื่อเก็บเงินจากการไปเที่ยวตามบาร์หรือไนท์คลับ 2. คนที่สะกดรอยตาม
36	馬が合う uma ga au	คำแปล ม้าเหมาะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าเหมาะ หมายถึงม้าที่ใช้งานได้ดีเหมาะกับงานและเข้ากับคนขี่ได้เป็นอย่างดีสำนวนนี้ใช้เพื่อบอกกล่าวถึงความรู้สึกหรือการทำงานที่เข้ากับอีกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

37	<p>馬に乗ってみよ 人に添うてみよ</p> <p>uma ni notte miyo hito ni soute miyo</p>	<p>คำแปล ม้าของซี คนลองร่วมใช้ชีวิต</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ข้อดีหรือคุณค่าของของหรือคน แค่มองจากภายนอก หรือแค่ลองสัมผัสสณฺุณิดนุ่อย ไม่สามารถจะรู้ได้ หากไม่ได้เข้าไปใกล้ชิด หรืออยู่ด้วยกัน เช่นเดียวกับม้า ถ้าไม่ลองขี่ดูจะไม่รู้ว่ามันเป็นม้าดีหรือไม่ กับคน ถ้าไม่ลองคบหาสนิทสนม หรือถ้าไม่ได้ใช้ชีวิตยากลำบากด้วยกันอย่างสามีกรรยา ก็ไม่สามารถรู้ได้ว่าเป็นคนแบบไหน</p>
38	<p>馬の骨</p> <p>uma no hone</p>	<p>คำแปล กระดูกม้า</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การพูดถึงกระดูกม้าให้ความรู้สึกถึงม้าที่ไม่มีชีวิต ีแค่โครงกระดูก ใช้งานไม่ได้ แต่สำนวนนี้ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ไม่มีรู้จัก โดยใช้เฉพาะกับผู้ชายที่จะมาขอแต่งงานกับลูกสาว พ่อแม่จะพูดถึงผู้ชายที่ไม่มีรู้จักนี้ ด้วยความไม่พอใจว่า กระดูกม้า</p>
39	<p>馬の耳に念仏</p> <p>uma no mimi ni nenbutsu</p>	<p>คำแปล สวดมนต์ที่หูม้า</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การสวดมนต์ที่หูม้า หรือการที่จะให้ม้าฟังการสวดมนต์ ย่อมเป็นสิ่งที่ม้าไม่สามารถจะเข้าใจได้ เหมือนสืขอให้ควายฟังนั่นเอง</p>
40	<p>馬を鹿という</p> <p>uma o shika to iu</p>	<p>คำแปล เรียกม้าว่ากวาง</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าและกวางเป็นสัตว์ที่มีขนาดและลักษณะต่างกัน การเรียกม้าว่ากวางเป็นความผิดพลาดที่ตั้งใจบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ของผู้นั้น</p>
41	<p>馬瘦せて毛長し</p> <p>uma yasete ke nagashi</p>	<p>คำแปล ม้าผอมขนยาว</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ม้าผอมแสดงถึงความอดอยากยากแค้น ใช้เปรียบกับคนที่ยากจน โดยใช้ในความหมายว่าคนที่ยากจนมักจะไม่มีเก่ง ไม่กระตือรือร้น</p>
42	<p>馬面</p> <p>umatsura</p>	<p>คำแปล หน้าม้า</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หน้าม้าหมายถึงลักษณะของใบหน้าที่ยาวคล้ายหน้าของม้า ใช้เปรียบกับรูปหน้าของคนเพื่อออกลักษณะให้เข้าใจได้ชัดเจน</p>
43	<p>野次馬</p> <p>yaji uma</p>	<p>คำแปล ม้าตื่น</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในที่นี้หมายถึงม้าที่ตกใจตกตื่น สงเสียง และกระโดดขึ้นลงสับสน ใช้ในความหมายที่มีคนจำนวนมากมารวมกัน สงเสียงอึงอลและอยู่ในสภาพพ่วนวายสับสน</p>
44	<p>同じ穴のむじな</p> <p>onaji ana no mujina</p>	<p>คำแปล มุจินะในถ้ำเดียวกัน</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนที่ถึงแม้จะแต่งตัวทำเหมือนกับไม่ใช่พวกเดียวกัน แต่ความจริงแล้วก็เป็นแบบเดียวกัน ร้ายเหมือนกัน</p>
43	<p>秋の雨が降れば猫の顔が三尺になる</p> <p>aki no ame ga fureba neko no kao ga sanjaku ni naru</p>	<p>คำแปล ถ้าฝนฤดูใบไม้ร่วงตก หน้าของแมวจะยาว 3 ฟุต</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ กล่าวกันว่าในฤดูใบไม้ร่วง วันที่ฝนตกอากาศจะอบอุ่นกว่าวันที่ท้องฟ้าแจ่มใส ดังนั้นฝนที่ตกในฤดูใบไม้ร่วง จะทำให้แมวซึ่งชี้หนวดตีใจ หน้าของแมวจึงยาวขึ้นอีก 三尺 sanjaku (ประมาณ 90 เซนติเมตร)</p>
43	<p>借りてきた猫</p> <p>karite kita neko</p>	<p>คำแปล แมวที่ยืมมา</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการอุปมาถึงคนที่ทำตัวสงบเสถียรเรียบร้อย เหมือนแมวที่ยืมมา ไม่ใช่แมวที่บ้าน สงเกตจากลักษณะของแมวว่า เมื่ออยู่ในที่ที่ไม่คุ้นเคย มักจะทำตัวเรียบร้อย สงบเสถียร ไม่กึ่งซุกซน</p>
47	<p>窮鼠猫をかむ</p> <p>kyuuso neko o kamu</p>	<p>คำแปล หนูจนตรอกกัดแมว</p> <p>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงหนูจะตัวเล็ก และมักจะถูกเป็นเหยื่อของแมว แต่หากถูกไล่ให้จนมุม ก็ต้องต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด ดังนั้นสำนวนนี้จึงสอนให้รู้ว่าถึงแม้</p>

		จะเล็กหรืออ่อนแอกว่า ก็อาจชนะได้ถ้าหากถูกด้อนจนมุม
48	鳴く猫はねずみをとらぬ naku neko (wa) nezumi o toranu	คำแปล แมวร้องไม่จับหนู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สืบเนื่องจากแมวที่เอาแต่ส่งเสียงร้องมักจะไม่จับหนู เพราะเขาแต่ร้องส่งเสียงอย่างเดียว เช่นเดียวกับคนที่เอาแต่พูดหรือคุยไม่มักจะไม่ค่อยทำอะไร
49	猫ばば (する) neko baba (suru)	คำแปล กลบขี้แมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ให้เปรียบกับการที่เก็บของที่ตกได้หรือรับฝากของไว้ และเขามาเป็นของตัวเองโดยไม่พูดถึงสิ่งนั้นอีก และทำไม่รู้ไม่ชี้ เหมือนเวลาที่แมวขี้เสร็จ แมวจะกลบขี้ของตัวเองด้วยทรายเพื่อปกปิดเอาไว้
50	猫舌 nekojita	คำแปล ลิ้นแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สืบเนื่องจากกาวที่แมวทานของร้อนไม่ได้ จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่ไม่สามารถทานของร้อนๆได้ ว่าเหมือนกับมีลิ้นแมว
51	猫かわいがりする neko kawaigari suru	คำแปล รักแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่เลี้ยงแมวมักจะเอ็นดูรักใคร่แมวมาก จึงนำมาเปรียบกับความรู้สึกที่ใครบางคนมีต่อบางคนอย่างมากจนเกินไป เช่นพ่อแม่ที่รักและโอรุ่มากเกินไป
52	猫っ毛 nekokke	คำแปล ขนแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมวญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะมีขนนิ่ม และนุ่มจึงนำมาใช้เปรียบกับผมที่นิ่มเหมือนขนแมว
53	猫またぎ nekomatagi	คำแปล แมวลังเล ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติแมวเป็นสัตว์ที่ชอบกินปลา ส่วนวันนี้จึงนำมาใช้เปรียบกับปลาที่ไม่อร่อย กินไม่ได้ แม้แต่แมวที่ชอบปลายังทำท่าลังเลไม่ยอมกิน
54	猫も杓子も neko mo shakushi mo	คำแปล ทั้งแมวและทัพพี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการพูดถึงสิ่งต่างๆอย่างรวมๆ ตั้งแต่สัตว์เลี้ยงเช่นแมว ไปจนถึงอุปกรณ์ในครัวที่ไม่มีชีวิตเช่นทัพพี โดยหมายความว่า ไม่ว่าจะแมวหรือทัพพีก็ทำอย่างเดียวกัน หรือมีบางสิ่งบางอย่างเหมือนกัน ความหมายโดยรวมคือ ทุกสิ่ง ทุกคน ทั้งหมด ไม่ว่าจะใครก็ตาม
55	猫撫で声 neko nade goe	คำแปล เสียงอ่อนของแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เวลาที่แมวทำเสียงออดอ้อนและมาเคล้าเคลีย เป็นอาการที่ทำให้คนเอ็นดูและรู้ว่าแมวกำลังอ้อนให้หุ้ม หรือขออะไรบางอย่าง จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่ทำเสียงอ่อนเสียงหวาน เพื่อออดอ้อนขอสิ่งที่ต้องการ
55	猫にかつおぶし neko ni katsuo bushi	คำแปล ปลาแห้งกับแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ธรรมชาติของแมว ชอบกินปลา การเอาปลาแห้งซึ่งเป็นของที่แมวชอบมากไปฝากไว้กับแมว แมวย่อมกินปลานั้นอย่างแน่นอน ส่วนวันนี้ใช้เพื่อเตือนไม่ให้ประมาท ไม่ควรทำอะไรประมาทเช่นนั้น
57	猫に小判 neko ni koban	คำแปล ให้เงินแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การให้ของที่มีคุณค่าหรือของราคาแพงมากกับคนที่ไร้คุณค่า ของสิ่งนั้นก็กลายเป็นของที่ไม่มีประโยชน์อะไร เปล่าประโยชน์
58	猫に木天蓼 neko ni matatabi	คำแปล ให้ผลมะตะตะบีแก่แมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมวชอบผลไม้ของต้นมะตะตะบีมาก ดังนั้นเมื่อต้องล่อลวงแมวให้มาหาหากใช้ผลไม้ชนิดนี้จะได้ผลเสมอ จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงการ

			กระทำที่ส่งผล ขจัด
59	猫の額 neko no hitai		คำแปล หน้าผากแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการอุปมาถึงบริเวณที่มีพื้นที่แคบมากๆ มีขนาดเท่าหน้าผากแมว
50	猫の子一匹いない neko no ko ippiki inai		คำแปล ลูกแมวสักตัวก็ไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สืบเกิดจากการที่แมวมักจะมีลูกมาก ดังนั้นถ้าสถานที่ใดเลี้ยงดูสัตว์ ไม่มีที่วางของสิ่งมีชีวิต จะพูดว่าลูกแมวสักตัวก็ไม่มี
61	猫の目のように変わる neko no me no you ni kawaru		คำแปล เปลี่ยนเหมือนตาแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้กับการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ ท่าที และความคิดของคนที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เหมือนกับตาของแมวที่จะเปลี่ยนไป เพียงแค่แสงเปลี่ยนไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น
62	猫の手も借りたい neko no te mo karitai		คำแปล มือแมวก็อยากยืม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติมือของแมวไม่น่าจะใช้ทำงานอะไรได้ นอกจากจะตะกุกข่างฝ่า จึงนำสำนวนนี้มาใช้กับกรณีที่ย่างมากต้องการคนที่จะให้ความช่วยเหลือจากใครก็ได้ แม้แต่มือแมวก็อยากยืม
63	猫をかぶる neko o kaburu		คำแปล สวม(หน้ากาก)แมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติแมวมักจะไม่ค่อยซุกซนคนส่วนใหญ่มักจะเห็นแมวนอนนิ่งๆอยู่ใกล้เจ้าของ สำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายความถึงคนที่ปิดบังนิสัยที่แท้จริงไว้แล้ว แสร้งทำเป็นเรียบร้อย
64	猫背 nekoze		คำแปล หลังแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ท่าของแมวเวลาโค้งตัวขึ้น หลังจะโค้งงอ จึงใช้เปรียบคนที่หลังงอว่าเหมือนกับหลังแมว
65	鼠を捕る猫は爪をかくす nezumi o toru neko wa tsume o kakusu		คำแปล แมวที่จับหนูซ่อนเล็บ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่มีความสามารถ มีสติปัญญาจะไม่โอ้อวดให้คนอื่นรู้ เหมือนซ่อนเล็บ
66	ろばの耳 roba no mimi		คำแปล หูลา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลาเป็นสัตว์ที่พบหาได้ยากในญี่ปุ่น แต่จากลักษณะที่โดดเด่นของหูลาทำให้มีการ นำมาใช้ในสำนวนนี้เพื่อหมายถึง ตั้งใจฟัง ตะแคงหูฟัง
67	犬猿の仲 ken en no naka		คำแปล ความสัมพันธ์ของสุนัขกับลิง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่แย่มาก เหมือนความสัมพันธ์ของกับสุนัขกับลิง หมายถึงความไม่ลงรอยกันหรือไม่ถูกกัน
68	見猿聞か猿言わ猿 mizaru kikazaru iwazaru		คำแปล ไม่ดู ไม่ฟัง ไม่พูด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในสำนวนนี้คำว่า ざる แปลว่าไม่ เป็นคำที่พ้องเสียงกับคำว่าลิง ที่ประเทศญี่ปุ่นเราจะเห็นงานแกะสลักที่มีรูปลิงสามตัว ตัวหนึ่งปิดตา ตัวหนึ่งปิดหู และอีกตัวปิดปาก เป็นแนวคิดที่มาจากศาสนาพุทธ เกี่ยวกับทางเข้าของกิเลสต่างๆ ถ้าคนเราปิดตา ปิดหู ปิดปาก ไม่ดู ไม่ฟัง ไม่พูดได้ ความทุกข์ในชีวิตจะลดลง
69	もちほ猿に焼かせる 魚は殿さまに焼かせる		คำแปล ขนมโมจิให้ลิงปิ้ง ปลาให้เจ้านายย่าง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การปิ้งขนมโมจิต้องกลับปิ้งกลับไปมาบ่อยๆทั้งเวลานจะ

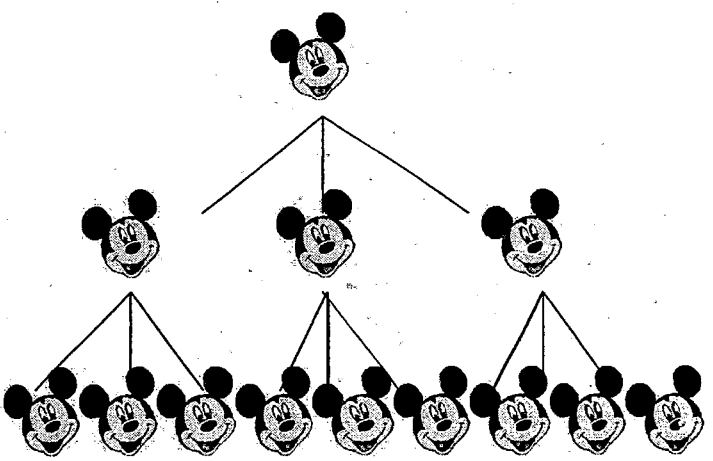
	mochi wa saru ni yakasero sakana wa tonosama ni yakasero	ไหม้ ดังนั้นการปิ้งขนมโมจิจึงเหมาะกับลิง เพราะลิงไม่ชอบอยู่นิ่งๆ ส่วนการย่างปลา ต้องการคนใจเย็นเพราะกว่าจะสุกถึงข้างในใช้เวลานาน คนที่สงบเยือกเย็นแบบ เจ้านายชั้นสูง จึงเป็นคนที่เหมาะสม จำนวนนี้จึงใช้ในความหมายว่าการเลือกคนให้เหมาะสมกับงานเป็นเรื่องสำคัญ
70	猿知恵 sarujie	คำแปล ปัญญาลิง ความหมายเชิงเปรียบ ลิงเป็นสัตว์ที่คนส่วนใหญ่มองว่าฉลาด แต่เมื่อเทียบกับคน ปัญญาของลิงย่อมมีน้อยกว่า จำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับการกระทำที่มีเล่ห์เหลี่ยมแบบตื้นๆที่คนบางคนนำมาใช้เพื่อให้มองดูว่าตัวเองฉลาด
	猿真似 saru mane	คำแปล ลิงเลียนแบบ ความหมายเชิงเปรียบ จากการทำลิงมีลักษณะคล้ายมนุษย์และสามารถทำเลียนแบบมนุษย์ได้หลายอย่าง จึงเกิดจำนวนนี้เพื่อใช้ในความหมายว่าลอกเลียนแบบ ของปลอม
72	猿も木から落ちる saru mo ki kara ochiru	คำแปล ลิงตกต้นไม้ ความหมายเชิงเปรียบ ลิงเป็นสัตว์ที่ปีนต้นไม้เก่งมากจำนวนนี้จึงใช้เพื่อเตือนว่าแม้จะเป็นคนที่เก่งขนาดไหนก็ตาม ก็อาจผิดพลาดได้
73	猿を尻笑い saru no shiri warai	คำแปล ลิงหัวเราะกันลิง ความหมายเชิงเปรียบ ลิงที่อาศัยอยู่รวมกันจะเป็นลิงพันธุ์เดียวกัน มีลักษณะเหมือนกัน เมื่อลิงเห็นกันของลิงตัวอื่นมีสีแดง ก็หัวเราะเยาะโดยลึ้ม หรือไม่รู้ว่าเป็นตัวเองก็แดงเหมือนกัน จำนวนนี้จึงใช้เพื่อเตือนว่าอย่ามองแต่จุดบกพร่องของคนอื่น โดยที่ไม่คิดถึงจุดบกพร่องของตัวเอง
74	猿芝居 saru shibai	คำแปล ละครลิง ความหมายเชิงเปรียบ มีความหมาย 2 อย่างคือ 1. ใช้กับการแสดงที่ไม่ได้เรื่อง ไม่มีคุณภาพเปรียบเหมือนละครลิง 2. ใช้กับพฤติกรรมที่น่าหัวเราะเยาะ หรือการตบตาหลอกลวงที่รับไม่ได้
75	山猿 yamazaru	คำแปล ลิงภูเขา ความหมายเชิงเปรียบ ลิงภูเขา มักจะพบได้ตามป่าบนเขา ดังนั้นคนสมัยก่อนจึงนำมาเปรียบกับคนที่มาจากบ้านนอก ไม่ได้เข้าโรงเรียน หรือไม่รู้เรื่องการใช้ชีวิตแบบคนเมือง
76	牛耳る gyuujiru	คำแปล จับหูวัว ความหมายเชิงเปรียบ จำนวนนี้มีที่มาจากในสมัยโบราณที่ประเทศจีน จะมีการตัดหูวัว และต้มเลือดเพื่อสาบานเป็นเพื่อน หรือพี่น้องกัน จำนวนนี้จึงหมายถึงการกุมอำนาจเบ็ดเสร็จ ความสามารถที่จะทำให้เพื่อนพ้องและหมู่คณะต้องทำตามความคิดของตนได้
74	食べすぐ寝ると牛になる tabe sugu neru to ushi ni naru	คำแปล กินแล้วนอนจะกลายเป็นวัว ความหมายเชิงเปรียบ ในการทานอาหารร่วมกัน เมื่อตัวเองกินเสร็จแล้วก็นอนทิ้งๆที่มีคนที่ยังกินไม่เสร็จ นับเป็นมารยาทที่แย่มาก จำนวนนี้จึงใช้เปรียบให้กลัวเพื่อไม่ให้ทำสิ่งที่เสียมารยาทต่อผู้อื่น
78	角をためて牛を殺す tsuno o tamete ushi o korosu	คำแปล ตัดเขาม้าวัว ความหมายเชิงเปรียบ ธรรมชาติของเขาม้าวัวมักจะโค้งงอเข้าหากัน คนที่ไม่ชอบเขาโค้งๆคิดจะตัดเขาม้าวัวให้ตรงโดยไม่คิดว่าจะทำให้เกิดอันตรายต่อวัว หรืออาจทำให้วัวตายได้ จำนวนนี้จึงใช้เพื่อเตือนคนที่กังวลหรือติดอยู่กับเรื่องเล็กน้อยว่าจะทำ

		ให้งานทั้งหมดเสียหายได้
79	象の牙を見て牛より大なるを知る sou no kiba o mite ushi yori dainaru o shiru	คำแปล ดูช้างรู้ว่าใหญ่กว่าวัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการเห็นงา(เขี้ยว)ช้างเพียงงาเดียวก็พอจะเข้าใจได้ว่าช้างจะมีขนาดใหญ่โตเพียงใด ส่วนวันนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายความว่า บางครั้งการดูเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะสามารถเข้าใจสภาพทั้งหมดได้
80	牛の歩み ushi no ayumi	คำแปล อย่างก้าวของวัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงแม้วัวจะเดินช้า แต่ก็สามารถเดินได้เป็นระยะทางไกลๆเช่นกัน ส่วนวันนี้จึงใช้เพื่อหมายถึง การก้าวไปข้างหน้าอย่างช้าๆ แต่อย่างไรก็ตามถ้าใช้ความพยายามต่อไปโดยไม่เกียจคร้าน ก็จะเกิดผลสำเร็จตามมาอย่างแน่นอน เช่นเดียวกับวัวที่สามารถเดินได้พันลี้เช่นกัน
81	牛の尻よりにとりの頭 ushi no shiri yori niwatori no atama	คำแปล เป็นหัวโตดีกว่าเป็นหาง(ตุ๋น)วัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงแม้จะเป็นที่ๆเล็กแต่มีตำแหน่งดี ดีกว่าไปทำงานในที่ใหญ่ๆแต่ตำแหน่งเล็กๆ
82	牛の小便 ushi no shouben	คำแปล ฉี่วัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สำหรับผู้ที่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับวัว อาจไม่เข้าใจลักษณะทางชีววิทยานี้ ฉี่ของวัวมักจะใช้เวลาและดูเหมือนจะไม่หยุดง่าย ๆ จึงนำมาใช้เปรียบกับการพูด การกล่าวสุนทรพจน์ ฯลฯ ที่ยืดเยื้อ เนิ่นนาน
82	牛のよだれ ushi no yodare	คำแปล น้ำลายวัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นลักษณะอีกอย่างหนึ่งของวัวที่จะมีน้ำลายไหลยืดเยื้อคอกอยู่แทบจะตลอดเวลาจึงนำมาใช้เปรียบกับกิจกรรมบางอย่างที่ไม่จบลงง่ายๆ ยืดเยื้อ และใช้เวลามาก
82	太り過ぎのライオンはいない futorisugi no raion wa inai	คำแปล สิงโตที่อ้วนเกินไปนั้นไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สิงโตจะไม่กินเนื้อเกินจำเป็น เพราะถ้ากินจนอ้วนเกินไปจะทำให้อ้วนไม่คล่องแคล่ว และไม่สะดวกต่อการล่าสัตว์ ส่วนวันนี้ใช้เตือนคนไม่ให้กินมากเพราะจะทำให้เจ็บป่วยง่าย ไม่เป็นผลดีต่อร่างกาย
85	獅子身中の虫 shishi shinchuu no mushi	คำแปล แมลงในตัวสิงโต ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติสิงโตเป็นสัตว์แข็งแรง ไม่มีสัตว์อื่นมาทำร้ายได้ง่ายๆ แต่หากสภาพภายในตัวสิงโตไม่ดีก็อาจทำให้สิงโตล้มลงได้ ส่วนวันนี้จึงใช้เปรียบกับคนที่นำความเสียหายมาสู่ฝ่ายตนเอง หรือคนภายในที่นำความหายนะมาสู่องค์กร
86	獅子奮迅 shishi funjin	คำแปล พละกำลังของสิงโต ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากสภาพของสิงโตตอนที่เห็นเหยื่อ สิงโตจะมีพละกำลังเรี่ยวแรงมาก ส่วนวันนี้จึงใช้เปรียบกับคนที่มีความเรี่ยวแรงกำลังมาก รวกับสิงโตที่เห็นเหยื่อ
87	後足で砂をかける atoashi de suna o kakeru	คำแปล สาดทรายด้วยขาหลัง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติสุนัข และม้ามักจะใช้ขาหลังช่วยทรายขึ้นมาให้กระเด็นโดนคนหรือสิ่งต่างๆ เป็นการกระทำที่ไม่ดี ใช้เปรียบกับคนที่ไม่รับผิดชอบต่อความดีของผู้อื่น แต่กลับทำให้เดือดร้อน
86	吠える犬はめったに噛みつかない hoeru inu wa mettani kamitsukanai	คำแปล สุนัขเห่าไม่กัด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการสังเกตจากธรรมชาติของสัตว์เช่นกันว่า สุนัขที่เห่ามักจะไม่มีกัด จึงเป็นสำนวนเพื่อหมายถึงคนที่ชอบแสดงท่าทางวางอำนาจ ซึ่งมักไม่มีความสามารถอะไร ไม่เก่งจริง

89	犬 inu	<u>คำแปล</u> สุนัข(ตัวใช้) <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ใช้เปรียบกับคนที่คอยตามกันผู้อื่นและกัมนำกันมาทำงานให้ราวกับสุนัขรับใช้
90	犬死に inuji ni	<u>คำแปล</u> สุนัขตาย <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ใช้เปรียบกับคนที่ตายไปอย่างเปล่าประโยชน์ ตายเหมือนสุนัขตัวหนึ่ง
91	犬が西向きや尾は東 inu ga nishi mukya o wa higashi	<u>คำแปล</u> ถ้าสุนัขหันหน้าไปทางทิศตะวันตก หางของมันก็ไปทางทิศตะวันออก <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ใช้เปรียบกับเรื่องที่อยู่กันอยู่แล้ว เห็นชัดๆโดยไม่ต้องคิดให้เสียเวลา
91	犬かき inukaki	<u>คำแปล</u> สุนัขตะกาย <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ใช้เปรียบทำวายน้ำของคนเหมือนกับสุนัขเอาขาพุน้ำหรือทำท่าตะกายตะกาย
93	犬も歩けば棒にあたる inu mo arukeba bou ni ataru	<u>คำแปล</u> สุนัขเดินก็อาจโดนไม้ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> 1. ใช้กับคนที่โชคไม่ดี ถึงคราวเคราะห์ เหมือนสุนัขเดินเฉยๆก็โดนตีได้ 2. ปัจจุบันใช้ในความหมายของคนที่โชคดีโดยบังเอิญ ปลอดภัย
91	犬も食わない inu mo kuwanai	<u>คำแปล</u> สุนัขก็ไม่กิน <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> มักใช้เพื่อสื่อความหมายว่าไม่มีใครสนใจ หรืออยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการทะเลาะเบาะแว้งของคนในครอบครัว โดยเฉพาะสามีภรรยา
95	犬に成るなら大所の犬に成れ inu ni naru nara oodokoro no inu ni nare	<u>คำแปล</u> ถ้าเป็นสุนัขก็จงเป็นสุนัขในบ้านใหญ่ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ในการรับใช้ใครสักคนต้องเลือกคน ให้นั้นใจว่าเขาจะให้ความสุขและความสำเร็จแก่เราได้
91	犬は三日飼えば三年恩を忘れぬ inu wa mikka kaeba sannen on o wasurenu	<u>คำแปล</u> สุนัขเลี้ยง3วัน 3ปีไม่ลืมพระคุณ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ความกตัญญูของสุนัขเป็นที่ระหนักกันดีในหมู่คน จึงมีการนำสำนวนนี้มาเปรียบให้คนรู้สึกและเข้าใจถึงคำว่ากตัญญูของคุณ
97	飼い犬に手をかまれる kaiinu ni te o kamareru	<u>คำแปล</u> ถูกสุนัขที่เลี้ยงกัดมือ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> สุนัขที่มีคนเลี้ยงดูย่อมได้รับความรักและความเอ็นดูจากเจ้าของ การที่สุนัขกัดมือผู้ที่เลี้ยงดู ใช้เปรียบถึงคนที่เนรคุณ คนที่นำภัยอันตรายมาให้ผู้มีพระคุณ หรือการได้รับความเสียหายจากคนที่เรารักและเอ็นดู หรือคนที่เราปรณนิบัติดูแล
98	犬猿の仲 ken en no naka	<u>คำแปล</u> ความสัมพันธ์ของสุนัขกับลิง <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> เปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่แย่มาก ราวกับสุนัขกับลิง ความไม่ลงรอยกันหรือไม่ถูกกัน
99	負け犬 make inu	<u>คำแปล</u> สุนัขที่แพ้ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> จากลักษณะของสุนัขที่กลัวไม่กล้าสู้ มักจะหางตกไปอยู่ระหว่างขา จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่ทำท่าคอดกไม่สู้ และมักจะแพ้อยู่เสมอในการแข่งขันต่างๆ
100	負け犬の遠吠え make inu no toomoe	<u>คำแปล</u> สุนัขที่แพ้เห่าไกลๆ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ใช้เปรียบกับคนที่ถึงจะแพ้แล้ว ก็ยังไม่ยอมแพ้ ยังพยายามอวดเก่ง เหมือนสุนัขที่รู้ว่าถ้าสู้ก็แพ้ ก็ยังไปเห่าอยู่ไกลๆ อยากรแสดงว่าตัวเองก็ยังแน่น

101	富む家にやせ犬無し tomu ie ni yase inu nashi	คำแปล ไม่มีสุนัขผอมในบ้านคนรวย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่ชัดเจนว่าบ้านคนรวยย่อมกินดีอยู่ดี แม้แต่สุนัขก็ยังอ้วนท้วนสมบูรณ์
102	羊頭狗肉 youtou kuniku	คำแปล หัวแกะ เนื้อสุนัข ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ร้านที่ขายเนื้อสัตว์เอาหัวแกะมาแขวนให้ลูกค้าเห็นและคิดว่าขายเนื้อแกะ แต่ความจริงขายเนื้อสุนัข ใช้เพื่อสื่อความไม่พอใจ เมื่อพบว่าการโฆษณาเป็นอย่างหนึ่งแต่ความจริงเป็นอีกอย่างหนึ่ง
103	一狐 きゅう 三十年 Ikko kyuu sanjuu nen	คำแปล หนึ่งสุนัขจึงจอกหนึ่งตัวอยู่ได้ 30 ปี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หนึ่งของสุนัขจึงจอกมีความคงทนอยู่ได้ถึง 30 ปี ใช้เปรียบกับการทำประโยชน์ของคน หรือสิ่งของที่ควรจะใช้ได้ยาวนาน
104	狐につままれる kitsune ni tsumamareru	คำแปล ถูกสุนัขจึงจอกสะกด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากนิทานพื้นบ้านและความเชื่อเก่าแก่ที่ว่าสุนัขจึงจอกจะสามารถแปลงร่าง และสะกดทำให้คนงงวยได้ จึงใช้เปรียบกับเรื่องที่เหลือเชื่อ งงวย สับสน จนสงสัยว่าเหมือนถูกสุนัขจึงจอกสะกด
103	狐の嫁入り kitsune no yomeiri	คำแปล สุนัขจึงจอกเป็นเจ้าสาว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีการใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับฝนที่ตกตอนแดดออกซึ่งเป็นปรากฏการณ์พิเศษ
106	狐と狸の化かし合い kitsune to tanuki no bakashiai	คำแปล สุนัขจึงจอกและตะヌกิใช้มนต์สะกดกัน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในความเชื่อเก่าแก่ของญี่ปุ่น ทั้งสุนัขจึงจอกและตะヌกิต่างก็สามารถใช้มนต์สะกดผู้คนและแปลงร่างได้ เมื่อทั้งสุนัขจึงจอกและตะヌกิต่างใช้มนต์สะกดกัน จึงเป็นการเปรียบเทียบถึงการแข่งขันที่คู่ต่อสู้มีฝีมือสู้กัน มีการขบเคี้ยวกันอย่างมากว่าใครจะเก่งกว่าใคร ใครจะเหนือกว่าใคร
103	狐目 kitsuneme	คำแปล ตาสุนัขจึงจอก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบลักษณะของตาคนกับตาของสุนัขจึงจอก ใช้เรียกตาของคนที่ยาวเล็กแบบสุนัขจึงจอก
106	とらの威を借るきつね tora no i o karu kitsune	คำแปล สุนัขจึงจอกยืมอำนาจเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบเสือนับสุนัขจึงจอกจะเห็นว่าสุนัขจึงจอกเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กกว่าเสือและไม่มีอำนาจเท่าเสือ สำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงคนที่ไม่เก่งจริงหรือไม่ยิ่งใหญ่จริง แต่ทำงานให้กับคนที่มีอำนาจมากกว่า จึงแสดงอำนาจหรือทำท่าอวดเบ่งโดยอาศัยพลังอำนาจของคนอื่น
103	一匹狼 ippiki ookami	คำแปล สุนัขป่าหนึ่งตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนที่ไม่มีหลักแหล่งที่ชัดเจนแน่นอน และอยู่โดดเดี่ยวไม่ไปมาหาสู่ใครๆ เหมือนลักษณะของสุนัขป่าที่เร่ร่อนไปเรื่อยๆ
110	狼少年 ookami shounen	คำแปล เด็กสุนัขป่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เด็กที่ร้องว่า "สุนัขป่ามาแล้ว" ในนิทานอีสป ใช้เปรียบกับคนที่ชอบพูดโกหกบ่อยๆจนไม่มีใครเชื่อ เหมือนเด็กเลี้ยงแกะในสำนวนไทย
111	送り狼 okuri ookami	คำแปล สุนัขป่าตามมาส่ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สมัยก่อนคนญี่ปุ่นเชื่อว่าสุนัขป่าจะติดตามนักเดินทางที่เดินทางไปค้าพิง อาจจะเพื่อดูแล หรือเพื่อล่าเหยื่อ จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับผู้ชายที่ตามมาส่งหญิงสาวที่บ้านตามแบบสุภาพบุรุษ แต่หวังล่าเหยื่อเช่นกัน
112	張り子のとら kari no tora	คำแปล ตุ๊กตาเสือ (เสือกกระดาษ)

	hariko no tora	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เสือ(ของเล่น)ที่ทำจากกระดาษไม่ใช่เสือจริงจึงไม่น่ากลัว แม้แต่น้อย เปรียบเหมือนกับคนที่มองภายนอกแล้วดูน่ากลัว แต่ความจริงเป็นคนอ่อนแอ 張り子 เป็นของเล่นที่ทำจากการนำกระดาษมาติดทับซ้อนกันจนแข็งเป็น รูปร่างสัตว์ต่างๆ
113	虎穴にいらずんば虎児を得ず koketsu ni irazunba koji o ezu	คำแปล ไม่เข้าถ้ำเสือก็ไม่ได้ลูกเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อต้องการได้ลูกเสือซึ่งเป็นสัตว์ที่ดุและหายาก ย่อมต้องเสี่ยงอันตรายเข้าไปในถ้ำเสือเช่นเดียวกับคน บางครั้งถ้าไม่เผชิญกับอันตราย ก็จะไม่ได้รับสิ่งที่คาดหวังไว้ ต้องลองเสี่ยงดู
114	虎視眈々 koshi tantan	คำแปล การจ้องมองของเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะการจ้องมองเหยื่อของเสือ คือการจ้องนิ่งด้วยสายตาที่แหลมคม ใช้เปรียบกับลักษณะอาการของคนที่มีมาร หรือเล็งหาโอกาสด้วยสายตาที่จับจ้อง เฉียบคม
115	虎になる tora ni naru	คำแปล กลายเป็นเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จำนวนนี้ใช้ในความหมายว่า นามมาก ขาดสติ ที่มาของจำนวนนี้มีการเชื่อมโยงค่อนข้างซับซ้อน ระหว่างเหล่ากับเสือ คำว่าเหล่าหรือจอกเหล่าที่ทำด้วยลำไม้ไผ่ในภาษาญี่ปุ่นอาจจะเรียกว่า 竹葉 chikuyou ตัวอักษร竹 ในคำว่า chikuyou หมายถึงต้นไผ่ คนที่ดื่มเหล้ามากจนเมาหมกหมอบอยู่หลังจอกเหล่าเหมือนกับเสือที่มักจะแอบซุ่มซ่อนอยู่หลังกอไม้เพื่อพรางตาคน
116	虎の威を借る狐 tora no i o karu kitsune	คำแปล สุนัขจิ้งจอกยืมอำนาจเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อเปรียบเทียบเสือกับสุนัขจิ้งจอกจะเห็นว่าสุนัขจิ้งจอกเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็กกว่าเสือ และไม่มีอำนาจเท่าเสือ จำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงคนที่ไม่เก่งจริงหรือไม่ยิ่งใหญ่จริง แต่ทำงานให้กับคนที่มีอำนาจมากกว่า จึงแสดงอำนาจหรือทำท่าอวดบ่งโดยอาศัยพลังอำนาจของคนอื่น
117	虎の子 tora no ko	คำแปล ลูกเสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เชื่อกันว่าเสือเป็นสัตว์ที่รักและหวงแหนลูกมาก ดังนั้นจำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงสิ่งของหรือสมบัติที่เจ้าของหวงแหนอย่างมาก
118	虎の巻 tora no maki	คำแปล ม้วน(หนังสือ)เสือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นไปได้ว่าในสมัยก่อนการจดบันทึกเคล็ดลับตำรับตำราต่างๆโดยเฉพาะกลยุทธ์ทางการศึกสงครามจะเขียนลงบนหนังสือ จำนวนนี้จึงนำมาใช้ในความหมายว่า หนังสือเคล็ดลับวิชา คู่มือการศึกษา และการจดบันทึกเนื้อหาวิชาที่จะสอบลงกระดาษขนาดเล็กเพื่อลักลอบเข้าห้องสอบ
119	前門のトラ校門の狼 zenmon no tora koumon no ookami	คำแปล เสือที่ประตูหน้า สุนัขจิ้งจอกที่ประตูหลัง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้กับเวลาที่ประสพเหตุการณ์ที่ไม่ดี พร้อมกับหลายอย่างอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เหมือนหนีเสือปะจระเข้
120	ひょうは死んで皮を残す hyou wa shinde kawa o nokosu	คำแปล เสือตายตายแล้ว หนังยังอยู่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนหลังจากที่ตายแล้ว ก็จะเหลือแต่ความดีความชั่ว ในขณะที่มีชีวิตอยู่จึงต้องทำหน้าที่การทำงานให้ดีเพื่อเป็นเกียรติยศชื่อเสียงหลังจากที่ตายแล้ว เช่นเดียวกับเสือตาย เมื่อตายแล้วก็ยังเหลือหนังที่มีขนสวยงาม ไว้ให้คนดูแลเอาใจใส่อย่างดี

121	頭の黒いねずみ atama no kuroi nezumi	คำแปล หนูหัวดำ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่ขโมยของในบ้านเป็นคนหัวดำๆนี่เอง แต่เมื่อของหายและไม่รู้ว่าใครเอาไป จะพูดเปรียบขโมยว่าเป็นหนูหัวดำ
122	どぶねずみ dobu nezumi	คำแปล หนูในท่อระบายน้ำ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงลูกจ้างที่ไม่ซื่อสัตย์เปรียบเหมือนกับหนูโสโครกที่อยู่ในท่อระบายน้ำ
123	袋のねずみ fukuro no nezumi	คำแปล หนูในถุง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สภาพของหนูในถุงย่อมไม่มีทางเล็ดลอดไปได้ จึงนำมาเปรียบกับใจ ผู้ร้ายที่ถูกล้อมไว้ไว้ทางหนีโดยสิ้นเชิง
123	こまねずみ komanezumi	คำแปล หนูลูกช่าง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่ทำงานหนักอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย คนที่ขยันอยู่ตลอดเวลาเหมือนหนูกับจักร
125	窮鼠猫をかむ kyuuso neko o kamu	คำแปล หนูจนตรอกกัดแมว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงหนูจะตัวเล็ก และมักจะตกเป็นเหยื่อของแมว แต่หากถูกไล่ให้จนมุม ก็ต้องต่อสู้เพื่อเอาตัวรอด ดังนั้นสำนวนนี้จึงสอนให้รู้ว่าถึงแม้จะเล็กหรืออ่อนแอกว่า ก็อาจชนะได้ถ้าหากถูกต้อนจนมุม
126	ねずみがいると家は栄える nezumi ga iru to ie wa sakaeru	คำแปล พอมีหนูอยู่ บ้านจะรุ่งเรือง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากหนูเป็นสัตว์ของเทพเจ้าแห่งโชคลาภและความสุขถูกใช้ให้ช่วยแบกความโชคดี เมื่อมีหนูอยู่ในบ้านๆนั้นก็ค้าขายรุ่งเรือง
127	ねずみ講 nezumikou	คำแปล ชุมหมูหนู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เฉพาะกับวิธีการทางธุรกิจการค้า มีที่มาจากการใช้หนูในการอธิบายคณิตศาสตร์ถึงการแตกหน่อ ที่เริ่มจากหนูหนึ่งตัวมีลูกและลูกหนูแต่ละตัวก็มีลูกออกมาเรื่อยๆ เป็นลักษณะปิรามิด ดังนั้นความหมายของชุมหมูหนูจึงหมายถึงลักษณะโครงสร้างปิรามิด หรือการแตกหน่อนั่นเอง
128	ねずみに引かれそう nezumi ni hikaresou	คำแปล ให้หนูลากไป ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อสื่อความหมายว่าเหนงามาก คนที่เหนงามากจนแม้แต่หนูมาลากไปก็ยินดี
129	ねずみ捕り nezumitori	คำแปล กับดักหนู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มักจะใช้กับการดักจับของตำรวจ แสดงให้เห็นความรู้สึกไม่พอใจตำรวจและการกระทำเช่นนี้ จึงเรียกการทุ่ม หรือดักจับความเร็วของ

		ตำรวจว่า กับดักหนู
130	ねずみ算 nezumizan	คำแปล คำนวณหนู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีที่มาจากการใช้หนูในการอธิบายเลขยกกำลังซึ่งทำให้เกิดจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก เริ่มจากในเดือนมกราคมหนูหนึ่งคู่มีลูก 12 ตัว และหนึ่งเดือนถัดมา หนูรุ่นลูกจับคู่กันและมีลูกอีก 12 ตัวเช่นเดียวกับหนูคู่แรก และหนูรุ่นต่อๆมาก็ทำเช่นเดียวกันเป็นวงจรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนเมื่อถึงเดือนธันวาคมจะมีหนูกี่ตัว จะพบว่าผลลัพธ์ของการคำนวณหนูนี้คือ $2 \times 7^{12} = 27,600,000,000$ จำนวนนี้จึงหมายถึงจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหลายเท่าตัว
131	ぬれねずみ nure nezumi	คำแปล หนูเปียกน้ำ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สภาพที่ใส่เสื้อผ้าอยู่แต่เปียกปอนทั้งตัว ตัวเปียกโชกทั้งๆที่ใส่เสื้อผ้าทำให้ดูเหมือนหนูที่เปียกโชกด้วยน้ำ
132	鷺の巣をねずみがねらう washi no su o nezumi ga nerau	คำแปล หนูลี้ภัยของเหยี่ยว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่สิ่งทีอ่อนแอเผชิญหน้ากับสิ่งที่แข็งแรงโดยไม่ยอมมองกำลังของตนเอง เปรียบเหมือนกับคนที่ไม่มีวิจารถนญาณ ไม่ประมาณกำลังตัวเอง
133	豚に真珠 buta ni shinju	คำแปล ให้ไข่มุกแก่หมู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การให้ของที่มีคุณค่าหรือของราคาแพงมากกับคนที่ไม่มีคุณค่า ของสิ่งนั้นก็กลายเป็นของที่ไม่มีประโยชน์อะไร เปล่าประโยชน์
133	豚箱 butabako	คำแปล เล้าหมู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในที่นี้ใช้เพื่อหมายถึงคุกซึ่งเป็นสถานที่แออัด และสกปรกเหมือนคอกหมู
135	豚小屋 butagoya	คำแปล คอกหมู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในที่นี้ใช้เพื่อหมายถึงห้องหรือที่พักอาศัยขนาดเล็ก คับแคบ สกปรก ซึ่งในภาษาไทยมักจะนิยมเปรียบกับหมูมีชื่อควรสังเกตในเรื่องความแตกต่างของสำนวนนี้กับสำนวนที่อยู่ก่อนหน้าเล็กน้อย นั่นคือสำนวนก่อนหน้าที่มีความหมายว่าคุกนั้น คำในภาษาญี่ปุ่นใช้ว่า 豚箱 butabako ซึ่ง bako มีความหมายว่า กล่อง ในขณะที่สำนวนนี้ใช้คำว่า 豚小屋 butagoya ซึ่ง goya แปลว่า กระถอม จะเห็นว่าสำนวนทั้งสองนี้มีความหมายแตกต่างกันเนื่องจากขนาดของกล่องและกระถอมแตกต่างกัน อีกทั้งคำว่ากระถอมยังให้ความหมายของที่อยู่อาศัยมากกว่ากล่อง
136	猪突猛进 chototsu moushin	คำแปล หมูป่าบุกทะลวง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในที่นี้ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ตั้งต้นโง่งมงายอย่างรุนแรง ทำอะไรโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะตามมา
133	いたちごっこ itachi gokko	คำแปล เล่นอึเห็น ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการละเล่นอย่างหนึ่ง ใช้ในความหมายเปรียบเหมือนการเล่นโปลิศจับขโมย แมวไล่จับหนู จับไม่ได้ไล่ไม่ทัน
138	いたちの最後っぺ Itachi no saigoppe	คำแปล ตดครั้งสุดท้ายของอึเห็น ความหมายเชิงเปรียบเทียบ กล่าวกันว่าสัตว์ประเภทนี้สามารถส่งกลิ่นเหม็นออกมาได้ เมื่ออยู่ในภาวะอันตราย เมื่อไม่มีวิธีการเอาตัวรอดอย่างอื่นแล้ว ใช้เปรียบกับความพยายามครั้งสุดท้ายของคนที่ไม่มีความหวัง

2. สัตว์ปีก

139	風見鶏 kazamidori	คำแปล ไก่บอกทิศทางลม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนที่ไม่มีหลักการของตัวเอง เหมือนไก่บอกทิศทางลม ที่หันไปหันมาตามทิศทางของกระแสลม อีกความหมายหนึ่งจะหมายถึงคนที่คอยจ้องโอกาส
140	牛の尻よりにわたりの頭 ushi no shiri yori ni watori no atama	คำแปล เป็นหัวไก่ดีกว่าเป็นหางวัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงแม้จะเป็นที่ๆเล็กแต่มีตำแหน่งดี ดีกว่าทำงานในที่ใหญ่ๆแต่ตำแหน่งเล็ก
141	きじも鳴かずば打たれまい kiji mo nakazuba utaremai	คำแปล ถ้าไก่ฟ้าไม่ร้องก็ไม่ถูกยิง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่ไก่ฟ้าส่งเสียงร้อง หรือกระพือปีกเสียงดัง จะทำให้คนรู้ว่าไก่ฟ้าซ่อนตัวอยู่ที่ไหน และโดนยิงได้ง่าย จึงนำมาเปรียบกับการพูดในสิ่งที่เกินควร เป็นการสร้างเคราะห์ภัยให้แก่ตัวเอง
142	鳥なき里のこうもり torinaki sato no koumori	คำแปล ค้างคาวของหมู่บ้านที่ไม่มีนก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ค้างคาวเป็นสัตว์ปีกที่บินได้เหมือนนกแต่ไม่สวยงามเท่านก ส่วนวันนี้นำมาใช้เปรียบกับสถานที่ที่ไม่มีสิ่งที่ดีหรือสวยงาม จึงต้องเอาสิ่งที่ไม่ดีคุณค่าเท่าเทียมมาอุดอู้อ้างแทน
143	青い鳥 aoi tori	คำแปล นกสีฟ้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ส่วนวันนี้มาจากเรื่องเล่าเก่าแก่ที่มีคนพยายามตามหานกสีฟ้าทั้งๆที่อยู่ในกรงที่บ้านนั่นเอง ใช้เปรียบกับความสุขที่มีอยู่ใกล้ตัวแต่ไม่ได้รับรู้
144	足下から鳥が立つ ashimoto kara tori ga tatsu	คำแปล นกออกมาจากเท้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีการใช้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบ 2 ความหมายคือ 1. เกิดเรื่องไม่คาดฝันอย่างกะทันหันขึ้นใกล้ตัว 2. สภาพที่เริ่มทำอะไรบางอย่างที่คิดอยากทำขึ้นมาโดยฉับพลัน
144	一石二鳥 isseki nichou	คำแปล หิน 1 ก้อน นก 2 ตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติการใช้หินหนึ่งก้อนยิงหรือปาดนก ย่อมได้นกเพียงหนึ่งตัว แต่หิน 1 ก้อนได้นกถึงสองตัวจึงใช้ในการเปรียบกับการออกแรง หรือลงทุนทำอะไรเพียงหนึ่งอย่างแต่ได้ผลตอบแทนที่ดีถึงสองอย่าง ยิ่งปืนนัดเดียวได้นก 2 ตัว
146	立つ鳥跡を濁さず tatsutori ato o nigosazu	คำแปล นกที่บินขึ้นไม่ทำสกปรก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มาจากการที่นกประเภท 水鳥 mizutori ซึ่งเป็นนกที่อาศัยหากินอยู่ตามชายน้ำ โดยมากเท้าจะมีพังผืดเหมือนเบ็ด เวลาที่นกเหล่านี้บินขึ้นไปไม่ได้สะบัดโคลนเลอะเทอะ และไม่เอาโคลนเปื้อนเท้าไปทำให้รังสกปรกด้วย จึงนำมาใช้สอนให้ทำที่อยู่อาศัยให้สะอาดเรียบร้อย เมื่อมีใครมาเห็นก็จะไม่ขายหน้า
147	飛ぶ鳥の献立 tobu tori no kondate	คำแปล คัดรายการอาหารนกที่บินอยู่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการคาดเดาเขาส่งหน้า วางแผนกับสิ่งที่ยังไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไร โดยเปรียบกับการเขานกที่ยังบินอยู่ ยังไม่ได้จับ มาคิดทำเป็นอาหารในรายการเสียแล้ว
148	飛ぶ鳥は落ちず tobu tori wa ochizu	คำแปล นกที่บินจะไม่ตก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตราบที่นกยังกระพือปีกบินอยู่ นกย่อมไม่ตกลงมา เช่นเดียวกับคนที่ขยันขันแข็งย่อมไม่ล้มจน

149	飛ぶ鳥を落とす勢い tobutori o otosu ikioi	คำแปล พลังที่ทำให้นกที่บินอยู่ตก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อหมายถึงการมีพลังมากและเป็นพลังที่ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างเต็มที่ แม้แต่นกที่บินอยู่ยังตกลงมา
150	鳥肌が立つ torihada ga tatsu	คำแปล ผิวขนตั้ง(ขึ้น) ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ชัดบนหนังไก่ที่ถอนขนแล้ว จะมีตุ่มรูมขนให้เห็นได้ชัดเจน เหมือนเวลาที่เรารู้สึกหนาว หวาดกลัว ตื่นเต้นจนขนลุก ก็ จะเห็นตุ่มของรูมขนได้เช่นเดียวกัน
151	鳥目 torime	คำแปล ตานก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกส่วนใหญ่มองเห็นไม่ชัดในเวลากลางวัน จึงนำมาเปรียบเปรยกับคนที่มองเห็นไม่ชัดในเวลากลางวัน ส่วนวันนี้ไม่ใช่ศัพท์ทางการแพทย์ สำหรับผู้ป่วยประเภทนี้
152	鳥も通わぬ tori mo kayowanu	คำแปล นกก็ไม่ไปมาหาสู่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการสังเกตว่านกสามารถจะบินไปไหนมาไหนได้สะดวกทุกที่ และดูเหมือนว่าจะมีนกอยู่ทั่วทุกแห่ง จึงนำมาเปรียบกับสถานที่ที่ไม่มีนก แม้แต่นกก็ไม่บินไป ย่อมเป็นสถานที่โดดเดี่ยวห่างไกลผู้คน
153	鳥の將に死なんとするその鳴くや哀し tori no masa ni shinanto suru sono naku ya kanashi	คำแปล นกเมื่อตายแล้วนึกถึงเสียงร้อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เปรียบเหมือนกับคนที่ตายแล้วคำพูดก็ยังคงอยู่
154	鳥の鳴く音はいずくも同じ tori no nakune wa izuku mo onaji	คำแปล เสียงนกร้องเหมือนกันทุกแห่ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกที่มีเสียงไพเราะหรือไม่เพราะไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็มีเสียงเช่นเดิม ความสามารถของคนก็เช่นกันไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็เก่งหรือไม่เก่งได้เช่นเดิม
155	愛屋上のカラスに及ぶ ai okujou no karasu ni oyobu	คำแปล ไปถึงอีกาบนหลังคาบ้านที่รัก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่มีความรักจะรักไปถึงสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ตนรักอยู่ด้วย แม้แต่อีกาบนหลังคาบ้านอันเป็นที่รักก็ได้รับความรักไปด้วย
154	誰かからすの雌雄を知らん dare ka karasu no shiyuu o shiran	คำแปล ไม่มีใครรู้ว่าเป็นกาตัวผู้หรือตัวเมีย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มาจากสำนวนจีนแต่เดิมที่ใช้เมื่อต้องการอุปมาว่าไม่สามารถบอกได้ว่าในระหว่างคนสองคน คนไหนชั่วร้ายกว่ากัน
155	からす金 karasu gane	คำแปล เงินอีกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเรียกเงินกู้ชนิดดอกเบี้ยสูงและเรียกเก็บในเช้าตรู่วันรุ่งขึ้น ตอนที่อีการ้อง
158	からすの足跡 karasu no ashiato	คำแปล รอยตีนกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ รอยเหยี่ยวที่ปลายหางตา มักจะเป็นริ้วเป็นเส้นเหมือนรอยตีนของกา จึงเรียกว่ารอยตีนกาเช่นเดียวกับภาษาไทย
159	からすの行水 karasu no gyouzui	คำแปล การชำระร่างกายของนกกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การอาบน้ำของอีกา ใช้เวลาประมาณ 1 - 2 นาทีก็เสร็จ จึงนำมาเปรียบกับการอาบน้ำที่เสร็จภายในชั่วพริบตา พอล้างอ่างอาบน้ำยังไม่ทันที่ร่างกายจะค่อย ๆ อุ่นขึ้น ก็ออกมาโดยเร็วโดยที่ยังไม่ได้ชำระร่างกายให้สะอาด
160	からすの雲だめ karasu no kumo dame	คำแปล เมฆของกาใช้ไม่ได้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่เกิดมาจากเรื่องเล่าเก่าแก่ที่ว่า กาดั้งใจว่าจะฝังลูกเกาสัดเอาไว้ในดินเพื่อที่จะได้เอามากินในวันหน้า กลัวว่าจะจำไม่ได้ว่าฝังไว้ที่

		โหน ชาวนาจึงบอกว่า ให้เอาเมฆก้อนที่อยู่บนท้องฟ้านั้นเป็นที่สังเกต และฝั่งลูกเกลาดให้ตรงกับก้อนเมฆจะดีกว่า กาก็เลยซ่อนลูกเกลาดไว้ในดินตรงกับเมฆก้อนนั้น แต่พอวันต่อมา กาก็หาลูกเกลาดไม่เจอเพราะบนท้องฟ้ามีเมฆมากมาย จำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึง สิ่งที่ยังหวั้งไม่ได้
161	三羽がらす sanba garasu	คำแปล กา 3 ตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงคนที่มีความสามารถ 3 คน คนที่มีอำนาจ 3 คน
162	烏鳥の私情 uchou no shijou	คำแปล ความรู้สึกของอีกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อีกาขังนึกถึงบุญคุณของพ่อแม่ ความรู้สึกนึกถึงบุญคุณบิดามารดาของนกกา เพื่อเตือนให้คนดูแลบิดามารดา
163	烏合の衆 ugou no shuu	คำแปล การรวมตัวกันของนกกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เวลาที่กามารวมกลุ่มกันจะส่งเสียงดังนำรำคาญและไม่เป็นระเบียบ ใช้เปรียบกับการที่คนจำนวนมากมารวมตัวกัน แต่หาความสามัคคีไม่ได้ ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หนังสือเก่าของจีนบอกไว้ว่า กาเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่รู้จักเพื่อนพ้อง
164	鶺鴒の交わり ushuu no majiwari	คำแปล การพบปะกันของเหล่าฝูงนกกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับการพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน โดยไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องของความสัมพันธ์ และจิตใจ
165	鶺鴒の真似をするからす u no mane o suru karasu	คำแปล อีกาที่เลียนแบบนกกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อีกาที่อยู่บนบกเห็นนกกาว่ายน้ำจับปลา ก็อยากจะทำเช่นนั้นบ้าง ทั้งๆที่ความสามารถในการมุดลงไปใต้น้ำก็ไม่มี ความสามารถในการว่ายน้ำก็ไม่มี การที่จะจับปลาที่อยู่น้ำจึงเป็นไปไม่ได้ อาจจะต้องจมน้ำตายโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เปรียบเหมือนความล้มเหลวที่เกิดขึ้น เพราะเลียนแบบคนที่มีความสามารถ ทั้งๆที่ตนไม่มีความสามารถนั้น
163	鶺鴒の目鷹の目 u no me taka no me	คำแปล ตาของนกกา น้ำตาของเหยี่ยว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกกาและเหยี่ยวต่างก็เป็นสัตว์ที่มีความสามารถในการล่าเหยื่อ ทำทางของสัตว์ทั้งสองเวลาองหาเหยื่อ ประกอบกับนัยน์ตาที่แหลมคมของนกทั้งสอง ทำให้นำมาใช้เปรียบกับคนที่สอดสายตามองหาสิ่งของที่ต้องการอย่างมุ่งมั่น
167	鶺鴒のみ (にする) unomi (ni suru)	คำแปล การกลืนของนกกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการทำนกกาน้ำกลืนปลาเข้าไปได้ทั้งตัวโดยไม่ต้องเคี้ยว ทำให้เกิดสำนวนเปรียบเทียบถึงการรับสิ่งที่คนอื่นพูดเข้าไปในความคิดโดยไม่กลั่นกรอง หรือทั้งๆที่ยังไม่เข้าใจดี รวกับการกลืนปลาทั้งตัวของนกกาน้ำ
168	あの声でトカゲ食らうかホトトギス ano koe de tokage kurau ka hototogisu	คำแปล นกกาเหว่าที่ส่งเสียงเพราะขุ่นนินจึงเหลนหรือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เบื้องหลังของสิ่งที่ไพเราะสวยงาม อาจจะมีอะไรที่น่ารังเกียจ หรือไม่สวยงาม
169	閑古鳥が鳴く kankodori ga naku	คำแปล นกกาเหว่าร้อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่นกกาเหว่ามักจะร้อง อยู่บนที่ราบสูงหรือในภูเขาที่ไม่มีคน จำนวนนี้จึงเป็นคำพูดที่แสดงถึงสถานที่ที่เงียบเหงา ให้เปรียบกับสภาพธุรกิจที่ซบเซา ไม่มีลูกค้าเลยแม้แต่หน่วยเดียว กิจการค้าขายไม่รุ่งเรือง
170	かっこうが鳴いたら大豆をまけ kakkou ga naitara daizu o make	คำแปล ถ้านกกาเหว่าร้อง จงโปรยถั่วเหลือง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนโบราณคิดว่า ธรรมชาติมีระบบกฎเกณฑ์อยู่ในตัวมัน

		นกก็เป็นส่วนหนึ่งของกฎเกณฑ์ตามธรรมชาติ เมื่อนกดูเหว่อาจพวยพามาจากประเทศทางใต้ และเริ่มส่งเสียงร้อง เหมือนเป็นสัญญาณนำทางว่าไม่ต้องเกรงกลัวน้ำค้างแข็งแล้ว อากาศจะแจ่มใส ให้เริ่มปลูกถั่วได้
171	雀百まで踊り忘れず suzume hyaku made odori wasurezu	คำแปล นกกระจอกถึงร้อยปีก็ไม่ลืมการกระโดด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกกระจอกเป็นสัตว์ที่มักจะกระโดดโลดเต้นอยู่ตลอดเวลาไม่เคยเปลี่ยนแปลงจนถึงวันตาย ลำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึงนิสัยที่ไม่พึงประสงค์บางอย่างที่บางคนติดและเลิกไม่ได้ คล้ายๆกับติดเป็นนิสัยเสียแล้ว แก้ไขไม่ได้
172	雀の涙 suzume no namida	คำแปล น้ำตานกกระจอก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกกระจอกเป็นนกขนาดเล็ก เมื่อพูดถึงน้ำตาของนกกระจอกย่อมให้ความหมายถึงสิ่งที่มีจำนวนน้อยมากๆ ส่วนใหญ่ใช้กับจำนวนเงิน
171	すずめのぬか喜び suzume no nuka yorokobi	คำแปล ความยินดีของนกกระจอก(ที่เจอ)รำข้าว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในช่วงเวลาที่ชวานาตำข้าวก็จะมีรำข้าวร่วงหล่นอยู่ที่พื้น นกกระจอกเห็นรำข้าวก็ดีใจคิดว่าคงจะมีข้าว แต่ก็พบเพียงรำข้าว ใช้เพื่อเปรียบกับความรู้สึกที่ดีใจเกินไป
174	あかしょうびんが鳴くと雨がふる akashoubin ga naku to ame ga furu	คำแปล เมื่อนกกระเด็นร้อง ฝนจะตก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกกระเด็นสีน้ำตาลอมแดงเป็นนกฤดูร้อนที่อาศัยอยู่ในป่าแถบภูเขาและลำธาร ในวันที่ฝนตกและวันที่ฟ้าครึ้มนกชนิดนี้จะร้องบ่อย ทำให้คนสมัยก่อนทราบว่าเป็นนกกระเด็นสีน้ำตาลอมแดงร้อง ฝนจะตก เป็นการเรียนรู้ภูมิอากาศจากนกและสิ่งมีชีวิต
175	はきだめにつる hakidame ni tsuru	คำแปล นกกระเรียนในที่ทิ้งขยะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงจะอยู่ในสถานที่ที่สกปรก ไม่สวยงาม น่าเหม็น นกกระเรียนก็ยังสวยงามอยู่เช่นเดิม ใช้เปรียบกับสิ่งที่มีค่า และสวยงามไม่ว่าอยู่ที่ไหนก็ยังสวยงามมีค่าอยู่เช่นเดิม
176	小鳥網でつるをせしめる kotori ami de tsuru wo seshimeru	คำแปล จับนกกระเรียนด้วยตาข่ายดักนกเล็ก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ตาข่ายเพื่อดักนกเล็กแต่บังเอิญจับได้นกกระเรียนซึ่งเป็นนกใหญ่ที่สวยงาม ถือว่าได้รับผลมากเกินคาด หรือโชคดีมากโดยบังเอิญ
171	千羽鶴 senbazuru	คำแปล นกกระเรียนพันตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงนกกระเรียนที่สร้างขึ้นจากการพับกระดาษจำนวน 1 พันตัวนำมาร้อยเชือกเข้าด้วยกัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความสำเร็จในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเพื่อขอให้ผู้ป่วยหายเจ็บป่วยโดยเร็ว
178	つるの一声 tsuru no hitokoe	คำแปล 1 เสียงของนกกระเรียน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการที่เสียงร้องเพียงครั้งเดียวของนกกระเรียนเป็นเสียงที่ดังและสะท้อนไปได้ไกล จึงมีการนำมาใช้ในความหมายว่าเป็นเสียงของคนที่มีอำนาจ ถึงแม้จะมีคนพูดหรือแสดงความเห็นกันหลายคน แต่เมื่อคนที่มีอำนาจเอ่ยปากเพียงครั้งเดียวก็สามารถตัดสินใจหรือได้ข้อยุติในทันที
176	つるは千年かめは万年 tsuru wa sennen kame wa mannen	คำแปล นกกระเรียนพันปี เต่าหมื่นปี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แสดงถึงความเชื่อที่ว่านกกระเรียนและเต่าเป็นสัตว์ที่มีอายุยืนยาว หากฝันถึงสัตว์ทั้งสองนี้ก็จะหมายความว่าผู้ฝันจะมีชีวิตที่ยืนยาว
180	鷺を鳥と言いくるめる sagi o tori to iikureru	คำแปล นึกน้าว่านนกระสาคือกา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในการพูดที่มีลักษณะบิดเบือนข้อเท็จจริง เปลี่ยนข่าวเป็นคำเพื่อสนับสนุนเรื่องของตัวเอง

181	さががどじょうを踏むよう sagi ga dojou o fumu you	คำแปล เหมือนนกกระสาเหยียบปลาโดโจ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะของนกกระสาที่กำลังหาเหยื่อจะยกเท้าและเหยียบเท้าลงในน้ำ เปรียบเหมือนการเดินทางของคนที่ยพยายามเดินย่องเบาเพื่อไม่ให้ผู้อื่นสังเกตเห็นหรือได้ยินเสียง
181	おうむ返し oumu kaeshi	คำแปล นกแก้วพุดช้ำ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากนกแก้วเป็นนกที่สามารถเลียนเสียงมนุษย์ และพูดตามที่คนสอนได้ และมักจะเลียนแบบการพูด หรือการกระทำของคนไปอย่างนั้น ทั้งๆที่ไม่เข้าใจ จึงนำมาใช้ในความหมายว่า พุดช้ำ หรือพูดตามคนอื่น เสียงก้อง
183	千鳥足 chidoriashi	คำแปล ขาของนกชิดะริ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกชนิดนี้จะมีลักษณะการเดินทางที่เป็นเอกลักษณ์ เวลาที่เดินหาอาหารอยู่ตามชายฝั่งจะเดินเอาขาไขว้กันไปมา และสามารถเดินได้อย่างรวดเร็ว จึงนำมาเปรียบกับการเดินเป๋ไปมาของคนเมาเหล้า ที่เดินขาไขว้ไปมา
184	若い燕 wakai tsubame	คำแปล นกนางแอ่นหนุ่ม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ กล่าวกันว่าสำนวนนี้เริ่มใช้ในสมัยเมจิ(1868-1912)เมื่อจิตรกรหนุ่มเขียนจดหมายถึงหญิงสาวที่เป็นนักเรียกร้องสิทธิสตรี โดยเรียกตัวเองว่าเป็น wakai tsubame นกนางแอ่นหนุ่ม จึงมีการนำมาใช้ในความหมายถึงชายหนุ่มที่ติดพันผู้หญิงที่มีอายุมากกว่า
184	梅にうぐいす ume ni uguisu	คำแปล นกในดิงเกล(ญี่ปุ่น)ที่ต้นเหมย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่แสดงถึงสิ่งที่คุณญี่ปุ่นมักจะจับคู่สิ่งที่เข้ากันได้ดีในแต่ละฤดูกาลไว้ และจะปรากฏเป็นภาพที่เห็นจนชินตาเช่น นกในดิงเกลญี่ปุ่นที่ต้นเหมย, นกกระเรียนที่ต้นสน, นกนางแอ่นที่ต้นหลิว, กวางที่ต้นเมเปิ้ล, นกกระจอกที่ต้นไผ่, นกชิดะริกับคลื่น เป็นต้น
184	鶯鳴かせたこともある uguisu nakaseta koto mo aru	คำแปล เคยทำให้นกในดิงเกลร้อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องมาจากการที่นกในดิงเกลมักจะเกาะต้นเหมย และร้องเพลง จึงมีการเปรียบผู้หญิงเป็นดอกไม้ และผู้ชายเป็นนก ผู้หญิงที่สวยย่อมดึงดูดผู้ชาย เหมือนดอกไม้เหมยทำให้นกร้องเพลงที่ไพเราะ สำนวนนี้ส่วนใหญ่มักใช้กับผู้หญิงมีอายุที่ผ่านวัยสาวสวยมาแล้ว
181	うぐいす嬢 uguisu jou	คำแปล นกในดิงเกลสาว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกในดิงเกลเป็นนกที่มีเสียงร้องที่ไพเราะ นกในดิงเกลสาวก็น่าจะมีเสียงที่ไพเราะมาก จึงนำมาใช้ในการเปรียบกับผู้หญิงสาวที่มีเสียงไพเราะ
188	いすかの嘴のくいちがい isuka no hashi no kuichigai	คำแปล จอยปากของนกปากสลับไม่เข้ากัน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกปากสลับมีปากข้างบนคมและโค้งบิดไปข้างหนึ่ง จอยปากล่างก็บิดไปอีกข้างหนึ่ง ไม่ตรงกัน จึงนำมาใช้เปรียบกับการที่เรื่องราวต่างๆ แตกต่างไปไม่เป็นไปตามที่คิด หรือไม่ตรงกับเรื่องราวที่เคยพูดคุยกันไว้ก่อนหน้านี้
189	はとが豆鉄砲を食ったような hato ga mame deppou o kutta you na	คำแปล เหมือนนกพิราบกินกระสุนแก้ว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกตินกพิราบเป็นนกที่ตากลมโตและมักเหลียวมองไปมา ยิ่งเมื่อถูกยิงด้วยกระสุนแก้ว ก็จะมีลักษณะดังกล่าวทำให้ดูเหมือนตกตลิ่ง สะดุ้งตกใจ
190	はとの使いに豆 hato no tsukai ni mame	คำแปล ถ้วยกับการใช้งานนกพิราบ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบนกพิราบที่ถูกใช้งานให้ออกไปส่งข่าวสาร

		เมื่อไปเจอไร้ตัวที่เป็นของโปรด ก็ลงไปดพลินกินตัวอยู่ที่นั่นไม่ยอมกลับ เช่นเดียวกับคนที่ถูกใช้ให้ออกไปทำธุระ แล้วเกล็ดโลงไปไม่ยอมกลับมา และยังแพ้ต่อการยั่วชวนของสิ่งที่ชอบแล้วไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้
191	雁もほとも食わねば知らぬ kari mo hato mo kuwaneba shiranu	คำแปล ทั้ง่านป่าและนกพิราบ ถ้าไม่กินไม่รู้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ส่วนวนนี้ใช้เพื่อสอนว่าอย่าตัดสินใจจากภายนอก เช่นเดียวกับของที่ไม่เคยกินก็ต้องลองกินดูก่อนจึงจะรู้ว่ากินได้หรือไม่ เช่นเดียวกับสำนวนไทยว่าอย่าดีเรื่องทั้งไกลน
191	鳩首 kyuushu	คำแปล คอนกพิราบ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เกิดจากการสังเกตนกพิราบเวลามารวมชุมนุมกัน มักจะเห็นแต่คอของนกพิราบ เพราะเขาหัวมุดลงไปบ้าง ก็มาๆงายๆบ้าง จึงเป็นการเปรียบกับการที่คนมาร่วมกันคิดเพื่อหาทางแก้ปัญหาต่างๆ
193	もずの銭勘定 mozu no zenikanjou	คำแปล การนับเงินของนกโมะสุ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สมัยก่อนมีเรื่องเล่าว่า นกโมะสุ นกพิราบและนกปากซ่อมไปกินข้าวด้วยกันที่ร้านอาหาร ตอนจะออกจากร้าน นกโมะสุก็คำนวณเงิน 15 文 (mon) โดยบอกนกพิราบว่าในชื่อนกพิราบมีเสียง ㄩ ha อยู่ต้นคำ (ในภาษาญี่ปุ่น คำว่านกพิราบ ㄩ と ขึ้นต้นด้วยตัว ㄩ ซึ่งหมายถึง 8) นกพิราบก็ต้องจ่าย 8 文 และบอกนกปากซ่อมว่าชื่อนกปากซ่อมมีเสียง し shi (นกปากซ่อม し ぎ ขึ้นต้นด้วยตัว し หมายถึง 7) นกปากซ่อมก็ต้องจ่าย 7 文 ทั้งหมดรวมเป็น 15 文 นกโมะสุจัดการแบบนี้แล้วตัวเองก็ไม่ต้องจ่ายเลยแม้แต่ 1 文 ส่วนวนนี้จึงนำมาใช้กับคนที่ไม่จ่ายเงินแม้แต่หน่วยเดียว เวลาไปทานข้าวกับคนอื่น ให้คนจ่ายเงินทั้งหมด
194	目白押し mejiro oshi	คำแปล นกแว่นเป็นแถวแออัด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากสภาพของนกแว่นเมื่อถูกจับใส่กรงหลายๆตัว ต่างก็เรียงรายแออัดกันอยู่ที่กิ่งไม้ จึงนำมาเปรียบกับคนจำนวนมากที่เข้าแถวกันอย่างแออัดยัดเยียด
195	きつつきは卵からうなずく kitsutsuki wa tamago kara unazuku	คำแปล นกหัวขวานผงกหัวตั้งแต่อยู่ในไข่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลูกนกหัวขวานผงกหัวเหมือนพ่อแม่จนจักลำต้นตั้งแต่ตอนที่ยังอยู่ในไข่ เปรียบเหมือนคนที่มีพรสวรรค์ก็จะเก่งมาตั้งแต่เด็ก
196	一富士 二鷹 三なすび ichi fuji ni taka san nasubi	คำแปล หนึ่งภูเขาไฟฟูจิ สองเหยี่ยว สามมะเขือ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สำหรับคนญี่ปุ่นสามอย่างนี้เป็นलगบอกเหตุที่ดีมาก หากใครฝันถึงสิ่งเหล่านี้ในวันปีใหม่จะหมายถึงการได้พบกับสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต สิ่งที่ที่ดีที่สุดลำดับหนึ่งคือภูเขาไฟฟูจิ สองคือเหยี่ยว สามคือมะเขือ ภูเขาไฟฟูจิมิมีความสำคัญลำดับที่หนึ่งเพราะเป็นภูเขาที่สูงและใหญ่ เหยี่ยวเป็นอันดับที่สองเพราะมีอุ้งเล็บที่แข็งแรงช่วยจับไซค์ไว้ได้แน่น อันดับที่สามคือมะเขือเพราะคำว่า มะเขือออกเสียงว่า なす nasu พ้องเสียงกับคำว่า なすなる nasunaru หมายถึง การประสบความสำเร็จ
191	能ある鷹は爪を隠す nou aru taka wa tsume o kakusu	คำแปล เหยี่ยวที่มีความสามารถจะซ่อนเล็บ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อหมายถึงคนที่มีพลังกำลังหรือความสามารถจริงๆ มักจะไม่อวดเก่งหรือทำให้คนรู้ว่ามีความสามารถโดยไม่จำเป็น มีที่มาจากเหยี่ยวซึ่งเป็นนกที่มีความสามารถมักจะซ่อนเล็บที่แหลมคมเอาไว้เพื่อจับเหยื่อ
198	欲の熊鷹 股裂ける	คำแปล ความต้องการของเหยี่ยว ทำให้ต้นขาฉีก

	yoku no kumataka matasakeru	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 熊鷹 kumataka คือเหยี่ยวตัวใหญ่ มีเรื่องเล่าว่า แรดตัวเล็กล้มหมูปาได้ เหยี่ยวจึงอยากจะล้มหมูปาให้ได้ 2 ตัวในคราวเดียว เหยี่ยวบินไปจับหมูปาที่ละตัวด้วยเล็บ แต่หมูปาวิ่งหนีไปตัวละทาง ตัวหนึ่งไปทางซ้ายและอีกตัวไปทางขวา ต้นขาของเหยี่ยวเลยฉีกออกจากกัน ส่วนวันนี้ใช้เพื่อเตือนคนที่มีความต้องการมากเกินไป จะนำมาซึ่งความหายนะ
199	よたかの宵だくみ yotaka no yoidakumi	คำแปล ความเชี่ยวชาญของเหยี่ยวราตรี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มีที่มาจากเรื่องเล่าว่า นกเหยี่ยว よたか yotaka เป็นนกที่เชี่ยวชาญเวลากลางคืน แต่อยากจะนอนตอนกลางวัน และหาเหยื่ออร่อยๆ อย่างนกตัวเล็กๆกินในช่วงกลางวันบ้าง แต่พอดกกลางคืนก็หิวจึงบินวนรอบท้องฟ้าเพื่อกินยุงหรือมีเสี้อกลางคืน เมื่อถึงช่วงกลางวันก็เหนื่อย เหยื่อนอน จนเวลาผ่านไป โครงการจับนกตัวเล็กๆกินก็ไม่สามารถทำให้เป็นจริงได้ ใช้เปรียบกับแผนการ หรือโครงการที่ดูยิ่งใหญ่ แต่ไม่สามารถทำได้จริง
200	鳶が鷹を生む tonbi ga taka o umu	คำแปล เหยี่ยว tonbi ให้กำเนิดเหยี่ยว taka ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่เหยี่ยว tonbi (หรือบางทีเรียก tobi) ให้กำเนิดเหยี่ยว taka หมายถึงการที่พ่อแม่ที่ธรรมดาไม่เก่งหรือดีมาก สามารถให้กำเนิดลูกที่ดีเลิศมาก ในตระกูลเหยี่ยวด้วยกัน tonbi เป็นเหยี่ยวที่ต่ำต้อยกว่า taka
201	鳶に油揚げをさらわれた tonbi ni aburaage o sarawareta	คำแปล ถูกเหยี่ยวโฉบแผ่นเต้าหู้ทอด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากประสบการณ์ที่เห็นเหยี่ยวที่บินอยู่บนท้องฟ้าโฉบเอาแผ่นเต้าหู้ทอดไปโดยไม่คาดคิด ทำให้มีการนำสำนวนนี้มาใช้กับคนที่อยู่ในสภาพใจลอยจนถูกฉกฉวยของสำคัญที่กำลังจะอยู่ในมือไปโดยไม่คาดคิด
202	鳶職 tonbi shoku	คำแปล งานของเหยี่ยว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แต่เดิมใช้เพื่อหมายถึงพนักงานดับเพลิง คนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายท่อนซุง และคนที่ทำงานก่อสร้าง เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะคนงานเหล่านี้มักจะมีเครื่องมือประเภทตะขอ หรือเหล็กปลายแหลม ที่มีลักษณะคล้ายปากของเหยี่ยว ปัจจุบันนิยมใช้เพื่อหมายถึงคนงานก่อสร้าง
203	鷺の巣をねずみがねらう washi no su o nezumi ga nerau	คำแปล หนูเล็งรังของนกอินทรี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่สิ่งให้อ่อนแอเผชิญหน้ากับสิ่งที่แข็งแรงโดยไม่ยอมมองกำลังของตนเอง อุปมาอุปไมยถึงการไม่มีวิจรรย์ญาณ ไม่รู้จักประมาณตัวเอง
204	ひばりが空高くあがると晴天 hibari ga soratakaku agaruto seiten	คำแปล พนกฮิบะบินบนฟ้าสูง อากาศแจ่มใส ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนสมัยก่อน สังเกตการดำเนินชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจกับธรรมชาติ เช่น เมื่อนกบินขึ้นสูงบนท้องฟ้า ท้องฟ้าจะแจ่มใส
205	ふくろう fukurou	คำแปล นกฮูก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนที่ชอบอยู่ดีกิน ใช้ชีวิตตอนกลางวัน เนื่องมาจากนกฮูกเป็นสัตว์ที่ออกหากินในเวลากลางคืน
206	ふくろうの目は大きくてもねずみほど見えぬ fukurou no me wa ookikute mo nezumi hodo mienu	คำแปล ถึงตานกฮูกจะโต แต่ก็มองไม่เห็นเท่าหนู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ นกฮูกเป็นสัตว์ที่ตาโต แต่มองเห็นได้ไม่ดี ในขณะที่หนูตาเล็กนิดเดียวแต่มองได้ดีกว่าจึงนำมาเปรียบว่า ถึงจะใหญ่ แต่ก็ไม่ดีเท่าเล็ก
204	家鴨も鴨の気位 ahiru mo kamo no kigurai	คำแปล ทั้งเป็ด(บ้าน)เป็ด(ป่า)ภูมิใจ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในความคิดของคนญี่ปุ่นคิดว่าเปิดบ้านมีลักษณะสี่สันไม่สวยงาม จึงนำมาใช้ในการเปรียบว่าเปิดบ้านก็มีความภูมิใจในตัวเองเช่นเดียวกับ

		เปิดป่า
208	逢い戻りは鴨の味 aimodori wa kamo no aji	คำแปล พบกันอีกเหมือนรสชาติของเป็ด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับความสัมพันธ์ของหนุ่มสาวที่เคยรักกัน และหวนกลับมาคบหากันอีกครั้ง ความรู้สึกเช่นนี้จะเป็นความรู้สึกที่อบอุ่น และพิเศษเหมือนรสชาติของเป็ด
209	かもがねぎを背負って来る kamo ga neki wo seotte kuru	คำแปล เป็ดแบกต้นหอมมา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่นำสิ่งที่ดีๆ มาให้อีกฝ่ายหนึ่ง การตั้งใจทำอะไรให้อีกฝ่ายหนึ่ง เช่นเดียวกับตอนที่ต้มเป็ดไม่ใช่แค่ใส่เนื้อเป็ดเท่านั้น ต้องมีต้นหอมใส่ลงไปด้วย
210	かもにする kamo ni suru	คำแปล ทำให้เป็นเป็ด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็ดใช้เปรียบกับคนที่หลอกได้ง่าย สำนวน ทำให้เป็นเป็ดจึงหมายถึงการที่คนบางคนถูกหลอกจนหมดตัว โดยเฉพาะในการพนัน หลอกต้มตุ๋น
211	かもの水掻き kamo no mizukaki	คำแปล การพูนน้ำของเป็ด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบการพูนน้ำของเป็ดที่ใช้หาพูนน้ำอยู่ด้านล่างมองไม่เห็น แต่ตัวเป็ดมองดูเคลื่อนที่ไปได้อย่างสบายๆ ไม่เหน็ดเหนื่อยยาก เช่นเดียวกับความสำเร็จที่ต้องผ่านการตรากตรำทำงานหนักที่คนอื่นมองไม่เห็นเช่นกัน
212	おしどり夫婦 oshidori fuufu	คำแปล คู่เป็ด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็ดชนิดนี้เป็นเป็ดที่มักจะเห็นอยู่ด้วยกันเป็นคู่ โดยเฉพาะในช่วงหน้าหนาว ดังนั้นเป็ดนี้จึงเป็นสัญลักษณ์ของความรัก ชีวิตคู่ที่มีความสุข หรือคู่สามีภรรยาที่รักกัน
213	鵠は浴せずして白し kou wa yokusezushite shiroshi	คำแปล หงส์ขาวไม่อาบน้ำก็ขาว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่มีลักษณะดีไม่ต้องแต่งตัว ก็ดูดีเป็นธรรมชาติอยู่แล้ว เหมือนกับหงส์ขาว ถึงแม้จะไม่อาบน้ำ ก็มีขนสีขาวสวยอยู่แล้ว
214	雁首そろえる gankubi soroeru	คำแปล คอห่านป่าเรียงแถว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้กับคนจำนวนไม่มากที่เข้าแถว หรือยืนเรียงเป็นแถวกันมาเพื่อขอหรือเรียกร้องตามจุดประสงค์บางอย่าง
212	雁が飛ばば石亀も地団だ gan ga tobeba ishigame mo jidanda	คำแปล เมื่อห่านป่าบินสูง เต่าก็กระต๊อบเท้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เต่าบินไม่ได้แต่เมื่อเห็นห่านป่าบินอยู่บนท้องฟ้าก็เกิดความรู้สึกอยากบินด้วย สำนวนนี้จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงความสำเร็จของผู้ที่มีความสามารถอาจจะดลใจผู้ที่ไม่เก่งได้
216	後の雁が先になる ushiro no gan ga saki ni naru	คำแปล ห่านตัวหลังสุดมาอยู่ข้างหน้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่เกิดจากการดูฝูงห่านที่บินเรียงกันเป็นแถวแล้วมีห่านตัวสุดท้ายบินแซงขึ้นหน้ามา นำมาใช้เพื่อหมายถึงคนที่อ่อนประสบการณ์ คนที่มาก่อนแต่มีความสามารถ จึงสามารถขึ้นมาก่อนได้

3. สัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

217	蛙鳴蟬噪 a mei sen sou	<u>คำแปล</u> กบร้องจักจั่นส่งเสียง <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> เวลาที่กบก็ร้อง จักจั่นก็ส่งเสียงกันระงมไปหมด ทำให้เกิดการใช้ในความหมายว่า การพูด การถกเถียงที่ไม่เข้าเรื่อง เสียงอื้ออึงอึกทึก หนวกหู
218	井の中の蛙 i no naka no kawazu	<u>คำแปล</u> กบในบ่อน้ำ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> กบที่อาศัยอยู่ในบ่อน้ำ ไม่เคยออกไปข้างนอก ไม่มีความรู้อื่นใดนอกจากบ่อน้ำที่ตนอยู่ ไม่รู้จักมหาสมุทร ดังนั้นเมื่อออกไปสู่โลกกว้างย่อมไม่สามารถจะมีวิสัยทัศน์ หรือแนวคิดที่กว้างขวางได้
219	へびに見込まれた蛙 hebi ni mikomareta kaeru	<u>คำแปล</u> กบที่ถูกงูจ้อง <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ตัวหดขยับไม่ได้ เพราะความกลัว เมื่อกบเจอกับงู ก็จะกลัวจนตัวหด และไม่กล้าขยับเขยื้อน
219	蛙の子は蛙 kaeru no ko wa kaeru	<u>คำแปล</u> ลูกกบก็คือกบ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> เป็นการเปรียบเทียบว่าลูกไม่ต่างไปจากพ่อแม่ พ่อแม่เป็นอย่างไรลูกก็เป็นอย่างนั้น
221	蛙の面に水 kaeru no tsura ni mizu	<u>คำแปล</u> น้ำที่หน้ากบ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> เนื่องจากกบเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำ ดังนั้นการมีน้ำกระเด็นใส่หน้าจึงเป็นเรื่องปกติไม่เคียดร้อน ส่วนนวนนี้จึงใช้เพื่อเปรียบกับคนที่แม้จะถูกแกล้งหรือว่าอย่างไรก็ไม่เคียดร้อน
222	えびでたいを釣る ebi de tai o tsuru	<u>คำแปล</u> ตกปลากระพงด้วยกุ้ง <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> การได้รับผลตอบแทนหรือผลกำไรมาก โดยลงทุนเพียงเล็กน้อย เหมือนการตกปลากระพงตัวใหญ่ด้วยกุ้งตัวเล็ก
223	おかにあがったかっぱ oka ni agatta kappa	<u>คำแปล</u> คับปะที่ขึ้นบก <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> คับปะเป็นสัตว์ที่อยู่ได้ทั้งในน้ำและบนบกก็จริง แต่เมื่อขึ้นมาอยู่บนบกจะไม่สามารถทำอะไรได้คล่องแคล่วเหมือนอยู่ในน้ำ ส่วนนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึง การอยู่ผิดที่ ต่างถิ่นทำให้ความสามารถที่มีอยู่ออกมาใช้ไม่ได้
224	かっぱの川流れ kappa no kawa nagare	<u>คำแปล</u> น้ำพัดคับปะ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> คับปะเป็นสัตว์น้ำ เชี่ยวชาญการใช้ชีวิตในน้ำ ก็ยังถูกน้ำพัดได้ ส่วนนวนนี้จึงนำมาใช้เปรียบกับคนที่เก่ง มีความสามารถก็อาจจะผิดพลาดได้ เหมือนกับสี่ตีนยังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง
225	かめの甲より年を功 kame no kou yori toshi no kou	<u>คำแปล</u> วิทยุฒิจากกระดองเต่า <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> กระดองของเต่าบอกให้รู้ถึงระยะเวลา และอายุของเต่าตัวนั้น ใช้เพื่อหมายถึงผู้ที่มิวิทยุฒิเต็มไปด้วยประสบการณ์การทำงานซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก
223	月とすっぽん tsuki to suppon	<u>คำแปล</u> พระจันทร์และตะพาบน้ำ <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> ลักษณะของพระจันทร์และเต่ากระดองนูน หากดูเฉินๆ อาจจะเห็นว่ากลมๆคล้ายกัน แต่หากดูจริงๆแล้วจะเห็นว่าแตกต่างกันมากโดยเฉพาะความงดงาม ส่วนนวนนี้จึงใช้เพื่อเปรียบเทียบของสองสิ่งที่แตกต่างกันราวฟ้ากับดิน
227	かわうそに塩をあつらえる kawauso ni shio o atsuraeru	<u>คำแปล</u> สังกะสีกับนาก <u>ความหมายเชิงเปรียบเทียบ</u> นากในที่นี้หมายถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำการสังกะสี

		ทะเลกับตัวนกที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำ จึงเป็นการส่งในสิ่งที่ไม่น่าจะได้รับจากเป้าหมาย
228	かには甲羅に似せて穴をほる kani wa koura ni nisete ana o horu	คำแปล ปูขุดหลุมให้เหมือนกระดอง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปูที่อยู่ตามหาดทรายมันจะอาศัยอยู่ในรู โดยขุดหลุมที่มีขนาดใหญ่เท่ากับตัวของมันเท่านั้น ส่วนรูนี้ใช้เพื่อหมายถึงคนที่ทำสิ่งที่พอกกับแรงกำลังและฐานะของตัวเอง
229	網にかかるは雑魚ばかり ami ni kakaru wa zako bakari	คำแปล ที่ติดเหม้แต่ปลาเล็กปลาน้อย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การจับคนที่ทำผิดมักจะได้แค่คนที่ทำผิดเล็กน้อย คนที่ทำความผิดรุนแรงมักจะรอดพ้นจากการถูกจับเสมอ
220	網にかかった魚 ami ni kakatta uo	คำแปล ปลาที่ติดแห ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาที่ติดแหจะอยู่ในสภาพที่ถึงแม้อยากจะหนีก็หนีไม่ได้ คล้ายตายทั้งเป็น
231	大魚は小池に住まず daigyo wa shouchi ni sumazu	คำแปล ปลาใหญ่ไม่อยู่ในสระเล็ก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่ยิ่งใหญ่จะไม่พอใจตำแหน่งเล็กๆ
232	ごまめの歯ぎしり gomame no hagishiri	คำแปล ปลาแห่งกัดฟัน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาแห่งตัวเล็กๆ กัดฟันใช้เปรียบกับคนที่ไม่มีกำลังอำนาจหรือคนที่อ่อนแอ แม้จะพยายามเท่าไรก็ทำไม่ได้
233	木によりて魚を求む ki ni yorite sakana o motomu	คำแปล ขึ้นต้นไม้จับปลา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปกติปลาลอยในน้ำ แต่ถ้าเป็นขึ้นไปบนต้นไม้ ก็ยังไม่มีโอกาสจะได้ปลา จึงใช้เพื่อหมายความว่าการใช้วิธีการที่ผิด จะไม่มีทางประสบความสำเร็จ หรือไม่มีโอกาสที่จะได้สิ่งที่ต้องการมา
234	水清ければ魚すまず mizu kiyokereba uo sumazu	คำแปล น้ำใส ปลาไม่อยู่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ น้ำที่ใสมากจนสามารถมองเห็นสิ่งต่างๆได้อย่างชัดเจน จะไม่มีทั้งที่หลบซ่อนและอาหารของปลา ที่แบบนี้ปลาไม่ยอมออกอยู่ เช่นเดียวกับคนที่จิตใจใสสะอาด เมื่อเต็มงวดขึ้นมา คนก็จะไม่กล้าเข้าใกล้
235	逃がした魚は大きい nigashita sakana wa ookii	คำแปล ปลาที่ปล่อยไปตัวใหญ่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้กับสิ่งที่สูญเสียไป หรือโอกาสที่หลุดลอยไป ของที่อีกนิดเดียวก็จะได้มาแต่หลุดมือไป ทำให้เกิดการขาดทุนหรือสูญเสียอย่างมาก ของที่สูญเสียไปมักจะมีค่ามาก
236	魚と水 sakana to mizu	คำแปล ปลากับน้ำ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ น้ำและปลาเป็นสิ่งที่อยู่ด้วยกันตามธรรมชาติ ในลักษณะของการเกื้อกูลกัน
237	魚に木登り sakana ni ki nobori	คำแปล ปลาปีนต้นไม้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาเป็นสัตว์ที่ต้องอาศัยน้ำ ไม่มีมือมีขา ดังนั้นการปีนต้นไม้จึงเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้
238	水魚の交わり suigyo no majiwari	คำแปล การคบหากันของน้ำและปลา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หมายถึงการคบหากันโดยมีความสัมพันธ์ที่ดี การใส่ใจกับฝ่ายตรงข้าม ให้มีความสำคัญ เหมือนกับปลาที่ขาดน้ำไม่ได้
229	魚心あれば水心あり uogokoro areba mizugokoro ari	คำแปล เมื่อปลาใจ หัวใจ น้ำก็มีหัวใจ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การอยู่ร่วมกันตามธรรมชาติของน้ำกับปลา เป็นลักษณะที่พึ่งพากันอย่างสงบสุขและเป็นมิตร จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงเมื่อฝ่ายหนึ่งมีน้ำใจไมตรีที่ดี อีกฝ่ายหนึ่งก็มีน้ำใจที่ดีตอบแทนเช่นกัน

240	魚のふ中に遊ぶが如し uo no fuchuu ni asobu ga gotoshi	คำแปล ปลาว่ายน้ำในหม้อ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อยู่ในที่คับขัน อันตรายโดยไม่รู้ตัว
241	魚を争う者はぬる uo o arasou mono wa nuru	คำแปล คนที่สู้กับปลาก็เปียก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อุปมาเหมือนกับคนที่ต้องการผลประโยชน์ก็ต้องทนต่อความลำบาก
242	魚を食らうに返すこと無かれ uo o kurau ni kaesu koto nakare	คำแปล กินปลาไม่พลิกอีกด้าน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เหลืออีกด้านหนึ่งไว้ อุปมาเหมือนคนทำงานที่ใช้แรงครึ่งเดียว
243	雑魚 zako	คำแปล ปลาเล็กปลาน้อย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาตัวเล็กตัวน้อย สื่อความหมายว่าไม่สำคัญ เป็นพวกปลาชิวปลาสร้อยไม่ใช่ปลาตัวโตๆที่ต้องการกิน ดังนั้นจึงนำมาเปรียบกับคน หรือกิจกรรมที่ไม่สำคัญ ไม่ใช่ประเด็น
244	雑魚寝 zako ne	คำแปล การนอนของปลาตัวเล็ก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาตัวเล็กตัวน้อยที่นอนอยู่ด้วยกันอย่างเบียดเสียด ยัดเยียด จึงนำมาเปรียบกับคนที่ต้องนอนอยู่ด้วยกันอย่างแออัดในห้องเดียวกัน
242	えびでたいを釣る ebi de tai o tsuru	คำแปล ตกปลากระพงด้วยกุ้ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การได้รับผลตอบแทนหรือผลกำไรมาก โดยลงทุนเพียงเล็กน้อย เหมือนการตกปลากระพงตัวใหญ่ด้วยกุ้งตัวเล็ก
246	いわしの頭となるよりたいの尻尾と成れ iwashi no atama to naru yori tai no shippo to nare	คำแปล เป็นหางปลากระพงดีกว่าเป็นหัวปลาซาร์ดีน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นหางของสิ่งที่มีค่าดีกว่าเป็นส่วนหัวของสิ่งที่ไม่มีความ
247	腐ってもたい kusatte mo tai	คำแปล ถึงจะเน่าแต่ก็เป็นปลากระพง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการอุปมาอุปไมยว่าของที่ดีมีราคา ถึงแม้จะเก่า จะตกอับแต่ก็ยังมีคุณค่าที่อยู่ในตัวของมัน ในบรรดาปลาทั้งหลายปลากระพงดีที่สุด แม้จะเก่าจะเน่าแต่ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ยังเป็นปลากระพง
248	白魚のような指 shirauo no you na yubi	คำแปล นิ้วเหมือนปลาขาว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบที่ชัดเจนอยู่ในจำนวนแล้วว่านิ้วเหมือนปลาขาว ลักษณะของปลาขาวเป็นปลานขนาดเล็กตัวสีขาวกึ่งใวยาวประมาณ 10 เซนติเมตร คนญี่ปุ่นจะมองว่านิ้วที่ขาวเรียกละเอียดเป็นนิ้วที่สวยงาม
249	生け簀の鯉 ikesu no koi	คำแปล ปลาคาร์พในบ่อ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบปลาคาร์พที่ถูกเอามาไว้ในบ่อรอเวลาถูกนำมาทำเป็นอาหาร เหมือนกับคนรอความตาย
250	鯉の滝登り koi no takinobori	คำแปล ปลาคาร์พปีนน้ำตก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบความสามารถของคนที่สามารถขึ้นไปอยู่แถวหน้า หรือการได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว เหมือนปลาคาร์พที่สามารถปีนน้ำตกได้
251	まな板の鯉 manaita no koi	คำแปล ปลาคาร์พบนเชียง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นลักษณะของคนที่ไม่สามารถทำอะไรได้เลยเพราะถูกฝายตรงข้ามกำหนด หรือตัดสินใจชะตาให้ มีความหมายเหมือนกับถูกขึ้นเชียง, รอการลงโทษ, ตายทั้งเป็น
252	鮫肌	คำแปล หนังปลาฉลาม

	same hada	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หนึ่งปลาฉลามไม่เทียบเส้นนุ่มนวล คนญี่ปุ่นจึงเปรียบเทียบที่เทียบกระด้างว่าเหมือนหนึ่งปลาฉลาม
253	さばを読む saba o yomu	คำแปล อ่านปลาชะบะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาชะบะเป็นปลาที่จับมาได้ครั้งละมากๆ ดังนั้นการนับจำนวนปลาชะบะจึงต้องนับอย่างรวดเร็วและแน่นอนว่าจะไม่สามารถนับได้อย่างถูกต้องแน่นอน ดังนั้นสำนวนนี้จึงใช้เพื่อสื่อความหมายถึงการนับจำนวนสิ่งของแบบมั่วๆ โกงจำนวนหรือโกงตัวเลขนั่นเอง
254	いわし雲 iwashi gumo	คำแปล เมฆปลาซาร์ดีน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบลักษณะของก้อนเมฆที่ขาวเป็นปุยว่าเหมือนปลาซาร์ดีน มักจะเป็นเมฆในฤดูใบไม้ร่วง
255	いわしの頭も信心 iwashi no atama mo shinjin	คำแปล หัวปลาซาร์ดีนก็ศรัทธา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ของที่ไร้ประโยชน์อย่างหัวปลาซาร์ดีน สำหรับคนที่นับถือเห็นความสำคัญแล้ว มันก็จะมีค่าสูงส่งสำหรับผู้นั้น ใช้เพื่อเปรียบว่าสำหรับคนที่นับถือของสิ่งนั้นมันก็คือสิ่งที่มีค่าสำหรับเขา แต่สำหรับคนอื่นมันอาจจะไม่มีค่าอะไรเลย
256	いわしの頭となるよりたいの尻尾と成れ iwashi no atama to naru yori tai no shippo to nare	คำแปล เป็นหางปลากระพงดีกว่าเป็นหัวปลาซาร์ดีน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นหางของสิ่งที่มีค่าดีกว่าเป็นส่วนหัวของสิ่งที่ไม่มีความ
257	網、吞舟の魚を漏らす ami, donshuu no uo o morasu	คำแปล ตาข่ายที่ปลาคนชुरอดออกมา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อุปมาเหมือนกฎหมายที่อ่อนไม่สามารถเอาผิดกับผู้ที่ทำผิดมากๆได้
258	吞舟の魚は支流に住まず donshuu no uo wa shiryuu ni sumazu	คำแปล ปลาคนชูไม่อยู่ในลำธาร ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาคนชูเป็นปลาที่มีขนาดใหญ่มาก อยู่ในลำธารเล็กๆไม่ได้ ในสถานที่เล็กๆหรือสถานการณ์ที่ไม่สำคัญจะไม่มีผู้ยิ่งใหญ่
259	ひょうたんで鯰を抑える hyoutan de namazu o osaeru	คำแปล จับปลาดุกด้วยน้ำเต้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาดุกเป็นปลาที่ตัวลื่น ไม่มีเกล็ด และมีเงี่ยงจับยาก และน้ำเต้ามีลักษณะปากที่เล็กและแคบ การจับปลาดุกด้วยน้ำเต้าจึงเป็นเรื่องยากมาก
260	柳の下にどじょう yanagi no shita ni dojou	คำแปล ปลาโคะโจที่ใต้ต้นหลิว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การจับปลาโคะโจที่ใต้ต้นหลิวริมฝั่งแม่น้ำได้ 1 ครั้ง ก็ไม่แน่นอนเสมอไปว่าหลังจากนั้นจะมีปลาโคะโจในที่เดียวกันนั้นอีก เช่นเดียวกับการที่มีเรื่องดีๆเกิดขึ้น 1 ครั้ง ไม่ได้หมายความว่าจะมีเรื่องดีๆเกิดขึ้นบ่อยๆตลอดเวลาปลาโคะโจเป็นปลาน้ำจืดตัวเล็ก มีหนวด เป็นปลาที่คนญี่ปุ่นชอบกิน
261	さぎがどじょうを踏むよう sagi ga dojou o fumu you	คำแปล เหมือนนกกระสาเหยียบปลาโคะโจ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะคนที่เดินย่องเบาเพื่อไม่ให้ผู้อื่นหาเจอ เหมือนนกกระสาที่กำลังหาเหยื่อจะยกเท้าและเหยียบเท้าลงในน้ำ
262	たらふく食う tarafuku kuu	คำแปล กินจนท้องป่องแบบปลาตะระ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ たらふく tarafuku หมายถึงท้องของปลาค็อด (ปลาสีขาว) ที่ป่องออกมา ใช้เพื่อเปรียบกับการกินจนอ้วนหรือการกินที่เกินพอ
263	とどのつまり todo no tsumari	คำแปล ในที่สุดก็โตะโตะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปลาชนิดนี้มีชื่อหลายอย่าง เช่น oboko, suba, shiri,

		ina, bora และชื่อสุดท้ายคือ todo ชื่อเรียกนี้เปลี่ยนไปตามการเจริญเติบโตตั้งนั้น ท้ายที่สุดปลาจะมีชื่อว่า โทะโตะ จึงทำให้เกิดสำนวนนี้ซึ่งหมายถึง ในที่สุด ผล สุดท้าย
264	ふぐは食いたし命は惜しい fugu wa kuitashi inochi wa oshishi	คำแปล ปลาปักเป้าก็ยากกิน ชีวิตก็เสียดาย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ อาหารที่ทำจากปลาปักเป้านั้นอร่อยมาก แต่ว่าปลา ปักเป้าเป็นปลาที่มีพิษ ถ้ากินโดนส่วนที่เป็นอันตรายอาจถึงตายได้ จึงใช้เพื่อเปรียบ ว่ายากกินปลาปักเป้า แต่ก็เสียดายชีวิต อยากทำเรื่องสนุกสนาน แต่ไม่อยากเจอ อันตราย
265	鯨一頭捕れば七浦にぎわう kujira ittou toreba nanaura nigiwau	คำแปล ถ้าจับปลาวาฬได้ 1 ตัวก็จะคึกคักไป 7 อำเภอ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 7 อำเภอ หมายถึง ชายหาด 7 หาด สมัยก่อนถ้าจับ ปลาวาฬได้ 1 ตัว ชาวประมงก็จะมีรายได้มากเพราะปลาวาฬ 1 ตัวมีเนื้อมาก มีครีบ หนัง และเครื่องใน ใช้ประโยชน์ได้หมด นอกจากนั้นยังนำไขมันมาทำน้ำมันได้ เป็น การอุปมาอุปไมยว่าถ้ามีผลประโยชน์มาก วิธีการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ก็จะมาก ขึ้นด้วย
266	鳥賊の甲より年の劫 ika no kou yori toshi no kou	คำแปล ภัยพิบัติจากกระดองปลาหมึก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ กระดองปลาหมึกบอกให้รู้ถึงระยะเวลา และอายุของ ปลาหมึกตัวนั้น ใช้เพื่อหมายถึงผู้ที่มีอายุเต็มไปด้วยประสบการณ์การทำงานซึ่งถือ ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก
267	たこ tako	คำแปล ปลาหมึก(ยักษ์) ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในความหมายเปรียบเทียบว่าใ้อ้ำหรือใ้อิ่ง
268	たこ部屋 tako beya	คำแปล ห้องปลาหมึก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สำนวนนี้มีที่มาจากไหนที่ใช้จับปลาหมึก เมื่อเข้าไปแล้วจะ ออกยาก เริ่มนำมาใช้ครั้งแรกคือใช้เรียกที่พักของคนงานเหมืองที่เกาะฮอกไกโด ช่วง ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสภาพขมขม แสดงความยากจน คับ แคบเข้าไปแล้วออกไม่ได้
269	たこ入道 tako nyuudou	คำแปล ปลาหมึกบวช ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 入道 nyuudou หมายถึงการเข้าสู่เส้นทางแห่งศาสนา นั่นคือการบวชซึ่งจำเป็นต้องโกนศีรษะ ส่วนหัวของปลาหมึกเองก็ดูเหมือนคนหัว ล้านอยู่แล้ว เมื่อเป็นปลาหมึกบวชก็จะหมายถึงคนหัวล้านนั่นเอง
270	たこ足配線 tako ashi haisen	คำแปล สายไฟหนวดปลาหมึก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่ปลาหมึกมีหนวดมากและการใช้งานของหนวดทุก เส้นทำงานได้คนละทิศละทางในเวลาเดียวกัน จึงนำมาใช้เพื่อหมายความถึงสายไฟ ที่หึงงอออกมาเมื่อเกิดไฟช็อต หรือใช้ไฟฟ้ามกเกินไป
271	土用にうなぎを食うと夏負けしない doyou ni unagi o kuu to natsu make shinai	คำแปล กินปลาไหลในช่วงเวลา 18 วันก่อนที่จะถึง วันย่างเข้าสู่ฤดูใบไม้ร่วง ร่างกายจะไม่อ่อนแอเพราะความร้อน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 「土用」 คือช่วงเวลา 18 วันก่อนจะถึงวันย่างเข้าสู่ ฤดูใบไม้ร่วง ตั้งแต่วันที่ 20 เดือนกรกฎาคม - 8 ส.ค. ในช่วงขีดสุดของฤดูร้อน คน ญี่ปุ่นเชื่อว่า ถ้ากินปลาไหลที่เต็มไปด้วยวิตามินเอ ก็จะมีพลัง ทำให้ร่างกายไม่ อ่อนแอเพราะความร้อน
272	うなぎに荷倉 unagi ni nigura	คำแปล ใส่อานให้ปลาไหล ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การใส่อานให้ปลาไหลเป็นสิ่งที่ยากที่จะทำได้ อุปมากับ

		ท่าที่การพูดจาที่กำกวมหรือลื่นไปมา
273	鰻の寝床 unagi no nedoko	คำแปล เตียงปลาไหล ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากลักษณะของปลาไหลที่ลำตัวผอมยาว สถานที่นอนจึงไม่น่าจะกว้างตามไปด้วยจึงใช้เพื่อหมายถึงสถานที่คับแคบ ซอมซ่อ
274	鰻登 unagi nobori	คำแปล ปลาไหลทะยานขึ้น ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากลักษณะการเคลื่อนไหวของปลาไหลที่ว่องไวและพุ่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงนำมาใช้เพื่อหมายถึงการพุ่งขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาสินค้า หรือความนิยมเป็นต้น ฯลฯ
275	貝のように kai no you ni	คำแปล เหมือนหอย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ปิดปากเงียบ ไม่เปิดเผยแพร่พราย เหมือนหอยที่มีชีวิตต้องปิดฝาให้ติดกันสนิท
276	貝がらで海を量る kaigara de umi o hakaru	คำแปล วัดทะเลด้วยเปลือกหอย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การใช้เปลือกหอยอันเล็กนิดเดียว ตักน้ำทะเลเพื่อจะวัดปริมาณของน้ำทะเล ใช้เพื่อเปรียบกับสติปัญญาความรู้ ที่ยังคับแคบ ต้องฝึกด้วยการคิดพิจารณาปัญหาใหญ่ๆอยู่เสมอ
277	貝がらで海をほす kaigara de umi o hosu	คำแปล วัดน้ำทะเลด้วยเปลือกหอย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สำนวนนี้คล้ายกับสำนวนก่อนแต่ในที่นี้หมายถึงการทำในสิ่งที่เป็นไปไม่ได้
278	鮑の片思い awabi no kataomoi	คำแปล รักข้างเดียวของหอยเป๋าฮื้อ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบกับลักษณะของหอยเป๋าฮื้อที่เป็นหอยฝาเดียว
279	磯のあわび iso no awabi	คำแปล หอยเป๋าฮื้อที่ชายหาด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เปรียบเหมือนรักที่ไม่ได้รับรักตอบ รักข้างเดียว
280	ほらを吹く hora o fuku	คำแปล เป่าสังข์ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การเป่าหอยสังข์ จะเกิดเสียงดัง เปรียบเหมือนกับการคุยฟุ้ง คุยไม้
281	畑から蛤取れぬ hatake kara hamaguri torenu	คำแปล หอยกานหาไม่ได้ในท้องทุ่ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หอยต้องอยู่ในน้ำ จะหาหอยบนบกไม่ได้ ใช้เพื่อเตือนให้ทำอะไรให้ถูกสถานที่
282	蜆貝でいどがえをするよう shijimigai de idogae wo suru you	คำแปล เหมือนวิดบ่อด้วยหอยซิจีเมะ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ หอยชนิดนี้ตัวเล็กมาก การใช้หอยชนิดนี้ล้างบ่อจึงเหมือนกับการกระทำที่เป็นไปไม่ได้

4. สัตว์เลื้อยคลาน

283	長蛇の列 chouda no retsu	คำแปล แถงยาว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะของแถวที่ยาวมากจะถูกเปรียบเหมือนงูตัวยาว
284	蛇足 da soku	คำแปล ขางู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สิ่งที่ไม่จำเป็น ใช้ได้ทั้งกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีที่มาจากตำนานของจีนว่ามีการทำพนันวาดภาพงูให้เร็วที่สุด มีคนหนึ่งสามารถวาดได้เร็วมากและเห็นว่ายังมีเวลาเหลือ จึงเติมขาให้งู ส่วนอีกฝ่ายที่วาดเสร็จทีหลังบอกว่างูไม่มีขา เขาจึงเป็นฝ่ายชนะ ดังนั้นคำว่าขาของงูจึงหมายถึงความถึงสิ่งที่ไม่จำเป็น
285	蛇の道は蛇 ja no michi wa hebi	คำแปล งูรู้ทางงู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ทางที่งูผ่านถ้าเป็นงูด้วยกันก็จะรู้ เป็นการอุปมาว่าการกระทำของพวกเขาเหมือนกัน ถ้าเป็นพวกเดียวกันก็จะเข้าใจกันได้ดี ดังนั้นให้พวกเขาจัดการกับเรื่องของพวกเขาด้วยกันดีกว่า เพราะเขาย่อมเชี่ยวชาญที่สุด
286	へびに見込まれたかえる hebi ni mikomareta kaeru	คำแปล กบที่ถูกงูจ้อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตัวหดขยับไม่ได้ เพราะความกลัว เมื่อคบเจอกับงู ก็จะกลัวจนตัวหด และไม่กล้าขยับเขยื้อน
287	へびの生殺し hebi no namagoroshi	คำแปล ฆ่างูให้ยังอยู่ (ตายไปครั้งหนึ่ง) ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในความหมายดังนี้คือ 1. การตีสงูจนเกือบตายแต่ยังไม่ตาย แล้วปล่อยไว้ให้มันตายไปเอง ใช้ในความหมายของการทำร้ายผู้อื่นจนปางตาย โอกาสรอดเหลือน้อยมาก 2. ใช้กับการทำงานที่เสร็จเพียงครั้งเดียว
288	蛇を竹ずつに入れてもまっすぐに成らぬ hebi o takezutsu ni iretemo massugu ni naranu	คำแปล เอางูใส่กระบอกไม้ไผ่ งูก็ไม่อาจตรงได้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่ไม่มีศีลธรรม ไม่อาจดีได้ด้วยจรรยาบรรณ หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ
289	鬼も十八蛇も二十 oni mo juuhachi ja mo hatachi	คำแปล ยักษ์เมื่อ 18 งูเมื่อ 20 ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ผู้หญิงจะสวยเมื่ออายุ 18 - 20 สิ่งต่างๆมีเวลาที่เหมาะสมของมัน
290	竜頭蛇尾 ryuutou dabi	คำแปล หัวมังกรหางงู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตอนเริ่มแรกลงมือทำงานทำอย่างมีพลังกำลังเต็มที่ ดูดีแต่ตอนหลังเริ่มไม่ได้เรื่อง เปรียบกับสัตว์ที่หัวเป็นมังกรหางเป็นงู
291	やぶをつついてへびを出す yabu o tsutsuite hebi o dasu	คำแปล แหย่ไม้ไผ่ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การเอาไม้ไปแหย่ตามพุ่มไม้ อาจจะเป็นเหตุให้งูที่อยู่ในพุ่มไม้ตกใจและออกมากัดเข้าให้ ส่วนวนนี้จึงใช้ในความหมายที่ว่า การทำสิ่งที่ไม่จำเป็น ไม่มีใครเรียกร้อง และทำให้เกิดผลเสียต่อตัวเอง หรือได้รับความโชคร้ายอย่างไม่คาดคิด
292	とかげに指さすと指が腐る tokage ni shisasa to yubi ga kusaru	คำแปล พงชี้นิ้วไปที่จิ้งเหลนแล้วนิ้วจะเน่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จิ้งเหลนเป็นสัตว์รับใช้ของเทพเจ้า มีพลังลึกลับนำพิศวง การชี้นิ้วไปที่สัตว์ที่รับใช้เทพเจ้านั้นเป็นเรื่องที่ไม่ดี
293	とかげのしっぽ切り tokage no shippo kiri	คำแปล ตัดหางจิ้งเหลน

	tokage no shippo kiri	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อประสบภัยจนทางขาด จิ้งเหลนยังมีชีวิตอยู่ได้ และยังสามารถผลิตเซลล์ขึ้นมาเป็นหางใหม่ได้เมื่อหางเก่าขาด หรือถูกตัดไปแล้ว ส่วนวันนี้จึงใช้เพื่อหมายถึงการเอาตัวรอดของคนบางคนให้ลูกน้อง หรือผู้อื่นรับเคราะห์แทน แต่ตัวเองยังอยู่รอดและกลับมามีอำนาจอีกได้
294	百足の虫は死して倒れず hyakusoku no mushi wa shishite torezu	คำแปล ตะขาบตายแล้วไม่ล้ม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงร้อยขา คือสัตว์พวกกิ้งกือและตะขาบ สัตว์เหล่านี้มีขามาก ถึงแม้กำลังจะตาย ก็ไม่ล้ม ใช้เปรียบกับคนที่มีคนให้ความสนับสนุน เกื้อหนุนมาก ย่อมไม่ล้มสลายง่าย
295	なめくじにも角 namekuji ni mo tsuno	คำแปล ทากก็มีเขา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อบอกว่าแม้แต่สัตว์ตัวเล็กๆอย่างทาก ก็ยังมีเขา อย่าดูถูกคนหรือสัตว์ที่อ่อนแอกว่า เพราะทุกคนมีความคิดและจิตใจของตัวเอง
296	竜頭蛇尾 ryuudou dabi	คำแปล หัวมังกรหางงู ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตอนเริ่มแรกลงมือทำงานทำอย่างมีพลังกำลังเต็มที่ ดูดี แต่ตอนหลังเริ่มไม่ได้เรื่อง เปรียบกับสัตว์ที่หัวเป็นมังกรหางเป็นงู
297	登竜門 touryuumon	คำแปล ปีนประตูมังกร ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากนิทาน และความเชื่อเรื่องมังกร ทำให้มังกรมีความเกี่ยวข้องกับเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ การปีนประตูมังกรจึงหมายถึงการผ่านความยากลำบากต่างๆ ไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่
298	蚯蚓のぬたかったような字 mimizu no nutakutta you na ji	คำแปล ตัวหนังสือเหมือนไส้เดือนหงิกงอ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในเชิงเปรียบกับตัวหนังสือที่เขียนคดไปมาว่าเหมือนไส้เดือน ลายมือไม่สวยอ่านยาก
299	蚯蚓腫れ mimizu bare	คำแปล ไส้เดือนบวม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในเชิงเปรียบกับสิ่งที่มีลักษณะบวม เช่นแนวไม้เรียว รอยตี ตุ่มตามผิวหนัง

5.แมลง

300	おけらになる okera ni naru	คำแปล เป็นจิ้งหรีด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงชนิดนี้มักจะยกขาหน้าทั้งสองข้างกางออกขึ้นไปบนหัว ในลักษณะเหมือนกับเวลาที่คนญี่ปุ่นยกมือขึ้นเวลา "ไชโย" นั่นเอง ลักษณะนี้เป็นสัญลักษณ์ของการยกมือยอมแพ้ หมดตัว ดังนั้นจึงใช้เพื่อบอกว่าถึงแตก เงินหมดแล้ว
301	黄金虫が出るとその家は栄える koganemushi ga deru to sono ie wa sakaeru	คำแปล ถ้าด้วงปรากฏตัวบ้านนั้นจะเจริญรุ่งเรือง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 「黄金虫」 koganemushi เป็นด้วงชนิดหนึ่งมีสีน้ำตาลทอง จึงนำมากล่าวเป็นส่วนวนเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีว่าถ้าบ้านไหนมีแมลงชนิดนี้ ก็จะเหมือนมีทองอยู่ในบ้าน จะเป็นเศรษฐี
302	螻蛄のおの tourou no ono	คำแปล ขวานของต๊กแตนตำข้าว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ต๊กแตนตำข้าวชอบทำท่าทางยกขาหน้าขึ้น จนมีเรื่องเล่าเก่าแก่ว่ามันหันหน้าสู้กับรถคันใหญ่ ส่วนวันนี้จึงนำมาใช้เพื่อเปรียบถึงสิ่งที่มีกำลังเพียงเล็กน้อยแต่ไม่ตระหนักถึงกำลังของตนเอง กลับทำเป็นเก่งกับสิ่งที่แข็งแกร่งกว่าไม่รู้ระดับหรือ ความสามารถตนเอง แล้วทำเป็นอวดเก่ง
303	げじげじ (蚰蜒) gejigeji	คำแปล มิ้ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เด็กๆมักใช้คำนี้ว่าคนที่ไม่ชอบมากๆ
304	げじげじ眉毛 gejigeji mayuge	คำแปล คิ้วมิ้ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบตรงตามตัวอักษรเมื่อพูดถึงคิ้วของใครที่ตกหนาและมีขนคิ้วฟูออกมาเหมือนมิ้ง
304	蝶よ花よ chou yo hana yo	คำแปล ผีเสื้อเอ๋ย ดอกไม้เอ๋ย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อหมายถึงลูกที่เลี้ยงดูด้วยความรักราวกับเป็นเจ้าของ หรือ เจ้าหญิง
306	はちの巣をつついたよう hachi no su o tsutsuita you	คำแปล เหมือนแหยรังมึ้ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สภาพที่คนเป็นจำนวนมากส่งเสียงดังเอะอะโวยวาย ด้วยความโกลาหลหรือยุ่งเหยิง ไม่ได้หมายถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแหยรังมึ้งแล้วถูกมึ้งต้อย เป็นการแสดงสภาพมึ้งที่ทำงานวนกันอยู่ เมื่อถูกแหยรัง จึงพากันบินออกมาพร้อมส่งเสียงดังหนึ่งๆ
307	働き蜂 hatarakibachi	คำแปล มึ้งงาน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เปรียบมึ้งงานกับคนที่ขยัน ทำงานหนักอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย
308	泣きつ面に蜂 nakittsura ni hachi	คำแปล มึ้งต้อยหน้าที่ร้องไห้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับเวลาที่เกิดเรื่องไม่ดีหรือเคราะห์ร้าย ก็จะมีเรื่องไม่ดีเรื่องอื่นเกิดขึ้นขึ้นมา เหมือนกับเวลาที่กำลังร้องไห้จากความทุกข์ใดก็ยังมีมึ้งมาต้อยที่หน้าเข้าเข้าไปอีก
309	鹿の角を蜂がさす shika no tsuno o hachi ga sasu	คำแปล มึ้งต้อยเขากวาง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากเขากวางแข็ง ไม่ว่ามึ้งจะต้อยที่เขากวางสักเท่าไรก็ไม่รู้สึก จึงใช้เพื่อสื่อความหมายว่าไม่ว่าจะทำอย่างแข็งขันขนาดไหนก็ไม่เกิดผล

310	甘いものにありがつく amai mono ni ari ga tsuku	คำแปล มดตอมของหวาน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มาจากสิ่งที่เห็นได้ในชีวิตประจำวันคือพอมชนมหวานหล่นไปที่พื้น ไม่ข้ามคอก็จะมารวมกันอย่างรวดเร็ว ใช้เพื่อเปรียบกับสภาพการณ์ในสังคมของคน ที่ไหนมีผลประโยชน์ ที่นั่นก็จะมีคนที่หวังประโยชน์มารวมอยู่กันมากมาย
311	蟻の這い出る隙間もない ari no haideru sukima mo nai	คำแปล ช่องที่มดคลานก็ไม่มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ มดมีขนาดเล็กมาก เมื่อไม่มีช่องว่างแม้แต่จะให้มดคลานลอดออกมา คนก็ยอมหนีไม่ได้เช่นกัน จำนวนนี้มักใช้เกี่ยวกับการล้อมจับ
312	蟻の穴から堤も崩れる ari no hana kara tsutsumi mo kuzureru	คำแปล เขื่อนพังเพราะรูมด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ถึงแม้เขื่อนใหญ่จะแข็งแรงและปลอดภัยขนาดไหน ก็อาจแตก พังหลายได้จากรูเล็กๆที่มดขุด จำนวนนี้ใช้เตือนให้ระมัดระวัง รอบคอบ แม้แต่กับเรื่องเล็กๆน้อยๆเพราะเรื่องที่ไม่ระวังเพียงเล็กน้อยก็นำมาซึ่งภัยอันใหญ่หลวงได้ ไม่ควรสะเพา
313	蟻の怒りを引くよう ari no hikari o hiku you	คำแปล เหมือนมดขุดชายฝั่ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นสำนวนที่เปรียบเทียบการกระทำของคนว่าเหมือนมดขุดชายฝั่ง เตือนไม่ให้ทำอะไรที่เกินกำลังความสามารถ
311	蟻の一穴 ari no ikketsu	คำแปล รูมด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ รูมดขนาดเล็กๆเพียงหนึ่งรูอาจนำความเสียหายมาให้ได้ ดังนั้นความผิดพลาดเพียงเล็กน้อยอาจนำไปสู่ความเสียหายใหญ่โตได้เช่นกัน
315	蟻の熊野参り ari no komano mairi	คำแปล การไปไหว้เจ้าที่คุมะโนะของมด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คุมะโนะเป็นชื่อสถานที่ที่บริเวณภูเขาที่อยู่ในเขตปกครองของจังหวัดคคะวะชิมะและจังหวัดมิเอะ ในสมัยก่อนผู้คนจะพากันไปกราบไหว้ศาลเจ้าที่นั่นเป็นแถวยาว เหมือนมด
315	千里の堤もありの穴から senri no tsutsumi mo ari no ana kara	คำแปล ชายฝั่งพันลี้(พัง)เพราะรูมด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ความผิดพลาดเล็กน้อยๆอาจจะทำให้เกิดความเสียหายกับงานใหญ่ได้ ดังนั้นต้องไม่มองข้ามจุดเล็กๆน้อยๆที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายได้
311	くもの子を散らすよう kumo no ko o chirasu you	คำแปล เหมือนทำให้ลูกแมงมุมแตกกระจาย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่คนจำนวนมากวิ่งแตกตื่นไปทุกทิศทุกทาง เหมือนลูกแมงมุมในไข่จะกระจายไปทุกทิศทุกทางเมื่อเยื่อที่หุ้มไข่ของมันฉีกขาด
318	大の虫を生かして小の虫を殺す dai no mushi wo ikashite shou no mushi o korosu	คำแปล ไว้ชีวิตแมลงตัวใหญ่ฆ่าแมลงตัวเล็ก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เพื่อที่จะปกป้องสิ่งใหญ่ จำต้องยอมเสียสละสิ่งเล็ก เหมือนการฆ่าแมลงตัวเล็กเพื่อช่วยแมลงตัวใหญ่
310	愚人夏の虫 gunin natsu no mushi	คำแปล คนโง่แมลงหน้าร้อน ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนที่นำความหายนะหรือภัยอันตรายมาสู่ตัวเอง เช่นเดียวกับแมลงเฝ้าที่ชอบบินเข้ากองไฟ
320	一寸の虫にも五分の魂 issun no mushi ni mo gobu tamashii	คำแปล ในแมลงหนึ่งนิ้วมีจิตวิญญาณห้าเท่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ 一寸 issun เป็นมาตรวัดของญี่ปุ่น มีความยาวประมาณ 3 เซนติเมตร เพื่อจะเตือนว่าถึงแม้แมลงจะตัวเล็ก แต่มีความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่กว่าขนาดของตัวมาก ดังนั้นกับคนที่เราคิดว่าเขาต่ำต้อยไม่มีค่า ก็ไม่ควรจะดูถูก เพราะทุกคนก็มีชีวิตจิตใจเหมือนกัน
321	疳の虫 gan no mushi	คำแปล แมลงลมชัก

	kan no mushi	ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สมัยโบราณคนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายของคนมีแมลงอาศัยอยู่ ซึ่งแมลงเหล่านี้จะเป็นสาเหตุทำให้เจ็บป่วย
322	虫が納まる mushi ga osamaru	คำแปล แมลงสงบ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่แมลงที่อยู่ภายในร่างกายสงบลง ทำให้คนผู้นั้นรู้สึกพอใจ มีจิตใจที่สงบ
323	虫が知らせる mushi ga shiraseru	คำแปล แมลงบอกให้รู้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เวลาที่มีความรู้สึกเหมือนว่าจะเกิดอะไรบางอย่างขึ้น เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเองต่อเหตุการณ์ข้างหน้าโดยไม่มีใครบอกได้ จึงเกิดสำนวนว่าแมลงบอกให้รู้ เหมือนกับลางสังหรณ์นั่นเอง
324	虫が好かない mushi ga sukanaï	คำแปล ไม่ชอบแมลง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนญี่ปุ่นจะใช้สำนวนว่าแมลงไม่ชอบ เมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบใครหรืออะไรบางอย่าง อย่างไม่มีเหตุผล มีความรู้สึกไม่ถูกชะตา
325	虫が好つく mushi ga tsuku	คำแปล แมลงตอม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงเปรียบเหมือนผู้ชายที่มาเกาะเกาะผู้หญิง การมีแมลงเกาะหมายถึงมีแฟน
323	虫も殺さない mushi mo korosanaï	คำแปล แมลงก็ไม่ฆ่า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เพื่อพูดถึงลักษณะของคนใจดี มีเมตตา ซึ่งการมองคนจากภายนอกอาจจะเห็นอย่างหนึ่ง แต่ความจริงแล้วเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่นมองภายนอกดูเป็นคนแข็ง แต่ที่จริงเป็นคนจิตใจอ่อนโยน มีเมตตา แม้แต่แมลงก็ไม่ฆ่า
323	虫の居所が悪い mushi no idokoro ga warui	คำแปล ที่อยู่ของแมลงไม่ดี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนญี่ปุ่นเชื่อว่าในร่างกายคนมีแมลงอยู่ ดังนั้นเมื่อที่อยู่ของแมลงไม่ดี ย่อมทำให้แมลงไม่พอใจ อาการของคนที่ไม่แสดงออกมากจึงเป็นลักษณะของคนที่ยารมณไม่ดี แม้ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อย ก็แสดงอาการโกรธออกมา
328	虫のいい mushi no ii	คำแปล แมลงดี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่กตัญญูตัวเองมากเกินไป ขอบมากเกินไป
322	虫の息 mushi no iki	คำแปล ลมหายใจแมลง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ลมหายใจที่แผ่วเบาเหมือนลมหายใจของแมลง เช่นเดียวกับคนที่ใกล้ตาย
330	鳴き虫 nakimushi	คำแปล แมลงร้องไห้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนที่ชอบร้องไห้ จะไรนิดอะไรหน่อยก็ร้องไห้ขี้แย
331	鳴く虫は捕らえられる nakumushi wa toraerareru	คำแปล แมลงร้องถูกจับ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้ในความหมายถึงคนที่มีความเป็นศิลปะหรือความสามารถพิเศษ อาจทำให้เกิดความเสียหายกับคนนั้นได้
332	苦虫 nigamushi	คำแปล แมลงขม ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้กับคนที่ตกอยู่ในสถานการณ์ที่ยุงยาก ถูกโจมตี หรือถูกกล่าวหา ไม่สามารถจะกล่าวแก้อะไรได้ แต่ทำหน้าบึ้งยาก
333	獅子身中の虫 shishishinchuu no mushi	คำแปล แมลงในตัวสิงโต ความหมายเชิงเปรียบเทียบ สิงโตที่แข็งแรง ไม่มีสัตว์อื่นมาทำร้ายได้ง่ายๆ แต่หากสภาพภายในตัวสิงโตไม่ดีก็อาจทำให้สิงโตล้มลงได้ สำนวนนี้จึงใช้เปรียบกับคนที่นำความเสียหายมาสู่ฝ่ายตนเอง หรือคนภายในที่นำความหายนะมาสู่องค์กร

334	たで食う虫も好き好き tade kuu mushi mo sukizuki	คำแปล แมลงที่ชอบกินใบตะเดะก็มี ความหมายเชิงเปรียบเทียบ たで คือพืชชนิดหนึ่งขมมากแต่มีแมลงที่ชอบกินใบไม้ชนิดนี้อยู่ ใช้เพื่อเปรียบว่า คนแต่ละคนมีความชอบหรือรสนิยมที่หลากหลายแตกต่างกัน
335	飛んで火に入る夏の虫 tonde hi ni iru natsu no mushi	คำแปล แมลงของฤดูร้อนบินเข้ากองไฟ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การบินเข้าไปในกองไฟของแมลงเหมือนกับการเข้าไปสู่เคราะห์ภัยหรืออันตรายด้วยฝีมือของตัวเอง
336	弱虫 yowamushi	คำแปล แมลงอ่อนแอ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ใช้เปรียบกับคนอ่อนแอ ชี้ตลาด ลูกแหง
337	玉虫色 tama mushi iro	คำแปล สีแมลงทับ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงทับเป็นแมลงที่มีปีกสีเขียวเงางามสวย และมีสีอื่นปะปนอยู่ ทำให้ดูเป็นสีเหลือบหลายสี สีแมลงทับจึงนำมาใช้กับคำพูด คำอธิบาย ที่อาจตีความได้หลายอย่างเหมือนสีของแมลงทับที่แล้วแต่คนมองว่าเป็นสีอะไร เมื่อเป็นคำพูดอาจหมายถึงคลุมเครือ ไม่ชัดเจน
338	蚊トンボ ka tonbo	คำแปล แมลงปอตัวเล็ก ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงปอนิดนี้ มีขนาดใหญ่กว่ายังไม่มากนัก จึงถูกนำมาใช้เรียกคนที่สูง ผอมมาก ๆ แบบพวกซี้ก้าง ผอมแห้ง
339	尻切れとんぼ shirikire tonbo	คำแปล แมลงปอหางขาด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แมลงปอที่เคยบินได้สวยงาม ไม่สามารถจะบินได้ หรือบินไม่ได้ดีเช่นเดิมเพราะหางขาด จึงนำมาใช้ในความหมายว่า การหยุดกลางคัน ระหว่างทาง ไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง
340	とんぼ眼鏡 tonbo megane	คำแปล แว่นตาแมลงปอ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากตาของแมลงปอกลมใหญ่และปูดออกมาเห็นได้เด่นชัดมาก จึงนำมาใช้กับแว่นตาที่มีลักษณะกลมใหญ่
341	とんぼ返り tonbo gaeri	คำแปล แมลงปอกลับตัว ความหมายเชิงเปรียบเทียบ จากการทำแมลงปอสามารถบินได้รวดเร็วและเปลี่ยนทิศทางอย่างกะทันหันได้คล่องแคล่วว่องไว จึงนำมาใช้ในความหมายดังนี้ 1. การหมุนตัวกลางอากาศ เป็นท่าที่ใช้ในกายกรรม 2. การเดินทางไปกลับอย่างรวดเร็ว ใช้เวลาน้อยมากเมื่อไปถึงจุดหมายปลายทางก็กลับในทันที
342	頭の上の蠅も追われぬ atama no ue no hae mo owarenu	คำแปล ไล่แมลงวันบนศีรษะไม่ได้ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การที่เขาไม่สามารถไล่แมลงวันที่อยู่บนศีรษะของตัวเองได้ ก็เหมือนกับว่าคนเราไม่สามารถจะมีความพอใจในทุกสิ่งได้อย่างสมบูรณ์
343	臭い物にはえがたかる kusai mono ni hae ga takaru	คำแปล แมลงวันรวมกันที่ของเหม็น ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการอุปมาอุปไมยว่าคนที่ไม่ดีก็จะอยู่รวมกันกับคนที่ไม่ดีเหมือนกัน พวกเดียวกัน
344	蚊に刺されたほどにも思わぬ ka ni sasareta hodo ni mo omowanu	คำแปล ไม่คิดอะไรหรอกกับแค่ยุงกัด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการแสดงความไม่สนใจ ไม่ใส่ใจในเรื่องเล็กน้อย อย่างเช่นยุงกัด ไม่ใช่เรื่องใหญ่โต ก็แค่เสียนกเสียงกา
345	蚊の鳴くような声 ka no naku you na koe	คำแปล เสียงเหมือนยุงร้อง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบกับคนที่พูดเสียงค่อยหรือเบามาก

		เหมือนกับเสียงร้องของยูง เสียงเล็กๆแบบเสียงปีกของยูง
346	蚊を殺すにはその馬を打たず ka o korosu niwa sono uma o utazu	คำแปล อย่าตีม้าเพื่อฆ่ายุง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การตบยุงที่เกาะอยู่ที่ตัวม้า จะต้องตีลงไปที่ตัวม้า ทำให้ม้าเจ็บและอาจเป็นรอยได้ จึงนำสำนวนนี้มาเป็นคำสอนว่าอย่ามัววุ่นวายทำเรื่องเล็กๆน้อยๆ จนลืมเป้าหมายใหญ่
347	蚊の涙 ka no namida	คำแปล น้ำตาของ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบจำนวนสิ่งของบางอย่างกับน้ำตาของยูง เพื่อให้เข้าใจได้ชัดเจนว่าจะน้อยขนาดไหน
348	蚤の夫婦 nomi no fuufu	คำแปล หมัดตัวเมีย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เกิดจากการสังเกตเห็นว่าหมัดตัวเมียมักจะมีขนาดใหญ่กว่าหมัดตัวผู้ ดังนั้นจึงใช้เรียกคู่สามีภรรยาที่ภรรยาตัวใหญ่กว่าสามีว่า หมัดตัวเมีย
349	蚤の心臓 nomi no shinjou	คำแปล หัวใจหมัด ความหมายเชิงเปรียบเทียบ คนญี่ปุ่นคิดว่าหมัดตัวเล็กมาก ถ้าหากหมัดมีหัวใจ หัวใจของหมัดก็น่าจะเล็กมากๆ หัวใจมักจะสื่อความหมายของความกล้าหาญ เมื่อหัวใจเล็กมากขนาดนั้น ก็ไม่น่าจะกล้าหาญ จึงใช้ในความหมายว่า ใจผ่อ ใจเสาะ ไม่กล้า
350	螢族 hotaru zoku	คำแปล พวกหิ่งห้อย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เนื่องจากหิ่งห้อยเป็นแมลงที่มีแสงสว่างวาวๆ จึงนำมาเปรียบกับพวกคุณพ่อบ้านที่ต้องออกมาสูบบุหรี่ที่ระเบียงบ้านเพื่อไม่ให้คนในครอบครัวต้องสูดดมควันจากบุหรี่ของตน
351	螢雪の功 keisetsu no kou	คำแปล ความสำเร็จจากหิ่งห้อย ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ในสมัยโบราณ บ้านคนที่ยากจนมากๆ ไม่มีเงินซื้อน้ำมันเพื่อจุดไฟให้แสงสว่าง แต่คนที่มีความขยันและสนใจในการเรียนย่อมต้องหาหนทางจนได้ เขาจับหิ่งห้อยมารวมกัน และใช้แสงของหิ่งห้อยเพื่ออ่านหนังสือจึงนำมาใช้เพื่อเปรียบกับคนที่มุ่งมั่นเรียนโดยไม่ย่อท้อต่อความทุกข์ยาก หมายถึงการใช้ความพยายามอย่างมากในการศึกษาเล่าเรียน
352	鳴かぬほたるが身をこがす nakanu hotaru ga mi o kogasu	คำแปล หิ่งห้อยไม่ร้อง ส่งแสงออกมา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เป็นการอุปมาอุปไมยถึงคนที่ไม่ส่งเสียงใดใดออกมาจากปาก สิ่งที่คิดอยู่ในใจจะหนักแน่นเช่นเดียวกับหิ่งห้อย
353	のみの息も天にあがる nomi no iki mo ten ni agaru	คำแปล ลมหายใจของเห็บก็ขึ้นถึงฟ้า ความหมายเชิงเปรียบเทียบ แม้แต่สัตว์ที่เล็กและอ่อนแออย่างเห็บยังสามารถทำให้ความคิดเป็นจริงได้ จึงใช้เปรียบว่าคนที่แข็งแรงไม่ควรดูถูกคนที่อ่อนแอ
354	虱つぶし (に) shirami tsubushi (ni)	คำแปล สางเหา ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การสางเหาต้องใช้หวีที่มีซี่เล็กๆ ติดกันถี่ๆ เพื่อให้ไม่ให้เหาตัวเล็กๆหลุดรอดไปได้ ดังนั้นสำนวนนี้จึงใช้เพื่อหมายถึงการค้นหาอย่างละเอียดถี่ถ้วน
355	虻蜂取らず abuhachi torazu	คำแปล จับไม่ได้ทั้งตัวเหลือบและผึ้ง ความหมายเชิงเปรียบเทียบ การไล่จับตัวเหลือบและผึ้งในเวลาเดียวกัน ในที่สุดก็จับไม่ได้ทั้งสองอย่าง การที่ตั้งใจจะจับผลประโยชน์ทั้งสองอย่างในเวลาเดียวกัน กลายเป็นว่าไม่ได้อะไรเลย